

ประติมากรรมของวัชระ ประยูรคำ พ.ศ.2545-2559

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทฤษฎีศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาทฤษฎีศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประติมากรรมของวัชระ ประยูรคำ พ.ศ.2545-2559

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทฤษฎีศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาทฤษฎีศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE SCULPTURE OF WATCHARA PRAYOONKUM 2002-2016

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Fine Arts (Art Theory)

Department of Art Theory

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2018

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	ประติมากรรมของวัชระ ประยูรคำ พ.ศ.2545-2559
โดย	กิตติกร โสตากุล
สาขาวิชา	ทฤษฎีศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ สุธี คุณาวิชยานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยยศ อิชฎีวรพันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ สุธี คุณาวิชยานนท์)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร. กัญญา คำโสภี)

57005201 : ทฤษฎีศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, ประติมากรรม, ประติมากรรมรูปแบบเหมือนจริง, ประติมากรรมรูปคน, ประติมากรรมรูปแบบเหมือนจริงมากๆ เทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส,, รูปแบบศิลปะเหมือนจริงมากแบบภาพถ่าย, รูปแบบศิลปะประทับใจ, ศิลปะการจัดวาง, ศิลปะร่วมสมัย, ศิลปะเชิงความคิด, ศิลปะแห่งการหิยบิยม, สัญลักษณ์, หุ่นละครเล็ก

นาย กิตติกร โสதாகุล: ประติมากรรมของวัชระ ประยูรคำ พ.ศ.2545-2559 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ สุธี คุณาวิชยานนท์

“วัชระ ประยูรคำ” เป็นประติมากรที่สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมร่วมสมัย มีความโดดเด่นในเรื่องทักษะฝีมืออันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ผลงานของเขาเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจในการศึกษาผ่านวิทยานิพนธ์ โดยมุ่งเน้นวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องราว แนวความคิด รูปแบบทางศิลปะ วัสดุเทคนิควิธีการ และสัญลักษณ์ ในผลงานประติมากรรมร่วมสมัย ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545-2559 ซึ่งวัชระได้ยึดแนวทางรูปแบบประติมากรรมแบบเหมือนจริงในการสร้างสรรค์ผลงานแบ่งตามรูปแบบประติมากรรมรูปคน ได้ดังนี้ 1.รูปแบบประติมากรรมเหมือนจริงตามลักษณะโครงสร้างและสัดส่วนทางกายวิภาคที่มีเอกลักษณ์ของที่การปั้นแบบศิลปะอิมเพรสชันนิสม์ 2.รูปแบบประติมากรรมเหมือนจริงมากๆ เทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส 3.รูปแบบประติมากรรมรูปเหมือนบุคคลผสมประติมากรรมหุ่นละครเล็กที่นำเสนอผลงานประติมากรรมรูปคนเหมือนผสมผสานกับรูปแบบทางศิลปะประเภทต่างๆ เช่น ศิลปะการจัดวาง ศิลปะแอมัลแกรม การใช้สื่อวีดิโออาร์ต การแสดงสดหุ่นละครเล็ก เป็นต้น และเลือกนำเสนอรูปแบบเนื้อหา เรื่องราว และแนวความคิด ตามช่วงเวลาของเหตุการณ์ที่สำคัญๆ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545-2559 ที่มีเนื้อหาหลักๆ ดังนี้ 1.เนื้อเรื่องราวเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (พระมหากษัตริย์ในรัชกาลที่ 9) 2.เนื้อหาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมการผสมผสานทางวัฒนธรรมตะวันออกและวัฒนธรรมตะวันตก 3.กระทำของมนุษย์ทั้งดี และชั่ว เป็นต้น

57005201 : Major (Art Theory)

Keyword : Watchara Prayoonkum, King Bhumibol Adulyadej (King Rama IX), Sculpture, Realistic Sculpture, Figure Sculpture, Hyper Realistic Sculpture, Hyper Realism, Impressionism, Installation Art, Contemporary Art, Conceptual Art, Appropriation Art, Symbol, Puppet

MR. KITTIKORN SODAKUL : THE SCULPTURE OF WATCHARA PRAYOONKUM
2002-2016 THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR SUTEE KUNAVICHAYANONT

“Watchara Prayoonkum” is a sculpturist who creates contemporary sculptures. Watchara is a prominent artist with unique skills. His work is well-known and constantly recognized regarding the concepts and the techniques. Accordingly, the researcher is interested in studying and analysing Watchara’s sculptures created in 2002-2016: their contents, forms, concepts given, techniques applied, and methods applied. The study has shown that Watchara relies on 3 forms of methods which are 1) realistic sculpture resembling human anatomy as unique of impressionism molding style 2) hyper-realistic fiberglass wax sculpture and 3) realistic human sculpture mixed with puppet forms that presents realistic human sculpture mix with various artistic styles such as installation art, appropriation art, video art, puppet etc. And presents contents, stories and concepts from the time of important for the period in 2002-2016, with the following main contents: 1) The story of His Majesty King Bhumibol Adulyadej (King Rama IX) 2) Art culture mixed with the integration of Eastern culture and Western culture 3) Acts of human between goodness and foulness etc.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จากความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ สุธี คุณาวิชยานนท์ ที่คอยให้คำปรึกษา และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ตลอดมา ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ อิชฎักวรพันธ์ ประธานกรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์ กันจณา คำโสภี กรรมการสอบ ที่คอยชี้แนะข้อบกพร่องต่าง ๆ ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์วัชระ ประยูรคำ ที่ช่วยให้ข้อมูล ความรู้ และเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปสัมภาษณ์ และเก็บบันทึก รวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นประโยชน์ในการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาทฤษฎีศิลป์ทุกท่านที่เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าได้เข้าศึกษาต่อในสาขานี้ ทำให้ข้าพเจ้ามีมุมมองต่อโลกศิลปะได้กว้างไกลและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการฝึกฝนทักษะและการพัฒนาตนเองของข้าพเจ้าเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่คอยเป็นแรงใจและสนับสนุนให้ข้าพเจ้าได้มีกำลังใจศึกษาต่อในสิ่งที่ต้องการ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ในภาคทฤษฎีศิลป์ทุกคนที่เป็นกำลังใจและคอยแนะนำ ให้คำปรึกษาเสมอมา ทำให้ข้าพเจ้าสามารถแก้ปัญหาลุล่วงไปได้ด้วยดีตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษา

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อองค์ความรู้ด้านศิลปะ ในแง่ของการศึกษาเนื้อหา รูปแบบ แนวความคิด เทคนิคและวิธีการในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมให้กับผู้ที่สนใจศึกษาต่อไปไม่มากนักน้อย หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยไว้ ณ ที่นี้ ด้วย

กิตติกร โสตากุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	1
สารบัญตาราง.....	19
บทที่ 1.....	20
บทนำ.....	20
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	20
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	23
ขอบเขตของการวิจัย.....	23
ขั้นตอนของการวิจัย.....	23
เวลาที่ใช้ในการวิจัย.....	23
บทที่ 2.....	25
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประติมากรรม.....	25
คำจำกัดความและความหมายของประติมากรรม.....	25
วัสดุในงานประติมากรรม.....	29
รูปแบบของผลงานประติมากรรม.....	29
รูปแบบประติมากรรมรูปคน.....	30
ความสำคัญของประติมากรรม.....	34
ความเป็นมาของประติมากรรม.....	35

ความเป็นมาของประติมากรรมรูปคนเหมือนในประเทศไทย.....	73
ประติมากรรมคนเหมือนในศิลปะร่วมสมัยไทยในปัจจุบัน	82
บทที่ 3.....	91
ประวัติและผลงานของวัชระ ประยูรคำ.....	91
ผลงานกลุ่มที่ 1 ผลงานประติมากรรมที่ได้รับการว่าจ้าง	97
1.1 งานปั้นต้นแบบอนุสาวรีย์ ประติมากรรมรูปแบบคนเหมือนจริง (Realistic).....	97
1.2 ประติมากรรมรูปคนเหมือนจริงมาก (Hyper Realistic) เทคนิคประติมากรรมหุ่น ซีฟิ่งไฟเบอร์กลาส.....	104
1.3 ประติมากรรมรูปเคารพ เช่น ประติมากรรมครุฑและผลงานการปั้นประติมากรรม พระพิณศให้กับพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยไทย (Moca)	106
ผลงานกลุ่มที่ 2 ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยซึ่งได้นำประสบการณ์ทักษะฝีมือด้าน ประติมากรรมเชิงช่างมาพัฒนาผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ ช่วงระหว่าง พ.ศ. 2545-2559	107
2.1 ผลงานนิทรรศการ ชุด ประดุจฟ้าไน้มสู่ดิน (From Heaven to Earth) พ.ศ. 2545	107
2.2 ผลงานนิทรรศการชุด ฟันจิตวิญญาณตะวันออก (Return to The Oriental Life and Spirit) พ.ศ. 2547.....	120
2.3. ผลงานนิทรรศการชุด ประดุจฟ้าไน้มสู่ดิน 2 (From Heaven to Earth 2) พ.ศ. 2549.....	126
2.4 ผลงานนิทรรศการชุด กาย จิต สันติ (Body Mind Peace) พ.ศ. 2550.....	133
2.5. ผลงานนิทรรศการชุด แก้ว ด้วยเกล้า (Our Beloved King) พ.ศ. 2552	140
2.6 ผลงานนิทรรศการชุด “จุฬาฯ สรรศิลป์: ในหลวง” พ.ศ. 2555	145
2.7. ผลงานนิทรรศการชุด “ทรงพระบารมี พระปิยมหาราช” และ “ทิว ภาย จิต ” พ.ศ.2557.....	150
2.8 ผลงานนิทรรศการชุด “นวมหาราช พระผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร” พ.ศ. 2559	153

บทที่ 4.....	163
วิเคราะห์ผลงานของวัชระ ประยูรคำ.....	163
1. เนื้อหา และแนวความคิดของผลงานประติมากรรมในตลอดช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2559.....	163
1.1 ผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9	163
1.2 ผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมการผสมผสานทางวัฒนธรรมตะวันออกและตะวันตก.....	167
1.3 ผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกระทำของมนุษย์ทั้งดี และชั่ว เพื่อตระหนักถึงผลของการกระทำ.....	170
2. รูปแบบอิทธิพลทางศิลปะในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมของ วัชระ ประยูรคำ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2559.....	175
2.1 ประติมากรรมรูปคนเหมือนบุคคลสำคัญ แบบเหมือนจริงตามโครงสร้าง.....	176
2.2 ประติมากรรมแบบเหมือนจริงมากเทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส	181
2.3 ประติมากรรมรูปคนเหมือนผสมประติมากรรมหุ่นละครเล็ก.....	186
3. เทคนิคและวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมของ วัชระ ประยูรคำ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2559.....	192
3.1. เทคนิคทางประติมากรรมที่วัชระใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม.....	192
3.2. วัสดุทางประติมากรรมที่วัชระใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม	193
4. วิเคราะห์สัญลักษณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมของ วัชระ ประยูรคำ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2559.....	199
4.1. สัญลักษณ์ (Symbol) ในกลุ่มของผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช	199
4.2 สัญลักษณ์ (Symbol) ในกลุ่มของผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม	208

4.3. สัญลักษณ์ (Symbol) ในกลุ่มผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกระทำของมนุษย์ทั้งดี และชั่ว เพื่อตระหนักถึงผลของการกระทำ.....	218
บทที่ 5.....	226
บทสรุป.....	226
ภาคผนวก ก.....	236
ข้อมูลทั่วไป.....	236
ที่อยู่ ปัจจุบัน.....	236
รายการอ้างอิง.....	239
ประวัติผู้เขียน.....	242

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, Sunken relief of Akhenaten, Nefertiti and their daughters, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด.....	25
ภาพที่ 2 ศิลป์ พีระศรี, เกรียณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2525	26
ภาพที่ 3 วิตโตรีโอ โนวี, รูปปั้นนูนสูงประดับสะพานมหาตมาทอยอุทิศและสะพานร้องไห้, ประติมากรรมหล่อปูนซีเมนต์, ไม่ทราบขนาด, 2457	27
ภาพที่ 4 ศิลป์ พีระศรี, รูปปั้นนูนประดับอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ 5 เหล่า, ประติมากรรมหล่อสำริด, ขนาดสองเท่าคนจริง	28
ภาพที่ 5 Ron Mueck, Seated Woman, 1999-2000 , Mixed Media, 74.9 x 61.9 x 55.9 cm.	31
ภาพที่ 6 แสง สงฆ์มั่งมี, เสรีจสรง, ประติมากรรมหล่อพลาสติก, ไม่ทราบขนาด, ไม่ปรากฏปี	32
ภาพที่ 7 Auguste Renoir, The Washerwoman, 1845-1919, Bronze, 121 x 74.9 x 128.9 cm.	33
ภาพที่ 8 Pablo Picasso Woman's Head (Fernande) Paris, 1909, Bronze, 41.3 x 24.7 x 26.6 cm.	33
ภาพที่ 9 สุพจน์ จิตรทอง, ลีลาของความรัก, ประติมากรรมหล่อปูนพลาสติก, ขนาด ความสูง 112 ซม., ไม่ปรากฏปี.....	34
ภาพที่ 10 ประติมากรรมอียิปต์แบบลอยตัวสมัยอาณาจักรเก่า, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, รูปอาลักษณ์ผู้บันทึกพระบัญชาของฟาโรห์, ประติมากรรมลอยตัวแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด	36
ภาพที่ 11 ประติมากรรมอียิปต์แบบร่องลึกสมัยอาณาจักรกลาง, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, ประติมากรรมแกะสลักหินลักษณะร่องลึกแกะสลักหินเรื่องราวต่างๆ, ไม่ทราบขนาด, 2040 - 1786 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ	37
ภาพที่ 12 ประติมากรรมอียิปต์สมัยอาณาจักรใหม่, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, พระนางเนเฟอร์ติติ, ประติมากรรมหินปูน, ไม่ทราบขนาด, 1570 - 1085 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ	38

ภาพที่ 13 ประติมากรรมกลุ่มซูเมอร์และบาบิโลเนีย, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, รูปหมีมีมือข้างขวาซูเมอร์, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 8000 - 7000 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ	39
ภาพที่ 14 ประติมากรรมกลุ่มแอตติเรีย, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, รูปวัวมีปีกศีรษะเป็นมนุษย์, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 720 ปีก่อนคริสตกาล.....	40
ภาพที่ 15 ประติมากรรมกลุ่มแอตติเรีย, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, รูปกษัตริย์อัสซัวร์บานิปาลพุ่งหอกล่าสิงโต, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 720 ปีก่อนคริสตกาล	40
ภาพที่ 16 ประติมากรรมกลุ่มเปอร์เซีย, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, รูปกระบวนผู้มีเกียรติตัวแทนจากทั่วอาณาจักรแห่งเครื่องบรรณาการเพื่อถวายต่อกษัตริย์, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 720 ปีก่อนคริสตกาล	41
ภาพที่ 17 ประติมากรรมกรีกสมัยอาร์เคอิกแบบคูรอซ, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, รูปชายหนุ่มคูรอซ (Kouros), ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 650-450 ปีก่อนคริสตกาล	42
ภาพที่ 18 ประติมากรรมกรีกสมัยอาร์เคอิกแบบคูเร, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, รูปหญิงสาว คูเร(Koure), ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 650-450 ปีก่อนคริสตกาล.....	43
ภาพที่ 19 ประติมากรรมกรีกสมัยคลาสสิก, โพลีคลิตุส, รูปนักกีฬาพุ่งแหลม, ประติมากรรมแกะหินอ่อน, ไม่ทราบขนาด, 450 - 300 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ	44
ภาพที่ 20 สกulptช่างเมืองเพอร์กามัน, เทพีอธอนและอัลซีโอนิอุส, ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน, ขนาดความสูง 234 ซม., 180 ปีก่อนคริสตกาล	45
ภาพที่ 21 สกulptช่างเกาะโรดส์, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, เลาคูนกับลูกชาย, ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน, ขนาดความสูง 219 ซม., 100 ปีก่อนคริสตกาล	46
ภาพที่ 22 ประติมากรรมกรีกสมัยอีทรัสคัน, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, โกลีใส่เก้าอี้กระดูกของสามีภรรยาคู่หนึ่งจากเมือง Cerveteri, ประติมากรรมกรรมดินเผาระบายสี, ไม่ทราบขนาด, 520 ปีก่อนคริสตกาล	46
ภาพที่ 23 ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, เสาทราจัน, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 180-193 ปีก่อนคริสตกาล.....	47
ภาพที่ 24 ประติมากรรมคริสเตียน, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, ประติมากรรมประยุคต์ประดับหีบศพ, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ความสูง 145.6 ซม., ไม่ปรากฏปี	48

ภาพที่ 25 ประติมากรรมไบแซนทีน, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, ภาพพับ 2 บานแห่งอะนัสตาซิอุส, ประติมากรรมแกะงาช้าง, 26 X 72 ซม., 395-1453.....	49
ภาพที่ 26 ประติมากรรมโรมันเนสก์, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, หน้าजूซุ่มประตูทางเข้าด้านทิศตะวันตก ของโบสถ์วิหารซาร์เตรอคาทอดรัล, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 1145-1170.....	50
ภาพที่ 27 ประติมากรรมกอธิค, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, การแจ้งข่าวพระบุตรลงมาเกิดในครรภ์ของพระ แม่มาเรียและการเยี่ยมเยือนของพระแม่มาเรียขณะตั้งครรภ์พระบุตร, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ ทราบขนาด, 1150-1417	51
ภาพที่ 28 กิเบอร์ตี, บานประตูสวรรค์, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 1425-1452	52
ภาพที่ 29 โดนาเทลโล, เดวิด, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 1430-1430	53
ภาพที่ 30 ไมเคิลแองเจโล, ปีเอต้า, ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน, ขนาดความสูง 294 ซม., 1499- 1501	54
ภาพที่ 31 ไมเคิลแองเจโล, David, ประติมากรรมหินอ่อน, ขนาดความสูง 561 ซม., 1501- 1503.55	55
ภาพที่ 32 ดา โบโลญา, เมอควีรี, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 1564.....	56
ภาพที่ 33 จันโลเรนโซ เบร์นินี, อพอลโลกับดาฟเน, ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน, ไม่ทราบขนาด, 1624.....	57
ภาพที่ 34 จัน โลเรนโซ เบร์นินี, เดวิด, ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน, ไม่ทราบขนาด, 1623.....	57
ภาพที่ 35 อองตวน, Diana, ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน , ไม่ทราบขนาด, 1776	58
ภาพที่ 36 อันโตนิโอ คาโนวา, อลีน โมนาพาร์ค มอร์เกซ, ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน , ไม่ทราบ ขนาด, 1808.....	59
ภาพที่ 37 ฟร็องซัว รูเด, Figure of La Marseillaise, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 1833-1836.....	60
ภาพที่ 38 ออกุสต์ โรแดง, Crouching Woman, ประติมากรรมหล่อสำริด, 95.3 x 70.2 x 61.6 ซม. , 1880-1882.....	62
ภาพที่ 39 เอดการ์ เดอกาส์, Pequena bailarina de 14 anos, ประติมากรรมหล่อสำริด, 34.7 x 98.9 x 35.2 ซม., 1878-1881	62
ภาพที่ 40 ปาโบล ปิกัสโซ่, Woman's Head, Bronze, 41.3 x 24.7 x 26.6 ซม., 1909.....	63

ภาพที่ 41 มาร์เซล ดูของป์, Fountain, Porcelain, 360 x 480 x 610 ซม., 1917, ...	64
ภาพที่ 42 Ed and Nancy Klenholz, Sollie 17, ประติมากรรมสื่อประสม, 304.8 x 853.4 x 426.7 ซม., 1979-1980	66
ภาพที่ 43 George Segal, The Bus Driver, 1962, ประติมากรรมสื่อประสม, 226 x 131 x 195 ซม., 1962.....	67
ภาพที่ 44 Duane Hanson, Queenie, ประติมากรรมสื่อประสม, ไม่ทราบขนาด, 1995.....	68
ภาพที่ 45 Kiki Smith, Train, ประติมากรรมสื่อประสม, ไม่ทราบขนาด, 1993	69
ภาพที่ 46 Charies Ray, Oh! Charley, Charley ....!, ประติมากรรมหล่อไฟเบอร์กลาส, ไม่ทราบขนาด, 1992.....	69
ภาพที่ 47 Jake & Dinos Chapman, Cockroach Kid, ประติมากรรมสื่อประสม, 105 .4 x 55.9 x 47 ซม., 1994.....	70
ภาพที่ 48 Patricia Piccinini, Young Family, ประติมากรรมสื่อประสม 169x 93.6 x 130 ซม., 2002-2003.....	71
ภาพที่ 49 Ron Mueck, Dead Dad, ประติมากรรมสื่อประสม, 20 x 38 x 102 ซม., 1996-1997	72
ภาพที่ 50 Ron Mueck, Pregnant Woman, ประติมากรรมสื่อประสม, 252 x 78. x 72.0 ซม., 2002	72
ภาพที่ 51 หลวงเทพรจนา, พระรูปสมเด็จพระสังฆราช (สุก) พ.ศ.2367 - 2394, ประติมากรรมหล่อโลหะสัมฤทธิ์, สูง 86 ซม.....	74
ภาพที่ 52 หลวงกำลัป์ มาพิจิตรและฉิม, พระรูปสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ขุน), ประติมากรรมหล่อโลหะสัมฤทธิ์, สูง 72 ซม.....	74
ภาพที่ 53 เล็ก [ไม่ปรากฏนามสกุล], เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี), ประติมากรรมหล่อโลหะสัมฤทธิ์, สูง 108 ซม.....	75
ภาพที่ 54 หลวงเทพรจนา, ประติมากรรมบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, ประติมากรรมหล่อโลหะรมดำ, ขนาดเท่าพระองค์จริง.....	76
ภาพที่ 55 ปั้นโดยช่างชาวฝรั่งเศส ปั้นหล่อในประเทศฝรั่งเศส, พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบรมรูปทรงม้า, ประติมากรรมหล่อโลหะสัมฤทธิ์, ไม่ทราบขนาด, 2451.....	77

ภาพที่ 56 ปั้นโดยศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ส่งไปหล่อที่อิตาลี, อนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (ปฐมบรมราชานุสรณ์), ประติมากรรมหล่อด้วยโลหะรมดำ, ไม่ทราบขนาด, 2475	78
ภาพที่ 57 พิมาน มุลประมุข, สุภาพสตรี, ประติมากรรมหล่อปูนพลาสเตอร์, ไม่ทราบขนาด, 2480-2490	79
ภาพที่ 58 สิทธิเดช แสงหิรัญ, เพื่อ ทริพิทักซ์, ประติมากรรมหล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2490	80
ภาพที่ 59 แสง สงข์มั่งมี, The Flower Blossom, ประติมากรรมหล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2492	80
ภาพที่ 60 เขียน ยิ้มศิริ, ขลุ่ยทิพย์, ประติมากรรมหล่อโลหะ, 55 x 38 ซม., 2492	80
ภาพที่ 61 ชิต เจริญประชา, รำมานา, ประติมากรรมแกะไม้, 48 x 36 x 36 ซม., 2494	81
ภาพที่ 62 ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี, อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช, ประติมากรรมหล่อด้วยโลหะรมดำ, ไม่ทราบขนาด, 2494	81
ภาพที่ 63 ภาพถ่ายศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี กับต้นแบบอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พ.ศ. 2493	81
ภาพที่ 64 เขียน ยิ้มศิริ, แม่กับลูก, ประติมากรรมหล่อสำริด, 40 x 55 x 85 ซม., 2494	82
ภาพที่ 65 สิทธิเดช แสงหิรัญ, วงกลม, ประติมากรรม, 100 x 63 x 50 ซม., 2495	82
ภาพที่ 66 นาวัน ลาวัลย์ชัยกุล, ไม่เป็นไรโตเกียว 2541-2542, ประติมากรรมหล่อไฟเบอร์กลาสระบายสี, ไม่ทราบขนาด	83
ภาพที่ 67 นาวัน ลาวัลย์ชัยกุล, Scoterus Castle, ประติมากรรมสื่อประสม, ไม่ทราบขนาด, 2001	84
ภาพที่ 68 นาวัน ลาวัลย์ชัยกุล, Navinland, ประติมากรรมหล่อไฟเบอร์กลาส, ไม่ทราบขนาด, 2011	84
ภาพที่ 69 คามิน เลิศชัยประเสริฐ, รูปเหมือนศิลปินในท่านั่งสมาธิ, ประติมากรรมหล่อซีเมนต์ไฟเบอร์กลาส, ขนาดเท่าคนจริง, 2560	85
ภาพที่ 70 คามิน เลิศชัยประเสริฐ, Untitled, เครื่องปั้นดินเผาจำนวน 364 ใบ, ไม่ทราบขนาด, 2560	86

ภาพที่ 71 คามิน เลิศชัยประเสริฐ, Untitled, ประติมากรรมหล่อขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส, ไม่ทราบขนาด, 2560.....	86
ภาพที่ 72 มานพ สุวรรณปิ่นตะ, Kinnaree Dance, ประติมากรรมหล่อไฟเบอร์กลาส, ไม่ทราบขนาด, 2553.....	87
ภาพที่ 73 มานพ สุวรรณปิ่นตะ, Freed you entry to two heads crow, ประติมากรรมหล่อขี้ผึ้ง ไฟเบอร์กลาสจัดวาง, ไม่ทราบขนาด, 2552.....	88
ภาพที่ 74 มานพ สุวรรณปิ่นตะ, พระผู้เสด็จเสวยสวรรค, ประติมากรรมหล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2560.....	88
ภาพที่ 75 อำมฤทธิ ชูสุวรรณ, การพินิจถึงตัวตน, ประติมากรรมสื่อประสม, ไม่ทราบขนาด, 2559..	89
ภาพที่ 76 อำมฤทธิ ชูสุวรรณ, The More I Get to Know Men, the More I Love My Dog (date not indicated), ประติมากรรมสื่อประสม, ไม่ทราบขนาด, 2545	90
ภาพที่ 77 วัชระ ประยูรคำ, โปสเตอร์ภาพยนตร์ กลิ่นสีและกาวแป้ง, สื่อสิ่งพิมพ์, ไม่ทราบขนาด, 2531.....	93
ภาพที่ 78 วัชระ ประยูรคำ, ชื่อผลงาน อ้อด หมายเลข 1 (Ood No 1), ประติมากรรมประกอบไม้, 120 x 60 ซม., 2552.....	94
ภาพที่ 79 ภาพถ่ายวัชระ ประยูรคำ ยืนคู่กับประติมากรรมหุ่นละครเล็ก	96
ภาพที่ 80 วัชระ ประยูรคำ, อนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7), ประติมากรรมหล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2534.....	98
ภาพที่ 81 วัชระ ประยูรคำ ร่วมงานกับไข่มุกต์ ชูโต, พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระสุริโยทัย, ประติมากรรมหล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2536.....	98
ภาพที่ 82 วัชระ ประยูรคำ ร่วมงานกับไข่มุกต์ ชูโต, พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระสุริโยทัย ประติมากรรมหล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2536.....	99
ภาพที่ 83 วัชระ ประยูรคำ, ต้นแบบพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) และพระบรมวงศานุวงศ์, ประติมากรรมต้นแบบดินน้ำมัน, ไม่ทราบขนาด, 2536	99
ภาพที่ 84 วัชระ ประยูรคำ, ต้นแบบอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้า, ประติมากรรมต้นแบบปั้นดิน, ไม่ทราบ ขนาด.....	100

ภาพที่ 85 วัชระ ประยูรคำ, อนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี, ประติมากรรมหล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2538 ...	100
ภาพที่ 86 วัชระ ประยูรคำ, ต้นแบบอนุสาวรีย์ สมเด็จพระเจ้า, ประติมากรรมต้นแบบปั้นดิน, ไม่ทราบขนาด, 2540.....	101
ภาพที่ 87 วัชระ ประยูรคำ, ต้นแบบอนุสาวรีย์ ปรีดี พนมยงค์, ประติมากรรมต้นแบบปั้นดิน, ไม่ทราบขนาด, 2544	101
ภาพที่ 88 ภาพถ่ายวัชระ ประยูรคำ ยืนคู่กับต้นแบบประติมากรรมอนุสาวรีย์ศาสตราจารย์สัญญาธรรมศักดิ์, ไม่ทราบขนาด, 2546	102
ภาพที่ 89 วัชระ ประยูรคำ, ต้นแบบประติมากรรมพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5), ประติมากรรมต้นแบบปั้นดิน, ไม่ทราบขนาด, 2550	102
ภาพที่ 90 วัชระ ประยูรคำ, รูปเหมือนสมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระญาณสังวร, ประติมากรรมหล่อโลหะผสม, ความสูง 59 ซม., 2556.....	103
ภาพที่ 91 ภาพถ่ายผลงานประติมากรรมหุ่นตัวรูปหลวงตาบุญหนา โลหะโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2557	103
ภาพที่ 92 วัชระ ประยูรคำ, ประติมากรรมหุ่นขี้ผึ้งดารานักแสดงที่มีชื่อเสียง, ขนาดเท่าคนจริง, 2544	104
ภาพที่ 93 ภาพถ่ายวัชระ ประยูรคำ ยืนคู่กับผลงานหุ่นขี้ผึ้ง, 2545	104
ภาพที่ 94 วัชระ ประยูรคำ, หลวงพ่อสเนาะ, ประติมากรรมหุ่นขี้ผึ้ง, ขนาดเท่าคนจริง, 2546.....	105
ภาพที่ 95 วัชระ ประยูรคำ, ประติมากรรมหุ่นขี้ผึ้ง ท่านพุทธทาสภิกขุ, ขนาดเท่าคนจริง, 2549 ...	105
ภาพที่ 96 วัชระ ประยูรคำ, สตรีถ้ำลอดในไท, ประติมากรรมหุ่นขี้ผึ้ง, ไม่ทราบขนาด, 2560.....	106
ภาพที่ 97 วัชระ ประยูรคำ, ครุฑ, ประติมากรรมหล่อปูนพลาสเตอร์, ไม่ทราบขนาด, 2551	106
ภาพที่ 98 ภาพถ่ายวัชระ ประยูรคำ กับผลงาน “พระพิฆเนศ” หล่อบรอนซ์ขนาดหน้าตัก 7 นิ้ว, 2557	107
ภาพที่ 99 ภาพถ่ายวัชระ ประยูรคำ กับ นิทรรศการ “ประจุฟ้าโน้มสู่ดิน” (From Heaven to Earth)	108
ภาพที่ 100 ภาพบรรยากาศนิทรรศการ “ประจุฟ้าโน้มสู่ดิน” (From Heaven to Earth)	108

ภาพที่ 101 วัชระ ประยูรคำ, รัชกาลที่ 1 – 9, ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ไม่ทราบขนาด, 2545.....	109
ภาพที่ 102 ภาพหน้าปกสูจิบัตร นิทรรศการ “ประดุจฟ้าโน้มสู่ดิน” (From Heaven to Earth)..	109
ภาพที่ 103 วัชระ ประยูรคำ, ประดุจฟ้า โนมสู่ดิน, ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 28x47x27 ซม., 2545	110
ภาพที่ 104 วัชระ ประยูรคำ, เจ้านายเล็ก ยุวกษัตริย์ (The Youn Royalt The Young King), ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 25 x 16 x 14 ซม., 2545	110
ภาพที่ 105 วัชระ ประยูรคำ, เจ้านายเล็ก ยุวกษัตริย์ (The Youn Royalt The Young King), ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 25 X 16 X 14 ซม., 2545	111
ภาพที่ 106 วัชระ ประยูรคำ, พระบิดา, ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 24 x 26 x 11 ซม. , 2545.....	111
ภาพที่ 107 วัชระ ประยูรคำ, สมเด็จพระเจ้า, ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 24.5x18x12 ซม., 2545.....	112
ภาพที่ 108 วัชระ ประยูรคำ, ภูมิพลโลกิขุ, ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 24.5 x 18 x 12 ซม., 2545	112
ภาพที่ 109 วัชระ ประยูรคำ, มหาราชจอมราชัน (The Great king), ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 65 x 46 x 53 ซม., 2545	113
ภาพที่ 110 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (King Rama I), ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 30 X 20 X 15 ซม., 2545	113
ภาพที่ 111 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (King Rama II), ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 23 x 15 x 11 ซม., 2545	114
ภาพที่ 112 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (King Rama III), ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 23 x 15 x 11 ซม., 2545.....	114
ภาพที่ 113 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (King Rama IV), ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 23 x 15 x 11 ซม., 2545	115
ภาพที่ 114 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (King Rama V), ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 24.5 x 16 x 10 ซม., 2545	115

ภาพที่ 115 รัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (King Rama VI), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 24 x 17.5 x 10.5 ซม., 2545.....	116
ภาพที่ 116 รัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (King Rama VII), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 39 x 17.5 x 11 ซม., 2545	116
ภาพที่ 117 รัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล (King Rama VIII), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 23.5 x 15 x 10 ซม., 2545	117
ภาพที่ 118 รัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (King Rama IX), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 24 x 14 x 9 ซม., 2545	117
ภาพที่ 119 รัชระ ประยูรคำ, สมเด็จพระอนุชา (H.R.H PRICE BHUMIBOL), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 62 x 32 x 28 ซม., 2545.....	118
ภาพที่ 120 รัชระ ประยูรคำ, ทรงเรือใบชูโปเออร์มด IV (HIS MAJSTY THE KING), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 72 x 54 x 42 ซม., 2545.....	118
ภาพที่ 121 รัชระ ประยูรคำ, นวมินทราชาชธิราช (The Great of Thailand), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 30x30 ซม., 2545	119
ภาพที่ 122 รัชระ ประยูรคำ, พ่อฟ้าหลวง (POH FAH LUANG), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 53 x 15 x 30 ซม., 2545	119
ภาพที่ 123 รัชระ ประยูรคำ, เสด็จทรงเล่นเรือร้งสิตนครนายก, ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine , ไม่ทราบขนาด, 2545	120
ภาพที่ 124 รัชระ ประยูรคำ, หน้าปกสูจิบัตรพื้นจิตวิญญาณตะวันออก ครั้งที่ 1, สื่อสิ่งพิมพ์, ขนาด A3	121
ภาพที่ 125 รัชระ ประยูรคำ, ภาพโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ นิทรรศการ “พื้นจิตวิญญาณตะวันออก ครั้งที่ 3”, 2548.....	122
ภาพที่ 126 รัชระ ประยูรคำ, ออกุสต์ โรแดง (Auguste Rodin), ประติมากรรมสื่อผสม, ไม่ทราบขนาด.....	122
ภาพที่ 127 รัชระ ประยูรคำ, วินเซนต์ แวน โก๊ะ (Vincent Van Gogh), ประติมากรรมสื่อประสม, ไม่ทราบขนาด.....	123

ภาพที่ 128 วัชระ ประยูรคำ, ปาโบล ปิกัสโซ (Pablo Picasso), ประติมากรรมสื่อผสม, ไม่ทราบขนาด.....	123
ภาพที่ 129 วัชระ ประยูรคำ, ซัลวาดอร์ ดาลี (Salvador Dali 1904 – 1989), ประติมากรรมสื่อผสม, ไม่ทราบขนาด	124
ภาพที่ 130 วัชระ ประยูรคำ, ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี, ประติมากรรมสื่อประสม, ไม่ทราบขนาด	124
ภาพที่ 131 วัชระ ประยูรคำ, ครุโจ หลุยส์ (สาคร ยังเขียวสด), ประติมากรรมสื่อผสม, ไม่ทราบขนาด	125
ภาพที่ 132 ภาพถ่ายห้องจัดแสดงในส่วนที่จัดแสดงต้นแบบและขบวนการ นิทรรศการ “พื้นจิต วิญญาณตะวันออก ครั้งที่ 2”	125
ภาพที่ 133 วัชระ ประยูรคำ กับภาพถ่ายผลงานในขบวนการปั้นต้นแบบนิทรรศการ “ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน 2”, 2549.....	127
ภาพที่ 134 ภาพถ่ายห้องจัดแสดงผลงานของ วัชระ ประยูรคำ และ Yan Lei, 2549.....	128
ภาพที่ 135 วัชระ ประยูรคำ, ผลงานพระบรมรูปเหมือนจริงองค์พระพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ประทับยืน ทรงชุดชัยพัฒนา ทรงสะพายกล้องและทรงถือแผนที่ในพระหัตถ์, ไม่ทราบขนาด, 2549.....	128
ภาพที่ 136 Yan Lei, ไม่ทราบชื่อผลงาน, ภาพจิตรกรรม, ไม่ทราบขนาด, 2549.....	129
ภาพที่ 137 ภาพถ่ายกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของ วัชระ ประยูรคำ, 2549	129
ภาพที่ 138 วัชระ ประยูรคำ, ภาพร่าง ผลงานชุด “ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน 2”, 2549.....	130
ภาพที่ 139 ภาพถ่ายห้องจัดแสดงผลงานผลงานประติมากรรมชุด “ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน 2”, 2549	130
ภาพที่ 140 วัชระ ประยูรคำ, พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ประทับบนพระที่นั่งราเชน, ประติมากรรมหล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2549.....	131
ภาพที่ 141 ภาพถ่ายห้องจัดแสดงผลงานนิทรรศการ “ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน 2”, 2549.....	131
ภาพที่ 142 ภาพถ่ายรายละเอียดของผลงาน “ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน 2.5, 2549	132
ภาพที่ 143 ภาพถ่ายรายละเอียดของผลงาน “ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน 2.5”, 2549	132
ภาพที่ 144 ภาพถ่ายผลงาน “ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน 2.5”, 2549.....	133

ภาพที่ 145 หน้าปกสูจิบัตรนิทรรศการ “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)” ของวัชระ คำประยูร คำ.....	134
ภาพที่ 146 ภาพถ่ายห้องจัดแสดงผลงาน “Installation view of Exhibition (Body Mind Peace)” ของวัชระ ประยูรคำ	134
ภาพที่ 147 ภาพถ่ายผลงาน “Installation view of Exhibition (Body Mind Peace)” ของวัชระ ประยูรคำ.....	135
ภาพที่ 148 วัชระ ประยูรคำ, ภาพซ้าย Kim Jong IL, ภาพขวา Mahmoud Ahmadinejad, หุ่นละครเล็ก	135
ภาพที่ 149 วัชระ ประยูรคำ, Installation view of Exhibition (Body Mind Peace), 2550 ...	136
ภาพที่ 150 วัชระ ประยูรคำ , George W. Bush & Uama Bin Ladin, ประติมากรรมสื่อประสม พื้นแปรไม่แน่นอน, 2550	136
ภาพที่ 151 วัชระ ประยูรคำ, (1) Saddam Hussein (2) Adolf Hitler (3) Josef Stalin (4) Mikhail Gorbachev, ประติมากรรมหุ่นละครเล็ก, ไม่ทราบขนาด, 2550	137
ภาพที่ 152 วัชระ ประยูรคำ , (1) Ho Chi Minh (2) Mao Zedong (3) Franklin Delano Roosevelt (4) Josef Stalin (5) Winston Churchill (sir), ประติมากรรมหุ่นละครเล็ก , ไม่ทราบขนาด, 2550.....	137
ภาพที่ 153 วัชระ ประยูรคำ, (1) Sondhi Bunyarakkarin (2) Surayud Chulanont (3) Thaksin Shinawatra (4) Ban Ki – Moon, ประติมากรรมหุ่นละครเล็ก, ไม่ทราบขนาด, 2550	138
ภาพที่ 154 วัชระ ประยูรคำ, (1) Mohandas Karamchand (Mahatama) (2) Sadako Sasaki (3) Albert Einstein, ประติมากรรมหุ่นละครเล็ก, ไม่ทราบขนาด, 2550	138
ภาพที่ 155 ภาพจากวีดิทัศน์ที่การแสดงหุ่นละครเล็ก ชุด “ราหุอมดวงจันทร์” ของวัชระ ประยูรคำ, 2550	139
ภาพที่ 156 ภาพจากวีดิทัศน์ Installation view of Exhibition (Body Mind Peace) ของวัชระ ประยูรคำ, 2550	139
ภาพที่ 157 ภาพประชาสัมพันธ์ สื่อออนไลน์ นิทรรศการ เก้า ด้วยเกล้า (Our Beloved King) ของ วัชระ ประยูรคำ, 2552	140

ภาพที่ 158 วัชระ ประยูรคำ, “2481 สมเด็จพระอนุชา”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2552.....	141
ภาพที่ 159 วัชระ ประยูรคำ, “2493 ชั้นครองราชย์”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2552.....	141
ภาพที่ 160 วัชระ ประยูรคำ, “2493 บรมราชาภิเษก”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2552.....	142
ภาพที่ 161 วัชระ ประยูรคำ, “2498 ประพาสเหนือจรดใต้”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบ ขนาด, 2552.....	142
ภาพที่ 162 วัชระ ประยูรคำ, “2599 ทรงผนวช”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2552	143
ภาพที่ 163 วัชระ ประยูรคำ, “2503 ประพาสต่างประเทศ”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบ ขนาด, 2552.....	143
ภาพที่ 164 วัชระ ประยูรคำ, “2523 ชัยพัฒนา”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2552	144
ภาพที่ 165 วัชระ ประยูรคำ, “2549 จอมทัพมหाराช”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2552.....	144
ภาพที่ 166 วัชระ ประยูรคำ, “2550 ครองสิริราชสมบัติครบ60 ปี”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ ทราบขนาด.....	145
ภาพที่ 167 วัชระ ประยูรคำ, พระมหाराช 2551, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด.....	146
ภาพที่ 168 วัชระ ประยูรคำ, ชัยพัฒนา 2552, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด.....	146
ภาพที่ 169 วัชระ ประยูรคำ, พระภิกษุ ภูมิพล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพุทธศักราช 2499, ไม่ ทราบขนาด.....	147
ภาพที่ 170 วัชระ ประยูรคำ, ภูมิพล จุฬานาถ พุทธศักราช 2555, ไม่ทราบขนาด.....	147
ภาพที่ 171 ภาพถ่ายผลงานพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ประทับ ยืน ทรงชุดชัยพัฒนาสะพายกล้องและทรงถือแผนที่ในพระหัตถ์ ของวัชระ ประยูรคำ	148
ภาพที่ 172 วัชระ ประยูรคำ, จำลองประตู่วัดศรีชุม, ประติมากรรมสีประสม, ไม่ทราบขนาด, 2555	148

ภาพที่ 173 ภาพบรรยากาศการจัดแสดงผลงานนิทรรศการ “จุฬาฯสรรศิลป์: ในหลวง” ณ อาคาร ศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	149
ภาพที่ 174 ภาพบรรยากาศการจัดแสดงผลงานนิทรรศการ “จุฬาฯสรรศิลป์: ในหลวง” ณ อาคาร ศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	149
ภาพที่ 175 ภาพผลงานในนิทรรศการชุด “ทิว ภาย จิต สันติ ”, ประติมากรรมรูปเด็กอ้วนพีสีดำถือลิง ตัวรูปร่างผอมซุบอ่อมลิงขาว, ไม่ทราบขนาด, 2557.....	151
ภาพที่ 176 หุ่นละครเล็ก ลิงสีดำลิงสีขาว “คณะค่านาย” ภาพถ่ายการแสดงสด, 2557	152
ภาพที่ 177 การเชิดหุ่นละครเล็ก ลิงสีดำลิงสีขาว “คณะค่านาย” ภาพถ่ายการแสดงสด, 2557....	152
ภาพที่ 178 วัชระ ประยูรคำถ่ายภาพคู่กับผลงาน “ทรงพระบารมี พระปิยะมหาราช”, 2557.....	153
ภาพที่ 179 วัชระ ประยูรคำ, ทรงพระบารมี รัชกาลที่ 5, ประติมากรรมหล่อสำริด, ขนาด 59x59x82 ซม., 2557	153
ภาพที่ 180 วัชระ ประยูรคำ, ในหลวงชัยพัฒนาปี, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2554	154
ภาพที่ 181 วัชระ ประยูรคำ, มหาราชจอมราชัน (The Great king), ประติมากรรมหล่อสำริด, ขนาด 65 x 46 x 53 ซม., 2545	155
ภาพที่ 182 วัชระ ประยูรคำ, คិតราชนันย์ ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, ไม่ปรากฏปี....	155
ภาพที่ 183 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เสด็จประพาสอเมริกา, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, ไม่ปรากฏปี	156
ภาพที่ 184 วัชระ ประยูรคำ, พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ประทับบนพระที่นั่งราเชน, ประติมากรรม หล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2549	156
ภาพที่ 185 วัชระ ประยูรคำ, ครุฑ, ประติมากรรมเทคนิควัสดุ, ไม่ทราบขนาด, ไม่ปรากฏปี.....	157
ภาพที่ 186 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 “ธรรมราชา” ประติมากรรม หล่อปูน, ไม่ทราบขนาด, ไม่ปรากฏปี	157
ภาพที่ 187 วัชระ ประยูรคำ, “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงผนวช”, ประติมากรรม หล่อปูน, ไม่ทราบขนาด, ไม่ปรากฏปี	158

ภาพที่ 188 วัชระ ประยูรคำ, “ยุวกษัตริย์” และ “เจ้านายเล็ก ยุวกษัตริย์”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ขนาด 25 x 16 x 14 ซม., 2545	158
ภาพที่ 189 วัชระ ประยูรคำ, ผลงานประติมากรรมชุด “แก้ว ด้วย เก้า”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2552	159
ภาพที่ 190 วัชระ ประยูรคำ, ประติมากรรมกษัตริย์ 9 รัชกาลในราชวงศ์จักรี, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2545	159
ภาพที่ 191 วัชระ ประยูรคำ, ประติมากรรมกษัตริย์ 9 รัชกาลในราชวงศ์จักรี, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2545	160
ภาพที่ 192 วัชระ ประยูรคำ, สมเด็จพระเจ้า, ประติมากรรมหล่อปูน, ไม่ทราบขนาด, 2553.....	160
ภาพที่ 193 ภาพถ่ายวัชระ ประยูรคำ ขณะปั้นพระบรมรูปในหลวง รัชกาลที่ 9	161
ภาพที่ 194 ภาพถ่ายวัชระ ประยูรคำ กำลังเก็บรายละเอียดผลงานหลังจากที่นิทรรศการสิ้นสุดการ แสดง, สตูดิโอบางเลน	161
ภาพที่ 195 วัชระ ประยูรคำ, นวมหาราชา ผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร์, ประติมากรรมต้นแบบปั้นน้ำมัน, ไม่ทราบขนาด, 2559	162
ภาพที่ 196 ตัวอย่างประติมากรรมคนเหมือนแบบเหมือนจริงของ วัชระ ประยูรคำ, (ซ้าย) “พ่อฟ้า หลวง” (POH FAH LUANG), ประติมากรรมปั้นดิน, ขนาด 53 x 15 x 30 ซม., 2545 (ขวา) “ต้นแบบอนุสาวรีย์ ปรีดี พนมยงค์”, ประติมากรรมปั้นดิน, ไม่ทราบขนาด, 2544	176
ภาพที่ 197 วัชระ ประยูรคำ, (1,2) ผลงานจากนิทรรศการ “ประดุจฟ้าโน้มสู่ดิน 1”, ประติมากรรม ปั้นดิน, ไม่ทราบขนาด, 2545 และ (3) ผลงานในหลวงชัยพัฒนา, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบ ขนาด, 2554 (4) ผลงานนิทรรศการ “นวมหาราชา พระผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร์”, ประติมากรรม ปั้นดิน, ไม่ทราบขนาด, 2559.....	177
ภาพที่ 198 วัชระ ประยูรคำ, ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2556	178
ภาพที่ 199 ตัวอย่างการจัดวางประติมากรรมรูปคนเหมือนของวัชระ ประยูรคำ ซึ่งได้รับอิทธิพลป็น งานต้นแบบอนุสาวรีย์ และประติมากรรมแบบศิลปะลัทธิอิมเพรสชันนิสม์, 2545.....	179
ภาพที่ 200 ตัวอย่างการจัดวางงานประติมากรรมรูปคนเหมือนของวัชระ ประยูรคำ ซึ่งได้รับอิทธิพล ป็นงานต้นแบบอนุสาวรีย์ และประติมากรรมแบบศิลปะลัทธิอิมเพรสชันนิสม์, 2549.....	180

ภาพที่ 201 (ซ้าย) วัชระ ประยูรคำ, ซัลวาดอร์ ดาลี (1904 – 1989), (ขวา) ดวน แชนสัน, Queenie (1995).....	182
ภาพที่ 202 ตัวอย่างผลงานประติมากรรมเหมือนจริงมากเทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาสของวัชระ ประยูรคำ, (ก) ปาโบล ปิกัสโซ่ (Pablo Picasso), (ข) ครุโจ หลุยส์, (ค) ซัลวาดอร์ ดาลี	182
ภาพที่ 203 ตัวอย่างศิลปะจัดวางในผลงานของวัชระ ประยูรคำ.....	183
ภาพที่ 204 (ซ้าย) Dalí Salvador, “Dalí de espaldas pintando a Gala de espaldas eternizada” (ขวา) วัชระ ประยูรคำ, ซัลวาดอร์ ดาลี (1904 – 1989)	184
ภาพที่ 205 (ซ้าย) วัชระ ประยูรคำ, ออกุสต์ โรแดง (Auguste Rodin) (ขวา) ภาพถ่าย Studio of Auguste Rodin	185
ภาพที่ 206 (ซ้าย) วัชระ ประยูรคำ, ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี (ขวา) ภาพถ่าย ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี กับต้นแบบปูนสำหรับขยายของพระพุทธรูปปางลีลา.....	185
ภาพที่ 207 ตัวอย่างรูปแบบศิลปะการแสดงหุ่นละครเล็กใบหน้าบุคคลสำคัญต่างๆ ของวัชระ ประยูร คำ.....	186
ภาพที่ 208 (ซ้าย) ตัวอย่างผลงานที่ใช้รูปแบบประติมากรรมเหมือนจริงผสมกับหุ่นละครเล็กของวัชระ ประยูรคำ (ขวา) ครุโจ หลุยส์, ศิลปะการแสดงหุ่นละครเล็ก.....	187
ภาพที่ 209 ตัวอย่างรูปแบบอิทธิพลทางศิลปะในผลงานชุด “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)” ของวัชระ ประยูรคำ.....	188
ภาพที่ 210 ตัวอย่างการใช้สื่อวิดีโอในผลงานชุด “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)” ของวัชระ ประยูรคำ.....	189
ภาพที่ 211 ตัวอย่างรูปแบบศิลปะการแสดงหุ่นละครเล็กประติมากรรมหุ่นละครเล็ก, ประติมากรรม หุ่นละครเล็ก ,ประติมากรรมที่ถอดพิมพ์จากคนจริง.....	190
ภาพที่ 212 ตัวอย่างขบวนการถอดพิมพ์ จากใบหน้าของวัชระ ประยูรคำ.....	193
ภาพที่ 213 ตัวอย่างผลงานของวัชระ ประยูรคำ ที่ใช้วัสดุดินน้ำมันในการแสดงผลงาน “มหाराชจอม ราชนัน (The Great King)” ขนาด 65 x 46 x 53 ซม.....	194
ภาพที่ 214 ตัวอย่างผลงานของวัชระ ประยูรคำ ที่ใช้เทคนิคและวัสดุหล่อด้วยบอร์นซ์ทำสีย้อมโลหะ	194

ภาพที่ 215 ตัวอย่างผลงานของวัชระ ประยูรคำ ที่ใช้เทคนิคและวัสดุหล่อบรอนซ์, ภาพผลงาน “ในหลวงชัยพัฒนา 2554” ขณะที่ช่างกำลังทำสี.....	195
ภาพที่ 216 วัชระ ประยูรคำ, ห้องเก็บต้นแบบวัสดุเรซินกากเพชรและสีขาว (ของสะสมส่วนตัว)...	195
ภาพที่ 217 วัชระ ประยูรคำ, ประติมากรรมในหลวงรัชกาลที่ 9 ประทับยืนทำด้วยวัสดุเรซินผสมทรายผสมสีขาว	196
ภาพที่ 218 วัชระ ประยูรคำ, ปาโบล ปิกัสโซ่ ประติมากรรมที่สร้างมาจากวัสดุไฟเบอร์กลาส, วัสดุสำเร็จรูป.....	196
ภาพที่ 219 ภาพถ่ายรายละเอียดของผลงานที่ใช้เทคนิคเชื่อมประกอบเหล็กของวัชระ ประยูรคำ .	197
ภาพที่ 220 ตัวอย่างสัญลักษณ์ที่วัชระนำมาใช้ภาพผลงานเทียบกับภาพถ่ายเสด็จเยี่ยมราษฎร.....	200
ภาพที่ 221 ตัวอย่างสัญลักษณ์ “ภูมิพลโลก” เทียบกับ ภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์ภาพในหลวงรัชกาลที่ 9 ขณะทรงผนวช.....	201
ภาพที่ 222 ตัวอย่างสัญลักษณ์ “ภาพผลงานเทียบกับภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเรือใบซูบเปอร์มด IV (HIS MAJESTY THE KING และพระทรงประกอบเรือนั้นด้วยพระองค์เอง”	202
ภาพที่ 223 ตัวอย่างสัญลักษณ์ ภาพพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ทรงประทับยืนด้วยชุดชัยพัฒนา ทรงสะพายกล้อง และทรงถือแผนที่ในพระหัตถ์ เทียบกับภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์	203
ภาพที่ 224 ตัวอย่างสัญลักษณ์ ทางสถาปัตยกรรมกับผลงานในนิทรรศการ “ประจักษ์ฟ้าโน้มสู่ดิน 2”	204
ภาพที่ 225 ตัวอย่างสัญลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมกับผลงานในนิทรรศการ “ประจักษ์ฟ้าโน้มสู่ดิน 2”	205
ภาพที่ 226 ตัวอย่างสัญลักษณ์พระที่นั่งราชนทรยาน กับผลงานนิทรรศการ “ประจักษ์ฟ้าโน้มสู่ดิน 2”	206
ภาพที่ 227 ตัวอย่างสัญลักษณ์ก้อนหิน และไม้ค้ำยันในผลงานนิทรรศการชุด “ประจักษ์ฟ้าโน้มสู่ดิน 2”	207
ภาพที่ 228 ตัวอย่างสัญลักษณ์ประติมากรรมรูปในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงนั่งสงบนิ่ง	207
ภาพที่ 229 ผลงานพระบรมรูปเหมือนจริงองค์พระพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ประทับยืน ทรงชุดชัยพัฒนา ทรงสะพายกล้องและทรงถือแผนที่ในพระหัตถ์	208

ภาพที่ 230 ตัวอย่างสัญลักษณ์ความเป็นตะวันตกในผลงานนิทรรศการชุด “พื้นจิตวิญญาณ ตะวันออก” เทียบกับภาพถ่าย ศิลปิน ออกุสต์ โรแดง	210
ภาพที่ 231 ตัวอย่างวิธีการปั้นแบบประติมากรรมลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ ในผลงานนิทรรศการ ชุด “พื้นจิตวิญญาณตะวันออก” เทียบรูปถ่ายผลงานของ ออกุสต์ โรแดง	210
ภาพที่ 232 ตัวอย่างสัญลักษณ์สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมตะวันออก ในผลงานนิทรรศการ ชุด “พื้นจิต วิญญาณตะวันออก” เทียบกับพระพุทธรูปปางลีลา ศิลปะแบบสุโขทัย.....	211
ภาพที่ 233 (ซ้าย) วัชระ ประยูรคำ, ปาโบล ปิกัสโซ่ (ขวา) เปรียบเทียบกับ ภาพถ่ายปาโบล ปิกัสโซ่	212
ภาพที่ 234 ภาพสัญลักษณ์ของพระพุทธรูปชินราชเป็นลักษณะเป็นลายเส้นที่ตัดทอนรูปทรง เปรียบเทียบกับรูปพระพุทธรูปชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร พิษณุโลก ที่วัชระนำมาใช้ เป็นลักษณะ.....	212
ภาพที่ 235 รูปถ่าย ปาโบล ปิกัสโซ่ เทียบกับภาพ ปาโบล ปิกัสโซ่ มีลักษณะการหยิบยืมทางศิลปะมา ใช้ในผลงาน	213
ภาพที่ 236 วัชระ ประยูรคำ, ผลงาน วินเซนต์ แวน โก๊ะ (Vincent Van Gogh) ณ หอศิลป์ คณะ จิตรกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร เปรียบเทียบกับ ภาพถ่ายและภาพผลงานภาพเขียนรูปเหมือนวิน เซนต์ แวนโก๊ะ	214
ภาพที่ 237 ตัวอย่างสัญลักษณ์ทางตะวันออกและตะวันตก เปรียบเทียบระหว่างผลงาน “Starry Night” และภาพ “The Bedroom” ของวินเซนต์ แวนโก๊ะ กับภาพภาพพระปรางค์วัดอรุณ	214
ภาพที่ 238 วัชระ ประยูรคำ, ผลงาน วินเซนต์ แวนโก๊ะ สัญลักษณ์ทางตะวันออกและตะวันตกภาพ “Starry Night” และภาพสื่อวิดีโอพระปรางค์วัดอรุณ.....	215
ภาพที่ 239 (ซ้าย) รูปถ่าย ซัลวาดอร์ ดาลี กับรูปปั้นดาลีของวัชระ ประยูรคำ (ขวา) ภาพ เปรียบเทียบประติมากรรม ซัลวาดอร์ ดาลี กับภาพจิตรกรรม “Dalí de espaldas pintando a Gala de espaldas eternizada” ของดาลี.....	215
ภาพที่ 240 (บน) วัชระ ประยูรคำ, ซัลวาดอร์ ดาลี สวมชฎา 4 ชั้น เป็นหัวข้อสหัสสะเดชะ (ล่าง) ภาพเปรียบเทียบใบหน้าดาลีกับภาพทศกัณฐ์.....	216
ภาพที่ 241 วัชระ ประยูรคำ, ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี แทนสัญลักษณ์ของความเป็นตะวันตกกำลัง ยืนปั้นต้นแบบองค์พระพุทธรูปปางลีลา.....	217

ภาพที่ 242 ครุโจ หลุยส์ (สาคร ยังเขียวสด) ถ่ายรูปกับผลงานรูปปั้นเหมือนครุโจ หลุยส์ ของวัชระ ประยูรคำ.....	218
ภาพที่ 243 ตัวอย่างภาพผลงานหุ่นละครเล็กของวัชระ ประยูรคำ เทียบกับภาพบุคคลสำคัญต่างๆ ของโลก	219
ภาพที่ 244 ตัวอย่างสัญลักษณ์แทน จิตดี และ จิตชั่ว (ประติมากรรมรูปคนเซ็ดหุ่น) ที่เป็นตัวบงการ การกระทำของมนุษย์ (หุ่นละครเล็กผู้นำทางการเมือง).....	220
ภาพที่ 245 ตัวอย่างสัญลักษณ์ทางสันติภาพที่ปรากฏบนฐานที่ใช้จัดวางผลงานของวัชระ ประยูรคำ	221
ภาพที่ 246 ตัวอย่างแสดงการจัดการพื้นที่ในการแสดงผลงานสัญลักษณ์แทนด้วยสีขาวและสีดำ... 222	
ภาพที่ 247 ตัวอย่างภาพการแสดงหุ่นมานสีขาและหุ่นมานสีดำ กำลังถูกเซ็ดด้วยผู้เซ็ดที่สวมใส่ หน้ากากรูปใบหน้าจำลองของวัชระ	223
ภาพที่ 248 ตัวอย่างสัญลักษณ์ที่สื่อถึงร่างกายมนุษย์ทั้งสีขาวและสีดำ และสัญลักษณ์ของตัวละครหุ่น ละครเล็กหุ่นมานสีขาและดำ	224
ภาพที่ 249 (ซ้าย) ตัวอย่างชุดของหุ่นผู้เซ็ดด้วยชุดสีขาวและชุดสีดำขณะทำการแสดง (ขวา) ตัวอย่าง สัญลักษณ์สีขาวและดำที่ปรากฏบนตัวหุ่นละครเล็กหุ่นมานสีขาและสีดำ	224

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การแสดงช่วงเวลาการจัดแสดงงานและเนื้อหาผลงาน.....	172
ตารางที่ 2 แสดงรูปแบบอิทธิทางศิลปะ ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมของ วัชระ ประยูรคำ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2559	191
ตารางที่ 3 การแสดงเทคนิคและวัสดุ ทางประติมากรรม	197

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการเข้ามาของชาวจีนและชาวตะวันตกในช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) ส่งอิทธิพลให้ประเพณีและธรรมเนียมปฏิบัติหลายๆ อย่างเกิดการเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงทางด้านการสร้างงานศิลปกรรมด้วย งานประติมากรรมของไทยเริ่มมีการพัฒนาที่แตกต่างไปจากแนวประเพณีเดิม กล่าวคือ มีการปั้นรูปคนเหมือน¹ ที่มีลักษณะเหมือนจริง ตามตาเห็นมากกว่าพระพุทธรูปต่างๆ ไปเป็นครั้งแรกในสยามประเทศ โดยพยายามปั้นให้มีรายละเอียดเหมือนจริง ต่างจากธรรมเนียมปฏิบัติและความเชื่อดั้งเดิมของไทยที่จะไม่สร้างรูปเหมือนบุคคลในขณะที่ผู้นั้นยังมีชีวิตอยู่² หรือเสียชีวิตไปแล้ว

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ทรงเป็นตัวอย่างในการล้มล้างความเชื่อและจารีตเก่าๆ ในปีพ.ศ.2403 ทรงโปรดเกล้าให้หลวงเทพรจนา (พลับ) ปั้นพระบรมรูปขนาดเท่าจริงจากพระองค์จริง เป็นประติมากรรมแบบเหมือนจริง องค์แรกๆ ที่ทำขึ้นโดยผู้เป็นแบบยังมีชีวิตอยู่ พระบรมรูปหล่อปูนระบายสีนี้ถือได้ว่าเป็นการทำลายความเชื่อเดิมที่ว่าการสร้างรูปจำลองของคนที่ยังมีชีวิต ตามคติความเชื่อที่ว่า จะทำให้คนนั้นอายุสั้นและไม่เป็นมงคล

การสร้างประติมากรรมรูปเหมือนของคนที่มีชีวิตอยู่เริ่มในสมัยรัชกาลที่ 4 และต่อเนื่องมาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (สมัยรัชกาลที่ 5) เกิดประเพณีมีการสร้างอนุสาวรีย์สมัยใหม่ที่เป็นพระบรมรูปของกษัตริย์ที่ยังมีพระชนชีพเป็นแห่งแรกในสยาม เมื่อปี พ.ศ. 2449³ ปัจจุบันประดิษฐาน ณ ลานพระบรมรูปทรงม้าหน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม

ปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ปีพ.ศ. 2466 รัฐบาลอิตาลีได้คัดเลือกประติมากรระดับศาสตราจารย์ชาวฟลอเรนซ์คนหนึ่งนามว่า คอร์ราโด เฟโรจี

¹รูปปั้น สมเด็จพระสังฆราช (สุก ใกล้เคียง) ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ปั้นโดยหลวงเทพรจนา เจ้ากรมปั้นซ้าย และรูปปั้นสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ขุน วัดโมลีโลกย์)ปั้น โดยหลวงกัลมาพิจิตร เจ้ากรมช่างปั้นขวา รูปปั้น เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)โดย ช่างปั้นพระสุก (ช่างเขมร) และหลวงวิจิตรนฤมิตร (ช่างไทย) ที่ร่วมกัน

² ตามความเชื่อของคนไทยจะไม่มีการปั้นรูปคนเหมือนจริง จะมีเพียงการสร้างรูปสมมติ เช่น พระพุทธรูป, เทวรูป หรือการสร้างวัดและเจดีย์เพื่ออุทิศเฉพาะบุคคล

³ ครั้งประพาสยุโรปครั้งที่ 2 ทรงประทับเป็นแบบให้ประติมากรชาวฝรั่งเศส จอร์จ เออร์เนส ซอลโล (Georges Ernest Saulo) และเมื่อหล่อสำเร็จได้ส่งกลับมารุงเทพเพื่อประดิษฐาน ณ ลานพระบรมรูปทรงม้าในปัจจุบัน

(Corrado Feroci)⁴ ให้เดินทางมาสยาม ตามคำขอจากรัฐบาลสยามในขณะนั้นเพื่อเข้าทำงานเป็นราชการเป็นช่างปั้นในกรมศิลปากร ศิลป์ พีระศรีได้เริ่มทำการสอนวิชาช่างและศิลปะแบบตะวันตกให้แก่คนไทย เป็นการอบรมวิชาประติมากรรมทั้งภาคปฏิบัติและทฤษฎี นักเรียนชุดแรก ๆ บางคนเป็นข้าราชการในกรมศิลปากรที่ศิลป์ พีระศรีต้องการถ่ายทอดวิชาเพื่อฝึกให้เป็นผู้ช่วยสำหรับงานปั้นขนาดใหญ่อย่างเช่น พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) การอบรมช่างไทยกลุ่มนี้ถือได้ว่าเป็นก้าวสำคัญของการศึกษาศิลปะสมัยใหม่ของไทย ในปี พ.ศ. 2477 การเรียนการสอนที่นี้ก็ได้พัฒนาขึ้นเป็นสถาบันการศึกษาที่เป็นทางการ มีชื่อว่า “โรงเรียนประณีตศิลปกรรม” และต่อมาได้สถาปนาเป็นมหาวิทยาลัยศิลปากรในปี พ.ศ. 2486 ณ จุดนี้ถือได้ว่าศิลปะสมัยใหม่ไทยเริ่มได้รับการสนับสนุนและดูแลอย่างเป็นทางการ และเป็นระบบ มีทิศทางและความมั่นคงขึ้นเป็นอย่างมาก โดยมีต้นแบบจากสถาบันศึกษาจากยุโรป ใช้มาตรฐานแบบศิลปะตามหลักวิชาของตะวันตก (Academic Art) วิชาเหล่านี้ถือเป็นพื้นฐานการศึกษาศิลปะที่สำคัญ ส่งผลให้นักศึกษามีทักษะฝีมือเชิงช่างที่เชี่ยวชาญสำหรับนำไปทำงานสร้างสรรค์หรือประกอบวิชาชีพทางศิลปกรรม รูปแบบการสร้างสรรค์งานที่นิยมในตอนนั้นจะเป็นศิลปะที่เน้นความเหมือนจริงตามตาเห็น เน้นความถูกต้องของสัดส่วนของวัตถุต่างๆ ตามธรรมชาติ โดยใช้หลักทฤษฎีต่างๆ ในการสร้างงานและการวางองค์ประกอบ การเรียนการสอนในโรงเรียนนี้ได้เป็นหนทางสำคัญที่ผลิตบุคลากรฝีมือดีมาช่วยงานราชการ การสร้างอนุสาวรีย์และงานศิลปกรรมอื่นๆ ลูกศิษย์รุ่นแรกๆ ของศิลป์ พีระศรี ได้เป็นกำลังสำคัญในการสร้างบุคลากรและผลงานประติมากรรมสมัยใหม่ในยุคต่อๆ มา

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล (รัชกาลที่ 9) มีการสร้างผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยหลากหลายรูปแบบ แต่การสร้างอนุสาวรีย์รูปเหมือนและประติมากรรมรูปเหมือนบุคคลก็ยังได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง มีพัฒนาการที่ก้าวหน้า เช่นการนำประติมากรรมรูปเหมือนมาผสมการสร้างสรรค์ศิลปะในรูปแบบอื่นๆ เช่น ประติมากรรมรูปเหมือนผสมศิลปะจัดวาง เป็นต้น

วัชระ ประยูรคำ เป็นชาวอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2509 วัชระ เป็นคนมีความสามารถรอบด้าน มีความสนใจด้านศิลปะมาตั้งแต่เด็ก วัชระ เป็นลูกชายคนสุดท้อง และเป็นบุตรคนที่ 8 ของครอบครัวประยูรคำ เขาเกิดมาในขณะที่บิดาอายุได้ 55 ปีและมารดาอยู่ในช่วงวัยกำลังจะหมดประจำเดือนแล้ว ทำให้ วัชระ ประยูรคำ เติบโตมาในช่วงวัยที่บิดาและมารดามีอายุมาก และมักจะเข้าวัดวาอารามเป็นประจำ ทำให้เขาได้ซึมซับถึงความงามความดีและได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปะภายในวัด และมีความสนใจในศิลปะต่างๆ รอบตัว ตามช่วงของวัย เช่นวัยเด็ก สนใจงานแกะเทียนพรรษา การเขียนป้ายโรงหนัง ไปปิดภาพยนตร์ เป็นต้น สำหรับประวัติการศึกษาด้านศิลปะ วัชระ ประยูรคำ ได้เข้าศึกษาระดับ ปวช. ที่โรงเรียนไทยวิจิตรศิลป์อาชีวระหว่างปี พ.ศ.

⁴ ต่อมา คอร์ราโด เฟโรซี (Corrado Feroci) ได้โอนสัญชาติเป็นไทยและเปลี่ยนชื่อเป็นศิลป์ พีระศรี

2524-2527 และศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2532 ได้เข้ารับราชการในกองทัตลศิลป์ กรมศิลปากร ระหว่างปี พ.ศ.2534-2536 สร้างผลงานประติมากรรมรูปเหมือน ประติมากรรมต้นแบบอนุสาวรีย์ ต่อมาได้ลาออกจากราชการ มาร่วมงานกับ ประติมากรหญิงชื่อดังไม่มุกด์ ชูโต ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2539 ต่อมาเป็นศิลปินอิสระจวบจนถึงปัจจุบัน

ผลงานของวัชร ประยูรคำ สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ประติมากรรมเหมือนจริงที่ได้รับการว่าจ้าง เช่น ผลงานหุ่นขี้ผึ้งทหาร 4 ยุค พิพิธภัณฑ จ.ป.ร (ในปี พ.ศ. 2541) ประติมากรรมอนุสาวรีย์ ปรีดี พนมยงค์ ณ มหาลัทธิธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต (เปิดอนุสาวรีย์ในปี พ.ศ. 2544) เป็นต้น กลุ่มที่ 2 ประติมากรรมร่วมสมัยซึ่งได้นำประสบการณ์ทักษะฝีมือด้านประติมากรรมเชิงช่างมาพัฒนาผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ เป็นผลงานที่มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น ผลงานในนิทรรศการชุด “พื้นที่วิญญูณตะวันออก” ในปี พ.ศ. 2547 ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รูปแบบประติมากรรมเหมือนจริงเชิงสัญลักษณ์ผสมศิลปะจัดวาง สะท้อนแนวความคิดเพื่อกระตุ้นให้เห็นคุณค่าในศิลปะตะวันออกและเอกลักษณ์ความไทยไม่ให้เลือนหายไปกับกระแสอิทธิพลตะวันตก ผลงานประติมากรรมรูปคนเหมือนหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาสศิลปินที่มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ศิลปะนานาชาติที่มีความเหมือนจริงราวกับมีชีวิตเป็นตัวแทนของความเป็นตะวันตกในอิริยาบถที่กำลังสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นตะวันออก เช่น ปาโบล ปิกัสโซ่ (Pablo Picasso) กำลังเขียนภาพพระพุทธรชินราช, วินเซนท์ แวนโก๊ะ (Vincent Van Gogh) กำลังเขียนภาพพระปรารค์วัดอรุณ, ออคุสต์ โรแดง (Auguste Rodin) กำลังปั้นพระพุทธรูปปางลีลายุคสุโขทัย เป็นต้น และนิทรรศการชุด “Body Mind Peace” (กาย-จิต-สันติ) ในปี พ.ศ. 2550 ผลงานประติมากรรมรูปเหมือนผสมกับศิลปะการขีดหุ่นละครเล็กและศิลปะจัดวาง แนวความคิดเสนอเรื่อง “กาย” กับ “จิต” โดยจิตจะเป็นสิ่งควบคุมร่างกายกระทำตามความคิดของจิตใฝ่ดีและจิตใฝ่ร้าย นำเสนอเนื้อหาเรื่องราวผ่านตัวหุ่นละครเล็กซึ่งจะนับเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของประวัติศาสตร์โลกที่เกี่ยวกับสงครามและสันติภาพ บุคคลสำคัญของไทยที่มีปัญหาเรื่องของอำนาจและผลประโยชน์ เป็นต้น

วัชร ประยูรคำ เป็นศิลปินที่มีทักษะทางด้านงานประติมากรรมรูปเหมือน มีความสนใจหาความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ทั้งศิลปะไทยและศิลปะตะวันตก เช่น รูปแบบศิลปะการจัดวางศิลปะ⁵ หุ่นละครเล็ก หุ่นขี้ผึ้ง นำมาประยุกต์ให้เข้ากับแนวคิดการสร้างสรรค์ และสามารถพัฒนาต่อยอดสร้างความโดดเด่นอันเป็นเอกลักษณ์ในผลงานประติมากรรมของตน

⁵ “ศิลปะจัดวาง” หรือ “อินสตอลเลชัน” (Installation Art) แรกเริ่มปรากฏให้เห็นตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1970 โดยเริ่มจากสหรัฐอเมริกาและยุโรป คำว่า “อินสตอลเลชัน อาร์ต” ในความหมายเฉพาะคือ (ไซต์-สเปซิฟิก, Site-Specific) ผลงาน ถูกทำขึ้นเพื่อเฉพาะพื้นที่นั้นๆ ไม่ได้สร้างขึ้นโดยให้ความสำคัญแต่เฉพาะแต่ศิลปะวัตถุชิ้นงานนั้นๆ เท่านั้น แต่ความสำคัญจะอยู่ที่การ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาเนื้อหาแนวความคิด รูปแบบทางศิลปะ วัสดุเทคนิควิธีการ สัญลักษณ์ ในงานสร้างสรรค์ประติมากรรมของวัชระ ประยูรคำ ในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2559

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาวิเคราะห์พัฒนาการในการสร้างสรรค์ประติมากรรมของ วัชระ ประยูรคำ จากหนังสือ บทความวิชาการ สุนัขบัตร ภาพถ่าย สัมภาษณ์ศิลปิน โดยตรงและผลงานจริง เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำไปสู่ความเข้าใจเนื้อหาแนวความคิด รูปแบบทางศิลปะ วัสดุเทคนิควิธีการ สัญลักษณ์ พัฒนาการในการสร้างสรรค์ประติมากรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของวัชระ ประยูรคำ โดยมุ่งเน้นผลงานในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545-2559

ขั้นตอนของการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลจากผลงานศิลปะของศิลปิน การสัมภาษณ์ หนังสือ บทความวิชาการ สุนัขบัตร ภาพถ่ายและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปินและผลงานในช่วงปี พ.ศ. 2545-2559 ผ่านเครื่องมือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายรูป กล้องวิดีโอ เครื่องบันทึกเสียงเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ อินเทอร์เน็ต (Internet)
2. ศึกษาเนื้อหาแนวความคิด รูปแบบทางศิลปะ วัสดุเทคนิควิธีการ สัญลักษณ์ ของวัชระ ประยูรคำจากข้อมูลที่รวบรวมตามข้อที่ 1
3. วิเคราะห์พัฒนาการทางเนื้อหาแนวความคิด รูปแบบทางศิลปะ วัสดุเทคนิควิธีการ สัญลักษณ์ ในการสร้างสรรค์ประติมากรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของวัชระ ประยูรคำ
4. สรุปผลการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อเขียนรายงานการวิจัย
5. เผยแพร่รายงานการวิจัย

เวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิทยานิพนธ์และแผนการเสนอผลงานการศึกษาคาดว่าจะเริ่มงานวิจัยตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ – ตุลาคม พ.ศ. 2560 และเผยแพร่วิจัยภายในเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2562

ประกอบส่วนต่างๆ หรือการจัดสภาพแวดล้อมทั้งหมด (สุธี คุณาวิชยานนท์, จากสยามเก่าสู่ไทยใหม่: ว่าด้วยความพลิกผันของศิลปะจากประเพณีสู่สมัยใหม่ (กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2545), 150-152.)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อใช้เป็นพื้นฐานข้อมูล การวิเคราะห์ เนื้อหาแนวความคิด รูปแบบทางศิลปะ วัสดุเทคนิค
วิธีการ สัญลักษณ์ สร้างสรรค์ประติมากรรมของวัชระ ประยูรคำ

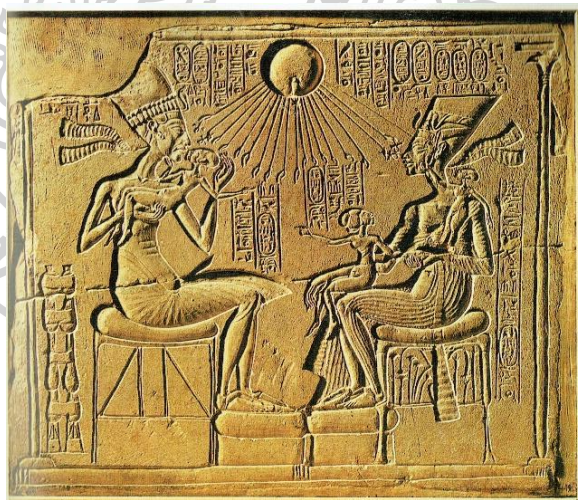
บทที่ 2

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประติมากรรม

คำจำกัดความและความหมายของประติมากรรม

ประติมากรรม (Sculpture) หมายถึงผลงานศิลปะที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งผ่านกระบวนการในการใช้สื่อต่างๆ ก่อให้เกิดรูปทรงให้เกิดมวลปริมาตร โดยใช้ทักษะฝีมือและความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดมิติและความงาม โดยประติมากร (Sculptor) ผู้สร้างสรรค์ผลงานด้านประติมากรรม ผลงานประติมากรรม สามารถจำแนกตามลักษณะได้เป็น 3 ลักษณะ คือ ลักษณะร่องลึก ลักษณะนูน และ ลักษณะลอยตัว

1. ประติมากรรม ประเภทประติมากรรมร่องลึก (Incised Relief) เป็นประติมากรรมที่มองได้แค่ด้านเดียว ลักษณะของผลงานจะเกิดจากการแกะเซาะให้เกิดร่องลึก เว้า โคง รูปที่ปรากฏจะเกิดความเข้มของแสงเงาตามระดับความตื้นลึก ดังเช่น ผลงานประติมากรรมเซาะของอียิปต์ วัสดุที่นำมาสร้างสรรคงานเช่น หิน ไม้ โฟม ขี้ผึ้ง ดินเหนียว ดินน้ำมัน ฯลฯ

ภาพที่ 1 ไม้ปรากฏชื่อศิลปิน, Sunken relief of Akhenaten, Nefertiti and their daughters, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม้ทราบขนาด

ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture** (London: Studio Vista, 1970).

2. ประติมากรรมประเภทนูน แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ นูนต่ำ (Bas Relief) และ นูนสูง (High Relief)

2.1. ประติมากรรมนูนต่ำ (Bas Relief) คือ รูปปั้นหรืองานแกะสลัก ที่มีปริมาตรยื่นออกมาจากพื้นหลัง (Background) เพียงเล็กน้อย โครงสร้างประติมากรรมนูนต่ำ ส่วนใหญ่จะมีพื้นหลังลักษณะเป็นระนาบแบนมีกรอบในลักษณะรูปทรงต่างๆ รูปทรงหรือลักษณะความนูนของภาพจะมีระดับสูงต่ำลดหลั่นไปตามระยะของภาพ (Perspective) เพียงชนิดเดียว เช่น รูปเหรียญชนิดต่างๆ วิธีการปั้นผลงานหรือวิธีการเซ็คงานดูได้เพียงด้านตรงด้านเดียว แสงเงามีความสำคัญอย่างมากในการปฏิบัติงานเพราะจะทำให้เกิดปริมาตรและความงามที่สมบูรณ์

ลักษณะงานนูนต่ำ เปรียบได้กับการวาดเส้นหรือการวาดเขียน (Drawing) ในงานจิตรกรรม การวาดเส้น การแรเงาเพื่อให้เกิดค่าของแสงเงา (Chiaroscuro) ซึ่งทำให้เกิดระยะคือ ตื้นลึก แบนกลม ไกลใกล้ แต่ในงานประติมากรรมรูปนูนต่ำนั้นค่าของแสง ใช้ปริมาตรเป็นสิ่งสำคัญ ความประสานกลมกลืน หรือ ความแตกต่างกันของปริมาตรประกอบกับเส้นรอบนอกของรูปทรงเมื่อได้รับการกระทบจากแสง อันถูกต้องตามลักษณะการใช้แสง จะก่อให้เกิดรูปทรงแบบกลม และมีระยะใกล้ เช่นเดียวกับการแรเงาในการวาดเส้นหรือการวาดเขียน

ภาพที่ 2 ศิลป์ พีระศรี, เหรียญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2525

ที่มาภาพ : คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, **ประติมากรรมสมุดภาพประติมากรรมกรุงรัตนโกสินทร์**. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟิควอเตอร์, 2525), 252.

2.2. ประติมากรรมนูนสูง (High Relief) คือ รูปปั้นหรือการแกะสลักที่ทำให้เกิดมวลงมีปริมาตรยื่นออกมาจากพื้นหลังมากจนดูเหมือนหลุดออกมาจากพื้น เช่นบริเวณช่วงแขนขาเหมือนจะหลุดลอยออกมาแบบประติมากรรมลอยตัว การแสดงเนื้อหา และ แสดงระยะใกล้กลางไกล ในส่วนที่เป็นเส้นนำสายตาก็ยังใช้การย่อระยะเหมือนประติมากรรมนูนต่ำ แต่ผลงานประติมากรรมนูนสูงจะสามารถมองผลงานได้ 2 ด้านคือ ด้านตรง และ ด้านข้างหรือมุมเฉียงทั้งซ้ายและขวา⁶

ภาพที่ 3 วิตโตริโอ โนวี, รูปปั้นนูนสูงประดับสะพานมหาตไทยุทิสและสะพานร้องไห้, ประติมากรรมหล่อปูนซีเมนต์, ไม่ทราบขนาด, 2457

ที่มาภาพ : คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ประติมากรรมสมุด

ภาพประติมากรรมกรุงรัตนโกสินทร์. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟิควอเตอร์, 2525), 172.

2. ประติมากรรมประเภทลอยตัว (Round Relief) คือ รูปปั้นและรูปสลักที่มีมวลงปริมาตรแบบ 3 มิติ และสามารถมองได้รอบด้าน

⁶ คมสันต์ คำสิงหา, ประติมากรรมคนเหมือน (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บริษัทวาดศิลป์, 2550). 15.

ภาพที่ 4 ศิลป์ พีระศรี, รูปปั้นนักรบระดับอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ 5 เหล่า, ประติมากรรมหล่อสำริด, ขนาดสองเท่าคนจริง

ที่มาภาพ : คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, **ประติมากรรมสมุดภาพประติมากรรมกรุงรัตนโกสินทร์**. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟิการ์ต, 2525), 183.

กรรมวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม ผู้สร้างสรรค์ผลงาน สามารถเลือกวิธีการ ที่จะสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้เกิดมวล (Mass) ปริมาตร (Value) ตามที่ประติมากรต้องการได้หลายวิธี ได้แก่ การปั้น แกะสลัก การเซาะร่อง การดุนโลหะ การผสมผสานวัสดุต่างๆ เป็นต้น

การปั้น (Modelling) คือ วิธีการที่ใช้วัสดุที่มีความนิ่มมาพอก ให้เกิดรูปทรงกินบริเวณเนื้อที่ในอากาศ โดยวัสดุต่าง ๆ เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน ปูน ชี้ผึ้ง การปั้นนั้นสามารถพอกเข้าหรือนำออกได้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ตามต้องการ

การแกะสลัก (Carving) คือ วิธีการสกัดส่วนที่ไม่ต้องการออก เพื่อให้เกิดมวลปริมาตรใหม่โดยใช้วัสดุสลักต่าง ๆ เช่น ไม้ หิน โปม เหล็ก ทองเหลือง ทองแดง ทอง น้ำแข็ง เป็นต้น

เทคนิคผสม (Assemblage) คือ การนำวัสดุที่มีอยู่แล้วหรือวัสดุสำเร็จรูปมาประกอบให้เกิดรูปทรงใหม่ตามที่ต้องการ โดยการปะติด เชื่อม เจาะ ตอก ตี เคาะ ดุล ตัด ขัด ประกอบ เป็นต้น⁷

⁷ วิเชียร อินทรกระตึก, ประติมากรรม (กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา, 2539).

วัสดุในงานประติมากรรม

วัสดุมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมของประติมากร คุณสมบัติของวัสดุเป็นตัวกำหนดกระบวนการทางเทคนิคความเป็นไปได้ในการออกแบบรูปร่างรูปทรง ความเหมาะสมของขนาดขึ้นอยู่กับวัสดุและเทคนิคที่ศิลปินเลือกใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

วัสดุและเทคนิควิธีการในงานประติมากรรม ประติมากรในแต่ละยุคสมัย ในแต่ละพื้นที่จะมีการใช้วัสดุเทคนิควิธีการที่ต่างกันไป และในยุคสมัยปัจจุบันศิลปินต่างแสวงหาลักษณะเฉพาะและความแตกต่าง ศิลปินร่วมสมัยนำวัสดุและวิธีการใหม่ๆ มาใช้ให้เกิดความหน้าตื่นตื้นอยู่เสมอๆ วัสดุที่ประติมากรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนำมาใช้สร้างสรรค์ผลงาน เราสามารถแยกวัสดุได้ตามพัฒนาการของมนุษย์ได้ตามประวัติศาสตร์ประติมากรรม วัสดุที่ประติมากรนิยมใช้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน(วัสดุแบบประเพณีนิยม)และวัสดุที่ผลิตขึ้นในยุคสมัยใหม่(วัสดุสมัยใหม่)

วัสดุแบบประเพณีนิยม คือ วัสดุที่ประติมากรนำมาใช้มาตั้งแต่โบราณและยังคงได้รับความนิยมใช้อยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากคุณสมบัติของวัสดุ ได้แก่ 1.ไม้ 2.หิน 3.ดินและเซรามิก 4.โลหะเช่น สำริดและเหล็ก 5.พลาสติก

วัสดุสมัยใหม่ คือ วัสดุที่ผลิตหรือสังเคราะห์ขึ้นในศตวรรษที่ 20 โดยมากเป็นวัสดุที่ได้จากขบวนการทางอุตสาหกรรม วัสดุที่ผลิตขึ้นใช้ในสังคมสมัยใหม่ รวมไปถึงวัสดุประเภทที่ไม่มีรูปทรงชัดเจนวัสดุไม่คงทนถาวรสามารถเสื่อมได้หรือแม้แต่การใช้ร่างกายของศิลปินเองในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งวัสดุและสื่อที่ประติมากรร่วมสมัยนำมาใช้ สามารถจำแนก และจัดประเภทได้ยาก จะจัดกลุ่มวัสดุสมัยใหม่โดนสังเขปได้ดังนี้ 1. ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เช่น แผ่นพลาสติก แผ่นอริลิก ผ้า แก้ว ซีเมนต์ กระดาษ 2. วัสดุสังเคราะห์ เช่น โฟม เรซิน ซิลิโคน 3. วัสดุในชีวิตประจำวัน เช่น โตะเก้าอี้ สื่อสิ่งพิมพ์ ขวดพลาสติก หรือวัสดุเหลือใช้อื่นๆ 4. เครื่องจักร และกลไก 5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิดีโอ เลเซอร์ และคอมพิวเตอร์ 6. สิ่งที่ได้จากคนพืชและสัตว์ซึ่งไม่คงทนหรือสูญสลายได้ เช่น ผม เล็ม ใบไม้ ผลไม้ 7. สิ่งที่มาจากรธรรมชาติซึ่งไม่มีรูปทรงชัดเจน เช่น น้ำ ดิน ก๊าซ แสง หรือ พลังงานอื่นๆ หรือแม้กระทั่งเลือดของศิลปินเอง เป็นต้น⁸

รูปแบบของผลงานประติมากรรม

การสร้างผลงานศิลปกรรมทุกแขนง จะมีรูปแบบที่ศิลปินได้ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อแสดงออกซึ่งความเป็นปัจเจก (Individual) ส่วนตัวบุคคล การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสามารถมีการ

⁸ จักรพันธ์ วิลาสินกุล, วัสดุและสื่อในประติมากรรม (กรุงเทพฯ: ไชเบอร์พริ้นท์กรุ๊ป จำกัด, 2560).

ปรับเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงรูปแบบเพื่อพัฒนาผลงานตนเอง การพัฒนารูปแบบจะไม่มีควมอึดตัว สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ตามแนวความคิดตามยุคสมัยที่ปรับเปลี่ยนไป ของศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงาน

รูปแบบของผลงานประติมากรรมและรูปแบบของผลงานศิลปะนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ศิลปินสื่อสารถ่ายทอดทางความรู้สึกโดยใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางโดยใช้รูปแบบทางศิลปะ ในแสดงออก ด้วยกรรมวิธีหลากหลายรูปแบบความแตกต่างกันไป ตามลักษณะของเชื้อชาติ ภาษา ความเชื่อ ศาสนา สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ด้วยหลักการและเหตุผลต่างๆ

การจัดแบ่งกลุ่มหรือแบ่งประเภทผลงานประติมากรรมเพื่อเกิดความชัดเจนในการศึกษาค้นคว้าทางศิลปะ ซึ่งจะสามารถสรุปโดยลักษณะสำคัญได้ 3 ลักษณะดังนี้ คือ

1. Figurative หมายถึง รูปแบบทางรูปธรรม เมื่อดูแล้วจะสามารถรู้ได้ว่าเป็นภาพคน สัตว์ สิ่งของ เช่น ภาพทิวทัศน์ ภาพคน ภาพสัตว์ ภาพดอกไม้ เป็นต้น
2. Non-Figurative หมายถึงรูปแบบ นามธรรม แสดงให้เห็นเป็น จุด เส้น สี น้ำหนัก รูปทรง เป็นต้น
3. Semi-Figurative and Non-Figurative หมายถึง รูปแบบกึ่งนามธรรม สามารถตีความได้ว่าเป็นรูปทรงรูปทรงต่างๆ แต่มีลักษณะของการตัดทอนรูปทรง หรือ ดัดแปลงจากธรรมชาติ

รูปแบบ Semi-Figurative และ Non-Figurative มีแกนกลางเดียวกัน ปลายด้านหนึ่งมีความเป็นแบบรูปธรรมและปลายอีกด้านหนึ่งเป็นรูปแบบนามธรรม ตรงกลางเป็นรูปแบบกึ่งนามธรรม (Semi-Figurative และ Non-Figurative) ผู้สร้างสรรค์มีอิสระที่จะเล่นใช้จุดใดจุดหนึ่งตลอดเส้นแกนนี้ กึ่งกลางระหว่างรูปธรรมและนามธรรม⁹

รูปแบบประติมากรรมรูปคน

ประติมากรรมรูปคน ประติมากรผู้สร้างสรรค์ผลงาน แต่ละบุคคลจะมีตามความถนัดใน รูปแบบและเทคนิคต่างๆ เฉพาะตัว แม้จะขึ้นจากต้นแบบเดียวกัน ประติมากรแต่ละคนก็จะถ่ายทอดตามความถนัดของตน เช่น เน้นให้คมชัด ทั้งร่องรอย พื้นผิว (Texture) หรือพื้นผิวเรียบตึง การเลือกใช้วัสดุ เป็นต้น รูปแบบประติมากรรมรูปคน สามารถแบ่งได้ดังนี้

⁹ สุชาติ เกาทอง, ศิลปะกับมนุษย์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์, 2532).

รูปแบบเหมือนจริงมากแบบถ่ายภาพ (Hyper Realistic)¹⁰ คำว่า Hyper มีความหมายถึง ความจัด, เกินจริง, มากเกินไป, ผิดปกติ ดังนั้น Hyper Realism หมายถึง ความเหมือนจริงแบบหนึ่ง ที่พยายามวาดหรือปั้นให้เหมือนจริงราวกับภาพถ่าย ในทางประติมากรรม หมายถึง งานประติมากรรมที่มีความเหมือนจริงมาก มีวิธีการสร้างแม่พิมพ์จากคนจริง หรือนิยมปั้นเป็นหุ่นขี้ผึ้ง หรือหุ่นไฟเบอร์กลาส หุ่นยางซิลิโคนเทคนิคและวิธีการต่างๆ โดยเน้นการเก็บรายละเอียดให้เหมือนจริงมากที่สุด เช่น ผิวหนัง รอยย่น ลายนิ้วมือ ลายนิ้วเท้า หรือขนคิ้ว เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วยังมีการนำสิ่งของเครื่องใช้ที่เป็นวัสดุสำเร็จเข้ามาประกอบ เช่น รองเท้า เสื้อผ้า สร้อยแหวน เส้นผม ลูกตา เทียม ฟันปลอม เป็นต้น และใช้เทคนิคทางจิตรกรรมในการสร้างสีผิว เส้นเลือด ฝ้า กระ ฝ้า ปาน แผลเป็น ตำหนิต่างๆ เพื่อให้มีเหมือนคนจริงมากที่สุด

ภาพที่ 5 Ron Mueck, Seated Woman, 1999-2000 , Mixed Media, 74.9 x 61.9 x 55.9 cm.

ที่มาภาพ : Ron Mueck, **Ron Mueck** (Michigan: Hatje Cantz, 2003), 16.

รูปแบบคนเหมือนจริง (Realistic) คือ ประติมากรรมที่เหมือนจริง ตามโครงสร้างของแบบ และสัดส่วนทางกายวิภาค แต่รายละเอียดบางส่วนจะเน้นให้เป็นมวล (Mass) เช่น เส้นผม คิ้ว จะทำเป็นกลุ่มก้อน เน้นให้ปริมาตร ทำให้เกิดแสงเงา การสร้างงานรูปแบบเหมือนจริงนี้มีหลายขนาด ผลงานที่สร้างเพื่อติดตั้งภายในอาคารมักนิยมสร้างขนาดเท่าจริงหรือใหญ่กว่าเล็กน้อยตามขนาดพื้นที่ ผลงานที่สร้างเพื่อติดตั้งภายนอกอาคาร (Outdoor) หรือสวนสาธารณะนิยมสร้างประติมากรรมให้มี

¹⁰ กัจจกร สุนพงษ์ศรี, พจนานุกรมศัพท์ทัศนศิลป์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559). 319.

ขนาดใหญ่ เพื่อมิให้ถูกกลืนหายไปกับสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศโดยรอบ การสร้างอนุสาวรีย์นั้นมี กระบวนการที่ละเอียดสลับซับซ้อนมากกว่าการปั้นผลงานรูปแบบคนเหมือนจริง ที่มีขนาดเท่าจริง

ภาพที่ 6 แสง สงฆ์มั่งมี, เสรีจสร, ประติมากรรมหล่อพลาสติก, ไม่ทราบขนาด, ไม่ปรากฏปี
ที่มาภาพ : คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, **ประติมากรรมสมุด
ภาพประติมากรรมกรุงรัตนโกสินทร์**. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟิควงศ์, 2525), 276.

รูปแบบประทับใจ (Impressionism)¹¹ หมายถึง ความตรงตรง, ความตั้งใจ, ความประทับใจ
กล่าวได้ว่าเน้นสร้างผลงานตามที่สายตาประทับใจ ในทางประติมากรรมผู้สร้างงานจะใช้ทักษะสูงใน
การปั้น ประติมากรจะแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกรวดเร็วในการปั้น ผู้ที่ปฏิบัติงานในลักษณะรูปแบบนี้ ต้อง
มีทักษะพื้นฐานในการปั้นแบบเหมือนจริงมาก่อนแล้วค่อยพัฒนาฝีมือจนสามารถสร้างสรรค์ได้อย่างลง
ตัว ดังนั้นในการปั้นแบบอิมเพรสชันนิสม์จึงไม่เหมาะกับผู้ที่กำลังฝึกปั้นใหม่ๆ ต้องฝึกฝนให้เกิดความ
แม่นยำทางกายวิภาคเสียก่อน¹²

¹¹ Ibid. 327.

¹² คมสันต์ คำสิงหา. 9-10.

ภาพที่ 7 Auguste Renoir, The Washerwoman, 1845-1919, Bronze, 121 x 74.9 x 128.9 cm.

ที่มาภาพ : Germain Bazin. **The History of World Sculpture** (London : Studio Vista, 1970), 11.

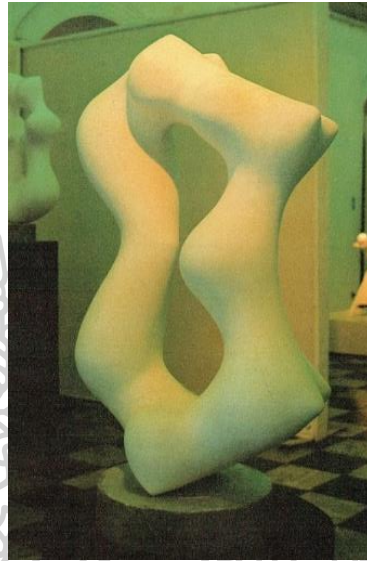
รูปแบบกึ่งนามธรรม (Semi Abstract) เป็นประติมากรรมที่ผู้สร้างงาน ศิลปินรูปทรงธรรมชาติให้เรียบง่ายขึ้น แต่ยังคงไว้ซึ่งสัดส่วน คล้ายคลึงรูปทรงธรรมชาตินั้นสามารถลดทอนจากน้อยไปหามากได้

ภาพที่ 8 Pablo Picasso Woman's Head (Fernande) Paris, 1909, Bronze, 41.3 x 24.7 x 26.6 cm.

ที่มาภาพ : James Joyce, and Pablo Picasso, **Head of a Woman**. เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2559, เข้าถึงได้จาก <http://panathinaeos.com/2013/04/22/head-of-a-woman-picassos-interpretations-of-fernande-olivier/>.

รูปแบบนามธรรม (Abstract) ประติมากรรมรูปแบบนี้จะละทิ้งรูปทรงธรรมชาติ และนำหลักความงามทางทัศนธาตุ (Element) จัดองค์ประกอบ (Composition) เช่น รูปทรง พื้นผิว เส้น บริเวณว่าง ฯลฯ ผู้สร้างจะนำทัศนธาตุเหล่านี้มาสร้างผลงาน¹³

ภาพที่ 9 สุพจน์ จิตรทอง, ลีลาของความรัก, ประติมากรรมหล่อปูนพลาสเตอร์, ขนาด ความสูง 112 ซม., ไม่ปรากฏปี

ที่มาภาพ : คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, **ประติมากรรมสมุดภาพประติมากรรมกรุงรัตนโกสินทร์**. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟิควงศ์, 2525), 333.

ความสำคัญของประติมากรรม

ในวิถีชีวิตประจำวันของมนุษย์จะถูกแวดล้อมไปด้วยสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับศิลปะอยู่รอบๆ ตัวทุกหนทุกแห่ง หลากหลายแขนงมากมาย ผลงานประติมากรรมก็เช่นกัน เราจะสามารถพบเห็นทั่วไปทั้งภายในอาคารบ้านเรือน และ ภายนอก เช่น เหยียนในการเป่าสตางค์ พระพุทธรูปที่อยู่ในห้องทำงาน ในบริเวณวัดจะพบเห็นผลงานประติมากรรมลวดลายไทยนูนต่ำนูนสูง ผลงานประติมากรรมลอยตัวประดับโบสถ์วิหารต่างๆ หรือแม้กระทั่งในรถส่วนตัวก็จะมีตุ๊กตาเล็กๆ ตุ๊กตาแขวนห่วงพวงกุญแจ ริมหางระหว่างเดินทาง สามารถพบเห็นรูปเคารพ รูปปั้นอนุสาวรีย์ ลวดลายตกแต่งประดับตามอาคารสถานที่ต่างๆ และในสวนสาธารณะ บางแห่งจะพบเห็นรูปปั้นหล่อเป็นรูปสัตว์ รูปการ์ตูน เป็นอุปกรณ์เครื่องเล่นที่เด็กสามารถไปป็นป่ายได้

¹³ Ibid. 15.

งานประติมากรรมรูปคนนั้น มีความสำคัญต่อมนุษย์ทั้งทางความงาม ด้านจิตใจ และ คุณค่าทางสังคมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่งอิทธิพลให้กับยุคสมัยต่อๆ มาได้ศึกษาเรียนรู้ ตัวอย่างอาทิเช่น ผลงานประติมากรรมเพื่อเชิดชูเกียรติ องค์จักรพรรดิ หรือ นักรบผู้กล้าหาญ แสดงความสง่างาม การสร้างรูปอนุสาวรีย์วีระบุรุษผู้กล้าหาญ เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้ประชาชนมีจิตใจรักชาติ และ ยึดเหนี่ยวจิตใจให้มีขวัญกำลังใจ และ รวมใจเป็นหนึ่งเดียว หรือแม้กระทั่งประเทศไทยมีงานประติมากรรมรูปเหมือนอนุสาวรีย์เพื่อเชิดชูเกียรติบุคคลที่มีความสำคัญ มีคุณูปการต่อประเทศ เช่น รูปปั้นอนุสาวรีย์พระมหากษัตริย์ รูปนักรบ ผู้กล้าหาญ ฯลฯ งานประติมากรรมนอกจากจะสร้างเพื่อเชิดชูเกียรติบุคคลแล้วยังสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นสมบัติส่วนบุคคล เช่น รูปปั้นบุคคลที่เราเคารพนับถือไว้เป็นสมบัติของตระกูลไว้ให้ลูกหลานเคารพบูชา ประติมากรรมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมส่งผลต่อความรู้สึกทางด้านจิตใจต่อผู้ที่ได้พบเห็น

ผลงานประติมากรรมตกแต่ง เช่น ตกแต่งอาคารหรือสวนหย่อม สวนสาธารณะ เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศให้ก่อเกิดความงดงามในสถานที่นั้นๆ งานประติมากรรมสามารถที่จะประยุกต์เพื่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยต่างๆ เช่น ราวบันได ขาเก้าอี้ ขาโต๊ะ ที่จับบานประตู ผลงานศิลปกรรมประเภทประติมากรรมที่กล่าวมานี้มีความสำคัญต่อมนุษย์ชาติทั้งทางด้านความงาม คุณค่าทางจิตใจ ต่อสถานที่ ศาสนา สังคม ประโยชน์ใช้สอย นับได้ว่าผลงานประติมากรรมถือได้ว่าเป็นงานศิลปกรรมแขนงหนึ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิต ต่อสังคมชุมชนและเศรษฐกิจ¹⁴

ความเป็นมาของประติมากรรม

แบ่งตามยุคประวัติศาสตร์ได้ดังนี้

ประติมากรรมยุคประวัติศาสตร์ (Historic Period Sculpture)

ประติมากรรมในยุคนี้ มีการค้นพบหลักฐาน ข้อมูลทางวิชาการที่ชัดเจนจากนักประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสามารถศึกษาค้นคว้าตรวจสอบเชื่อมโยงข้อมูลจากหลักฐานต่างๆได้ตามแหล่งทางวัฒนธรรม ได้ดังนี้

1. ประติมากรรมอียิปต์ (Egypt Sculpture)

ประติมากรรมของอียิปต์โบราณมีลักษณะพิเศษเฉพาะที่พัฒนาต่อเนื่องกันนานถึงสองพันกว่าปี และมีวิวัฒนาการเกิดขึ้นไปพร้อมๆ กับสถาปัตยกรรม ประติมากรรมของอียิปต์ส่วนใหญ่สร้างขึ้นจากหิน มีโครงสร้างและรูปทรงที่มีลักษณะเป็นแท่ง ที่มีผลงานตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ ปรากฏผลงานประติมากรรมรูปแกะสลักในลักษณะนูนต่ำ ลอยตัว และร่องลึก ซึ่งประติมากรรมแกะสลักแบบร่องลึกจะมีปรากฏให้เห็นอย่างโดดเด่นอยู่ในช่วงสมัยอาณาจักรกลาง และใหม่ โดย

¹⁴ Ibid. 15.

ประติมากรรมของอียิปต์จะเน้นความสำคัญของเนื้อหาเรื่องราวของบุคคล และระดับชนชั้นเป็นส่วนใหญ่ โดยจะให้คุณค่ากับคุณภาพของหิน ขนาดและความแข็งแรงตามลำดับความสำคัญ

นอกเหนือไปจากงานแกะสลักหิน ชาวอียิปต์ยังมีความรู้ และความสามารถในการหล่อสำริดเงินและทองคำได้เป็นอย่างดี ซึ่งนักประวัติศาสตร์ได้แบ่งแยกลักษณะของศิลปะอียิปต์ตามยุคสมัยดังนี้

1.1 สมัยอาณาจักรเก่า (The Old Kingdom)

สมัยอาณาจักรเก่า ช่วงประมาณ 3300 - 2475 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ ประติมากรรมยุคนี้ส่วนมากจะเน้นการแกะสลักแผ่นหินแบบลักษณะนูนต่ำ ซึ่งในช่วงเวลาต่อมาารูปแบบดังกล่าวกลายเป็นหลักเกณฑ์ในการสร้างผลงานในยุคต่อๆ มา ส่วนประติมากรรมแบบลอยตัวจะเน้นสร้างเป็นรูปฟาโรห์องค์ต่างๆ อาทิ รูปฟาโรห์โซเซออร์ (Zoser) รูปฟาโรห์คาเฟร (Knafre) หรือรูปอาลักษณ์ (Scribe) ลอยตัวขนาดใหญ่ ที่แกะสลักด้วยไม้และนั่งอยู่ในท่านั่งแบบขัดสมาธิ ผู้มีบันทึกพระบัญชาของฟาโรห์วางอยู่บนตักและมือซ้ายถือปากกา เป็นต้น

ภาพที่ 10 ประติมากรรมอียิปต์แบบลอยตัวสมัยอาณาจักรเก่า, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, รูปอาลักษณ์ผู้บันทึกพระบัญชาของฟาโรห์, ประติมากรรมลอยตัวแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด

ที่มาภาพ : Germain Bazin. **The History of World Sculpture.** (London: Studio Vista, 1970), 109.

1.2 สมัยอาณาจักรกลาง (The Middle Kingdom)

สมัยอาณาจักรกลาง ประมาณ 2040 - 1786 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ รูปแบบของประติมากรรมในยุคนี้ยังคงยึดถือรูปแบบดั้งเดิมของสมัยอาณาจักรเก่าอยู่ และคนชนชั้นกลางเริ่มเข้า

มามีบทบาทมากขึ้น ในด้านการอุปถัมภ์งานศิลปะ และการสร้างผลงานศิลปะที่ทำให้ช่างมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยใช้เทคนิคและวิธีการแกะสลักแบบร่องลึกที่ใช้เวลาน้อยกว่าแทนการแกะสลักแบบลักษณะนูนต่ำที่ใช้เวลานานกว่า ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 11 ประติมากรรมอียิปต์แบบร่องลึกสมัยอาณาจักรกลาง, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, ประติมากรรมแกะสลักหินลักษณะร่องลึกแกะสลักหินเรื่องราวต่างๆ, ไม่ทราบขนาด, 2040 - 1786 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ

ที่มาภาพ : Helen Strudwick, **The Encyclopedia of Ancient Egypt**. (London: Amber book, 2006), 139.

1.3 สมัยอาณาจักรใหม่ (The New Kingdom)

สมัยอาณาจักรใหม่ ช่วง 1570 - 1085 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ เนื่องจากการปฏิรูปทางศาสนาเกิดขึ้น จึงส่งผลให้การสร้างผลงานประติมากรรมแกะสลักหินนูนต่ำในสมัยนี้มีความเหมือนจริงมากยิ่งขึ้น อาทิ รูปประติมากรรมแกะสลักหีบพระศพของตุตันคาเมนมีลักษณะเหมือนจริงมาก พระเศียรและพระพักตร์ห่อหุ้มด้วยหน้ากากทองคำลงยาฝังอัญมณี รูปประติมากรรมแกะสลักพระนางเนเฟอร์ติติ (Nefertiti) พระราชินีของฟาโรห์เมนโฮเตปที่ 4 แกะสลักด้วยหินปูนมีการตกแต่งระบายสีบนใบหน้า ปาก คิ้ว ตา และฝังลูกแก้วที่ดวงตาคัลล่ายของจริง ซึ่งถือเป็นประติมากรรมชิ้นเยี่ยมของยุคสมัยนี้ เป็นต้น

ภาพที่ 12 ประติมากรรมอียิปต์สมัยอาณาจักรใหม่, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, พระนางเนเฟอร์ติตี, ประติมากรรมหินปูน, ไม่ทราบขนาด, 1570 – 1085 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ
ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture.** (London: Studio Vista, 1970), 110.

นอกจากนี้งานประติมากรรมปูนดำในยุคสมัยนี้ยังนำโครงสร้างของรูปทรงเส้นโค้งเข้ามาสร้างในแบบอุดมคติ ยกตัวอย่างเช่น งานแกะสลักนูนตัวรูปฟาโรห์อิกนาตัน (ฟาโรห์อเมนโฮเทปที่ 4) กำลังบูชาเทพเจ้าเอตันในสมัยอาณาจักรใหม่ ยังคงมีการใช้เทคนิคลวดวิธึรูปแบบแกะสลักแบบร่องลึกตามลักษณะวิธีการของสมัยอาณาจักรกลางอยู่ กระทั่งช่วงปลายยุคสมัยอาณาจักรใหม่ความนิยมระบายสีลงบนรูปแกะสลักเริ่มลดน้อยลงและหันไปนิยมการขัดเงาบนประติมากรรมหินแทน

2. ประติมากรรมเมโสโปเตเมีย (Mesopotamia Sculpture)

อารยธรรมเก่าแก่ของชนชาติเมโสโปเตเมีย ราวๆ 8000 - 7000 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ เมโสโปเตเมียคือ ดินแดนที่อยู่ตรงกลางระหว่างแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส (Tigris and Euphrates) ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของประเทศซีเรีย และประเทศอิรัก ในอดีตดินแดนแห่งนี้มีความหลากหลายของเผ่าพันธุ์และชนชาติอาศัยอยู่ ทำให้บ่อยครั้งเกิดการรบกันเพื่อแย่งชิงอำนาจอยู่ตลอดเวลา และเมื่อชนกลุ่มใดเข้ายึดครองดินแดนได้ก็จะกลายเป็นผู้นำและผู้มีอำนาจในการปกครองชนชาติต่างๆ ซึ่งชนชาติที่ผลัดเปลี่ยนกันยึดครองดินแดนในแถบนี้สามารถจำแนกแยกออกเป็นกลุ่มๆ ได้ดังนี้ กลุ่มซูเมอร์ กลุ่มแอ็คคาดี กลุ่มบาบิโลเนีย กลุ่มแอสซีเรีย กลุ่มฮิตไตท์ กลุ่มอีแลม กลุ่มมีเดีย และกลุ่มฟินิเซีย เป็นต้น และสามารถแบ่งชนกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญและสร้างผลงานประติมากรรมที่โดดเด่นอย่างกว้างๆ ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้ดังนี้

2.1 กลุ่มซูเมอร์และบาบิโลเนีย (Sumer And Babylonia)

ชนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนผู้วางรากฐานความเจริญทางด้านศิลปะให้กับอารยธรรมของชนชาติเมโสโปเตเมียไว้อย่างมากมาย ซึ่งประติมากรรมส่วนใหญ่ของชาวซูเมอร์ จะมีรูปแบบทั้งนูนต่ำและลอยตัว แบบลอยตัวจะเน้นงานประติมากรรมที่มีใบหน้ามองตรงและลำตัวตรงแข็งทื่อ ไม่หันข้าง รูปดวงตาจะดูใหญ่ผิดปกติและทาสีหรือประดับตกแต่งด้วยเปลือกหอยสีดำ และมีรูปจมูกใหญ่ ไหล่กว้าง ยกมือกุมประสานกันไว้ที่หน้าอก ส่วนแบบประติมากรรมนูนต่ำจะสลักลงบนแผ่นหินและแผ่นไม้ เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการรบที่มีชัยชนะเหนือศัตรู หรือการล่าสัตว์ นิยมตกแต่งด้วยการฝังเปลือกหอย และสร้างประติมากรรมด้วยดินเผา

ประติมากรรมของบาบิโลเนีย ส่วนมากจะเป็นการแกะสลักหินขนาดเล็กโดยทำเป็นตราสัญลักษณ์เครื่องหมายรูปคน สัตว์และตัวอักษร ซึ่งส่วนใหญ่จะแกะสลักลงบนหินเนื้อแข็ง และนอกจากนี้ยังเอาโลหะอื่นๆ มาสร้างประติมากรรม เช่น เงิน ทองคำ ทองแดง และสำริด เป็นต้น

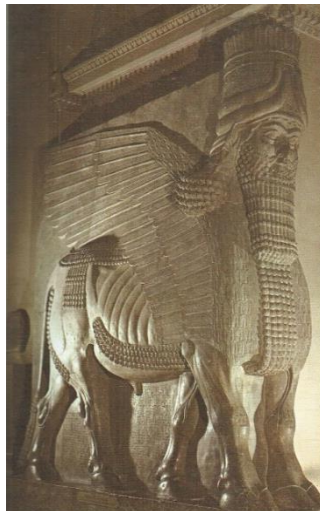

ภาพที่ 13 ประติมากรรมกลุ่มซูเมอร์และบาบิโลเนีย, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, รูปหมู่มือข้างชาวซูเมอร์, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 8000 - 7000 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ

ที่มาภาพ : Germain Bazin, *The History of World Sculpture*. (London: Studio Vista, 1970), 100.

2.2 กลุ่มแอสซีเรีย (Assyria)

งานประติมากรรมของชาวแอสซีเรียมีความโดดเด่นทั้งด้านความงามและงานฝีมือมากกว่าชนชาติใดๆ ในกลุ่มอารยธรรมเมโสโปเตเมีย งานประติมากรรมส่วนใหญ่จะเป็นการแกะสลักนูนต่ำและนูนสูง ในขณะที่แบบลอยตัวปรากฏเพียงเล็กน้อย มักเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสงคราม การต่อสู้ และการล่าสัตว์ ที่แสดงออกในลักษณะของการทารุณอย่างโหดเหี้ยมทรมาณด้วยรูปแบบต่างๆ ต่อเคลือบสีจากสงคราม ในลักษณะเหมือนจริงทั้งทางกายวิภาค กล้ามเนื้อ เส้นเลือด และอวัยวะของคนหรือสัตว์ ที่ให้ความรู้สึกสมจริงและหนักแน่น

ภาพที่ 14 ประติมากรรมกลุ่มแอสซีเรีย, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, รูปว่ามีปีกศีรษะเป็นมนุษย์, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 720 ปีก่อนคริสตกาล

ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture**. (London: Studio Vista, 1970), 121.

ภาพที่ 15 ประติมากรรมกลุ่มแอสซีเรีย, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, รูปกษัตริย์อัสซัวร์บานิปาลพุ่งหอกล่าสิงโต, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 720 ปีก่อนคริสตกาล

ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture**. (London: Studio Vista, 1970), 120.

2.3 กลุ่มเปอร์เซีย (Persia)

ประติมากรรมของชาวเปอร์เซียยังคงได้รับอิทธิพลและแรงบันดาลใจด้านรูปแบบและแนวความคิดมาจากประติมากรรมของกลุ่มแอสซีเรียเป็นหลัก เน้นเพิ่มความกลมมนของรูปทรงมากขึ้นและลดความเด่นชัดของกล้ามเนื้อ

ผลงานประติมากรรมเปอร์เซียส่วนใหญ่จะถูกอุปถัมภ์โดยกษัตริย์ และไม่มีรูปแบบเป็นของตนเอง แต่เป็นการรวบรวมความเจริญต่างๆ ที่มีอยู่ก่อนแล้วมาปรับปรุงใหม่ ทำให้วิจิตรงดงามมากยิ่งขึ้น ไม่แพ้งานศิลปะในอดีต

และผลงานที่สำคัญที่เลื่องลือจนได้รับการกล่าวขวัญว่าเป็นโครงสร้างที่งดงามของโลกสมัยโบราณ อย่างสถาปัตยกรรมที่ปรากฏอยู่ในพระราชวังปาสาร์กา ที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองและอำนาจของจักรวรรดิเปอร์เซีย “อะปาदान่า” (Apadana) คืออาคารสำคัญของพระราชวังที่มีการตกแต่งด้วยหินทั้งหมดอย่างปราณีตเผยให้เห็นความสง่างาม ด้วยเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 200 ตารางฟุต

ภาพที่ 16 ประติมากรรมกลุ่มเปอร์เซีย, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, รูปกระบวนผู้มีเกียรติตัวแทนจากทั่วอาณาจักรแห่งเครื่องบรรณาการเพื่อถวายต่อกษัตริย์, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 720 ปีก่อนคริสตกาล

ที่มาภาพ : Germain Bazin, *The History of World Sculpture*. (London: Studio Vista, 1970), 126.

3. ประติมากรรมกรีก (Greek Sculpture)

ในแถบทะเลเอเจียนเป็นเขตพื้นที่มีอารยธรรมที่เจริญเก่าแก่แห่งหนึ่งของโลกที่เคยมีความเจริญรุ่งเรืองมาอย่างช้านานไม่น้อยไปกว่าอียิปต์ และเมโสโปเตเมีย อารยธรรมของกรีก ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของอารยธรรมตะวันตกในยุคสมัยต่อๆ มา ประติมากรรมสมัยกรีกเน้นถ่ายทอดเรื่องราวของเทพเจ้าต่างๆ โดยยึดเอาความงามและความสมบูรณ์ตามแบบอุดมคติ

กรีกเมื่อเปรียบเทียบกับอาณาจักรต่างๆ ในยุคสมัยเดียวกัน ถือได้ว่ามีความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านปรัชญา วิทยาศาสตร์ และงานศิลปกรรม โดยสามารถจำแนกงานประติมากรรมในสมัยกรีกออกเป็น 4 ยุคดังนี้

3.1 ประติมากรรมกรีก สมัยแรกเริ่ม (Primitive Period)

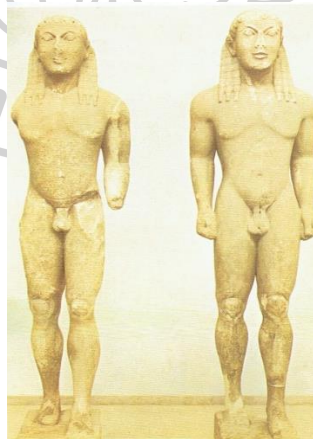
สมัยแรกเริ่ม ประมาณ 800 - 650 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ งานฝีมือและแนวคิดใน ด้านงานประติมากรรมส่วนมากยังขาดทักษะและอยู่ในระดับเริ่มต้น ลักษณะผลงานมีขนาดเล็ก และ ใช้ดินเหนียวเป็นวัสดุในการปั้นเป็นรูปคนหรือสัตว์ต่างๆ ด้วยการนำมาตากแดดให้แห้งแล้วนำไปเผา และหล่อผลงานด้วยวัสดุทองแดง ตะกั่ว สำริด และแกะสลักจากงาสัตว์

3.2 ประติมากรรมกรีก สมัยอาร์เคอิก (Archaic Period)

สมัยอาร์เคอิก ประมาณ 650 - 450 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ ประติมากรรมในสมัยนี้ ช่วงแรกๆ ได้รับอิทธิพลมาจากประติมากรรมของอียิปต์ รูปแบบงานประติมากรรมส่วนมากจะนิยม สร้างเป็นรูปแกะสลักหินแบบลอยตัวโดยแสดงอากัปกิริยาท่าทางที่แข็งทื่อ ตรงไปตรงมา สามารถ จำแนกรูปแกะสลักหินอ่อนได้ 2 แบบคือ

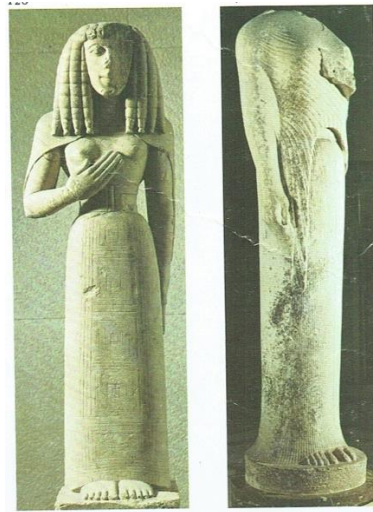
1. แบบคูรอส (Kouros) นิยมแกะสลักเป็นรูปผู้ชายเปลือยเต็มตัวแสดงถึงกายวิภาค โดยที่มือทั้งสองข้างกำแน่น แขนทั้งสองข้างแนบชิดลำตัว และเท้าด้านซ้ายย่างไปข้างหน้าเล็กน้อย (ภาพที่ 17)

2. แบบคูเร (Koure) นิยมแกะสลักเป็นรูปผู้หญิงเต็มตัวแบบนูนต่ำและลอยตัว สวม เสื้อผ้ามิดชิด กระโปรงยาวมีจีบรอบเอว เสื้อผ้ามีรอยยับและจัดกลีบเป็นระเบียบ เท้าทั้งสองข้างยื่น ชิดกัน บนใบหน้าปรากฏดวงตากลมโตและเบิกกว้าง จัดท่าทางให้เห็นใบหน้า สะโพก ลำตัว ส่วนขา เท้าทั้งด้านหน้าและด้านข้าง

ภาพที่ 17 ประติมากรรมกรีกสมัยอาร์เคอิกแบบคูรอส, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, รูปชายหนุ่มคูรอส (Kouros), ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 650-450 ปีก่อนคริสตกาล

ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture**. (London: Studio Vista, 1970), 129.

ภาพที่ 18 ประติมากรรมกรีกสมัยอาร์เคอิกแบบคูเร,ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, รูปหญิงสาว คูเร(Kouros), ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 650-450 ปีก่อนคริสตกาล
ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture**. (London: Studio Vista, 1970), 131.

3.3 ประติมากรรมกรีก สมัยคลาสสิก (Classic Period)

สมัยคลาสสิก ประมาณ 450 - 300 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ ยุคสมัยนี้ถือว่าเป็นยุคทองของกรีก ที่มีความเจริญทั้งงานประติมากรรมและงานสถาปัตยกรรม ประติมากรรมกรีกในยุคนี้ได้มีวิวัฒนาการทั้งในด้านเทคนิคเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุ และกรรมวิธี จึงทำให้รูปแบบของประติมากรรมแสดงออกมาในลักษณะท่าทางเคลื่อนไหวเหมือนจริงในลักษณะท่าทางที่ดูเป็นธรรมชาติ มีความงามประสานกลมกลืนกันอย่างลงตัว ในส่วนของงานโลหะจากที่เคยใช้เทคนิคการตอก การเคาะ การดุนได้ปรับเปลี่ยนไปใช้กรรมวิธีการหล่อโลหะสำริดแทน

รูปแบบประติมากรรมในสมัยนี้จะเน้นสร้างรูปคนที่มีสัดส่วนกายวิภาคที่สมจริงตามสัดส่วนสรีระของร่างกายมนุษย์ในลักษณะท่าทางที่มีการเคลื่อนไหวอย่างอิสระ สง่างามและดูเป็นธรรมชาติ ดังเช่นผลงานที่สำคัญอย่างรูปหมู่เทพีขนาดเท่าคนจริงที่ตั้งอยู่ในมหาวิหารพาร์เทนอน รูปนักกีฬาขว้างจักร (Statue of Discobolus) รูปนักกีฬาพุ่งแหลม (Doryphorus of Spear) เป็นต้น

ภาพที่ 19 ประติมากรรมกรีกสมัยคลาสสิก, โพลีคลิตัส, รูปนักกีฬาพุ่งแหลม, ประติมากรรมแกะหินอ่อน, ไม่ทราบขนาด, 450 - 300 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ
ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture**. (London: Studio Vista, 1970), 137.

3.4. ประติมากรรมกรีก สมัยเฮเลนนิสติก (Hellenistic Period)

สมัยเฮเลนนิสติก ราวประมาณ 300 - 146 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษเกิดสกุลช่างประติมากรรมพื้นเมืองหลายแห่ง แต่ละแห่งมีลักษณะประจำท้องถิ่นหรือเอกลักษณ์เฉพาะตัว และร่วมสมัยกันเกิดขึ้นในสมัยศิลปะเฮเลนนิสติก ซึ่งรูปแบบลักษณะเด่นๆ ของประติมากรรมสมัยนี้มักจะแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวทั้งใบหน้าและร่างกายในลักษณะบิดเบี้ยวและเกินจริง แต่สง่างาม อ่อนช้อย นิยมสวมใส่เสื้อผ้าลักษณะแบบมีริ้ว พริ้วไหว เน้นสัดส่วนทางกายวิภาคแบบถูกต้องและชัดเจนด้วยวิธีการแกะสลัก และหล่อสำริด เนื้อหาส่วนใหญ่แสดงเรื่องราวทางศาสนา ตำนานจากมหากาพย์นิทานปรัมปรา นักกีฬา หรือเรื่องราวของนักรบ วีรบุรุษบุคคลสำคัญ ผู้หญิงเปลือย คิวปิด และไซคี เป็นต้น

สกุลช่างที่สำคัญของงานประติมากรรมในสมัยเฮเลนนิสติก มีดังนี้

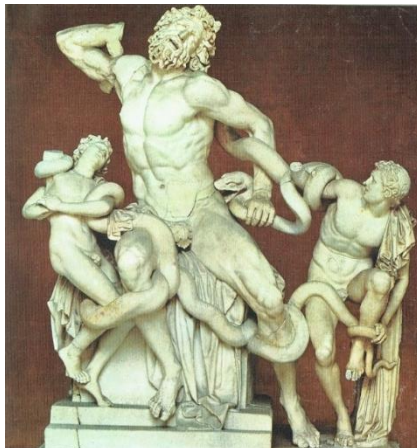
สกุลช่างเมืองเพอร์กามันหรือ เพอร์กามอน (Pergamun School) มีรูปแบบงานประติมากรรมแบบลอยตัว ส่วนใหญ่นิยมสร้างเป็นรูปชาวโกลในอิริยาบถและกิริยาท่าทางต่างๆ ในลักษณะเหมือนจริงหรือสร้างรูปแกะสลักแบบนูนสูงที่ใช้สำหรับประดับบริเวณฐานของประติมากรรม

เน้นแสดงเรื่องราวนิยายปรัมปราของกรีก เช่น รูปพระเจ้าเมนาเลาส์กำลังประครองร่างที่สิ้นชีวิตของพาโทรคัส หรือรูปเทพีอธีนาที่กำลังอุดกระชากลากผมของอัลคีโอนิอุส

ภาพที่ 20 สกulptช่างเมืองเพอร์กามัน, เทพีอธีนาและอัลคีโอนิอุส, ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน, ขนาดความสูง 234 ซม., 180 ปีก่อนคริสตกาล
ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture**. (London: Studio Vista, 1970), 155.

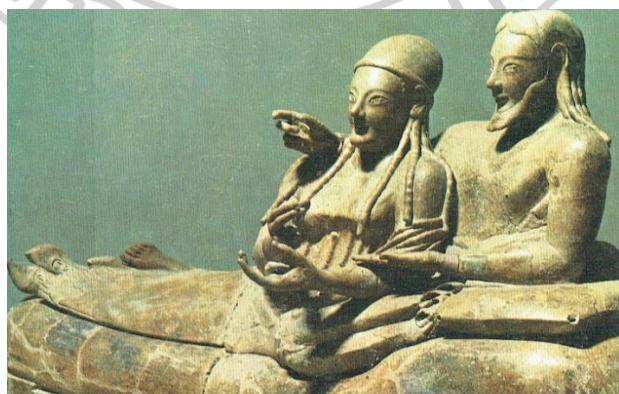
สกulptช่างเกาะโรดส์ (Rhodes School) เป็นสกulptช่างที่มีความสำคัญและโดดเด่นต่อสมัยเฮเลนนิสติก เป็นกลุ่มช่างที่สร้างผลงานประติมากรรมแกะสลักหินอ่อนรูปกลุ่มเลาคูน (Group of Laocoon) อันเลื่องลือ สร้างโดยประติมากร 3 คน ได้แก่ อะเจซันเดอร์, อชานา โตรุส และ โปลีรุส โดยแกะสลักเป็นรูปนักบวชชาวทรอย ชื่อเลาคูนและลูกชายของเขาที่กำลังถูกรัดตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย ซึ่งในเวลาต่อมาารูปแบบของประติมากรรมเลาคูนได้ส่งต่ออิทธิพลไปยังยุคสมัยเรอเนซองส์ อย่างไมเคิลแองเจโล (Michelangelo)

ภาพที่ 21 สกุลช่างเกาะโรดส์, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, เลาคูนกับลูกชาย, ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน, ขนาดความสูง 219 ซม., 100 ปีก่อนคริสตกาล
ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture.** (London: Studio Vista, 1970), 159.

3.5. ประติมากรรมกรีก สมัยอีทรัสคัน (Etruscan Period)

สมัยอีทรัสคัน (Etruscan Period) ช่วงประมาณ 800 - 100 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ เป็นดินแดนที่ตั้งถิ่นฐานของนานาชนเผ่ากลุ่มอารยธรรมที่อพยพมาจากที่ต่างๆ ชนเผ่าอีทรัสคันเป็นหนึ่งในชนเผ่าที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากเอเชียไมเนอร์และถือเป็นชนเผ่าที่มีบทบาทและความสำคัญต่อด้านศิลปกรรมในสมัยอีทรัสคัน โดยผลงานศิลปกรรมในสมัยนี้มีความผสมผสานระหว่างศิลปะพื้นบ้านตะวันออกกับอิทธิพลของศิลปกรรมกรีก และศิลปะท้องถิ่นของอิตาลี

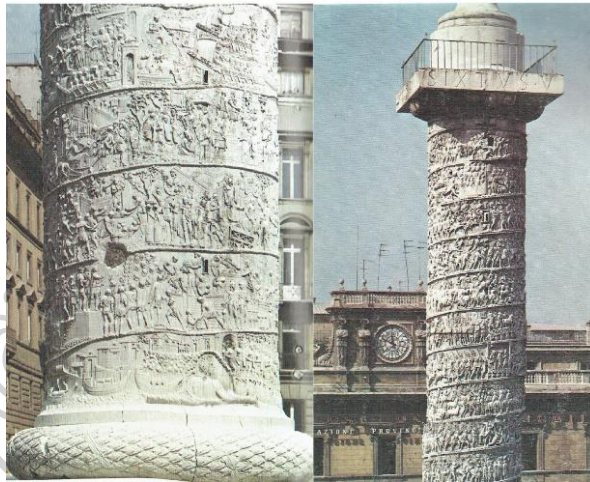
ภาพที่ 22 ประติมากรรมกรีกสมัยอีทรัสคัน, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, โกฐีใส่เก้าอี้กระดูกของสามีภรรยาคู่หนึ่งจากเมือง Cerveteri, ประติมากรรมกรรมดินเผาระบายสี, ไม่ทราบขนาด, 520 ปีก่อนคริสตกาล
ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture.** (London: Studio Vista, 1970), 169.

4. ประติมากรรมโรมัน (Roman Sculpture)

มีความเจริญทางด้านประติมากรรมรูปคนเหมือน (Portraiture) โดยชาวโรมันมีประเพณีในการทำหน้ากากขี้ผึ้ง (Imagines) ที่หล่อจำลองใบหน้าบรรพบุรุษด้วยวัสดุขี้ผึ้งเพื่อเก็บไว้เคารพบูชา มีจุดมุ่งหมายในการสร้างประติมากรรมรูปคนเหมือนเพื่อเทิดทูนองค์จักรพรรดิสูงสุด และสร้างเพื่อตกแต่งสุสานหรือที่ฝังศพ รวมถึงตกแต่งอนุสาวรีย์หรือสถาปัตยกรรม

ผลงานประติมากรรมที่สำคัญและโดดเด่นของโรมัน อาทิเช่น รูปเอราพาซิส (Era Pacis) หรือแท่นบูชาสันติภาพ (The Altar of Peace) รูปเสาทรากัน (The Column of Trajan) หรือเสาแกะสลักหินอ่อนนูนต่ำ รูปประติมากรรมลอยตัวจักรพรรดิออกุสตุส เอสปาเซียนและรูปเฮ เดเรียน หรือรูปประติมากรรมจักรพรรดิมาร์ ออเรลิอุสทรงม้า เป็นต้น

ภาพที่ 23 ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, เสาทรากัน, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 180-193 ปีก่อนคริสตกาล

ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture**. (London: Studio Vista, 1970), 179.

5. ประติมากรรมคริสเตียน (Christian Sculpture)

ในคริสต์ศตวรรษที่ 1-10 เป็นจุดริเริ่มของการวางรากฐานศิลปกรรมคริสเตียนของศาสนาคริสต์ในอาณาจักรโรมัน และได้รับการยอมรับจากจักรพรรดิคอนสแตนตินแห่งอาณาจักรโรมันยกฐานะของศาสนาคริสต์ขึ้นมากระทั่งสิ้นสุดลงไปพร้อมกับการล่มสลายของอาณาจักรโรมันก่อนที่จะตกอยู่ภายใต้การปกครองของชนชาติราวปี ค.ศ. 500 ศิลปกรรมในยุคนี้ไม่แตกต่างจากศิลปะโรมันจึงถูกนิยามเรียกว่าศิลปะโรมันยุคปลาย เนื่องจากช่างศิลปกรรมชาวคริสเตียนต่างได้รับการถ่ายทอดทักษะฝีมือจากช่างชาวโรมันมาก่อน

ผลงานประติมากรรมคริสเตียนส่วนใหญ่จะประยุกต์ตามสถาปัตยกรรมในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 4 ไม่นิยมสร้างเป็นรูปอนุสาวรีย์ แต่หันมาทำงานประติมากรรมประยุกต์เพื่อประดับตกแต่งหีบศพแทน จึงทำให้ผลงานประติมากรรมมีลักษณะเพรียวบางไม่หนักแน่นมั่นคง

ผลงานที่สำคัญในสมัยแรกของประติมากรรมคริสเตียน เช่น รูปแกะสลักหินสูงตกแต่งประตูชัยของจักรพรรดิคอนสแตนตินที่สร้างขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 3 แสดงเรื่องราวถึงสงครามของชาวโรมันกับชนชาติป่าเถื่อน รูปแกะสลักบนหีบศพคาตาคอมบ์แห่งพาราเทกซ์ทูล แสดงเรื่องราวถึงพระเยซู และรูปสลักบนหีบศพของอาร์ชบิชอปเฮอโคเร รูปสลักคริสเตียนสมัยแรกๆ มีการนำตัวอักษรกรีกและสัญลักษณ์ทางศาสนาคริสต์มาทำเป็นเรื่องราว ดังภาพที่ 24

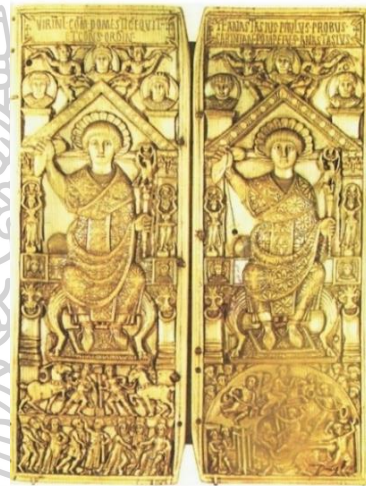
ภาพที่ 24 ประติมากรรมคริสเตียน, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, ประติมากรรมประยุกต์ประดับหีบศพ, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ความสูง 145.6 ซม., ไม่ปรากฏปี
ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture**. (London: Studio Vista, 1970), 182.

6. ประติมากรรมไบแซนไทน์ (Byzantine Sculpture)

คริสต์ศตวรรษที่ 4 -13 ราวค.ศ. 395-1453 ศิลปกรรมไบแซนไทน์ในช่วงแรกได้รับอิทธิพลทั้งหมดมาจากสมัยเฮเลนนิสติกของกรีก และ โรมัน โดยในคริสต์ศตวรรษที่ 4 คริสต์ศาสนาได้แบ่งแยกออกเป็นสองฝ่ายคือ ฝ่ายตะวันตก (กรุงโรม) หรือที่เรียกตนเองว่าโรมันคาทอลิก และ ฝ่ายตะวันออก (กรุงคอนสแตนติโนเปิล) หรือที่เรียกตนเองว่าออร์ทอดอกซ์ และต่างฝ่ายต่างมีประมุขศาสนาสูงสุดเป็นของตนเอง ความขัดแย้งทางศาสนาของทั้งสองฝ่ายในครั้งที่สำคัญที่สุดเกิดขึ้นในสมัยจักรพรรดิเลโอที่ 3 พระองค์ทรงกวาดล้างความเหลวแหลกในคณะสงฆ์ โดยเน้นเป้าหมายปรับปรุงการบูชาเคารพรูปปั้น และ รูปเขียนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเป็นหลักสำคัญ โดยถือว่าการเชื่อถือในโชค

กลางอันทรงเกียรติเหตุผล ถือเป็นเป็นการมอมเมาประชาชนให้ยึดถือคำสั่งสอนในพระคัมภีร์ทางที่ผิด พระองค์จึงทรงมีพระราชบัญชาให้ลบภาพและทำลายรูปเคารพทั้งหมดเหล่านั้น ซึ่งแนวคิดนี้ยึดถือติดต่อกันมาเป็นระยะเวลานานถึง 120 ปี และส่งผลต่อวงการศิลปกรรมที่ทำให้ผลงานประติมากรรมไบแซนไทน์ไม่โดดเด่น

ผลงานประติมากรรมในช่วงแรกของไบแซนไทน์ ยังคงนิยมแกะสลักหินอ่อนบนหีบศพเป็นรูปหล่อสำริดนูนต่ำและรูปแกะสลักด้วยงาช้างให้เห็นอยู่ และมีความโดดเด่นในเรื่องของสถาปัตยกรรมจิตรกรรมภาพโมเสก การประดับกระจกสีและประติมากรรมประยุกต์เพื่อประกอบประดับตกแต่งสถาปัตยกรรมที่ไม่ใช้รูปคน

ภาพที่ 25 ประติมากรรมไบแซนไทน์, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, ภาพพับ 2 บานแห่งอะนัสตาซิอุส, ประติมากรรมแกะงาช้าง, 26 X 72 ซม., 395-1453

ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture**. (London: Studio Vista, 1970), 199.

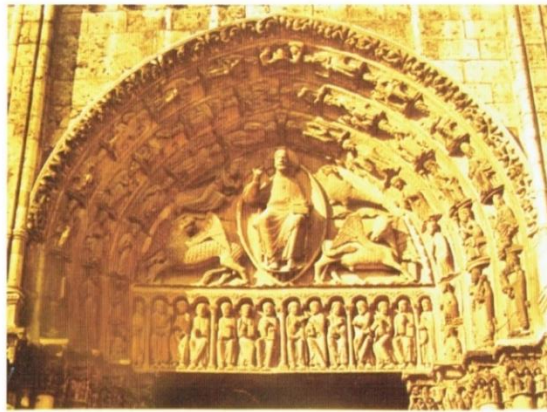
7. ประติมากรรมโรมันเนสก์ (Romanesque Sculpture)

คริสต์ศตวรรษที่ 9-13 ราวค.ศ. 997-1197 ศิลปะทุกแขนงในสมัยยุคกลางไม่สามารถแยกตัวโดดเด่นและเป็นอิสระออกจากกันได้อย่างเป็นเอกเทศ ศิลปะโรมันเนสก์ก็เช่นกัน ผลงานประติมากรรมถูกออกแบบประยุกต์ให้มีความสัมพันธ์กับสถาปัตยกรรมประดับตามส่วนต่างๆ เช่น กรอบหน้าต่าง หัวเสา เครื่องเรือนต่างๆ ฯลฯ

คำว่า “โรมันเนสก์” แปลว่า แบบโรมัน ไม่ได้แสดงเรื่องราวเนื้อหาเกี่ยวกับโบราณ แต่มีเรื่องราวที่เกี่ยวกับศาสนาคริสต์ หรือ ศิลปะคริสเตียน โดยนำเรื่องราวมาจากพระคัมภีร์เก่าและใหม่ เรื่องราวของศาสดาพยากรณ์ชีวประวัติของนักบุญ การทำงานตามฤดูกาล รูปเปรียบเทียบความดี

ความชั่วรูปสัตว์ต่างๆ และยังมีลวดลายรูปทรงเรขาคณิตหรือรูปดอกไม้ ประติมากรรมที่ประดับสถาปัตยกรรมในสมัยนี้มักนิยมสลักจากหิน แกะสลักรูปประติมากรรมหรือลวดลายต่างๆ ผลงานประติมากรรมที่นิยมสร้างสรรค์ในสมัยนี้เป็นลักษณะนูนสูงมากกว่าลักษณะลอยตัว¹⁵

ภาพที่ 26 ประติมากรรมโรมันเนสก์, ไมปรากฏชื่อศิลปิน, หน้าจั่วซุ้มประตูทางเข้าด้านทิศตะวันตกของโบสถ์วิหารซาร์เตรอคาเทครัล, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไมทราบขนาด, 1145-1170
ที่มาภาพ : Germain Bazin, *The History of World Sculpture*. (London: Studio Vista, 1970), 284.

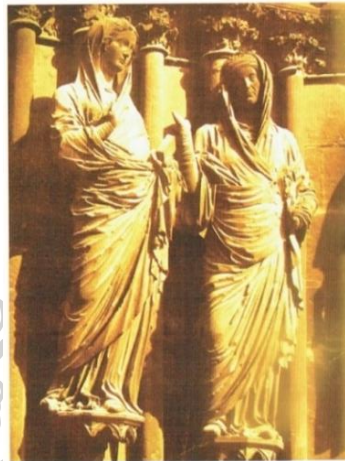
8. ประติมากรรมกอธิค (Gothic Sculpture)

คริสต์ศตวรรษที่ 12-15 ค.ศ. 1150-1417 ในช่วงระยะเวลาคริสต์ศตวรรษที่ 12-15 หลักของประติมากรรมสมัยกอธิค เป็นประติมากรรมประยุกต์เพื่อประดับตกแต่งส่วนต่างๆ ของสถาปัตยกรรม เช่น จั่วประดับซุ้ม ยอดของเสาค้ำยันคิ้วบัวของสถาปัตยกรรม ผนังอาคาร ซุ้มหน้าต่าง หัวเสา ตัวเสา และ ที่สำคัญ คือบริเวณซุ้มประตูทางเข้าโบสถ์วิหารตอนต้น นิยมตกแต่งงานประติมากรรมไว้ภายนอกอาคารมากกว่าภายในอาคาร ประติมากรรมสมัยกอธิคเป็นองค์ประกอบหลักในการตกแต่งสถาปัตยกรรม

ประติมากรรมจะถูกออกแบบสร้างให้มีความสัมพันธ์กับส่วนของสถาปัตยกรรม และ ถูกสร้างขึ้นตามหลักการเดียวกันกับสถาปัตยกรรม คือการเน้นเส้นในแนวตั้งและการพุ่งตัวของเส้นสูงขึ้นไปสู่ด้านบน ส่งผลให้ลักษณะของประติมากรรมรูปร่างของคนมีส่วนสัดส่วนข้างสูง โครงสร้างเป็นเส้นตรง เพราะประติมากรต้องการให้ประสาสัมพันธ์กับสถาปัตยกรรม

¹⁵ Ibid. 26.

เนื้อหาเรื่องราวส่วนมากจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา ท่าทางของคนจะไม่แสดงท่าทางบิดเบี้ยวตัวมาก นิยมสร้างเป็นรูปแบบประติมากรรมลอยตัวและลักษณะนูนสูง นิยมสร้างลายประดิษฐ์ในงานประติมากรรม¹⁶

ภาพที่ 27 ประติมากรรมกอทิก, ไม่ปรากฏชื่อศิลปิน, การแจ้งข่าวพระบุตรลงมาเกิดในครรภ์ของพระแม่มารีย์และการเยี่ยมเยียนของพระแม่มารีย์ขณะตั้งครรภ์พระบุตร, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 1150-1417

ที่มาภาพ : Germain Bazin, *The History of World Sculpture*. (London: Studio Vista, 1970), 290.

9. ประติมากรรมเรอเนซองส์ (Renaissance Sculpture)

คริสต์ศตวรรษที่ 14-16 ความเจริญก้าวหน้าของยุโรปด้านศิลปะวิทยาการต่างๆ เริ่มขึ้นเมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ 12 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ ต่อเนื่องและมั่นคง และปรากฏผลสูงสุดเมื่อต้นคริสต์ศตวรรษที่ 15 ซึ่งเป็นเวลาที่มีความเจริญอย่างเต็มที่

เมืองฟลอเรนซ์ถือว่าเป็นแหล่งกำเนิดของอารยธรรมเรอเนซองส์ ที่มีศูนย์กลางอยู่ทางตอนเหนือของอิตาลี ลอเรนโซ แห่งตระกูลเมดิซิผู้มั่งคั่งและร่ำรวยที่สุดในฟลอเรนซ์ คือบุคคลสำคัญที่ช่วยอุปถัมภ์ค้ำชูศิลปะ และเหล่าศิลปินมาเป็นเวลายาวนานและต่อเนื่องหลายชั่วอายุคน หรือเรียกได้ว่าเป็นยุคทองของเรอเนซองส์ ความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปะวิทยาการของเรอเนซองส์มีรากฐานสำคัญอยู่ที่เมืองฟลอเรนซ์ของอิตาลี และเจ้าเมืองต่างๆ ในเมืองต่างๆ ก็มีนโยบายอุปถัมภ์ค้ำชูศิลปะ และศิลปินเช่นเดียวกัน จึงเป็นผลให้ศิลปกรรมของเรอเนซองส์เจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็ว และยุคสมัยนั้นยังได้มีการขุดค้นพบรูปประติมากรรมของกรีกและโรมันโบราณในกรุงโรม จึงส่งผลให้กลุ่มประติมากรหนุ่มๆ

¹⁶ วิเชียร อินทรกระตึก.

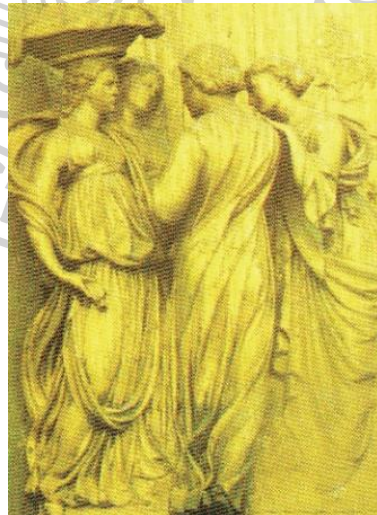
ทั้งหลายของเมืองในยุคนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากผลงานประติมากรรมของกรีก และโรมันตามไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามประติมากรรมยุคสมัยเรอเนซองส์ก็ถือเอากรีก และโรมันเป็นตัวอย่างเพียงด้านการแสดงออกศิลปะทางด้านความงามอันสมบูรณ์เท่านั้น เพียงแต่ด้านเนื้อหาเรื่องราวหรือแนวคิดของประติมากรรมเรอเนซองส์จะนำเสนอเรื่องราว ที่เกี่ยวกับชาวคริสเตียน¹⁷

ประชาชนทั่วไปก็ต่างยอมรับฐานะและความสำคัญของศิลปิน ส่งผลให้ฐานะทางสังคมของศิลปินสูงขึ้น บรรดาศิลปิน นักปราชญ์นักคิดเหล่านี้ต่างก็เผยแพร่ และชักชวนประชาชนไปในทางที่เป็นประโยชน์ทำให้ศิลปะวิทยาการต่างๆ เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

ประติมากรรมเรอเนซองส์แบ่งออกเป็น 3 ยุคดังนี้

9.1 ประติมากรรมยุคต้นของเรอเนซองส์ (Early Renaissance Sculpture)

เริ่มต้นขึ้นที่เมืองฟลอเรนซ์ ค.ศ. 1401 จากการจัดประกวดออกแบบประติมากรรมเพื่อตกแต่งประตูวัดประจำเมือง โดยมี กีเบอร์ตี เป็นผู้ชนะการออกแบบและได้รับเกียรติสูงสุดในครั้ง นี้ กีเบอร์ตี Lorenzo Ghiberti (ค.ศ. 1378-1455) เป็นชาวเมืองฟลอเรนซ์ เคยเป็นช่างทองรูปพรรณมาก่อน ต่อมาเป็นจิตรกร และประติมากรตามลำดับมีผลงานอื่นๆ เช่น งานกระจกสี งานทองรูปพรรณ งานเขียนหนังสือ หนึ่งในผลงานประติมากรรมชิ้นสำคัญคือ บานประตูสวรรค์ และเป็นชิ้นงานที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจแก่ศิลปินรุ่นหลังต่อมาหลายคน เช่น ไมเคิลแองเจโล (Michelangelo) หรือ

ภาพที่ 28 กีเบอร์ตี, บานประตูสวรรค์, ประติมากรรมแกะสลักหิน, ไม่ทราบขนาด, 1425-1452

ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture**. (London: Studio Vista, 1970), 110.

¹⁷ Ibid. 178.

โดนาเทลโล Donato Di Miccold Donatelio ค.ศ. 1386-1466 เป็นชาวเมืองฟลอเรนซ์และได้รับการยกย่องว่าเป็นอัจฉริยะทางประติมากรรม เป็นคนมีอารมณ์ค่อนข้างรุนแรงแต่มีจินตนาการแก่กล้า มีความสามารถในการแกะสลักหินอ่อน ทั้งแกะสลักไม้ ปั้นดินรวมถึงหล่อสำริด แกะสลักรูปนูนต่ำนูนสูง และรูปลอยตัว ขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ได้อย่างสมบูรณ์แบบ อีกทั้งเขายังเป็นคนที่สนใจความรู้ต่างๆ หลากหลายด้านด้วย เช่น ศาสนา ปรัชญา ประวัติศาสตร์ ตลอดจนการปั้นรูปคนเหมือน เป็นต้น

ภาพที่ 29 โดนาเทลโล, เดวิด, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 1430-1430

ที่มาภาพ : Germain Bazin , *The History of World Sculpture*. (London: Studio Vista, 1970), 333.

9.2 ประติมากรรมยุครุ่งเรืองหรือยุคทองของเรอเนซองส์ (High Renaissance Sculpture)

เมื่อเรอเนโซ แห่งตระกูลเมดิชีได้ถึงแก่กรรมลงเมืองฟลอเรนซ์จึงขาดผู้สนับสนุนศิลปกรรม ในช่วงเวลานั้นจึงเกิดความวุ่นวายทางการเมืองขึ้น และส่งผลให้กรุงโรมเริ่มมีบทบาทขึ้นมาแทนที่ในช่วง ค.ศ. 1495 - ค.ศ. 1527 ถือว่าเป็นยุคทองของศิลปกรรมสมัยเรอเนซองส์เหล่าบรรดาศิลปินที่มีฝีมือจากเมืองต่างๆ ของอิตาลีจึงย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงโรม ทำให้กรุงโรมเป็นที่ตั้งของศูนย์กลางคริสตจักรโรมันคาทอลิก และศิลปวัฒนธรรมยุโรป พระสันตะปาปาแต่ละพระองค์อุปถัมภ์ว่าจ้างศิลปินฝีมือดีมาสร้างสรรค์ผลงาน และส่งผลให้เกิดศิลปินอัจฉริยะหลายท่าน และหนึ่งในนั้นคือ ไมเคิลแองเจโล (Michelangelo) ประติมากรเอกยุคทองของสมัยเรอเนซองส์

ไมเคิลแองเจโล บูโอนาร์รอตติ (Michelangelo Buowarroti) ค.ศ. 1475-1564 ศิลปินที่มีความอัจฉริยะเป็นทั้งประติมากร จิตรกร สถาปนิก และ นักกวี มีความสำคัญยิ่งในยุคทองของสมัยเรอเนซองส์ ตลอดชีวิตของเขาได้สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมและประติมากรรมไว้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะผลงานด้านประติมากรรม

ผลงานประติมากรรมที่สำคัญของไมเคิลแองเจโล เช่น รูปเทพแบคคัสเทพเจ้าเมรัยแกะสลักหินอ่อนตักแต่งโบสถ์เซนต์ปีเตอร์ขนาดใหญ่ ผลงานชิ้นนี้ทำให้คนรู้จักเขาทั่วกรุงโรม รูปปิเอต้า แกะสลักหินอ่อนขนาดสูง 9 ฟุต 5 นิ้ว เป็นผลงานชิ้นแรกที่ตั้งชื่อเสียงให้กับเขา รูปเดวิด แกะสลักหินอ่อน ขนาดสูง 18 ฟุต เป็นผลงานชิ้นสำคัญของไมเคิลแองเจโล รูปโมเสส แกะสลักหินอ่อน รูปพระสันตะปาปาจูเลียสที่ 2 หล่อสำริดขนาดใหญ่ รูปศาสตาศาพยากรรมและทาส แกะสลักหินอ่อน รูปเจ้าชายกุยลิอาโน และเจ้าชายลอเรนโซ แห่งเมดิซิแกะสลักหินอ่อน เป็นต้น ฯลฯ¹⁸

ภาพที่ 30 ไมเคิลแองเจโล, ปิเอต้า, ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน, ขนาดความสูง 294 ซม., 1499-1501

ที่มาภาพ : Rupert Hodson, *Michelangelo: Sculptor*. (London: Philip Wilson Publishers, 1999).

¹⁸ Ibid. 178-186.

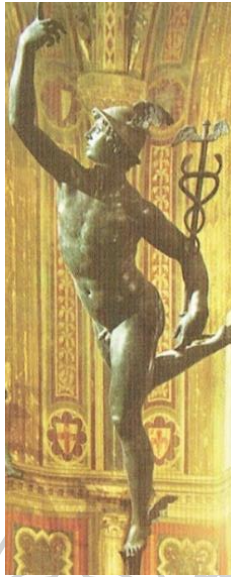

ภาพที่ 31 ไมเคิลแองเจโล, David, ประติมากรรมหินอ่อน, ขนาดความสูง 561 ซม., 1501- 1503
ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture**. (London: Studio Vista, 1970), 346.

9.3. ประติมากรรมสมัยปลายเรอเนซองส์ (Late Renaissance Sculpture)

เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและเป็นจุดเริ่มต้นที่นำไปเข้าสู่ศิลปะสมัยบาโรค เรียกศิลปกรรมระหว่างสมัยเรอเนซองส์ยุครุ่งเรืองกับสมัยบาโรคว่า แมนเนอริสซึสม์ (Mannerism) ซึ่งถือว่าเป็นศิลปะเรอเนซองส์ในยุคปลาย ผลงานประติมากรรมส่วนมากจะใช้กรรมวิธีการปั้นด้วยดินหรือขี้ผึ้งก่อน จากนั้นจะทำพิมพ์หล่อเป็นสำริด

ประติมากรที่สำคัญในยุคสมัยปลายเรอเนซองส์ เบนเวนิวโต เซลลิनी (Benvenuto Cellini) ค.ศ.1500-1571 และ ดา โบโลญา (Giovanni Da Bologna) ค.ศ.1529-1609 ผลงานที่สำคัญของ เบนเวนิวโต เช่น รูปพระเจ้าฟรานซิส, รูปหมูนางไม้แห่งปาฟองตาลโบล, รูปเทพเปอร์ซุส, รูปเทพอะพอลโลกับไฮอะครินท์ และ รูปเทพบุตรนาร์ซิสซัส ผลงานที่สำคัญของ ดา โบโลญา ได้แก่ รูปเทพเนปจูน, รูปการลักพาณัตุคร่าหญิงชาวซาบิน, รูปของพระเจ้าเฮนรีหรือองรีที่ 4, รูปพระเจ้าฟิลิปที่ 3 แห่งสเปน, รูปประตูดใหญ่แห่งปينا, รูปเทพมอร์คิวรี

ภาพที่ 32 ดา โบโลญา, เมอคิวรี, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 1564
ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture**. (London: Studio Vista, 1970), 364.

10. ประติมากรรมบาโรค (Baroque Sculpture) ค.ศ. 1600-1700

ศิลปะเรอเนซองส์มีความเจริญถึงขีดสุดมีระยะเวลาราวร้อยห้าสิบปีหลังจากนั้นก็เริ่มเสื่อมลง โดยโครงสร้างของงานศิลปะทั้งหมดในเวลาต่อมาได้กลายเป็นรูปลักษณะของศิลปะบาโรค ประติมากรรมสมัยบาโรคได้ปรับเปลี่ยนไปเป็นแบบเคลื่อนไหว ตามธรรมชาติ แสดงออกทางอารมณ์ ให้เห็นอย่างชัดเจน นิยมสร้างสรรค์ผลงานให้ดูโอ้อ่าหรรหาว

คำว่า บาโรค หมายถึงการประติประตอยอย่างวิจิตรพิสดาร มักใช้เรียกสิ่งที่ทำขึ้นต้องการให้สวยงามจนเกินความพอดี ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ศิลปะบาโรคได้แพร่หลายในยุโรปรวดเร็วก็เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของสังคม

ประติมากรที่สำคัญใน ยุคสมัยบาโรค คือ เบร์นินี (Gianlorenzo Bernini), ค.ศ. 1598-1680 เบร์นินีมีบิดาเป็นประติมากรที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งชื่อ ปิเอโตร เบร์นินี ดังนั้นเบร์นินี จึงมีแนวศิลปะมาตั้งแต่เด็ก โดยได้สะสมความรู้ความสามารถจากบิดา เบร์นินี มีความรู้ความสามารถทางช่างหลายสาขา เช่น จิตรกรรม ประติมากรรมและสถาปัตยกรรม นอกจากนี้เขายังหาความรู้ความชำนาญในด้านการแกะรูปจากหินอ่อน เบร์นินี ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าศิลปินของสำนักกวาดิกันและกรุงโรม ได้ออกแบบ และทำงานสร้างอนุสาวรีย์และน้ำพุต่างๆ ทั่วกรุงโรม

ผลงานประติมากรรมที่สำคัญของเบร์นินี รูปปั้น เอนิส และ แอนซิลิส, รูปเดวิด, รูปการข่มขืนของโปรเซพีนี, รูปความลึ้มตัวของเซนต์เฮเรธา, รูปพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส, รูปอพอล

โลกับดาฟเน โดยเฉพาะรูปอพอลโล กับดาฟเน นั้นได้รับการยอมรับว่าเป็นผลงานชั้นเยี่ยมชิ้นหนึ่งของเขา ถึงกล่าวกันว่ามี ความงดงามที่สุดในบรรดาผลงานประติมากรรมที่สร้างขึ้นในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 16-17 หลังจากที่ไม่เคิลแองเจโล เสียชีวิตไปแล้วไม่มีใครมีฝีมือแกะสลักหินอ่อนมีชีวิตชีวาได้เท่ากับเขา

ภาพที่ 33 จันโลเรนโซ เบร์นินี, อพอลโลกับดาฟเน, ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน, ไม่ทราบขนาด, 1624

ที่มาภาพ : Germain Bazin, *The History of World Sculpture*. (London: Studio Vista, 1968), 388.

ภาพที่ 34 จัน โลเรนโซ เบร์นินี, เดวิด, ประติมากรรมแกะหินอ่อน, ไม่ทราบขนาด, 1623

ที่มาภาพ : Germain Bazin, *The History of World Sculpture*. (London: Studio Vista, 1968), 388.

11. ประติมากรรมโรโกโก (Rococo Sculpture) คริสต์ศตวรรษที่ 18

ศิลปะโรโกโกเป็นศิลปะที่เลียนแบบศิลปะบาโรค และเจริญขึ้นในประเทศฝรั่งเศส ประติมากรรมโรโกโกในประเทศฝรั่งเศสนั้นจะล้ำหลังกว่างานจิตรกรรมมาก ขณะที่จิตรกรรมมีความเจริญรุ่งเรืองได้รับความนิยมมาก ผลงานประติมากรรมของโรโกโกขนาดใหญ่ยังรักษารูปลักษณะวิธีการของศิลปะคลาสสิก มีแต่ผลงานประติมากรรมชิ้นเล็กเท่านั้นที่แสดงถึงลักษณะแบบศิลปกรรมโรโกโกให้เห็นเด่นชัด มีการนำเอารูปแบบจากงานของเบอร์นินี ประติมากรเอกยุคสมัยบาโรคมาดัดแปลง นิยมสร้างผลงานให้มีขนาดเล็กแต่จะเพิ่มความละเอียดประณีตกายวิภาคของคนในรูปปั้น ประติมากรรมชิ้นเล็กจะหล่อด้วยสำริด หรือ เป็นงานเครื่องเคลือบ งานแกะสลักจะดูบางนุ่มนวลและแสดงความเคลื่อนไหวอย่างอ่อนช้อย

เรื่องราวที่แสดงออกของงานประติมากรรมโรโกโกนั้น มักนำเสนอแสดงถึงเรื่องราวรสนิยมของคนชั้นสูง งานรื่นเริง เนื้อหาเกี่ยวกับกามารมณ์ หรือเรื่องราวเกี่ยวกับเทพนิยายโบราณ ศิลปะโรโกโกถูกต่อต้านโดยกลุ่มศิลปะนีโอคลาสสิก เพราะศิลปะโรโกโกเป็นศิลปะแสดงรสนิยมของคนชั้นสูงในฝรั่งเศส ประกอบกับเหตุผลทางการเมืองในยุคนั้นและมีการขุดค้นพบศิลปะวัตถุของกรีก และโรมันโบราณในอิตาลี ศิลปะนีโอคลาสสิกจึงเข้ามามีบทบาทแทนศิลปะโรโกโก

ประติมากรที่สำคัญในยุคสมัยโรโกโก อาทิ ปีกาล (Jean Baptiste Pigalle) ค.ศ. 1714-1785 , ปาจู (Pajou) ค.ศ. 1730-1809 , อูดง (Jean Antoine Houdon) ค.ศ. 1741-1828 , โกลดียง (Clodian) ค.ศ. 1738-1814

ภาพที่ 35 อองตวน, Diana, ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน , ไม่ทราบขนาด, 1776

ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture**. (London: Studio Vista, 1968), 417.

12. ประติมากรรมนีโอคลาสสิก (Neoclassic Sculpture) ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18-ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20

ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ได้เกิดเหตุการณ์หลายกรณีประกอบกันขึ้นทำให้เกิดศิลปะรูปแบบใหม่ ที่เรียกว่า นีโอคลาสสิก หรือ ลัทธิคลาสสิกใหม่ ถือเป็นขบวนการทางสุนทรียภาพ และปฏิบัติการลอกเลียนแบบศิลปกรรมโบราณแทบทุกประการ ทั้งโครงสร้าง ส่วนสัดส่วน กลวิธี หรืออื่นๆ โดยเฉพาะจากกรีก และ โรมันโบราณ

สาเหตุสำคัญทางหนึ่งที่ทำให้เกิดความนิยมในการลอกเลียนแบบศิลปกรรมกรีกโบราณก็คือ การขุดค้นพบเมืองเฮอรัคลาเนียม และ เมืองปอมเปอี ในระหว่างปี ค.ศ. 1748-1756 ได้พบศิลปะวัตถุล้ำค่าที่อยู่ในสภาพดีเป็นจำนวนมาก นักประวัติศาสตร์ และ นักวิจารณ์ศิลปะเห็นคุณค่าศิลปกรรมโบราณ ส่งผลให้ประชาชนนิยมตาม และ สาเหตุสำคัญอีกคือการปฏิวัติฝรั่งเศสทำให้เกิดการต่อต้านทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นระบบศักดินาอย่างรุนแรง ส่งผลให้ศิลปะบาโรค และ โรโกโก อันเป็นศิลปะรสนิยมของคนชั้นสูง และ ราชสำนักต่างๆ ถูกต่อต้านว่าเป็นสิ่งทรูทร่าฟุ่มเฟือย จึงเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ลัทธิคลาสสิกใหม่เกิดขึ้น และได้รับความนิยมเป็นสิ่งที่พิสูจน์ให้เห็นวิวัฒนาการของศิลปะที่เข้ามามีบทบาทระหว่าง ค.ศ.1760-1840 ศูนย์กลางความเคลื่อนไหวแรกเริ่มของศิลปะนี้อยู่ที่กรุงโรม แต่ได้มาเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดที่กรุงปารีสประเทศฝรั่งเศส ศิลปะนีโอคลาสสิกเป็นที่นิยมกันมากในยุโรปจนถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จึงได้เสื่อมความนิยมลง

ประติมากรที่สำคัญในยุคสมัยนีโอคลาสสิก เช่น คาโนวา (Antonio Canova) ค.ศ. 1757-1822, ธอร์วัลด์เซิน (Bertel Thorvaldsen) ค.ศ. 1770-1844¹⁹

ภาพที่ 36 อันโตนิโอ คาโนวา, อลีน โมนาพาร์ค มอร์เกเซ, ประติมากรรมแกะสลักหินอ่อน , ไม่ทราบขนาด, 1808

ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture.** (London: Studio Vista, 1968), 419.

¹⁹ คมสันต์ คำสิงหา. 38.

13. ประติมากรรมโรแมนติค (Romanticism Sculpture) กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19-ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20

ศิลปินกลุ่มหนึ่งในยุโรปที่ยึดแนวคิดใหม่เกิดปฏิกิริยาต่อต้านศิลปะกลุ่มนีโอคลาสสิก ที่นับถือยึดมั่นศิลปวัฒนธรรมกรีก และ โรมันในอดีต ศิลปินกลุ่มนี้ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะโดยยึดถือเอาหลักอารมณ์ฝัน และ จินตนาการของตนเองขึ้นเป็นหลักการสำคัญ และ ต่อต้านผลงานที่สร้างขึ้นโดยหลักวิชาการของลัทธินีโอคลาสสิก งานประติมากรรมโรแมนติคมีลักษณะเหมือนกับงานจิตรกรรม ในยุคโรแมนติคประติมากรรมจะสร้างสรรค์ผลงานออกมาในลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์มากกว่าหลักวิชาการหรือเหตุผล

ประติมากรรมโรแมนติคมีความตั้งใจมุ่งแสดงอารมณ์สะท้อนใจอย่างรุนแรง คลั่งไคล้เกินปกติวิสัย เช่น อารมณ์โกรธ อารมณ์รัก ความปีติยินดีพอใจ ความเกลียดชัง ฯลฯ นอกจากนี้ยังแสดงออกถึงเรื่องราวที่แปลกประหลาด จินตนาการที่เพ้อฝันโดยไม่คำนึงถึงหลักประเพณีนิยม ขบวนการประติมากรรมโรแมนติคเริ่มขึ้นและมีการเคลื่อนไปอย่างกว้างขวางทั่วยุโรป จนกระทั่งได้รับความนิยมสูงสุดในระหว่างปี ค.ศ.1800-1850

ประติมากรที่สำคัญในยุคสมัยโรแมนติค อาทิ ฟร็องซัว รูเด (Francois Rude) ค.ศ. 1784-1855 ,จอง ปีแอร์ คอร์ทอต (Jean Pierre Cortot) ค.ศ. 1787-185 ,องตวน-หลุยส์ บาร์รีย (Antoine-Louis Barye) ค.ศ. 1796-1875 , องตวน-ออกุสต์ เปร์โ (Antone-Auguste Preault) ค.ศ. 1809-1879²⁰

ภาพที่ 37 ฟร็องซัว รูเด, Figure of La Marseillaise, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 1833-1836

ที่มาภาพ : Germain Bazin, **The History of World Sculpture.** (London: Studio Vista, 1968), 421.

²⁰ วิเชียร อินทรกระทีก. 208-209.

14. ประติมากรรมเหมือนจริง (Realism Sculpture) ช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19-ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20

ในที่สุดศิลปะโรแมนติคก็ถูกศิลปะแบบเรียลลิสม์หักล้างหลักสุนทรียภาพ โดยศิลปินกลุ่มหนึ่งในฝรั่งเศสได้ประท้วงและแสดงตนเป็นปฏิปักษ์ต่อหลักสุนทรียภาพของศิลปะกลุ่มโรแมนติคที่ได้รับความนิยมขยายวงกว้างไปทั่วยุโรปในขณะนั้น ศิลปะแบบเรียลลิสม์ได้ก่อขบวนการและ

สร้างสรรค์ผลงานศิลปะขึ้นเมื่อประมาณ ค.ศ. 1850-1875 โดยยึดถือความจริง ถือหลักสุนทรียภาพเหมือนจริงตามที่สายตามองเห็น ซึ่งจะขัดแย้งกับความคิดความฝันตามอารมณ์ของตนแบบโรแมนติคอย่างตรงกันข้าม

สองศิลปินคนสำคัญ โรแดง และ เดอกาส์ ถือได้ว่ามีส่วนบุกเบิกการจัดวางท่าทางใหม่ๆ ของวงการประติมากรรม นับตั้งแต่ยุคเรอเนซองส์การจัดวางท่าทางประติมากรรมแบบคลาสสิค มีปรากฏเพียงไม่กี่ท่าทางที่คล้ายคลึงกันจวบจนคริสต์ศตวรรษที่ 19

ประติมากรชาวฝรั่งเศส ออกุสต์ โรแดง Auguste Rodin ค.ศ. 1840-1917 ได้สร้างงานเศราซึ่ง วูแมน (Crouching Woman) ค.ศ. 1880-1882 ซึ่งมีท่าทางแปลกไปจากประติมากรรมชิ้นอื่นๆ ออกุสต์ โรแดง ประติมากรรรมผู้นำความก้าวหน้ามาสู่วงการประติมากรรม ไม่ว่าจะเป็เทคนิควิธีการ แนวความคิด และการแสดงออกถึงความรู้สึกใหม่ๆ ในงานประติมากรรมยังส่งผลให้เกิดการคลี่คลายและขยายตัวทางประติมากรรมต่อประติมากรรุ่นต่อมาอย่างรวดเร็ว ได้สร้างผลงานประติมากรรมที่มีชื่อเสียงไว้มากมาย เช่น รูปปั้นชาวเมืองกาเลสส์ รูปบัลซัค ประตูนรก นักคิด หรือ จูบ ฯลฯ

เอตการ์ เดอกาส์ (Edgar Degas) ค.ศ. 1834-1917 จิตรกรฝรั่งเศสในกลุ่มอิมเพรสชันนิสม์ยุคสมัยใหม่ ได้สร้างผลงานประติมากรรมรูปนักเต้นบัลเลต์หญิงในอิริยาบถและท่าทางที่ดูเป็นธรรมชาติ ขณะตอนที่เธออยู่ด้านหลังเวทีในโรงละคร เช่น ขณะแต่งตัว ยืดแข้งยืดขา ซักซ้อมการแสดงก่อนจะออกไปทำการแสดงจริงบนเวที ซึ่งต่างไปจากประติมากรรมแบบคลาสสิค ประติมากรรมชิ้นที่มีชื่อเสียงที่สุดของเดอกาส์ คือ Petite danseuse de quatorzeans ค.ศ. 1881 เป็นรูปนักบัลเลต์สาวหล่อสำริด สวมใส่เสื้อผ้าและผูกผมด้วยริบบิ้นจริงๆ เป็นหนึ่งในผลงานประติมากรรมสื่อผสมชิ้นแรกๆ ของวงการประติมากรรมตะวันตก²¹

²¹ Ibid. 221.

ภาพที่ 38 ออกุสต์ โรแดง, Crouching Woman, ประติมากรรมหล่อสำริด, 95.3 x 70.2 x 61.6 ซม., 1880-1882

ที่มาภาพ : Smithsonian Institution, **Crouching Woman**. เข้าถึงเมื่อ 14 กรกฎาคม 2560, เข้าถึงได้จาก https://en.wikipedia.org/wiki/Crouching_Woman.

ภาพที่ 39 เอดการ์ เดอกาส์, Pequena bailarina de 14 anos, ประติมากรรมหล่อสำริด, 34.7 x 98.9 x 35.2 ซม., 1878-1881

ที่มาภาพ : Smithsonian Institution, **Pequena bailarina de 14 anos**. เข้าถึงเมื่อ 14 กรกฎาคม 2560, เข้าถึงได้จาก https://pt.wikipedia.org/wiki/La_Petite_Danseuse_de_Quatorze_Ans.

15. ประติมากรรมศิลปะสมัยใหม่ ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20

เมื่อเข้าสู่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ประติมากรรมในตะวันตก ก็แยกออกไปเป็นกลุ่มใหญ่ๆ สองกลุ่ม กลุ่มแรกยังคงสืบทอดการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแบบดั้งเดิม ในการสร้างรูปคนเหมือน

คนเปลือย แสดงความงามทางสรีระของมนุษย์ การปั้นดินหล่อโลหะรูปเหมือนหรือการแกะสลักหิน โดยจะปรากฏเป็นผลงานประเททอนุสาวรีย์ต่างๆ งานตกแต่งที่สาธารณะที่มีลักษณะเป็นทางการทั่วไป งานประเททนี้ไม่ถือว่าเป็นศิลปะสมัยใหม่ในช่วงขณะนั้น²²

กลุ่มที่สอง กระแสของศิลปะสมัยใหม่ในช่วงทศวรรษแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 20 ศิลปิน ปาโบล ปิกัสโซ่ (Pablo Picasso) ค.ศ.1881-1973 ได้ทำประติมากรรมแนวคิวบิสม์ (Cubism) ขึ้นเป็นชิ้นแรกคือ Head of Fernande ในปี ค.ศ. 1909 เป็นผลงานที่เริ่มปรากฏให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของผลงานประติมากรรม โดยออกจากความเหมือนจริงไปสู่ความเป็นนามธรรม ระหว่าง ค.ศ. 1912-1913 ปิกัสโซ่ ใช้แผ่นโลหะและเส้นลวดสร้างประติมากรรมนูนสูงเป็นรูปกีตาร์ ต่อมา วลาดิเมียร์ ทัทลิน (Wladimir Tatlin) ค.ศ.1885-1953 ศิลปินชาวรัสเซียได้ไปเห็นผลงานของปิกัสโซ่เข้า จึงลองนำเอาวิธีการใช้วัสดุและการสังเคราะห์รูปทรงไปวิเคราะห์สร้างสรรค์ต่อจนกลายเป็นงานประติมากรรมนามธรรมชิ้นแรกของโลก

ภาพที่ 40 ปาโบล ปิกัสโซ่, Woman's Head, Bronze, 41.3 x 24.7 x 26.6 ซม., 1909
ที่มาภาพ : James Joyce, Pablo Picasso, **Head of a Woman**. เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2559, เข้าถึงได้จาก <http://panathinaeos.com/2013/04/22/head-of-a-woman-picassos-interpretations-of-fernande-olivier/>.

กระแสนามธรรมนับได้ว่าเป็นกระแสหลักของประติมากรรมสมัยใหม่ ที่ประติมากรต่างมุ่งค้นคว้าการสร้างสรรค์งานแนวใหม่ๆ และ เทคนิคใหม่ๆ เช่น การคลี่คลายรูปทรงทางธรรมชาติ ให้ลดความเหมือนจริงลงจนกลายเป็นความงามทางนามธรรม มีการสร้างงานด้วยวัสดุใหม่หรือมีอยู่เดิม

²² วัชระ ประยูรคำ, สุจิตร์นิทรศการ พันจิตวิญญานตะวันออก ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2547).

แต่ประติมากรรุ่นเก่าไม่เคยคิดจะนำมาใช้ มีความหลากหลายในการใช้วัสดุมากขึ้น เช่น แผ่นโลหะ บางๆ เหล็กเส้น เชือก กระจก การนำเอาหินมาติดตั้งผสมกับโลหะ เป็นต้น

ในต้นศตวรรษที่ 20 มีการนำวัสดุสำเร็จรูป (Ready Made) มาสร้างงานประติมากรรมครั้งแรก โดย มาร์เซล ดูชองป์ Marcel Duchamp ค.ศ.1887-1968 ในความเป็นจริงผลงานและแนวคิดของ ดูชองป์ ไม่มีความเกี่ยวข้องกับกระแสการสร้างผลงานนามธรรมในกลุ่มที่สอง แต่มีส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดกระแสในการนำเอาวัสดุแปลกใหม่หรือวัสดุธรรมดาในชีวิตประจำวันมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมนามธรรม

ภาพที่ 41 มาร์เซล ดูชองป์, Fountain, Porcelain, 360 x 480 x 610 ซม., 1917, ที่มาภาพ : Photothink, Marcel Duchamp presented Fountain. เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2559, เข้าถึงได้จาก <https://photothink.org/2017/05/07/signatures-on-photographs/>.

16. ประติมากรรมศิลปะหลังสมัยใหม่ (ศิลปะร่วมสมัย)

ปลายของคริสต์ศตวรรษที่ 20 ตั้งแต่ช่วง 1960 เป็นต้นมา กระแสของศิลปะสมัยใหม่เริ่มมีความแปรเปลี่ยนไม่มากนัก ลัทธิศิลปะสมัยใหม่เริ่มอ่อนแรงลง ศิลปะรูปแบบนามธรรมถึงจุดอิมพัทศวรรษต่อมา ศิลปินนักคิดและนักวิจารณ์หลายสำนักกล่าวกันว่า “ศิลปะสมัยใหม่” สิ้นสุดแล้ว โลกแห่งศิลปะเข้าสู่ยุค “หลังสมัยใหม่” หรือโดยทั่วไปก็จะนิยมใช้คำว่า “ศิลปะร่วมสมัย” แทนคำว่า “ศิลปะสมัยใหม่”²³

²³ Ibid. 7.

ประติมากรรมในศิลปะร่วมสมัยเริ่มกลับไปสู่แนวทางและเทคนิคเดิมๆ กลับไปหาสิ่งที่กลุ่มศิลปะสมัยใหม่ มองว่าล้าสมัยหรือถูกปฏิเสธ เช่น การปั้นประติมากรรมรูปคนเหมือนรูปแบบเหมือนจริง การถอดพิมพ์หล่อซีเมนต์ การหล่อโลหะ หล่อสำริด หรือ สร้างงานด้วยวัสดุใหม่ๆ เช่น เรซินไฟเบอร์กลาส เนื้อหาของผลงานที่มีลักษณะที่มีการเล่าเรื่องราว ซึ่งกลุ่มศิลปะนามธรรมปฏิเสธ แต่ก็มิได้กลับไปสร้างผลงานแบบโบราณ และ ศิลปะร่วมสมัยไม่สนใจที่จะนำเสนอเรื่องราวแบบรับใช้ศาสนา หรือการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อรัฐ

ความเหมือนจริงที่ประติมากรรมร่วมสมัยสร้างสรรค์ขึ้น ไม่ใช่การนำเสนอเรื่องราวของความจริงความดีความงามในแนวคิดแบบอุดมคติ แต่สิ่งที่ประติมากรรมร่วมสมัยสร้างขึ้นเพื่อแสดงถึงความจริงที่เป็นไปของโลกปัจจุบัน ครึ่งหลังปลายของศตวรรษที่ 20 จนถึงศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา ผลงานเริ่มมีความซับซ้อนแปลกประหลาดมากขึ้น ประติมากรรมร่วมสมัยมีความพัฒนาไปพร้อมๆ กับวิทยาการ เทคนิคการสร้างสรรคใหม่ๆ การผสมเทคนิคประติมากรรมแบบเหมือนจริงกับวัสดุสำเร็จรูป และ ศิลปะการจัดวางให้สัมพันธ์และเหมาะสมไปกับพื้นที่ที่แสดงผลงาน ตัวอย่างผลงานประติมากรรมสื่อประสม โดยเริ่มจากผลงานในยุคทศวรรษ 1960

ในยุคคริสต์ทศวรรษ 1970 ศิลปินที่ได้การยอมรับว่าเป็นแนวหน้าของศิลปะแบบแอสเซมเบลจ (Assemblage) เทคนิคทางศิลปะที่ใช้วัสดุต่างชนิดมาประกอบกัน นำเสนอโดย ศิลปินคู่ เอ็ดและแนนซี เคียนโฮลซ์ (Ed and Nancy Klenholz) ศิลปินที่มักจะนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับความเสื่อม ความเก๋กตทางเพศ และ ความรุนแรงที่แฝงอยู่ในความซ้ำซากจำเจของชีวิตประจำวัน เช่น ผลงาน เดอะ สเตท ฮอสปิทัล (The State Hospital) ในค.ศ. 1966 หุ่นชายเปลือยที่มีหัวประหลาดคล้ายกับมนุษย์ต่างดาว 2 คน นอนอยู่ในเตียงที่มีลักษณะเก้าอี้ขอมช่อภายในห้องจัดแสดง ที่มีแสงสีโทนร้อน ชวนให้รู้สึกหดหู่ ท้อแท้และสิ้นหวัง และอีกหนึ่งตัวอย่างผลงาน “โซลลี” “17 (Sollie 17) ในค.ศ. 1979-1980 ที่เอ็ด และแนนซี เคียนโฮลซ์ (Ed and Nancy Klenholz) ได้สร้างห้องเล็กๆ เฟอร์นิเจอร์เก่าๆ โทรมๆ ที่ภายในห้องมีหุ่นชายเปลือยใส่แต่กางเกงในจำนวน 3 ตัว อยู่ในอิริยาบถต่างๆ นอนอ่านหนังสือ นั่งคอตกอยู่ขอบเตียงและยืนเหม่อมองออกไปนอกหน้าต่าง เนื้อหาต่อการสื่อถึงชีวิตคนสมัยใหม่ที่อาศัยอยู่ในเมืองที่มีชีวิตประจำวันอันน่าเบื่อหน่าย ชีวิตมีแต่ความเศร้าหมองดั่งกับนักโทษสงคราม ในค่ายเชลยศึก

ภาพที่ 42 Ed and Nancy Klenholz, Sollie 17, ประติมากรรมสื่อประสม, 304.8 x 853.4 x 426.7 ซม., 1979-1980

ที่มาภาพ : Smithsonian American Art Museum, **Sollie 1979-1980**. เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2559, เข้าถึงได้จาก <http://americanart.si.edu/collections/search/artwork/?id=68049>.

จอร์จ ซีกัล George Segal ค.ศ. 1924-2000 อดีตจิตรกรรูปแบบสำแดงอารมณ์ ผันตัวมาเป็นประติมากร เขาสนใจในความเป็นมนุษย์ พฤติกรรมของคนในสถานการณ์ต่างๆ จอร์จ ซีกัล ใช้เทคนิคถอดพิมพ์ปูนปลาสเตอร์จากคนจริง แล้วประกอบติดตั้งผลงานประติมากรรมเข้ากับวัสดุของใช้สำเร็จรูป พื้นผิวของหุ่นจะมีลักษณะร่องรอยการสาดสลับปูนปลาสเตอร์ คล้ายคลึงกับร่องรอยจากการสาดสีของจิตรกรแนว แอ็บสแตรค เอ็กซ์เพรสชันนิสม์ (Abstract Expressionism) ตัวอย่างผลงานชื่อ “เดอะ บัส ไดรฟ์เวอร์” (The Bus Driver) จอร์จ ซีกัล ติดตั้งหุ่นปลาสเตอร์สีขาวรูปคนทำนั่งขับรถ เข้ากับชิ้นส่วนของรถบัส ซึ่งมีทั้งเบาะนั่ง พวงมาลัยและกล่องเก็บเงินค่าโดยสาร จอร์จ ซีกัล มักนำเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน อธิบายง่ายๆ มานำเสนอในลักษณะหยุดนิ่ง บ่อยครั้งที่ผลงานของจอร์จ ซีกัล ถูกจัดรวมเข้าไปในป๊อปปาร์ต (Pop Art) เพราะมักจะสร้างผลงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมร่วมสมัย แต่แนวทางหลักของศิลปิน จะต่างไปจากกลุ่มศิลปินป๊อปปาร์ต²⁴

²⁴ Ibid. 7.

ภาพที่ 43 George Segal, The Bus Driver, 1962, ประติมากรรมสื่อประสม, 226 x 131 x 195 ซม., 1962

ที่มาภาพ : Moma, **The Bus Driver 1962**. เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2559, เข้าถึงได้จาก <https://www.moma.org/collection/works/81374?locale=en>.

ดวน แฮนสัน (Duane Hanson) ค.ศ.1925-1996 ศิลปินชาวอเมริกัน ตั้งแต่ปลายคริสต์ทศวรรษ 1960 ดวน แฮนสัน เริ่มสร้างผลงานประติมากรรมรูปแบบเหมือนจริงมากที่เรียกกันว่า Hyper Realistic ด้วยเทคนิคการถอดพิมพ์จากคนจริง ใส่เสื้อผ้าติดตั้งผลงานเข้ากับวัสดุสำเร็จรูป ตัวอย่างผลงาน “ควีนนี่” (Queenie) เป็นพนักงานทำความสะอาดผู้หญิงผิวดำรูปร่างอ้วนท้วมยีนนิ่งแข็ง แสดงสีหน้าลักษณะนิ่งเฉยดูไม่มีความสุข ดวน แฮนสัน มักจะเลือกนำเสนอบุคลิกของกลุ่มคนระดับล่างชนชั้นแรงงานของอเมริกา ที่ตกอยู่ในวังวนความทุกข์ของโลกสังคมสมัยใหม่ ที่เต็มไปด้วยภาระมากมาย ผลงานชุดที่ตั้งที่สุดเป็นผลงานที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นเสียดสีสังคมอเมริกัน สังคมแบบสูตรสำเร็จที่เต็มไปด้วยความน่าเบื่อ การนำเสนอชีวิตปกติประจำวันที่ใครก็หนีไปไหนไม่พ้น เช่นเป็นหุ่นนักท่องเที่ยว และ แม่บ้านที่มีวัฒนธรรมการแต่งตัวและพฤติกรรมต่างๆ

ภาพที่ 44 Duane Hanson, Queenie, ประติมากรรมสื่อประสม, ไม่ทราบขนาด, 1995
ที่มาภาพ : Thomas Buchsteiner, and Otto Letze. **Duane Hanson: Sculptures of the American Dream.** (Germany: Hatje Cantz Verlag, 2007), 61.

คิคิ สมิธ (Kiki Smith) ค.ศ.1954 ศิลปินหญิงชาวอเมริกัน (American, Born in Germany) กับผลงานประติมากรรมชื่อ เทรน (Train) ศิลปินทำการถอดพิมพ์จากผู้หญิง หล่อด้วยซีเมนต์ และประดับสร้อยลูกปัดเข้าไปที่บริเวณหว่างขา เนื้อหาถึงความเจ็บปวด และ ความจริงทางธรรมชาติโดยลักษณะทางกายภาพของผู้หญิง สร้อยลูกปัดที่หลุดร่วงเป็นสายแทนค่าถึงประจำเดือน ทำทนายภาพลักษณ์แห่งเรือนร่างของผู้หญิงที่เหล่าศิลปินชายนำเสนอความเป็นผู้หญิงแบบดั้งเดิมในงานศิลปะ โดยมากจะเป็นภาพของวัตถุทางเพศที่สวยงาม เป็นที่ตั้งแห่งกิเลสราคะ ผลงานของ คิคิ สมิธ จัดว่าเป็นแนวสตรีนิยมหรือศิลปะสตรี (Feminist Art) แบบหนึ่ง²⁵

²⁵ Ibid. 8.

ภาพที่ 45 Kiki Smith, Train, ประติมากรรมสื่อประสม, ไม่ทราบขนาด, 1993

ที่มาภาพ : Iris C, **Train**. เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2559, เข้าถึงได้จาก <https://www.pinterest.com/pin/97601516894889369/>.

ชาร์ลส์ เรย์ (Charles Ray) ศิลปินจาก Los Angeles ใช้เทคนิคหล่อไฟเบอร์กลาสตัวอย่าง ผลงาน คือ “โฮ! ชาร์ลี, ชาร์ลี...!” (Oh! Charley, Charley ....!) ค.ศ. 1992 ชาร์ลส์ เรย์ ทำการถอดพิมพ์ตัวเองเป็นรูปเปลือย จำนวน 8 ตัว โดยที่รูปเปลือยทั้งหมดกำลังทำท่าร่วมรักกันในลีลาต่างๆ ในลักษณะภาพรวมเป็นกลุ่มเหมือนการมีเซ็กซ์หมูกับตัวเอง ซึ่งการมีว่สุขุมทางเพศอย่างเมามัน สื่อถึงยุคสมัยแห่ง เซ็กส์เฮอวี หรือ โรคเอดส์ ผลงานแสดงถึงอารมณ์ที่น่าสมเพช ผสมกับสภาพจิตของคน ที่ลุ่มหลง หมกมุ่นอยู่กับตัวเองหรือที่เรียกกันว่าเป็นอาการ “นาซิสซัส” (Narcissism) โรคลังตัวเอง

ภาพที่ 46 Charles Ray, Oh! Charley, Charley ....!, ประติมากรรมหล่อไฟเบอร์กลาส, ไม่ทราบขนาด, 1992

ที่มาภาพ: Huang Jin-Cheng, **Oh! Charley, Charley ....!**. เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2559, เข้าถึงได้จาก <https://www.pinterest.com/HuangJinCheng/charles-ray/?lp=true>.

เจค และ ดิโนส แชปแมน (Jake & Dinos Chapman) ศิลปินชาวอังกฤษ ศิลปินผู้สร้างผลงาน 3 มิติที่มีลักษณะชวนขนหัวลุก ด้วยกรรมวิธีเทคนิคหล่อเรซินไฟเบอร์กลาสเป็นหุ่นเด็กเปลือยที่มีผิวและสีผิวที่ดูเรียบ สวมใส่วิกผม มีลักษณะเหมือนกับหุ่นโชว์เสื้อผ้าแฟชั่น ศิลปินทำการผสมผสานชิ้นส่วนอวัยวะต่างๆ อย่างผิดปกติวิสัยต่างๆ ไป ผลงานบางชิ้นมีร่างกายติดกันกว่า 10 ร่าง 10 หัว บางชิ้นมีงมุกยื่นออกมาเป็นอวัยวะเพศชาย ผลงานบางชิ้นก็มีปากเป็นรูปแบบรูทวารหนักหรือบางชิ้นก็มี 1 ร่าง 4 หัว และ หุ่นทุกตัวจะสวมรองเท้าผ้าใบแบบแฟชั่นสมัยใหม่ ผลงานชวนให้จินตนาการไปถึงโศกนาฏกรรมจากเทคโนโลยีชีววิทยา เป็นผลงานที่สร้างความแปลกประหลาดพิสดาร ผิดปกติ มีประเด็นร่วมสมัยในยุคปัจจุบัน ยุคของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สวนทางกับความเสื่อมของร่างกายและจิตใจมนุษย์ชาติ

ภาพที่ 47 Jake & Dinos Chapman, Cockroach Kid, ประติมากรรมสื่อประสม, 105 .4 x 55.9 x 47 ซม., 1994

ที่มาภาพ : Artnet, **Cockroach Kid**. เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2559, เข้าถึงได้จาก

<http://www.artnet.com/artists/jake-and-dinos-chapman/past-auction-results>.

แพทริเซีย พิคซินินิ (Patricia Piccinini) ศิลปินหญิงชาวออสเตรเลีย ใช้เทคนิคกรรมวิธีทางประติมากรรมรูปแบบเหมือนจริงมาก (Hyper Realistic) ด้วยเทคนิคแบบหุ่นขี้ผึ้ง หล่อผลงานด้วยวัสดุ ซิลิโคน และเรซิน แล้วแต่งเติมด้วยขนในส่วนต่างๆ จนเหมือนจริงแบบทุกรูขุมขน แพทริเซีย พิค

ซินินิ สร้างรูปจำลองสิ่งมีชีวิตที่ผิดมนุษย์ ทำให้จินตนาการคาดเดาว่า สิ่งมีชีวิตเหล่านี้น่าจะเกิดจากเทคโนโลยีจำพวกการตัดต่อทางพันธุกรรมหรือการโคลนนิ่ง ทำให้เกิดสิ่งมีชีวิตที่ดูเป็นลูกผสมระหว่างสัตว์กับคน

ภาพที่ 48 Patricia Piccinini, Young Family, ประติมากรรมสื่อประสม 169x 93.6 x 130 ซม., 2002-2003

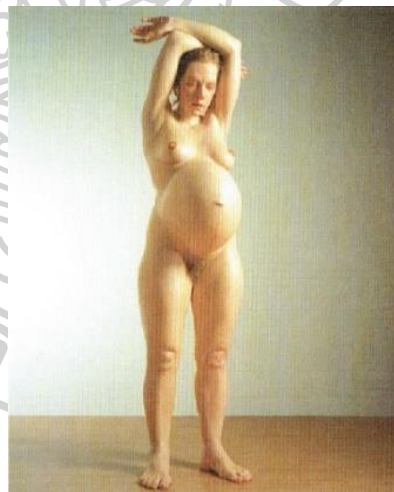
ที่มาภาพ : Avax.news, Young Family. เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2559, เข้าถึงได้จาก http://avax.news/wow/Sculptures_By_Patricia_Piccinini.html.

รอน มิวอิค (Ron Mueck) ศิลปินชาวออสเตรเลีย กับผลงานประติมากรรมรูปแบบเหมือนจริงมาก (Hyper Realistic) มีจุดเด่นอยู่ที่ขนาดและสัดส่วน ทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก การสร้างผลงานเริ่มต้นจากการสร้างต้นแบบที่ทำด้วยดินน้ำมัน สร้างแม่พิมพ์จากแบบด้วยไฟเบอร์กลาส หล่อผลงานโดยใช้ซิลิโคน ระบายสีหรือพ่นสีทับ ตัดผม ตัดขน ใส่ลูกตาเทียม ผลงานมีความโดดเด่นในเรื่องความเหมือนจริง ตัวอย่างผลงานที่สร้างชื่อเสียง อาทิเช่น “Dead Dad” ศพของพ่อที่ตาย นอนเปลือยกายมีขนาดเล็กกว่าคนปกติทั่วไป มีความสูงเพียง 102 ซม. รวมถึงผลงานชิ้นเอกอย่าง Pregnant Woman ผู้หญิงท้องแก่ ที่มีขนาดและความสูงถึง 252 ซม. เป็นต้น

ภาพที่ 49 Ron Mueck, Dead Dad, ประติมากรรมสื่อประสม, 20 x 38 x 102 ซม., 1996-1997

ที่มาภาพ : Ron Mueck, **Thames & Hudson Ltd.** (New York: Thames & Hudson Inc, 2005), 16.

ภาพที่ 50 Ron Mueck, Pregnant Woman, ประติมากรรมสื่อประสม, 252 x 78. x 72.0 ซม., 2002

ที่มาภาพ : Ron Mueck, **Thames & Hudson Ltd.** (New York: Thames & Hudson Inc, 2005), 122.

ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ยกตัวอย่างมาทั้งหมดนี้ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระแสรูปแบบประติมากรรมแบบเหมือนจริง ที่มีประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิต และ สภาพสังคมต่างๆ ไปแบบสังคมร่วมสมัย ซึ่งแตกต่างไปจากยุคศิลปะก่อนสมัยใหม่ การสร้างสรรค์ผลงานรูปแบบเหมือนจริงมักจะถูก

นำมาใช้เพื่อแสดงถึงความศักดิ์สิทธิ์ เพื่อรับใช้ความเชื่อทางศาสนา รับใช้ชนชั้นสูง ความงามที่หลุดพ้นไปจากความเป็นสามัญของโลกในชีวิตประจำวัน ไปจนถึงความเป็นนามธรรมในศิลปะสมัยใหม่ รูปที่ศิลปินคิดค้นสร้างสรรค์ขึ้นนั้นเป็นโลกของนามธรรมและความเป็นอุดมคติ

ปลายศตวรรษที่ 20 และต้นศตวรรษที่ 21 รูปแบบเหมือนจริงถูกนำกลับมาใช้อีกครั้งเพื่อเผยให้เห็นถึงความงามใหม่ ความเป็นสามัญของโลกในชีวิตประจำวัน ผ่านเทคนิคประติมากรรมแบบเหมือนจริงไปถึง รูปแบบ “ไฮเปอร์ เรียลลิสม์” ความเหมือนจริงแบบเก็บรายละเอียดทุกรูขุมขน ความเหมือนจริงแบบศิลปะร่วมสมัย ซึ่งไร้ขีดจำกัดในการเลือกใช้วัสดุ และการนำเสนอแนวทางความคิดอย่างอิสระ²⁶

ความเป็นมาของประติมากรรมรูปคนเหมือนในประเทศไทย

ผลงานศิลปกรรมในประเทศไทยเมื่อสมัยต้นรัตนโกสินทร์ การสร้างสรรค์งานศิลปกรรมได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะสมัยอยุธยา และ ยังคงสืบทอดรูปแบบไทยประเพณีเรื่อยมา จวบจนมาถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3 พ.ศ. 2367 - 2394) เริ่มมีการเข้ามาของชาวต่างชาติในสยามประเทศ ส่งผลให้อิทธิพลทางตะวันตกได้แพร่หลายมาสู่ประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ งานทัศนศิลป์แขนงประติมากรรมก็เช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นการพัฒนาศิลปะจากงานอุดมคติไปสู่ความเหมือนจริงในลักษณะของการปรับตัวเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปอย่างช้าๆ

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) มีการปั้นประติมากรรมรูปคนเหมือน รูปปั้นพระสงฆ์ และ ขุนนาง ที่มีลักษณะของรายละเอียดที่แสดงความจริงแบบประติมากรรมรูปเหมือนคน ผสมกับความเป็นอุดมคติแบบพระพุทธรูป ตัวอย่างเช่น 1.พระรูปสมเด็จพระสังฆราช (สุก) โดยฝีมือหลวงเทพธาดา (พลับ) 2.พระรูปสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ขุน) โดยฝีมือหลวงกำไลมาพิจิตร และ 3.พระนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) โดยฝีมืออาจารย์ฉิม รูปที่หนึ่งและสองจะมีลักษณะผสมผสานรูปแบบเก่าที่เป็นแบบอุดมคติกับลักษณะใหม่ ลักษณะแสดงออกว่าเป็นรูปแบบเก่าเป็นแบบอุดมคติ เช่น ทำนั่งขัดสมาธิ การปั้นแขน มือ และ เท้า ในลักษณะเดียวกับพุทธลักษณะ พระพุทธรูปลักษณะของพระพุทธรูปที่เป็นแบบประเพณีดั้งเดิม เริ่มมีลักษณะใหม่แปลกไปจากดั้งเดิมตรงที่ใบหน้ามีความเหมือนจริงตามปกติธรรมดามากขึ้น เหมือนคนจริงจนมากเกินไปกว่าพระพักตร์ของพระพุทธรูป มีการปั้นเน้นความปูดโปนของโหนกคิ้ว และ แก้ม กล้ามเนื้อคอ และ กระดูกละเอียด รูปปั้นที่สาม เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ยังมีความก้าวล้ำหน้ายิ่งไปกว่าสองรูปแรกที่กล่าวมา

²⁶ Ibid. 7.

เพราะมีท่าทางนั่งเหมือนจริงแบบมนุษย์ปกติธรรมดาทั่วไป ในส่วนของใบหน้า ทรงผม รูปร่างมีลักษณะลงพุง กางเกงและผ้าพาดไหล่ดูสมจริง

ประติมากรรมทั้งสามชิ้นที่กล่าวมานี้ล้วนแต่สร้างขึ้นหลังจากผู้เป็นแบบเสียชีวิตไปแล้วทั้งสิ้น แต่ก็นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของผลงานประติมากรรมรูปคนเหมือน ในสยามประเทศ²⁷

ภาพที่ 51 หลวงเทพรจนา, พระรูปสมเด็จพระสังฆราช (สุก) พ.ศ.2367 - 2394, ประติมากรรมหล่อโลหะสัมฤทธิ์, สูง 86 ซม.

ที่มาภาพ : สุธี คุณาวิชยานนท์, จากสยามเก่า สู่ไทยใหม่: ว่าด้วยความพลิกผันของศิลปะจากประเพณีสู่สมัยใหม่. (กรุงเทพฯ :บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2545), 10.

ภาพที่ 52 หลวงกำลป์ มาพิจิตรและฉิม, พระรูปสมเด็จพุฒาจารย์ (ขุน), ประติมากรรมประติมากรรมหล่อโลหะสัมฤทธิ์, สูง 72 ซม.

ที่มาภาพ : คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, **ประติมากรรมสมุดภาพประติมากรรมกรุงรัตนโกสินทร์**. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟิควอเตอร์, 2525), 200.

²⁷ สุธี คุณาวิชยานนท์. 150-152.

ภาพที่ 53 เล็ก [ไม่ปรากฏนามสกุล], เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี), ประติมากรรมหล่อโลหะสัมฤทธิ์, สูง 108 ซม.

ที่มาภาพ : สุธี คุณาวิชยานนท์, จากสยามเก่า สู่ไทยใหม่: ว่าด้วยความพลิกผันของศิลปะจากประเพณีสู่สมัยใหม่. (กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2545), 10.

สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2394 - 2411) เป็นช่วงที่ประเทศทางตะวันออก ต่างตกอยู่ในสภาวะการถูกคุกคามจากการล่าอาณานิคมของชาติโลกตะวันตก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตระหนักถึงวิธีการที่จะทำให้สยามประเทศอยู่รอดและคงเอกราชไว้ได้นั้นคือ การยอมรับวัฒนธรรมตะวันตกแล้วนำมาประยุกต์ปรับปรุงให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย มีการเปิดสัมพันธไมตรีกับชาวต่างชาติ จึงทำให้ประเทศมีการพัฒนาการในวิทยาการด้านต่างๆ

ด้านงานศิลปกรรม สาขาประติมากรรม มีการสร้างประติมากรรมพระราชนุสรณ์แบบเหมือนจริงขึ้น โดยประติมากรชาวฝรั่งเศส ชื่อ เออมีล ฟรองซัวส์ชาตรูส ปั้นรูปพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) จากรูปพระบรมฉายาลักษณ์ หล่อด้วยกาไหล่ทองสูงประมาณ 1 ศอก เมื่อพระองค์ทอดพระเนตรแล้วไม่เป็นที่พอพระทัยนัก เพราะรูปปั้นดูอ้วนและมีกล้ามเนื้อแบบฝรั่งมากเกินไป จึงดำรัสให้หลวงเทพรจนา (พลับ) ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นพระยาจินดารังสรรค์ ทรงลองให้นายพลับปั้นรูปเหมือนขนาดเท่าพระองค์จริงถวาย เมื่อพระองค์ทอดพระเนตรแล้วเป็นที่พอพระทัย จึงกล่าวได้ว่าเป็นประติมากรรมรูปเหมือนขนาดเท่าคนจริงชิ้นแรกของประเทศไทย ที่ปั้นในขณะที่ผู้เป็นแบบยังคงมีชีวิตอยู่ ซึ่งเป็นการหักล้างความเชื่อของคนไทยในยุคนั้น ที่จะไม่ยอมถ่ายรูปหรือปั้นรูปจำลองในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่²⁸

²⁸ คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ประติมากรรมสมุดภาพ ประติมากรรมกรุงรัตนโกสินทร์ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิคอาร์ต, 2525). 172.

ภาพที่ 54 หลวงเทพรจนา, ประติมากรรมบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, ประติมากรรมหล่อโลหะรมดำ, ขนาดเท่าพระองค์จริง
ที่มาภาพ : คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, **ประติมากรรมสมุดภาพประติมากรรมกรุงรัตนโกสินทร์**. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟิกอาร์ต , 2525), 198.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2411 - 2453) หลังจากการฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ 100 ปี ในปี 2425 การบริหารประเทศส่วนใหญ่ก้าวเข้าสู่ภาวะอารายธรรมตะวันตกอย่างเต็มที่ มีการพัฒนาประเทศชาติให้รุ่งเรือง พัฒนาประเทศทางด้านสาธารณสุขประโยชน์ เพื่อให้ประเทศเจริญก้าวหน้าทันสมัยอารยประเทศหรืออารยตะวันตก โดยทรงเสด็จประพาสยุโรป ได้ทรงนำสถาปนิก จิตรกร ประติมากรรมชาวตะวันตกส่วนใหญ่เป็นชาวอิตาลี เข้ามาทำงานในประเทศไทย ทรงโปรดให้สร้างหมู่พระที่นั่งต่างๆ เช่น พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท พระที่นั่งอนันตสมาคม เป็นโอกาสให้ช่างศิลปะของไทยทุกสาขาได้ปฏิบัติงานร่วมกับชาวต่างประเทศได้เรียนรู้ ในด้านงานประติมากรรมต่างๆ มักจะเป็นงานสะหลักหินอ่อน ซึ่งส่งมาจากยุโรปโดยเฉพาะ ผลงานจากประเทศอิตาลี เพื่อประดับพระบรมราชวัง พระราชวังในกรุงเทพฯ และหัวเมือง มีการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทย อนุสาวรีย์พระบรมรูปทรงม้า ซึ่งสั่งทำจากยุโรป และ นำมาติดตั้งไว้ที่หน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม ยังมีผลงานประติมากรรมคนเหมือนอื่นๆ เช่น ประติมากรรมประดับสะพานข้ามคลอง ภาพปั้นนูนสูง รูปหญิงไทยอุ้มลูกเอามือปิดตาร้องไห้ ประดับสะพานมหาตไทยอุทิศ และสะพานร้องไห้ เป็นต้น ฯลฯ²⁹

²⁹ Ibid. 18.

ภาพที่ 55 ปั้นโดยช่างชาวฝรั่งเศส ปั้นหล่อในประเทศฝรั่งเศส, พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบรมรูปทรงม้า, ประติมากรรมหล่อโลหะสัมฤทธิ์, ไม่ทราบขนาด, 2451
ที่มาภาพ : คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, **ประติมากรรมสมุดภาพประติมากรรมกรุงรัตนโกสินทร์**. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟิคอร์ต, 2525), 201.

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6 พ.ศ. 2443 - 2467) พระองค์ทรงได้รับการศึกษามาจากประเทศอังกฤษ ทรงใช้ชีวิตตามแบบยุโรปตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ เมื่อเสด็จขึ้นครองราชย์ พระองค์กับเจ้าฟ้าข้าราชการบริวารหนุ่มๆ ในราชสำนักซึ่งถูกทรงไปศึกษา ณ ต่างประเทศ และได้สำเร็จการศึกษาในสาขาต่างๆ กลับมาพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองขึ้น สร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสังคม การใช้ชีวิตร่วมสมาคมกับชาวฝรั่ง และ รัชกาลที่ 6 ทรงโปรดให้สร้างพระราชวังสนามจันทร์ที่จังหวัดนครปฐม เป็นคฤหาสน์ที่งดงาม เช่น บ้านคหบดีแบบ ชุมนางในอังกฤษ มีคูคลองสะพานข้าม และ ศาลาพักร้อนทอดไปกลางสระน้ำ มีตึกใหญ่น้อยดูแปลกตาออกไป เมื่อสิ้นชีพของพระองค์ชื่อ “ย่าเหล” เสียชีวิต ทรงโปรดให้ปั้นรูปย่าเหลส่งมาจากต่างประเทศ หล่อด้วยสัมฤทธิ์ติดเป็นอนุสาวรีย์ ศิลปะตะวันตกเริ่มฝังรากลึกกลงไปในสังคม และวัฒนธรรมของไทยอย่างมั่นคง มีการตกแต่งพระที่นั่งในพระบรมราชวัง สถานที่ราชการ สวนสาธารณะ อาคารพาณิชย์และแพร่ขยายไปในอาคารบ้านเรือนของคนสามัญด้วยงานประติมากรรม และ จิตรกรรมแบบภาพเหมือนมากขึ้น เพื่อแสดงถึงรสนิยมอันสูงของผู้อยู่อาศัย³⁰

ทางการศึกษาศิลปะการช่าง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ได้ทรงตั้งโรงเรียนเพาะช่างขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2456 จัดสอนศิลปะการช่างทั้งแบบตะวันตก และ แบบไทยให้แก่

³⁰ Ibid. 19.

กุลบุตร-ธิดาทั่วไป และทรงเริ่มเห็นความจำเป็นที่จะให้ช่างเขียนทำรูปปั้นต่างๆ จำพวกเหรียญตรา งานปั้นอนุสาวรีย์ของพระมหากษัตริย์ และ พระบรมวงศานุวงศ์ ซึ่งช่างไทยยังมิได้มีความชำนาญงาน ภาพเหมือนขนาดใหญ่ จึงสั่งให้เชิญช่างประติมากรรมจากอิตาลี ผู้ได้รับเลือกท่านหนึ่งคือ คอราโด เฟโรจี ต่อมาได้โอนสัญชาติเป็นไทย มีชื่อว่า ศิลป์ พีระศรี เป็นช่างปั้นทำงานออกแบบเหรียญ ตลอดจน การออกแบบและปั้นพระบรมราชาอนุสาวรีย์พระมหากษัตริย์ไทยที่สำคัญๆ ไว้หลายแห่ง เป็นบุคคล สำคัญผู้วางรากฐานการศึกษาศิลปะสมัยใหม่ของประเทศไทย โดยเป็นผู้ก่อตั้งถ้ำก้ำเนินโรงเรียน ประณีตศิลปกรรม หรือ รู้จักกันในนาม มหาวิทยาลัยศิลปากรในปัจจุบัน ศิลป์ พีระศรี ได้เป็นผู้เขียน ตำราทางศิลปะ ในแนวทางศิลปะแบบตะวันตก เป็นผู้ริเริ่มให้มีการประกวดงานศิลปกรรมแห่งชาติ เป็นการวางรากฐานให้แก่ศิลปะร่วมสมัยของประเทศไทยมาจนถึงปัจจุบัน³¹

ภาพที่ 56 ปั้นโดยศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ส่งไปหล่อที่อิตาลี, อนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (ปฐมบรมราชานุสรณ์), ประติมากรรมหล่อด้วยโลหะรมดำ, ไม่ทราบขนาด, 2475

ที่มาภาพ : คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, **ประติมากรรมสมุดภาพประติมากรรมกรุงรัตนโกสินทร์**. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟิคอร์ต, 2525), 202.

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7 พ.ศ. 2468 – พ.ศ.2477) เป็นรัชสมัยของการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาสิทธิราช เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อ พ.ศ. 2475 ทำให้วิถีทางการดำเนินชีวิต และ ความรู้สึกนึกคิดของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป คณะรัฐบาลมุ่งพัฒนาประเทศทางด้านวัตถุเพื่อให้ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านมากกว่าการพัฒนาทางด้านจิตใจโดยเฉพาะทางด้านศิลปะ ซึ่งเคยอยู่ในความดูแลของราชสำนัก ผลงานแต่ละชิ้นสร้างออกมาด้วยความศรัทธา ด้วยความประณีตบรรจง และด้วยความเอื้ออำนวยของเวลาแก่ลัทธิชาตผู้ดูแล วัดและวังที่เคยเป็นที่แข่งขันกันสร้างศิลปกรรมชั้นเยี่ยมยอด กลับ

³¹ Ibid.

ตกอยู่ในมือพ่อค้าที่มุ่งหวังผลิตเพื่อเงินทองเป็นส่วนใหญ่และด้วยความรีบเร่ง การสร้างพระพุทธรูปหรือลวดลายต่างๆ ตามคติประเพณีนิยมดั้งเดิมที่ประดับตกแต่งตามวัดกลายเป็นพาณิชย์ศิลป์ ไปโดยสิ้นเชิงและขาดคุณค่าทางด้านสร้างสรรค์³²

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9 พ.ศ. 2489 – พ.ศ. 2559) จนถึงรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร (รัชกาลที่ 10 ในปัจจุบัน พ.ศ.2561) การสร้างประติมากรรมสมัยใหม่เริ่มฝังรากลึกลงอย่างมั่นคงขึ้น มีการเรียนการสอนตามสถาบันทางศิลปะต่างๆ มากขึ้น การสื่อสารและคมนาคมมีความก้าวหน้าเป็นไปอย่างรวดเร็วทั่วถึงเกือบทุกมุมโลก มีลัทธิทางศิลปะเกิดขึ้นมากมายทั้งทางด้านยุโรปและสหรัฐอเมริกา จึงได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการสร้างอนุสาวรีย์ขึ้นมากมายทั่วประเทศ มีการนำเอาประติมากรรมไปตกแต่งตามอาคารของทางราชการอาคารพาณิชย์ต่างๆ ตามสะพาน และที่อยู่อาศัยหรือแม้กระทั่งนำประติมากรรมไปประกอบน้ำพุ และตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การสร้างประติมากรรมที่แสดงออกด้วยอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการเฉพาะตนได้พัฒนาขึ้นเป็นลำดับมีความเป็นศิลปะสมัยใหม่ศิลปะร่วมสมัย ในกระแสศิลปะโลก งานปั้นอนุสาวรีย์บุคคลสำคัญในประเทศไทย ประติมากรรมคนเหมือนต่างๆ ก็ยังคงได้รับความนิยมในการสร้างอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 57 พิมาน มूलประมุข, สุภาพสตรี, ประติมากรรมหล่อปูนพลาสเตอร์, ไม่ทราบขนาด, 2480-2490

ที่มาภาพ : โครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9, ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9. (กรุงเทพฯ: มูลนิธิหอศิลป์แห่งรัชกาลที่ 9, 2538), 45.

³² คมสันต์ คำสิงหา. 11-20.

ภาพที่ 58 สิทธิเดช แสงหิรัญ, เพื่อ หริพิทักษ์, ประติมากรรมหล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2490
 ที่มาภาพ : โครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9, ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9. (กรุงเทพฯ:
 มุลนิธิหอศิลป์แห่งรัชกาลที่ 9, 2538), 55.

ภาพที่ 59 แสง สงฆ์มังมี, The Flower Blossom, ประติมากรรมหล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2492
 ที่มาภาพ : โครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9, ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9. (กรุงเทพฯ:
 มุลนิธิหอศิลป์แห่งรัชกาลที่ 9, 2538), 60.

ภาพที่ 60 เขียน ยิ้มศิริ, ขลุ่ยทิพย์, ประติมากรรมหล่อโลหะ, 55 x 38 ซม., 2492
 ที่มาภาพ : โครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9, ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9. (กรุงเทพฯ:
 มุลนิธิหอศิลป์แห่งรัชกาลที่ 9, 2538), 53.

ภาพที่ 61 ชิต เหยี่ยวประชา, รำมานา, ประติมากรรมแกะไม้, 48 x 36 x 36 ซม., 2494
ที่มาภาพ : โครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9, ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9. (กรุงเทพฯ: มูลนิธิหอศิลป์แห่งรัชกาลที่ 9, 2538), 71.

ภาพที่ 62 ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี, อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช, ประติมากรรมหล่อด้วยโลหะรมดำ, ไม่ทราบขนาด, 2494
ที่มาภาพ : คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ประติมากรรมสมุดภาพประติมากรรมกรุงรัตนโกสินทร์. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟิโกอาร์ต , 2525), 204.

ภาพที่ 63 ภาพถ่ายศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี กับต้นแบบอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พ.ศ. 2493
ที่มาภาพ : พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย MOCA BANGKOK, พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย MOCA BANGKOK. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย MOCA BANGKOK, 2492), 32.

ภาพที่ 64 เขียน ยิ้มศิริ, แม่กับลูก, ประติมากรรมหล่อสำริด, 40 x 55 x 85 ซม., 2494

ที่มาภาพ : พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย MOCA BANGKOK, พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย MOCA BANGKOK. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย MOCA BANGKOK, 2492), 54.

ภาพที่ 65 สิทธิเดช แสงหิรัญ, วงกลม, ประติมากรรม, 100 x 63 x 50 ซม., 2495

ที่มาภาพ : พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย MOCA BANGKOK, พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย MOCA BANGKOK. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย MOCA BANGKOK, 2492), 72.

ประติมากรรมคนเหมือนในศิลปะร่วมสมัยไทยในปัจจุบัน

ศิลปินไทยที่ชื่อเสียงหลายๆ ท่าน ได้นำรูปแบบประติมากรรมคนเหมือนมาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยของตน ประติมากรรมคนเหมือนในแวดวงศิลปกรรมร่วมสมัยของไทย นิยมสร้างรูปแบบเหมือนจริง เช่น ประติมากรรมแบบหุ่นขี้ผึ้ง หรือแบบเหมือนจริงในระดัคงโครงสร้างและสัดส่วนทางกายวิภาค จนถึงประติมากรรมคนเหมือนแบบตัดทอนรูปทรงของคนผสมผสานเข้ากับสัญลักษณ์หรือวัสดุสำเร็จรูปต่างๆ ตามแต่ศิลปินจะสร้างสรรค์ผลงานตามแนวคิดและความสามารถเฉพาะตัว

นาวิน ลาวัลย์ชัยกุล ศิลปินไทยเชื้อสายอินเดีย เกิดเมื่อปี 2514 ที่ จ.เชียงใหม่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากคณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อปี 2537 และในปีเดียวกัน นาวินได้ก่อตั้งสตูดิโอผลิตงานศิลปะภายใต้ แบรินด์ ‘บริษัท นาวิน โปรดักชั่น จำกัด’ เรื่องราวเนื้อหา มีลักษณะมันเป็น Story of Life เขาถ่ายทอดออกมาในรูปของความสุข สนุกสนาน กึ่งเสียดสี ล้อเลียน และบางมุมมีแอบเศร้า ซึ่งมันเป็นอารมณ์ต่างๆ ในเรื่องราวของชีวิตคน ศิลปะของนาวินมีสีสันสดใส ผ่านรูปแบบจิตรกรรม ผลงานประติมากรรม การจัดวาง สื่อผสมต่างๆ เอกลักษณะในการนำเสนอ ศิลปะร่วมสมัยของนาวิน คือการใช้สื่อที่เข้าถึงง่าย เช่น การ์ตูน โปสเตอร์ภาพยนตร์ หรือการใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อสร้างกิจกรรมร่วมระหว่างผู้ชมชุมชนกับศิลปิน³³

ผลงานศิลปะกรรมของ นาวิน ลาวัลย์ชัยกุล มักปรากฏผลงานประติมากรรมคนเหมือนตัวศิลปินและบุคคลต่างๆ ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของนิทรรศการต่างๆ ส่วนมากเป็นประติมากรรมหล่อด้วยไฟเบอร์กลาส เพื่อเป็นตัวแทนในการบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ มีลักษณะทางประติมากรรมรูปแบบคนเหมือนจริง (Realistic) ตามโครงสร้างของแบบและสัดส่วนทางกายวิภาค และเท่าขนาดคนจริง แต่รายละเอียดบางส่วนจะเน้นให้เป็นมวล เช่น เส้นผม คิ้ว จะทำเป็นกลุ่มก้อน เสื้อผ้า รองเท้า เป็นต้น มีทั้งแบบระบายสีและไม่ระบายสี และผลงานประติมากรรมของนาวิน มักจะจัดวางร่วมกับสื่ออื่นๆ เช่น ผลงานจิตรกรรม วัสดุสำเร็จรูปอย่างมอเตอร์ไซค์เวสป่าที่มีการเขียนรูปเป็นเนื้อหาเรื่องราวต่างๆ

ภาพที่ 66 นาวิน ลาวัลย์ชัยกุล, ไม่เป็นไรโตเกียว 2541-2542, ประติมากรรมหล่อไฟเบอร์กลาสระบายสี, ไม่ทราบขนาด

ที่มาภาพ : นาวิน ลาวัลย์ชัยกุล, MAI PEN RAI TOKYO 1998. เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2560, เข้าถึงได้จาก: [HTTP://WWW.NAVINPRODUCTION.COM/ARCHIVES_DETAIL.PHP?ID=230](http://www.navinproduction.com/archives_detail.php?id=230).

³³ นาวิน ลาวัลย์ชัยกุล, "นิทรรศการ 'เรื่องเล่าบ้านบ้าน' 'เรื่องราวนาวิน' ณ พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยใหม่เอี่ยม จังหวัดเชียงใหม่," เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2560. เข้าถึงได้จาก [HTTPS://TOUR.CX/MAIAM-9FC2D6A57E0C](https://tour.cx/maiam-9fc2d6a57e0c)

ภาพที่ 67 นาวิณ ลาวัลย์ชัยกุล, Scoterus Castle, ประติมากรรมสื่อประสม, ไม่ทราบขนาด, 2001
 ที่มาภาพ : นาวิณ ลาวัลย์ชัยกุล, Scoterus Castle 2001. เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2560, เข้าถึงได้
 จาก: <http://www.nouveauxcommanditaires.eu/en/25/173/scoterus-castle>.

ภาพที่ 68 นาวิณ ลาวัลย์ชัยกุล, Navinland, ประติมากรรมหล่อไฟเบอร์กลาส, ไม่ทราบขนาด, 2011
 ที่มาภาพ: นาวิณ ลาวัลย์ชัยกุล, Navinland 2011. เข้าถึงเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 256, เข้าถึงได้จาก:
<http://belenius.com/exhibitions/navin-rawanchaikul-navinland/>.

คามิน เลิศชัยประเสริฐ เกิดเมื่อปี 2507 ที่จังหวัดลพบุรี ปัจจุบันพำนักและทำงานอยู่ที่จังหวัด
 เชียงใหม่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาภาพพิมพ์ที่คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพ
 พิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร แสดงผลงานเดี่ยวหลายครั้งทั้งต่างประเทศและในประเทศไทย ผ่าน
 รูปแบบจิตรกรรม ผลงานประติมากรรม การจัดวาง สื่อผสมต่างๆ ศิลปินให้ความสนใจในเรื่อง

สุนทรียะเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Aesthetic) สำหรับศิลปินนั้น สุนทรียะเชิงจิตวิญญาณเป็นเรื่องที่มากกว่าการแสดงออกทางกายภาพ เน้นเรื่องความเป็นปัจจุบันและเรื่องของกระบวนการทำงานเป็นหลัก อาทิ ผลงานชุดเครื่องปั้นดินเผาจำนวน 364 ใบ ที่วางเรียงรายกันเป็นวงรี มีจุดเริ่มต้นและจุดจบของเรื่องราวใน 1 ปีเวียนมาพบกัน ถ้วยใบแรกและใบสุดท้ายถูกคั่นกลางด้วยถ้วยของลูกศิษย์ที่แวะเวียนมาหาในช่วงที่เขาสร้างสรรค์ผลงาน บอกเล่าเรื่องราวการค้นพบในช่วง 1 ปี ถ้วยแต่ละใบจะมีตัวอักษรสลักไว้ อาทิ ธรรมะ ที่ศิลปินสนใจในวันนั้นขณะที่ทำงานเพื่อทำความเข้าใจเรื่องปัจจุบันขณะ เป็นต้น หัวโตะฝั่งหนึ่งปรากฏรูปปั้นแทนตัวศิลปินแสดงถึงความมีตัวตนปลายโตะอีกด้านหนึ่งคือเส้นวงกลมสีดำบนกระดาษสีขาวที่สื่อถึงความว่างเปล่า³⁴

ผลงานประติมากรรมรูปคนเหมือน ที่ปรากฏในงานศิลปะร่วมสมัยของ คามิน เลิศชัยประเสริฐ เป็นประติมากรรมเหมือนจริงตามโครงสร้างของแบบและสัดส่วนทางกายวิภาค แต่รายละเอียดบางส่วนจะเน้นให้เป็นมวล ระบายสี วัสดุเช่น ดินเผา และรูปแบบเหมือนจริงมาก (Hyper Realistic) เป็นประติมากรรมที่เน้นการเลียนแบบให้มีความเหมือนธรรมชาติให้มากที่สุด วัสดุเป็น ไฟเบอร์กลาส หุ่นยางซิลิโคน ฝังขนหรือผมระบายสีเลียนแบบธรรมชาติ

ภาพที่ 69 คามิน เลิศชัยประเสริฐ, รูปเหมือนศิลปินในทำนั่งสมาธิ, ประติมากรรมหล่อซีเมนต์ไฟเบอร์กลาส, ขนาดเท่าคนจริง, 2560

ที่มาภาพ : Fineart magazine, นิทรรศการ “ปัจจุบันขณะที่ไร้กาลเวลา”. เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.fineart-magazine.com/karminlertchaipraset/>.

³⁴ คามิน เลิศชัยประเสริฐ, "นิทรรศการ ปัจจุบันขณะที่ไร้กาลเวลา ณ พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยใหม่เอี่ยม จังหวัดเชียงใหม่," เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2560, เข้าถึงได้จาก [HTTP://WWW.NAWAPRESSONLINE.COM/WP-CONTENT](http://www.nawapressonline.com/wp-content).

ภาพที่ 70 คามิน เลิศชัยประเสริฐ, Untitled, เครื่องปั้นดินเผาจำนวน 364 ใบ, ไม่ทราบขนาด, 2560
ที่มาภาพ : Fineart magazine, นิตยสาร “ปัจจุบันขณะที่ไร้กาลเวลา”. เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม
2560, เข้าถึงได้จาก [HTTPS://FINEARTMAGAZINEBLOG.WORDPRESS.COM/ 2016/12 /17 /KAMIN/](https://fineartmagazineblog.wordpress.com/2016/12/17/kamin/).

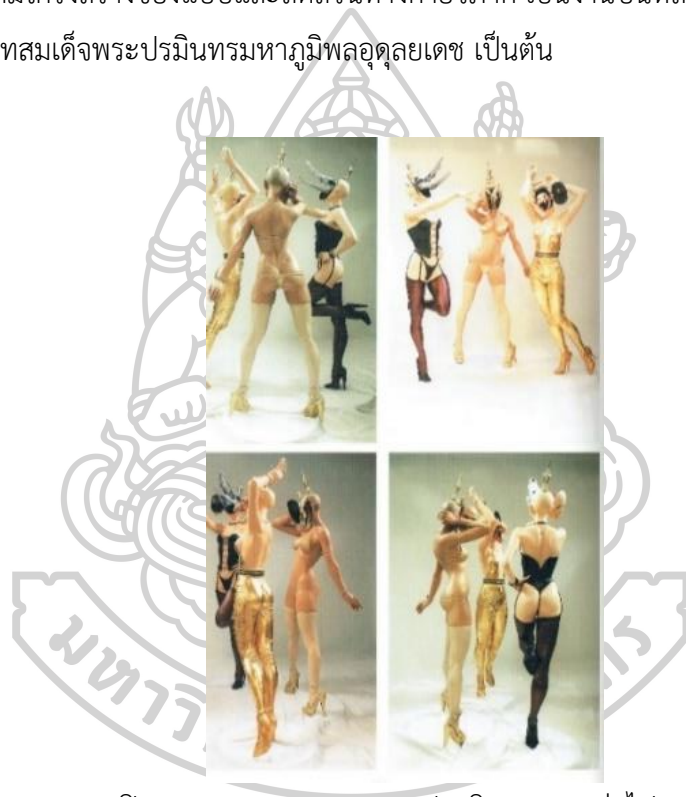
ภาพที่ 71 คามิน เลิศชัยประเสริฐ, Untitled, ประติมากรรมหล่อซีฟิ่งไฟเบอร์กลาส, ไม่ทราบขนาด,
2560
ที่มาภาพ : พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยใหม่เอี่ยม จังหวัดเชียงใหม่, นิตยสารประติมากรรม “The
timeless present moment”. เข้าถึงเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก [https://
twitter.com/i/web/status/795563850204516352](https://twitter.com/i/web/status/795563850204516352).

มานพ สุวรรณปินทะ เป็นประติมากรที่มีผลงานรูปคนเหมือนในรูปแบบต่างๆ มากมายตลอด
การทำงานประติมากรรมกว่า 30 ปี ผลงานที่โดดเด่น และเป็นที่รู้จัก คือผลงานประติมากรรมภายใต้
แนวความคิดเกี่ยวกับกระแสวัตถุนิยม บริโภคนิยม และการบูชาเงินตราที่ครอบคลุมจิตสำนึกของ

มนุษย์ ความอยากได้อะไรมีอันไม่สิ้นสุดนำมาซึ่งการกอบโกยแสวงหาผลประโยชน์โดยมีเป้าประสงค์เดียวคือ การเพิ่มพูนทรัพย์สินเงินตราในครอบครองของตนเองอย่างไม่สนใจศีลธรรมความถูกต้อง

นำเสนอผลงานโดยใช้รูปแบบทางประติมากรรมคนเหมือนที่มีการลดหรือตัดทอนรูปทรงผสมเข้ากับรูปทรงตามจินตนาการและเนื้อหาแนวคิดของศิลปิน วัสดุและขบวนการที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นงานปั้นหล่อไฟเบอร์กลาส การใช้วัสดุสำเร็จรูป และงานหล่อโลหะ³⁵

นอกเหนือไปจากรูปแบบคนเหมือนที่ตัดทอน รูปทรงแล้วยังปรากฏ ประติมากรรมแบบเหมือนจริงธรรมหรือแบบหุ่นขี้ผึ้งเป็นรูปเหมือนของตัวศิลปินเอง มานพ สุวรรณปินตะ ยังมีผลงานรูปเหมือนแบบตามโครงสร้างของแบบและสัดส่วนทางกายวิภาค เป็นงานปั้นหล่อโลหะรูปพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นต้น

ภาพที่ 72 มานพ สุวรรณปินตะ, Kinnaree Dance, ประติมากรรมหล่อไฟเบอร์กลาส, ไม่ทราบขนาด, 2553

ที่มาภาพ : มานพ สุวรรณปินตะ, รูปคนในภูมิทัศน์: การแสดงผลงานศิลปกรรมเดี่ยว ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ กรุงเทพฯ. (กรุงเทพฯ: บริษัท แพลน พรินท์ติ้ง จำกัด, 2546), 57.

³⁵ มานพ สุวรรณปินตะ, *Consciousness in Memory* (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.).

ภาพที่ 73 มานพ สุวรรณปินทะ, Freed you entry to two heads crow, ประติมากรรมหล่อขี้ผึ้ง ไฟเบอร์กลาสจัดวาง, ไม่ทราบขนาด, 2552

ที่มาภาพ : มานพ สุวรรณปินทะ, **รูปคนในภูมิทัศน์: การแสดงผลงานศิลปกรรมเดี่ยว ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ.** (กรุงเทพฯ: บริษัท แพลน พรินท์), 2546.

ภาพที่ 74 มานพ สุวรรณปินทะ, พระผู้เสด็จเสวยสวรรค, ประติมากรรมหล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2560

ที่มาภาพ : มานพ สุวรรณปินทะ, **พระมิ่งขวัญ.** เข้าถึงเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <https://web.facebook.com/พระมิ่งขวัญ-โดย-มานพ-สุวรรณปินทะ-196500400695126/>

อำมฤทธิ์ ชูสุวรรณ ผลงานศิลปะของอำมฤทธิ์ มักนำการตีความในเชิงพุทธศาสนา ปรัชญา ชีวิต และความเป็นไปในสังคม ณ ขณะนั้น มาสร้างสรรค์เป็นผลงานที่แสดงออกถึงการสรุปความคิด แบบรวบยอด

นำเสนอผ่านสื่อสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็น วิดีโอ วัสดุสำเร็จรูป หรือแม้กระทั่ง การใช้ผู้ชมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของผลงาน สื่อสมัยใหม่ถูกนำมาใช้ไม่ใช่เพียงเพื่อแสดงถึงความเท่าทันต่อเทคโนโลยี แต่เป็นเครื่องมือที่อำมฤทธิเห็นว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่จะถ่ายทอดสารในสิ่งที่ตนเองต้องการสื่อให้ชัดเจน และบางครั้ง อำมฤทธิยังอาศัยผู้ชมเป็นส่วนหนึ่งของงานศิลปะด้วย

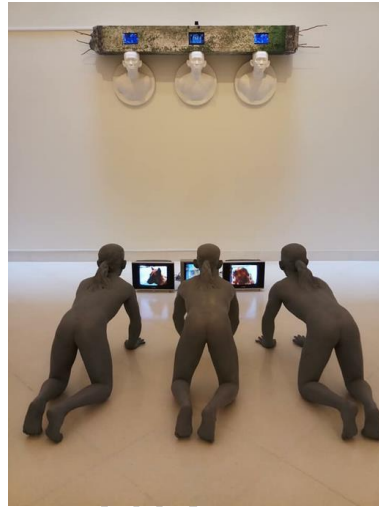
รูปแบบประติมากรรมคนเหมือนก็เป็นหนึ่งในสื่อ ที่อำมฤทธิ นำมาใช้ เช่น การถอดพิมพ์จากตัวศิลปินเองแล้วหล่อเป็นไฟเบอร์ ประกอบกับสื่ออื่นๆ เช่น จอทีวี วัสดุสำเร็จรูปต่างๆ นำเสนอโดยใช้ศิลปะแบบจัดวาง และ ผลงานประติมากรรมขนาดใหญ่เป็นการถอดพิมพ์จากใบหน้าและศีรษะของศิลปิน ผ่านขบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อขยายขนาด และถ่ายภาพใบหน้าศิลปิน ไปที่ที่ผลงานประติมากรรมด้านที่เป็นใบหน้าศิลปิน ผลงานที่อุทิศให้การผันแปรของวิญญูติ ความสุขงอมทางความคิดเริ่มแรกแย้มออกตามริ้วรอย เทียบวันของบนใบหน้า ความสนใจในการเปลี่ยนแปลงของสังขารร่างกาย คือการพินิจถึงตัวตน

ภาพที่ 75 อำมฤทธิ ชูสุวรรณ, การพินิจถึงตัวตน, ประติมากรรมสื่อประสม, ไม่ทราบขนาด, 2559
ที่มาภาพ : ผู้จัดการออนไลน์, **Please do not leave me** (การร้องขอของศิลปินวัย 60 ปี).

เข้าถึงเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก [HTTP://WWW.MANAGER.CO.TH/CELEBONLINE/viewnews.aspx?NewsID=9590000008820](http://www.manager.co.th/CelebOnline/viewnews.aspx?NewsID=9590000008820).

ภาพที่ 76 อ๋ามฤทธิ์ ชูสุวรรณ, The More I Get to Know Men, the More I Love My Dog
(date not indicated), ประติมากรรมสื่อประสม, ไม่ทราบขนาด, 2545
ที่มาภาพ : Museum of Contemporary Art (MOCA) Bangkok, **The More I Get to Know
Men, the More I Love My Dog (date not indicated)** เข้าถึงเมื่อ 17 พฤษภาคม 2561,
เข้าถึงได้จาก [HTTPS://WWW.TRIPADVISOR.CA/LOCATIONPhotoDirectLink-g293916-
d3367616-i298675921-Museum_of_Contemporary_Art_MOCA-Bangkok.html](https://www.tripadvisor.ca/LOCATIONPhotoDirectLink-g293916-d3367616-i298675921-Museum_of_Contemporary_Art_MOCA-Bangkok.html).

บทที่ 3

ประวัติและผลงานของวัชระ ประยูรคำ

“วัชระ ประยูรคำ” ประติมากรเจ้าของผลงานประติมากรรมรูปเหมือนต้นแบบดินน้ำมัน รูปพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ผลงานในการแสดงนิทรรศการเดี่ยวครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2545 เป็นการเริ่มต้นเส้นทางการศิลปะร่วมสมัย และ ผลิตผลงานประติมากรรมรูปเหมือนบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ศิลปะระดับโลก ซึ่งทำให้วัชระ ประยูรคำ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและเป็นที่สนใจ ในหมู่นักสะสมและผู้ที่ยื่นชอบงานศิลปะแบบเหมือนจริง ปัจจุบันวัชระยังคงสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นบทบาทช่างปั้นรับงานประติมากรรมรูปเหมือนต่างๆ หรือ บทบาทศิลปินร่วมสมัยที่สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแบบเหมือนจริง บทบาทผู้ก่อตั้งคณะหุ่นละครเล็ก “ค่านาย” เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยไม่ให้เลือนหายไป และ วัชระยังมีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาให้กับศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมหลายคน

วัชระ ประยูรคำ ชื่อเล่นชื่อ อ้อด เกิดเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2509 ที่อำเภอบ้านแพน จังหวัดชัยภูมิ บิดามีอาชีพรับราชการ มารดาทำธุรกิจค้าขายเครื่องสังฆภัณฑ์ วัชระถือเป็นลูกคนสุดท้องหรือที่ทุกคนเรียกว่าลูกหลง แต่เดิมวัชระ เกือบจะไม่ได้เกิดเพราะ พี่ๆ และญาติๆ ของวัชระต่างกลัวว่าจะเกิดมาไม่สมบูรณ์ ครอบครัวมีความคิดที่ว่าให้ไปเอาออก แต่ด้วยความที่คุณพ่อคุณแม่เป็นคนเคร่งศาสนาจึงไม่ยอมไปทำแท้ง

วัชระ เล่าว่า ช่วงที่มารดาตั้งท้องและให้กำเนิดตนเองนั้น เป็นช่วงที่มารดาใกล้หมดประจำเดือนพอดีและมารดาของตนนั้นก็มียาคุมมากพอสมควรแล้ว จึงทำให้ในช่วงที่วัชระเกิดและเติบโตในช่วงที่บิดาและมารดาวางมือจากธุรกิจ ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ไปกับการเข้าวัดทำบุญ ส่วนบิดาของวัชระเองมีบทบาทเป็นผู้นำชุมชนในการจัดงานเลี้ยงงานบุญการกุศลในชุมชนอยู่เป็นประจำ ทำให้วัชระมีโอกาสเห็นงานศิลปะในวัดและได้ซึมซับความดีความงามเห็นคุณค่าของงานศิลปะเหล่านั้น เป็นช่วงเวลาที่ทำให้เกิดความชื่นชอบในผลงานศิลปะ

วัชระได้เล่าถึงชีวิตในวัยเด็กที่มีความเกี่ยวเนื่องและส่งผลกับการเป็นช่างปั้นและการเป็นประติมากรว่า “ตอนสมัยเด็กๆ ผมชอบปั้นดินเหนียว ปั่นเล่นอะไรอยู่ตลอดเวลา และพอมีโอกาสได้ไปงานบุญ ได้เห็นงานประติมากรรม แกะเทียนพรรษาของครูเสมอ ซึ่งท่านเป็นทั้งช่างปั้น และจิตรกรเขียนภาพสีน้ำมัน และได้เห็นผลงานของอาจารย์ ทวี รัชนิกร (ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ ปี 2548) ก็

เกิดความสนใจ ก่อให้เกิดคำถามในใจว่าเค้าทำได้อย่างไรมันงดงามมาก” และวัชรระยังกล่าวให้ฟังอีกว่า “ผมเป็นคนอีสานอยู่กับความแห้งแล้งมีแต่ดินเหนียว และเป็นดินที่ดี จะปั้นฟอร์มอะไรเป็นควายอะไรก็ออกมาสวยงาม ซึ่งตอนเด็กๆ จะตามหาตนได้ไม่ยาก แค่ว่าไปหาตามบ่อที่มีน้ำที่มีดินก็จะพบ”³⁶

วัชรระเข้าการศึกษาในระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนแห่งประจักษ์วิทยาจังหวัดชัยภูมิ ระหว่างปี พ.ศ. 2514-2521 ระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น ระหว่างปี พ.ศ. 2521-2524 และศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาที่โรงเรียนไทยวิจิตรศิลป์อาชีวศึกษาในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ระหว่างปี พ.ศ. 2524-2527

วัชรระเป็นคนมีทักษะการวาดสีน้ำ และวาดเส้นฝีมือดี บ่อยครั้งที่วัชรระจะลงประกวดวาดภาพอยู่เป็นประจำ โดยที่มีอยู่ครั้งหนึ่ง ด้วยความมั่นใจในทักษะและฝีมือของตนเองเป็นอย่างมาก ปรากฏว่าการประกวดในครั้งนั้นวัชรระกลับไม่ได้ผลลัพธ์เท่าที่คาดหวัง และวัชรระรู้สึกถึงความไม่เป็นธรรมของคณะกรรมการ จึงทำให้วัชรระไม่กล้าส่งงานประกวดอีกเลย และนี่เป็นเหตุผลหนึ่งที่ไม่เคยเห็นวัชรระส่งงานประกวดเวทีไหนเลย และเป็นอีกหนึ่งแรงผลักดันภายในจิตใจลึกๆ ของวัชรระ ในการพิสูจน์ความสามารถของตนเองให้ทุกคนได้เห็น

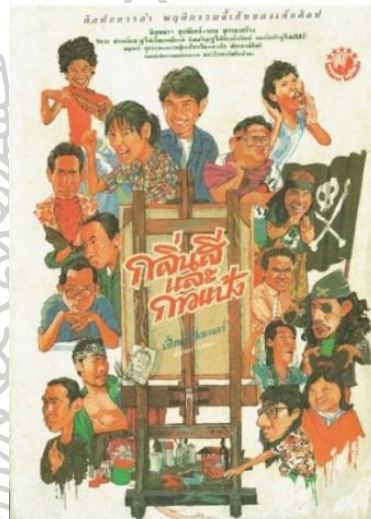
เมื่อวัชรระมีโอกาสได้ถูกรับเชิญไปเป็นกรรมการในงานประกวดศิลปะระดับประเทศ อย่างเช่นเวทีการประกวดศิลปกรรม “อมตะ อาร์ต อวอร์ด ครั้งที่ 7” วัชรระจึงใช้โอกาสในการเป็นคณะกรรมการตัดสินงานประกวดให้เกิดความเป็นธรรม และเป็นกลางในวงการประกวด เพราะตัววัชรระเองไม่ได้ยึดติดกับสถาบันใดๆ หรือใคร ตัดสินผลงานในฐานะศิลปินอิสระ และต้องการลบความรู้สึกถึงความไม่เป็นธรรมของคณะกรรมการต่อเหตุการณ์ที่ฝังใจในอดีตช่วงที่เคยส่งงานประกวดสมัยตอนเป็นวัยรุ่นออกไป³⁷

ในช่วงวัยรุ่นของวัชรระ ช่วงนั้นเป็นยุครุ่งเรืองยุคทองของโปสเตอร์ภาพยนตร์ วัชรระได้เล่าว่า “ผมรู้สึกว่าดูโปสเตอร์แล้วมันสนุกกว่าดูหนังซะอีก” วัชรระชื่นชอบผลงาน “เปี้ยก โปสเตอร์” ซึ่งมีชื่อเสียงเป็นอย่างมากในเวลานั้นวัชรระมีความสนใจในเรื่องของการเขียนใบปิดหนังโปสเตอร์ การเขียนภาพการ์ตูนล้อ ด้วยความชอบและความพยายามฝึกฝนจนกระทั่งในภายหลังได้มีโอกาสเข้าไปช่วยงานเปี้ยก โปสเตอร์ เขียนโปสเตอร์ภาพประกอบ “กลิ้งสี และ กาวแป้ง” เป็นภาพการ์ตูนล้อ และมี

³⁶ รายการคุยยกบ้าน, "อาจารย์วัชรระ ประยูรคำ ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง5) เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2560," เข้าถึงเมื่อ 4 เมษายน 2560, เข้าถึงได้จาก <https://youtu.be/zyuSj8HibWM>.

³⁷ วัชรระ ประยูรคำ, ศิลปิน. สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559.

ผลงานภาพเขียนภาพการ์ตูนล้ออีกมากมาย ต่อมาถึงวัชระตัดสินใจยุติการเขียนการ์ตูนล้อ เพราะว่ารู้สึกอึดอัด วัชระได้กล่าวติดตลกไว้ว่า “หลังๆ พระเอกภาพยนตร์ หล่อมาก เขียนยาก หาเอกลักษณ์ยาก เขียนอย่างไรก็ไม่ซ้ำ (หัวเราะ) ยุคนั้นที่หล่อมากก็มี คุณแซม ยุรนันท์ ภมรมนตรี” แต่อีกประเด็นหนึ่งที่ต้องเลิกเขียนการ์ตูนล้อไปเพราะจะส่งผลต่อการปั้นรูปเหมือนที่เริ่มคล้ายการ์ตูนล้อ เขาตัดสินใจที่จะเดินบนเส้นทางศิลปะเหมือนจริงอย่างจริงจังเพียงอย่างเดียว” และ อีกหนึ่งเหตุผลคือการถูกคนอื่นลอกเลียนจึงทำให้เกิดความเบื่อหน่าย³⁸

ภาพที่ 77 วัชระ ประยูรคำ, โปสเตอร์ภาพยนตร์ กลิ่นสีและกาวแป้ง, สื่อสิ่งพิมพ์, ไม่ทราบขนาด, 2531

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, โปสเตอร์ภาพยนตร์ กลิ่นสีและกาวแป้ง. ของสะสมส่วนตัวของศิลปิน.

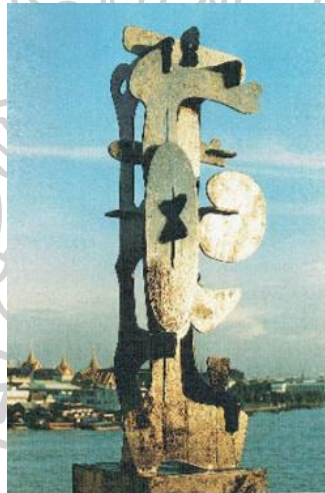
การเขียนภาพการ์ตูนล้อ มีส่วนส่งผลให้กับฝีมือในผลงานปั้นของวัชระ เพราะคนที่ปั้นเก่งจะต้องวาดเส้นเก่ง การฝึกฝนวาดเส้นอย่างหนักจนมีทักษะสูงมีส่วนช่วยในเรื่องความแม่นยำในเรื่องโครงสร้างและความเข้าใจในกายวิภาคของมนุษย์ และการเขียนภาพการ์ตูนล้อ มีส่วนช่วยให้ในเรื่องการจับคาแรคเตอร์อารมณ์ความรู้สึกและเอกลักษณ์วัชระนำมาปรับใช้ในการปั้น วัชระกล่าวว่า “การที่ผมรับงานเหล่านี้มันช่วยทำให้เข้าใจเรื่องฟิกเกอร์ ผมสามารถดึงบุคลิกเด่นๆ ของคนออกมาเล่นออกมาสื่อได้ชัดเจนขึ้น มุมมองเหล่านี้มีประโยชน์ต่องานปั้นของผมด้วยเหมือนกันนะ”³⁹

³⁸ รายการคุยยกบ้าน.

³⁹ วัชระ ประยูรคำ, ศิลปิน. สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2559.

การศึกษาระดับปริญญาตรี วัชระเข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ในระหว่างปี พ.ศ. 2527-2532 ด้วยวัชระมีความสามารถในเขียนภาพการ์ตูน ล้อ และ ภาพเหมือนจริง ระหว่างศึกษา วัชระจึงมีงานพิเศษให้ทำอยู่เสมอๆ วัชระเรียนเอก ประติมากรรมแต่รุ่นพี่รุ่นน้องจะเข้าใจผิดคิดว่าวัชระ เรียนจิตรกรรมเพราะเห็นว่าเขารับงานเขียนภาพ การ์ตูนล้อรวมทั้งภาพเหมือนจริงอยู่ตลอดๆ ไม่ได้ขาดสาย ส่วนผลงานศิลปนิพนธ์ของวัชระ กลับเป็น ประติมากรรมรูปแบบนามธรรม ไม่ใช่ประติมากรรมรูปเหมือนหรือรูปแบบเหมือนจริง

ในช่วงเวลาที่วัชระได้ศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นช่วงที่วัชระได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์ความรู้ทางด้านศิลปะหลากหลายรูปแบบ ด้วยความที่วัชระเป็นคนที่ชอบหาความรู้เพิ่มเติมหรือหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอๆ ได้มีโอกาสทดลองสร้างสรรค์ผลงานรูปแบบต่างๆ นอกเหนือจากประติมากรรมรูปเหมือน เช่น วัชระได้สร้างสรรค์ผลงานเป็นนามธรรมในการทำศิลป นิพนธ์สาขาประติมากรรม

ภาพที่ 78 วัชระ ประยูรคำ, ชื่อผลงาน อ้อด หมายเลข 1 (Ood No 1), ประติมากรรมประกอบไม้, 120 x 60 ซม., 2552

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูจิตร์ Art Thesis**. ของสะสมส่วนตัวของศิลปิน, 2552.

การเลือกสร้างผลงานศิลปนิพนธ์ในรูปนามธรรม เป็นการเปิดโอกาสให้ตัวเองได้สนุกกับการทำอะไรใหม่ วัชระเล่าให้ฟังว่า ในช่วงนั้นเป็นช่วงของกระแสของผลงานในรูปแบบนามธรรม อาจารย์ที่สอนส่วนใหญ่ก็ทำผลงานในรูปแบบนามธรรม เป็นการทำให้ศิลปนิพนธ์สามารถสื่อสารกับอาจารย์

ผู้สอนได้ง่าย เพราะช่วงเวลานั้นไม่ค่อยมีอาจารย์ที่สร้างสรรค์ผลงานแบบเหมือนจริง เพราะศิลปินที่เชี่ยวชาญรูปแบบเหมือนจริงมักจะไปทำงานปั้นอนุสาวรีย์ วัชระตัดสินใจสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบนามธรรม โดยไม่ได้รู้สึกติดขัดแต่อย่างใด กลับรู้สึกสนุก และอยากหาโอกาสทำอีกครั้งถ้ามีโอกาส

ประวัติการทำงานหลังจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2532-2534 วัชระได้รับจ้างปั้นงานต่างๆ ก่อนที่วัชระจะเข้ารับราชการในกองทัตศิลป์ กรมศิลปากร ในตำแหน่งประติมากรช่างปั้นระหว่างปี พ.ศ.2534-2536 และในภายหลังออกจากราชการระหว่างปี พ.ศ.2536-2539 ก็ได้ร่วมงานกับประติมากรหญิงชื่อดัง คุณไข่มุก ชูโต ณ วังสวนจิตรลดา จนกระทั่งเมื่อคุณไข่มุกเสียชีวิต จึงได้ผันตัวเองมาเป็นประติมากรและศิลปินอิสระมาจนถึงปัจจุบัน

วัชระมีผลงานการปั้นอนุสาวรีย์ไว้หลายแห่ง อาทิ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) และ พระบรมวงศานุวงศ์ที่เกาะสีชัง พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ที่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จังหวัดปัตตานี พระบรมราชานุสาวรีย์พระนเรศวรทรงช้าง (สเก็ทซ์ต้นแบบ) อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี อนุสาวรีย์ปรีดี พนมยงค์ และ สัญญา ธรรมศักดิ์ ติดตั้งอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รังสิต และ ร่วมงานกับคุณไข่มุก ชูโต ปั้นพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลงานประติมากรรมส่วนใหญ่ของวัชระคือปั้นต้นแบบอนุสาวรีย์บุคคลสำคัญหรือประติมากรรมคนเหมือน ประติมากรรมหุ่นขี้ผึ้ง วัชระจึงได้สั่งสมความชำนาญและพัฒนาการด้านประติมากรรมมาเป็นลำดับ ก่อนจะได้มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยส่วนตัวของตนเองที่ยังยึดรูปแบบเหมือนจริงจนถึงปัจจุบัน

นอกเหนือไปจากผลงานประติมากรรมคนเหมือนหรือรูปแบบเหมือนจริง วัชระยังมีผลงานอื่นๆ แต่จะมีจำนวนน้อยชิ้นมาก เช่น ประติมากรรมครุฑและผลงานการปั้นประติมากรรมพระพิณศให้กับพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยไทย (Moca) และยังมีบทบาทเป็นเบื้องหลังให้ศิลปินหลายท่าน ในการสร้างสรรค์ผลงาน 3 มิติ จากต้นแบบที่เป็น 2 มิติ วัชระได้กล่าวให้ฟังว่า “ผมไม่ถือว่าเป็นงานตัวเอง วัชระอยากเห็นศิลปินมาทำประติมากรรมเยอะๆ วงการประติมากรรมจะได้มีการขยายตัว และสร้างสีสันให้กับวงการประติมากรรมไทย”⁴⁰

⁴⁰ วัชระ ประยูรคำ, ศิลปิน. สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559.

บทบาทเบื้องหลังให้กับศิลปินเป็นหนึ่งในความภูมิใจในฐานะประติมากรผู้เปลี่ยนงานศิลปะสองมิติให้เป็นสามมิติ วัชระกล่าวให้ฟังว่า “จริงๆ ผมทำงานพวกนี้มาเกือบสิบปีแล้ว เคยบ่นงานให้ศิลปินหลายคน ทั้งอาจารย์ปัญญา วิจินธนสาร อาจารย์เริงศักดิ์ บุญยวาณิชย์กุล หรือว่าคนอื่นๆ ซึ่งไม่ใช่เรื่องแปลกที่ศิลปินจะให้คนอื่นมาถ่ายทอดความคิดตรงส่วนนี้ให้เพราะศิลปินที่ทำงานสองมิติมาตลอดอาจมีความเข้าใจในเรื่องมิติของอากาศไม่เท่ากับวัชระที่ทำงานประติมากรอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ แต่สิ่งสำคัญคือเมื่อมาทำงานร่วมกันแล้วต้องแชร์กัน ต้องเคารพความคิดซึ่งกันและกัน ส่วนหลักการทำงานของวัชระคือ งานที่ทำออกมาต้องดูแล้วไม่ใช่ “วัชระ” อารมณ์ของงานยังต้องเป็นของศิลปินคนนั้นๆ

นอกเหนือไปจากบทบาทประติมากรแล้ววัชระยังมีบทบาทเป็นผู้ก่อตั้งคณะหุ่นละครเล็ก คำนาย ซึ่งก่อนหน้าที่จะก่อตั้งคณะหุ่นละครเล็ก คำนาย วัชระมีความสนใจในหุ่นละครเล็ก ได้มีโอกาสร่วมงานกับครูโจ หลุยส์ (สาคร ยังเขียวสด) ผู้มีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูชีวิตของหุ่นละครเล็ก ให้กลับมาเป็นศิลปะการแสดงที่เชิดหน้าชูตาของประเทศชาติ สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม หลังครูโจหลุยส์เสียชีวิตลง วัชระ ประยูรคำ ได้รวบรวมนักแสดงมากฝีมือมาเปิดการแสดงหุ่นละครอีกครั้ง ภายใต้ชื่อ คณะ “คำนาย” ที่บ้านศิลปินคลองบางหลวง หุ่นละครเล็กเป็นศิลปวัฒนธรรมไทยที่นับวันจะค่อยๆ เลือนหายไปจากสังคมไทยและกลายเป็นเรื่องไกลตัว ทั้งที่เป็นรากเหง้าของคนไทย ความประทับใจของวัชระในความงดงามของหุ่นละครเล็กเมื่อครั้งยังเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปกรตั้งแต่ พ.ศ. 2527 บันดาลใจให้เขาเข้าร่วมอนุรักษ์หุ่นละครเล็ก⁴¹

ภาพที่ 79 ภาพถ่ายวัชระ ประยูรคำ ยืนคู่กับประติมากรรมหุ่นละครเล็ก

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, คณะหุ่นละครเล็ก คำนาย บ้านศิลปินคลองบางหลวง, ภาพถ่ายสะสม.

⁴¹ นิตยสาร Postcard, บทสัมภาษณ์ วัชระ ประยูรคำ, vol. 2 (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.). 58-59.

ความโดดเด่นของการแสดงหุ่นละครเล็กคณะค่านาย คือการถ่ายทอดปรัชญาโดยใช้สัญลักษณ์ให้ผู้ชมได้ตีความ ด้วยแนวคิดที่ว่า หุ่นเป็น “กาย” ซึ่งมีสังขารเวียนว่ายตายเกิด คนเชิดคือ “จิต” ซึ่งควบคุมกาย จิตที่ดีหรือจิตร้าย แทนค่าด้วยสีขาวและดำ คนเชิดหุ่นต้องสวมหน้ากากปิดบังใบหน้าของตัวเองไว้ เพื่อลดทอนจุดเด่นของผู้เชิดลงไปและมุ่งความสนใจทั้งหมดไปที่หุ่นละครเล็กเท่านั้นนอกจากนี้ยังสอดแทรกความบันเทิงด้วยมุขตลกเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ให้มีชีวิตชีวา

วัชระได้กล่าวว่า “หุ่นแต่ละตัวใช้คนเชิด 3 คน แต่ละคนมีหน้าที่ของตัวเอง คนหนึ่งเชิดสมองและมือข้างหนึ่ง คนหนึ่งเชิดมือที่เหลืออีกข้างคนหนึ่งเชิดขา ข้อสำคัญคือ ทุกคนจะต้องไม่ก้าวภายในหน้าที่ของกันและกัน ต้องรู้ว่าตัวเองอยู่ในหน้าที่ไหน เพื่อให้เอียงย่างก้าวเดินไปพร้อมกัน

ปัจจุบันวัชระต้องดูแล สมาชิกในคณะเกือบ 20 คน วัชระมีความสุขมากเพราะได้สร้างอนาคตให้น้อง ๆ ในคณะทุกคนและยังได้รับความรักจากพวกเขาอีกด้วย สำหรับฐานที่มั่นคงของคณะค่านายนั่นก็คือ “บ้านศิลปิน” เดิมตั้งอยู่ที่บ้านของวัชระที่ซอยสวนผัก 60 เขตตลิ่งชัน ต่อมาได้ย้ายมาที่บ้านศิลปินริมคลองบางหลวง ในปัจจุบัน วัชระมักนำหุ่นละครเล็กไปแสดงในวันเป็นนิทรรศการของตนอยู่เป็นประจำ และยังเป็นส่วนหนึ่งในงานศิลปะร่วมสมัยของเขาอีกด้วย

ผลงานประติมากรรมของวัชระ ประยุกต์ค่าจะสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ดังนี้

ผลงานกลุ่มที่ 1 ผลงานประติมากรรมที่ได้รับการว่าจ้าง

ซึ่งสามารถแยกเป็นกลุ่มย่อยได้ดังนี้

1.1 งานปั้นต้นแบบอนุสาวรีย์ ประติมากรรมรูปแบบคนเหมือนจริง (Realistic) หรือประติมากรรมที่เหมือนจริงแบบตามลักษณะโครงสร้างของแบบและสัดส่วนทางกายวิภาค รายละเอียดจะเน้นให้เป็นมวล อาทิ ผลงานในระหว่างรับราชการกองทัตศิลป์ กรมศิลปากร โครงการอนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ประดิษฐาน ณ เขาหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน ร่วมงานปั้นอนุสาวรีย์พระศรีสุริโยทัย ของไข่มุก ชูโต ประดิษฐาน ณ หุ่นขี้ผึ้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลงานหุ่นขี้ผึ้งทหาร 4 ยุค พิพิธภัณฑฯ จ.ป.ร (ในปี พ.ศ. 2541) อนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ขนาดเท่าครึ่งองค์ ประดิษฐาน ณ กระทรวงการคลัง อนุสาวรีย์สมเด็จพระย่า ประดิษฐาน ณ สวนสมเด็จพระย่า จังหวัดปัตตานีปั้นต้นแบบอนุสาวรีย์พระนเรศวรทรงช้าง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ประติมากรรมอนุสาวรีย์ปรีดี พนมยงค์ ขนาดสองเท่าครึ่ง และออกแบบฐาน ทิวาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต (ปี พ.ศ. 2544) อนุสาวรีย์

สัญญา ธรรมศักดิ์ ที่มหาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต (ปี พ.ศ. 2546) อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ ณ กองทัพอากาศดอนเมือง ฯลฯ เป็นต้น

ภาพที่ 80 รัชระ ประยูรคำ, อนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7), ประติมากรรมหล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2534

ที่มาภาพ : รัชระ ประยูรคำ, ณ เขาหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ภาพถ่ายสะสม.

ภาพที่ 81 รัชระ ประยูรคำร่วมงานกับคุณไข่มุกด์ ชูโต, พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระสุริโยทัย, ประติมากรรมหล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2536

ที่มาภาพ : รัชระ ประยูรคำ, ณ พุ่มมะขามย่อง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ภาพถ่ายสะสม.

ภาพที่ 82 วัชระ ประยูรคำ ร่วมงานกับไข่มุกต์ ชูโต, พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระสุริโยทัย
 ประติมากรรมหล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2536
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, ณ หุ่นขี้ผึ้งเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ภาพถ่ายสะสม.

ภาพที่ 83 วัชระ ประยูรคำ, ต้นแบบพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 (รัชกาลที่ 5) และพระบรมวงศานุวงศ์, ประติมากรรมต้นแบบดินน้ำมัน, ไม่ทราบขนาด, 2536
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, ณ เรือนฟองศรี พิพิธภัณฑสถานพระจุฬาราชฐาน เกษะสีซัง, ภาพถ่าย
 สะสม.

ภาพที่ 84 วัชระ ประยูรคำ, ต้นแบบอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี, ประติมากรรมต้นแบบปั้นดิน, ไม่ทราบขนาด

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, ณ สวนสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ จังหวัดปัตตานี, ภาพถ่ายสะสม.

ภาพที่ 85 วัชระ ประยูรคำ, อนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี, ประติมากรรมหล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2538
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, ณ วังสุโขทัย, ภาพถ่ายสะสม.

ภาพที่ 86 วัชระ ประยูรคำ, ต้นแบบอนุสาวรีย์ สมเด็จพระเจ้า, ประติมากรรมต้นแบบปั้นดิน, ไม่ทราบขนาด, 2540

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, มุลินีธราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ภาพถ่ายสะสม, 2540.

ภาพที่ 87 วัชระ ประยูรคำ, ต้นแบบอนุสาวรีย์ ปรีดี พนมยงค์, ประติมากรรมต้นแบบปั้นดิน, ไม่ทราบขนาด, 2544

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, ณ อาคารอิมเนเซียม 2 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต, ภาพถ่ายสะสม, 2544.

ภาพที่ 88 ภาพถ่ายวีชระ ประยูรคำ ยืนคู่กับต้นแบบประติมากรรมอนุสาวรีย์ศาสตราจารย์สัญญา
 ธรรมศักดิ์, ไม่ทราบขนาด, 2546
 ที่มาภาพ :วีชระ ประยูรคำ, ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต, ภาพถ่ายสะสม, 2546.

ภาพที่ 89 วีชระ ประยูรคำ, ต้นแบบประติมากรรมพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาล
 ที่ 5), ประติมากรรมต้นแบบปั้นดิน, ไม่ทราบขนาด, 2550
 ที่มาภาพ : วีชระ ประยูรคำ, ณ ธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่, ภาพถ่ายสะสม, 2550.

ภาพที่ 90 วัชระ ประยูรคำ, รูปเหมือนสมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระญาณสังวร, ประติมากรรมหล่อโลหะผสม, ความสูง 59 ซม., 2556

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, รูปเหมือนสมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระญาณสังวร, เข้าถึงเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก https://www.udommongkol.com/prod_uct.detail_595725_th_6625286.

หลวงตามบุญมา โล่ห์บูชา ดั่งสิ่งถึง (น. ๑)

ภาพที่ 91 ภาพถ่ายผลงานประติมากรรมนูนต่ำรูปหลวงตามบุญมา โล่ห์โล่ห์บูชา, ไม่ทราบขนาด, 2557

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, ประติมากรรมนูนต่ำรูปหลวงตามบุญมา โล่ห์บูชา, เข้าถึงเมื่อ 29 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก https://www.eamulet.com/webboard_1396468_51955_th?lang=th.

1.2 ประติมากรรมรูปคนเหมือนจริงมาก (Hyper Realistic) เทคนิคประติมากรรมหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส

ภาพที่ 92 วัชระ ประยูรคำ, ประติมากรรมหุ่นขี้ผึ้งดารานักแสดงที่มีชื่อเสียง, ขนาดเท่าคนจริง, 2544
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, โรงภาพยนตร์ Grand EGV Siam Discovery, ภาพถ่ายสะสม, 2544.

ภาพที่ 93 ภาพถ่ายวัชระ ประยูรคำ ยืนคู่กับผลงานหุ่นขี้ผึ้ง, 2545
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, บ้านพักสวนผัก ซอย 30, ภาพถ่ายสะสม.

ภาพที่ 94 วัชระ ประยูรคำ, หลวงพ่อสเนาะ, ประติมากรรมหุ่นขี้ผึ้ง, ขนาดเท่าคนจริง, 2546
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, ณ วัดบางคาง ปราจีนบุรี, ภาพถ่ายสะสม, 2546.

ภาพที่ 95 วัชระ ประยูรคำ, ประติมากรรมหุ่นขี้ผึ้ง ท่านพุทธทาสภิกขุ, ขนาดเท่าคนจริง, 2549
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, ศูนย์วิปัสสนาสากลไร่เชิญตะวัน ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัด
เชียงราย, ภาพถ่ายสะสม, 2549.

ภาพที่ 96 วัชระ ประยูรคำ, สตรีถ้ำลอดในไท, ประติมากรรมหุ่นขี้ผึ้ง, ไม่ทราบขนาด, 2560
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, “สตรีถ้ำลอดในไทย” อายุกว่า 13,000 ปี ขึ้นรูปใบหน้าจากชิ้นส่วน
 กะโหลก, เข้าถึงเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <https://www.prachachat.net/spinoff/culture/news-31965>.

1.3 ประติมากรรมรูปเคารพ เช่น ประติมากรรมครุฑและผลงานการปั้นประติมากรรมพระ
 พิณศให้กับพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยไทย (Moca)

ภาพที่ 97 วัชระ ประยูรคำ, ครุฑ, ประติมากรรมหล่อปูนปลาสเตอร์, ไม่ทราบขนาด, 2551
 ที่มาภาพ : Room, บ้านสะท้อนศิลป์ – TIMELESS MASTERPIECE, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2559,
 เข้าถึงได้จาก <http://www.baanlaesuan.com/47419/houses/timeless-masterpiece/>.

ภาพที่ 98 ภาพถ่ายวีชระ ประยูรคำ กับผลงาน “พระพิฆเนศ” หล่อบรอนซ์ขนาดหน้าตัก 7 นิ้ว, 2557

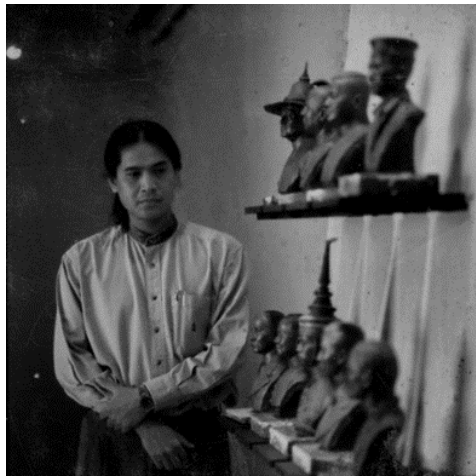
ที่มาภาพ : MOCA BANGKOK, อาจารย์วีชระ ประยูรคำ: แนวคิดในการสร้างพระพิฆเนศ ของ MOCA BANGKOK, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <https://youtu.be/ElhUep6Y88g>.

ผลงานกลุ่มที่ 2 ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยซึ่งได้นำประสบการณ์ทักษะฝีมือด้าน ประติมากรรมเชิงช่างมาพัฒนาผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ ช่วงระหว่าง พ.ศ. 2545-2559 สามารถจำแนกตามนิทรรศการและลำดับเวลาของนิทรรศการได้ดังนี้

2.1 ผลงานนิทรรศการ ชุด ประจุฟ้าโน้มน้ำสู่ดิน (From Heaven to Earth) พ.ศ. 2545

ประจุฟ้าโน้มน้ำสู่ดิน (From Heaven to Earth) พ.ศ. 2545 นิทรรศการเดี่ยวครั้งแรกของ วีชระ ประยูรคำ เมื่อ วันที่ 7 มกราคม 2545 ถึงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2545 ณ โอเพนอาร์ตสเปซ นิทรรศการรูปเหมือนต้นแบบดินน้ำมัน รูปปั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระมหากษัตริย์ของคน ไทย เพื่อสะท้อน และ ระลึกถึงคุณความดีนำเสนอโดยใช้รูปแบบประติมากรรมแบบเหมือนจริง “ศิลปะเหมือนจริงเป็นสิ่งที่หลอมจิตใจ และซื่อสัตย์ให้กับตัวเองรู้จักอดทน อดกลั้นอารมณ์ รู้จัก พากเพียร คำว่าพากเพียร คำว่าพอใจในสิ่งที่ตนมีไม่เอาเปรียบ และ เห็นแก่ตัว กล้าแก้ไขเพื่อให้ได้สิ่ง ที่ดีที่สุด ถูกต้องที่สุดทำให้ข้าพเจ้ารักที่จะต่อสู้กับความจริง”⁴²

⁴² วีชระ ประยูรคำ, สุนัขบัตรนิทรรศการ ประจุฟ้าโน้มน้ำสู่ดิน ครั้งที่ 1 ณ โอเพนอาร์ตสเปซ (กรุงเทพฯ ม.ป.ท., 2545). 13.

ภาพที่ 99 ภาพถ่ายวีชระ ประยูรคำ กับ นิทรรศการ “ประดุจฟ้าโน้มสู่ดิน” (From Heaven to Earth)

ที่มาภาพ : วีชระ ประยูรคำ, Watchara Prayoonkum & Installation view of Exhibition ณ โอเพ่นอาร์ตสเปซ, ภาพถ่ายสะสม, 2545.

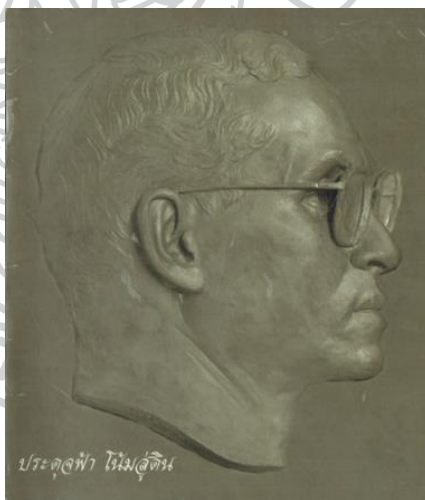
ภาพที่ 100 ภาพบรรยากาศนิทรรศการ “ประดุจฟ้าโน้มสู่ดิน” (From Heaven to Earth)

ที่มาภาพ : วีชระ ประยูรคำ, Installation view of Exhibition “ประดุจฟ้าโน้มสู่ดิน” (From Heaven to Earth) ณ โอเพ่นอาร์ตสเปซ, ภาพถ่ายสะสม, 2545.

ภาพที่ 101 วัชระ ประยูรคำ, รัชกาลที่ 1 – 9, ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ไม่ทราบขนาด, 2545

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, Installation view of Exhibition “ประดุจฟ้าโน้มสู่ดิน” (From Heaven to Earth) ณ โอเพ่นอาร์ตสเปซ, ภาพถ่ายสะสม, 2545.

ภาพที่ 102 ภาพหน้าปกสูจิบัตร นิทรรศการ “ประดุจฟ้าโน้มสู่ดิน” (From Heaven to Earth)

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, สูจิบัตรนิทรรศการ “ประดุจฟ้าโน้มสู่ดิน”, (กรุงเทพฯ, 2545), 1.

ภาพที่ 103 วัชระ ประยูรคำ, ประดุงฟ้า โนม์สูติน, ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 28x47x27 ซม., 2545

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูจิบัตรนิทรรศการ “ประดุงฟ้า โนม์สูติน”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 23.

ภาพที่ 104 วัชระ ประยูรคำ, เจ้าชายเล็ก ยุวกษัตริย์ (The Youn Royalt The Young King), ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 25 x 16 x 14 ซม., 2545

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูจิบัตรนิทรรศการ “ประดุงฟ้า โนม์สูติน”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 4.

ภาพที่ 105 วัชระ ประยูรคำ, เจ้านายเล็ก ยุวกษัตริย์ (The Young Royalt The Young King),
 ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 25 X 16 X 14 ซม., 2545
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม “ประดุงฟ้าโน้มสูติน”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 4.

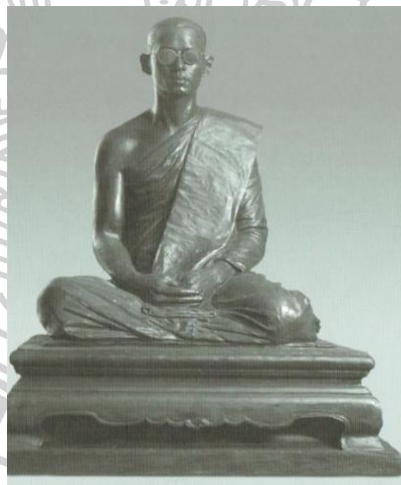

ภาพที่ 106 วัชระ ประยูรคำ, พระบิดา, ประติมากรรมปั้นดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 24 x 26 x 11
 ซม. , 2545
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม “ประดุงฟ้าโน้มสูติน”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 5.

ภาพที่ 107 วัชระ ประยูรคำ, สมเด็จพระเจ้า, ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 24.5x18x12 ซม., 2545

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอประติมากรรม “ประจักษ์พาศิลป์”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 7.

ภาพที่ 108 วัชระ ประยูรคำ, ภูมิพลโลภิกขุ, ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 24.5 x 18 x 12 ซม., 2545

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอประติมากรรม “ประจักษ์พาศิลป์”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 8.

ภาพที่ 109 วัชระ ประยูรคำ, มหาราชจอมราชัน (The Great king), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 65 x 46 x 53 ซม., 2545

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม “ประจักษ์ศิลปาคม”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 9.

ภาพที่ 110 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (King Rama I), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 30 X 20 X 15 ซม., 2545

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม “ประจักษ์ศิลปาคม”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 10.

ภาพที่ 111 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (King Rama II), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 23 x 15 x 11 ซม., 2545
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูจิบัตรนิทรรศการ “ประดุงฟ้าโน้มสูติน”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 10.

ภาพที่ 112 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (King Rama III), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 23 x 15 x 11 ซม., 2545
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูจิบัตรนิทรรศการ “ประดุงฟ้าโน้มสูติน”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 11.

ภาพที่ 113 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (King Rama IV),
 ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 23 x 15 x 11 ซม., 2545
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สัจจนิพนธ์การ “ประดุงฟ้าโน้มสูติน”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 13.

ภาพที่ 114 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (King Rama V),
 ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 24.5 x 16 x 10 ซม., 2545
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สัจจนิพนธ์การ “ประดุงฟ้าโน้มสูติน”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 14.

ภาพที่ 115 รัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (King Rama VI), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 24 x 17.5 x 10.5 ซม., 2545
ที่มาภาพ : รัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม “ประจักษ์ศิลปกรรม”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 15.

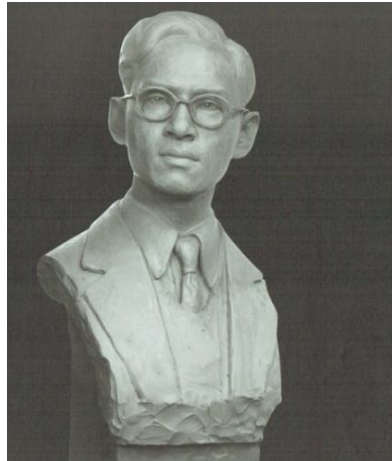
ภาพที่ 116 รัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (King Rama VII), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 39 x 17.5 x 11 ซม., 2545
ที่มาภาพ : รัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม “ประจักษ์ศิลปกรรม”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 16.

ภาพที่ 117 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล (King Rama VIII),
 ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 23.5 x 15 x 10 ซม., 2545
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอประติมากรรม “ประจักษ์ศิลปาคม”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 17.

ภาพที่ 118 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (King Rama IX),
 ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 24 x 14 x 9 ซม., 2545
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอประติมากรรม “ประจักษ์ศิลปาคม”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 18.

ภาพที่ 119 วัชระ ประยูรคำ, สมเด็จพระอนุชา (H.R.H PRICE BHUMIBOL), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 62 x 32 x 28 ซม., 2545

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม** “ประดุงฟ้าโน้มนัสดิน”, (กรุงเทพฯ, 2545), 19.

ภาพที่ 120 วัชระ ประยูรคำ, ทรงเรือใบซูเปอร์มด IV (HIS MAJESTY THE KING), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 72 x 54 x 42 ซม., 2545

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม** “ประดุงฟ้าโน้มนัสดิน”, (กรุงเทพฯ, 2545), 20.

ภาพที่ 121 วัชระ ประยูรคำ, นวมินทราชาธิราช (The Great of Thailand), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 30x30 ซม., 2545

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม “ประดุกฟ้าโน้มนัฐดิน”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 21.

ภาพที่ 122 วัชระ ประยูรคำ, พ่อฟ้าหลวง (POH FAH LUANG), ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine, ขนาด 53 x 15 x 30 ซม., 2545

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม “ประดุกฟ้าโน้มนัฐดิน”**, (กรุงเทพฯ, 2545), 22.

ภาพที่ 123 วังระ ประยูรคำ, เสด็จทรงเล่นเรือรังสิตนครนายก, ประติมากรรมดินน้ำมัน Plasticine , ไม่ทราบขนาด, 2545

ที่มาภาพ : วังระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ประจุฟ้าโน้มสู่ดิน” (From Heaven to Earth), ภาพถ่ายสะสม, 2545.

2.2 ผลงานนิทรรศการชุด ฟันจิตวิญญาณตะวันออก (Return to The Oriental Life and Spirit) พ.ศ. 2547

วังระทำงานด้านประติมากรรมเหมือนจริง ได้สั่งสมประสบการณ์ความชำนาญ และ พัฒนาการด้านประติมากรรมมาเป็นลำดับ จนมีความพร้อม และ โอกาสได้เอื้ออำนวยให้สร้างผลงาน ประติมากรรมชุดนี้ ผลงานที่สะท้อนภาพของอารยธรรมตะวันตก และ อารยธรรมตะวันออก โดยใช้ ศิลปะทางพุทธศิลป์ด้านประติมากรรมทางศาสนาพุทธสถาปัตยกรรม ในยุคทองของสุโขทัยและยุค รัตนโกสินทร์ตอนต้นของไทยซึ่งเป็นยุคที่รุ่งเรืองทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีพลังด้านสุนทรียะของ ศิลปะชั้นสูงแห่งภูมิปัญญาของชนชาติไทย และ ใช้ประติมากรรมเหมือนจริงรูปศิลปะในระดับแนวหน้า ในด้านศิลปะของโลกซีกตะวันตก ซึ่งมีอิทธิพลทางด้านศิลปะ และ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจให้กับคน รุ่นหลังทั่วโลก⁴³

ผลงานชุด “ฟันจิตวิญญาณตะวันออก” มีการนำไปจัดแสดงที่หมด 4 ครั้ง และ ถูกเชิญไป แสดงในโอกาสต่างๆ นิทรรศการ “ฟันจิตวิญญาณตะวันออก” เป็นการนำเสนอผลงานประติมากรรม สื่อประสมในรูปแบบเหมือนจริงที่ดูราวกับมีชีวิต และ ลมหายใจ ในการแสดงนิทรรศการ ครั้งที่ 1 ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้า กรุงเทพฯ 2547 ซึ่งมีความหมาย และ เนื้อหาตามที่ ศิลปินตั้งใจ และ ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2547 มีผลงานประติมากรรมรูปแบบเหมือนจริง

⁴³ วังระ ประยูรคำ. สุนัขบัตรนิทรรศการ ประจุฟ้าโน้มสู่ดิน ครั้งที่ 1 ณ โอเพนอาร์ตสเปซ กรุงเทพฯ ม.ป.ท., 2545.

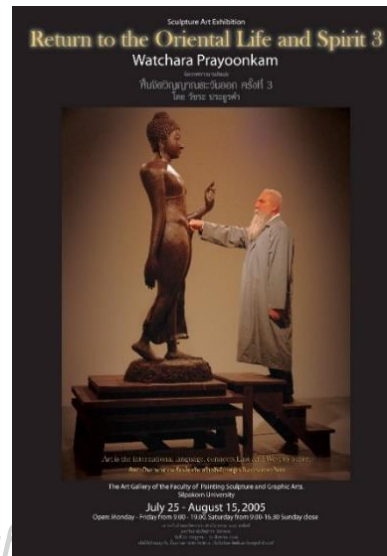
เทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส ทั้งหมด 4 ชิ้น ประติมากรรมรูปเหมือนศิลปินผู้มีอัจฉริยะทางด้านศิลปะ และผลงานอันเป็นที่ยอมรับระดับโลกที่ล่วงลับไปแล้ว ได้แก่ ออกุสต์ โรแดง (Auguste Rodin 1840 – 1917) ประติมากรชาวฝรั่งเศส, วินเซนต์ แวน โก๊ะ (Vincent Van Gogh 1853 – 1890) จิตรกรชาวดัตช์ และ ศิลปินชาวสเปนอีกสองท่านคือ ปาโบล ปิกัสโซ (Pablo Picasso 1881 – 1973) และ ซัลวาดอร์ ดาลี Salvador Dali 1904 – 1989)

ในการแสดงนิทรรศการชุด ฟันจิตวิญญานตะวันออก ครั้งที่ 3 ณ หอศิลป์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จะมีผลงานมีผลงานประติมากรรมรูปแบบเหมือนจริงมาก เทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส สร้างขึ้นเพิ่มเติมสองชิ้น ประกอบด้วยผลงานที่เป็นหัวใจสำคัญของนิทรรศการครั้งนี้ คือ ประติมากรรมรูปเหมือน ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี (Corrado Feroci) ผู้ที่ถือได้ว่าเป็นบิดาแห่งศิลปะสมัยใหม่ของประเทศไทย และ มีความเชื่อมโยงผูกพันกับมหาวิทยาลัยศิลปากร ในฐานะเป็นผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยศิลปากร สถานที่ ที่ใช้จัดแสดงนิทรรศการในครั้งนี้เอง และอีกผลงานประติมากรรมรูปเหมือน ครูโจ หลุยส์ (สาคร ยิ่งเขียวสด) ศิลปินแห่งชาติสาขา หุ่นละครเล็กผู้มีบทบาทสำคัญในการฟื้นชีวิตของหุ่นละครเล็ก ให้กลับมาเป็นศิลปะการแสดงที่เชิดหน้าชูตาของประเทศชาติ สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม

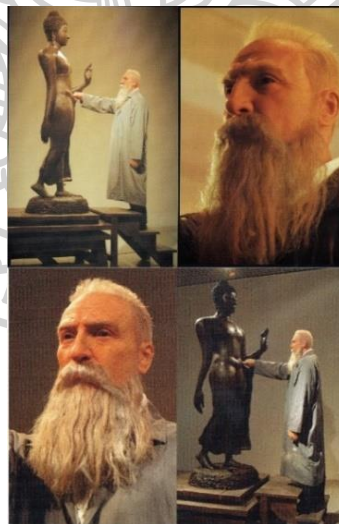
ภาพที่ 124 วัชระ ประยูรคำ, หน้าปกสูจิบัตรฟันจิตวิญญานตะวันออก ครั้งที่ 1, สื่อสิ่งพิมพ์, ขนาด A3

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, สูจิบัตรนิทรรศการ "ฟันจิตวิญญานตะวันออก" ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548), 1.

ภาพที่ 125 วัชระ ประยูรคำ, ภาพโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ นิทรรศการ “ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก ครั้งที่ 3”, 2548

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สูจิบัตรนิทรรศการ “ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก” ครั้งที่ 3**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548), 1.

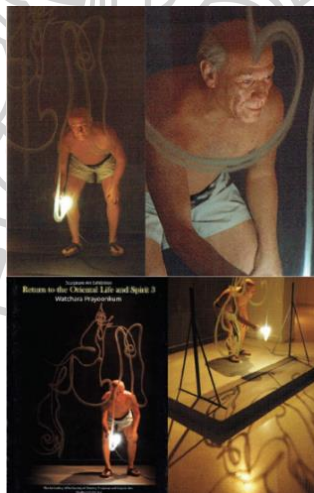
ภาพที่ 126 วัชระ ประยูรคำ, ออกุสต์ โรแดง (Auguste Rodin), ประติมากรรมสื่อผสม, ไม่ทราบขนาด

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สูจิบัตรนิทรรศการ “ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก” ครั้งที่ 3**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548), 22.

ภาพที่ 127 วัชระ ประยูรคำ, วินเซนต์ แวน โก๊ะ (Vincent Van Gogh), ประติมากรรมสื่อประสม, ไม่ทราบขนาด

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูจิบัตรนิทรรศการ "พื้นที่วิญญานตะวันออก" ครั้งที่ 3**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548), 16-19.

ภาพที่ 128 วัชระ ประยูรคำ, ปาโบล ปิกัสโซ (Pablo Picasso), ประติมากรรมสื่อผสม, ไม่ทราบขนาด

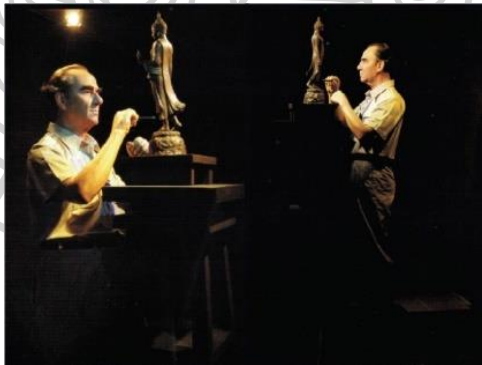
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูจิบัตรนิทรรศการ "พื้นที่วิญญานตะวันออก" ครั้งที่ 3**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548), 1-21.

ภาพที่ 129 วัชระ ประยูรคำ, ซัลวาดอร์ ดาลี (Salvador Dali 1904 – 1989), ประติมากรรมสื่อผสม, ไม่ทราบขนาด

ที่มาภาพ : ภาพบน : วัชระ ประยูรคำ, สื่อบัณฑิตนิทรรศการ "พินิจวิญญานตะวันออก" ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548), 20/25.

ภาพล่าง : วัชระ ประยูรคำ, พิพิธภัณฑศิลป์ร่วมสมัยไทย Moca Bangkok, เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/Tip2/2014/10/04/entry-2>.

ภาพที่ 130 วัชระ ประยูรคำ, ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี, ประติมากรรมสื่อประสม, ไม่ทราบขนาด
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, สื่อบัณฑิตนิทรรศการ "พินิจวิญญานตะวันออก" ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548), 6-7.

ภาพที่ 131 วัชระ ประยูรคำ, ครูโจ หลุยส์ (สาคร ยังเขียวสด), ประติมากรรมสื่อผสม, ไม่ทราบขนาด
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอ นิทรรศการ "พื้นที่วิญญานตะวันออก" ครั้งที่ 3**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548), 6-7.

ภาพที่ 132 ภาพถ่ายห้องจัดแสดงในส่วนที่จัดแสดงต้นแบบและขบวนการ นิทรรศการ "พื้นที่วิญญานตะวันออก ครั้งที่ 2"
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **นิทรรศการ "พื้นที่วิญญานตะวันออก" ครั้งที่ 2**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2547).

2.3. ผลงานนิทรรศการชุด ประจุฟ้า โนม์สู่ดิน 2 (From Heaven to Earth 2) พ.ศ. 2549

นิทรรศการชุด “ประจุฟ้า โนม์สู่ดิน 2” เป็นการแสดงนิทรรศการร่วมกันครั้งแรกระหว่าง วัชร ประยูรคำ และ Yan Lei ศิลปินชาวจีน จัดนิทรรศการโดย Tang Contemporary Art ซึ่งเป็นแกลเลอรีของคนจีนที่จัดตั้งในประเทศไทย

Yan Lei เป็นศิลปินชาวจีนที่เคยมาท่องเที่ยวในประเทศไทย และ ได้พบเห็นความศรัทธาของชาวไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) จึงก่อให้เกิดคำถามว่า ทำไมประชาชนชาวไทยถึงรักกษัตริย์ Yan Lei จึงสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้รูปพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ที่อยู่บนธนบัตร มาสร้างเป็นผลงานจิตรกรรม สื่อความหมายถึงแสงแห่งพระบารมี และเลือกใช้โทนสีหม่น เพื่อสะท้อนถึงความ เป็นทุนนิยม

เมื่อวัชรรู้ว่าได้มีโอกาสแสดงงานร่วมกับ Yan Lei จึงคิดถึงทิศทางในการสร้างผลงานที่ไปใน ทิศทางร่วมกันได้โดยใช้ลักษณะของแสงพระบารมีเป็นสัญลักษณ์ในการเชื่อมโยงผลงาน และด้วย ความที่วัชรเป็นคนไทย เขาจึงต้องการตอบคำถามชาวต่างชาติว่าทำไมคนไทยถึงรักพระบาทสมเด็จพระ ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ผ่านผลงานประติมากรรมเหมือนจริงรูป และแบบ ศิลปะจัดวาง

ในนิทรรศการ “ประจุฟ้า โนม์สู่ดิน 1” พ.ศ. 2545 4 ปีก่อนการแสดงนิทรรศการ “ประจุ ฟ้า โนม์สู่ดิน 2” วัชรใช้วิธีการบอกเล่าด้วยดินน้ำมัน เขาเล่าเรื่องราวของกษัตริย์ไทยในราชวงศ์จักรี ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึง รัชกาลที่ 9 ในแต่ละช่วงวัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลย เดช พระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ อะไรเพื่อประชาชนชาวไทยช่วงเวลาที่ผ่านมา ที่มาของ เหตุผลที่ว่าทำไมพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในรัชกาลที่ 9 ถึงเป็นกษัตริย์ที่มี ประชาชนรัก

นิทรรศการครั้งที่สองนี้ ถ้าเปรียบดั่งกับการทำภาพยนตร์ก็ถือได้ว่าเป็นภาค 2 การทำภาคต่อ นั้นจึงต้องทำให้ดีกว่าเดิม ผลงานชุดนี้มีพัฒนาการที่โดดเด่น ในด้านรูปแบบการนำเสนอ โดยการนำ รูปแบบศิลปะแบบจัดวาง (Installation) มาใช้ มีการคำนึงถึงบรรยากาศของห้องแสดงนิทรรศการที่ เชิญชวนให้ผู้ชมได้มีส่วนร่วม เป็นการค้นหาแนวทางรูปแบบการนำเสนอใหม่ของวัชร ประยูรคำ โดย ใช้รูปแบบเหมือนจริง ผสมผสานรูปแบบศิลปะจัดวางที่มีความชัดเจนมากขึ้นไปกว่านิทรรศการชุด “ประจุฟ้า โนม์สู่ดิน 1”

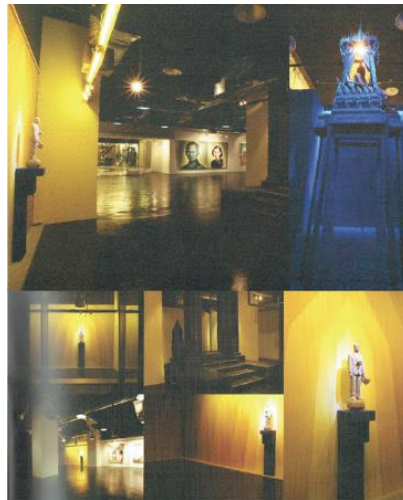
แรงบันดาลใจในการทำงานชุด “ประดุงฟ้าโน้มน้สูติน 2” เนื่องในปี พ.ศ. 2549 เป็นปีที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี เป็นผลงาน ประติมากรรมอันเนื่องมาจากพระปฐมบรมราชโองการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตรัสไว้เมื่อ ทรงขึ้นครองราชย์ “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” มีผล สืบเนื่องต่อมาเป็นพระราชกรณียกิจต่างๆ ด้วยพระปรีชาสามารถ ล้วนแต่ทำให้เกิดประโยชน์แก่ ประชาชนทุกหมู่เหล่าทั่วทั้งประเทศไทย⁴⁴

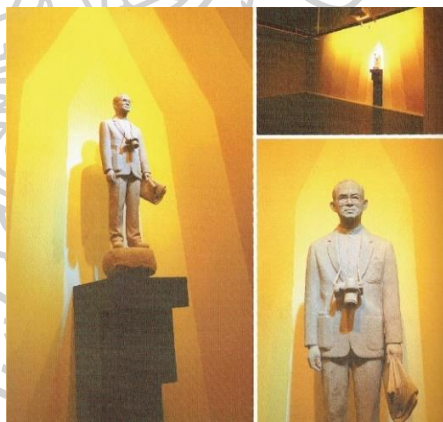
ภาพที่ 133 วัชระ ประยูรคำ กับภาพถ่ายผลงานในขบวนการปั้นต้นแบบนิทรรศการ “ประดุงฟ้าโน้มน้สูติน 2”, 2549

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สูจิบัตรนิทรรศการ “ประดุงฟ้าโน้มน้สูติน 2”**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

⁴⁴ วัชระ ประยูรคำ, **สูจิบัตรนิทรรศการ ประดุงฟ้าโน้มน้สูติน 2 ณ Tang Contemporary Art** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

ภาพที่ 134 ภาพถ่ายห้องจัดผลแสดงงานของ วิชระ ประยูรคำ และ Yan Lei, 2549
ที่มาภาพ : วิชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม “ประจักษ์ฟ้าโน้มนัสดิน 2”**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

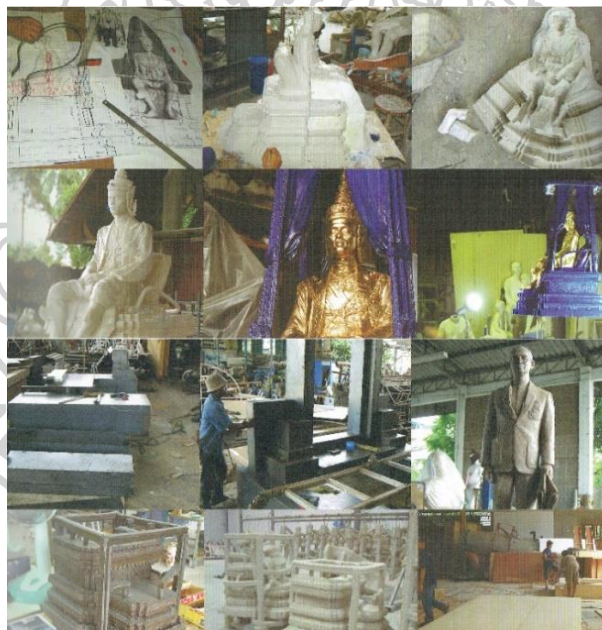

ภาพที่ 135 วิชระ ประยูรคำ, ผลงานพระบรมรูปเหมือนจริงองค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ประทับยืน ทรงชุดชัยพัฒนา ทรงสะพายกล้องและทรงถือแผนที่ในพระหัตถ์, ไม่ทราบขนาด, 2549

ที่มาภาพ : วิชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม “ประจักษ์ฟ้าโน้มนัสดิน 2”**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

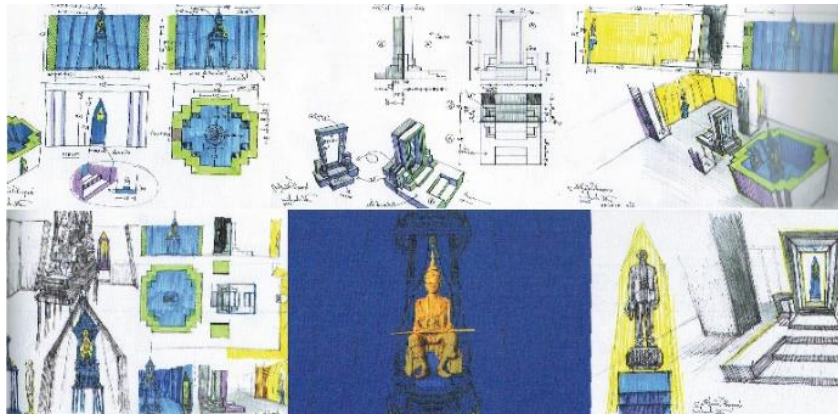

ภาพที่ 136 Yan Lei, ไม่ทราบชื่อผลงาน, ภาพจิตรกรรม, ไม่ทราบขนาด, 2549
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, สฐิบัตรนิทรรศการ “ประดุงฟ้าโน้มนัฐดิน 2”, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

ภาพที่ 137 ภาพถ่ายกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของ วัชระ ประยูรคำ, 2549
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, สฐิบัตรนิทรรศการ “ประดุงฟ้าโน้มนัฐดิน 2”, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

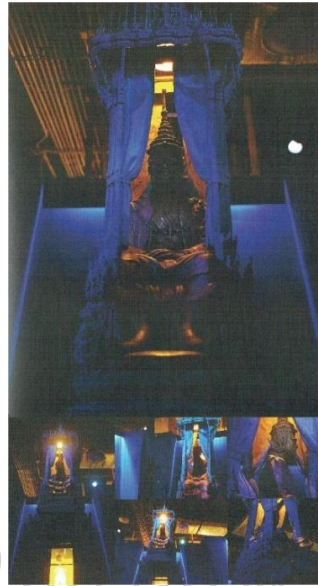

ภาพที่ 138 วัชระ ประยูรคำ, ภาพร่าง ผลงานชุด “ประดุงฟ้าโน้มสู่ดิน 2”, 2549
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูจิบัตรนิทรรศการ “ประดุงฟ้าโน้มสู่ดิน 2”** (from Heaven to Earth 2) Tang Contemporary Art, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

ภาพที่ 139 ภาพถ่ายห้องจัดผลแสดงงานผลงานประติมากรรมชุด “ประดุงฟ้าโน้มสู่ดิน 2”, 2549
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูจิบัตรนิทรรศการ “ประดุงฟ้าโน้มสู่ดิน 2”**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

ภาพที่ 140 วัชระ ประยูรคำ, พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ประทับบนพระที่นั่งราเชน, ประติมากรรม
หล่อโลหะ, ไม่ทราบขนาด, 2549

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สัจจิบัตรนิทรรศการ “ประจักษ์ฟ้าโน้มสู่ดิน 2”**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.,
2549).

ภาพที่ 141 ภาพถ่ายห้องจัดผลแสดงงานนิทรรศการ “ประจักษ์ฟ้าโน้มสู่ดิน 2”, 2549

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **นิทรรศการ “ประจักษ์ฟ้าโน้มสู่ดิน 2”**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

ภาพที่ 142 ภาพถ่ายรายละเอียดของผลงาน "ประดุงฟ้าโน้มนสูดติน" 2.5, 2549

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ "ประดุงฟ้าโน้มนสูดติน 2", (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

ภาพที่ 143 ภาพถ่ายรายละเอียดของผลงาน "ประดุงฟ้าโน้มนสูดติน 2.5", 2549

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ "ประดุงฟ้าโน้มนสูดติน 2.5", (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

ภาพที่ 144 ภาพถ่ายผลงาน “ประจุไฟฟ้าโน้มสู่ดิน 2.5”, 2549

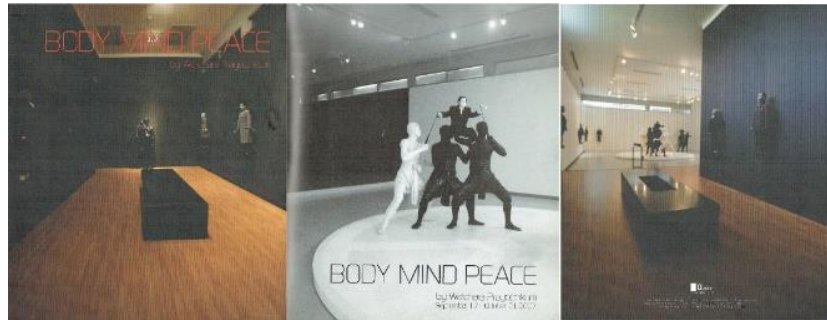
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ประจุไฟฟ้าโน้มสู่ดิน 2.5”, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

2.4 ผลงานนิทรรศการชุด กาย จิต สันติ (Body Mind Peace) พ.ศ. 2550

นิทรรศการนี้นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่าง “กาย” “จิต” “สันติ” โดยนำบุคคลสำคัญอันเป็นผู้นำที่เป็นที่รู้จักในโลกทั้งที่มีชีวิตอยู่ และ ที่ได้เสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงร่างกายอันเป็นสิ่งที่ไม่จีรัง แต่จิตนั้นจะยังคงอยู่ และ เดินทางต่อจากการกระทำทั้งดี และ ชั่ว สำหรับการเป็นผู้นำ มีศีลธรรม จริยธรรม ไม่แสวงหาอำนาจ ไม่โลภ ก็จะทำมาซึ่งสันติภาพบนโลก นิทรรศการนี้จัดแสดงที่หอศิลป์ร่วมสมัยอาร์เดล

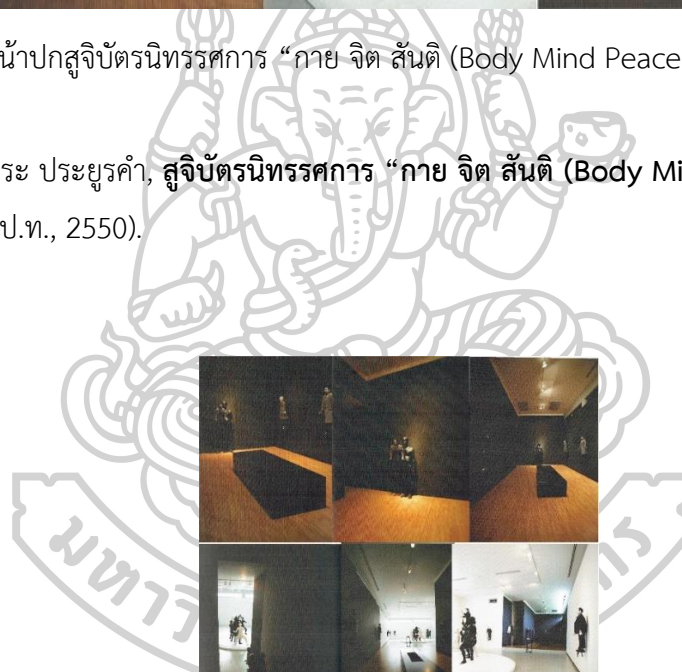
ผลงานชุด “กาย - จิต - สันติ” ปี 2550 นี้ วัชระ ประยูรคำ ต้องการแสดงความสำนึกดี ในฐานะของมนุษย์คนหนึ่งทำงานด้านศิลปะที่พึงมุ่งหวังให้เกิดสันติภาพในโลก และจรรโลง ให้มนุษย์มีความสงบสุขร่วมกันถึงแม้จะมีวิถีชีวิต และความเชื่อต่างกัน วัชระไม่ได้ต้องการเอาปัญหาความขัดแย้งต่างๆ มาเป็นประเด็น หากเปรียบ “โลก” ของเรานี้เป็น “กาย” มนุษย์เรานี้ก็เปรียบเสมือนกับ “จิต” ที่จะเป็นผู้เจตให้โลกใบนี้เป็นอย่างไร ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับผู้นำที่เป็นตัวแทนความเป็นมนุษย์ว่าจะมีคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม มนุษยธรรม และจิตสำนึกดี คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ซึ่งเราสามารถที่จะเลือกได้ว่าจะนำพาโลกให้น่าอยู่มากกว่าที่เป็นมา ศิลปะคือสิ่งที่กระตุ้นจิตสำนึกซึ่งสามารถสื่อเป็นภาษาอย่างหนึ่งที่เข้าใจได้ง่ายถึงแม้ว่าจะพูดกันคนละภาษาก็ตาม การนำเสนอเนื้อหาโดยใช้รูปแบบประติมากรรมหุ่นละครเล็กบุคคล ผู้นำที่มีความโดดเด่นในโลก ผลงานทั้งหมด 17 ชิ้น ประกอบไปด้วย หุ่นของผู้นำคนสำคัญต่างๆ เช่น เหมา เจ๋อ ตุง, แมซีเทเรซา, เต็ง เสี่ยว ผิง,

มหาตมะ คานธี ผู้นำคนสำคัญอย่างบินลาเดน และ ประธานาธิบดี จอร์จ บุช รวมทั้งผู้นำทางการเมืองของประเทศไทย⁴⁵

ภาพที่ 145 หน้าปกสูจิบัตรนิทรรศการ “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)” ของวัชระ คำประยูร คำ

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, สูจิบัตรนิทรรศการ “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)” (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

ภาพที่ 146 ภาพถ่ายห้องจัดแสดงผลงาน “Installation view of Exhibition (Body Mind Peace)” ของวัชระ ประยูรคำ

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, สูจิบัตรนิทรรศการ “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)” (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

⁴⁵ สูจิบัตรนิทรรศการ: กาย จิต สันติ (Body Mind Peace) ณ Ardel Galler of Modern Art (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

ภาพที่ 147 ภาพถ่ายผลงาน “Installation view of Exhibition (Body Mind Peace)” ของวัชระ ประยูรคำ

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอภัทรนิทรรศการ**, “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”

(กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

ภาพที่ 148 วัชระ ประยูรคำ, ภาพซ้าย Kim Jong IL, ภาพขวา Mahmoud Ahmadinejad, หุ่นละครเล็ก

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอภัทรนิทรรศการ** “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”

(กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

ภาพที่ 149 วิชระ ประยูรคำ, Installation view of Exhibition (Body Mind Peace), 2550
 ที่มาภาพ : วิชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”**
 (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

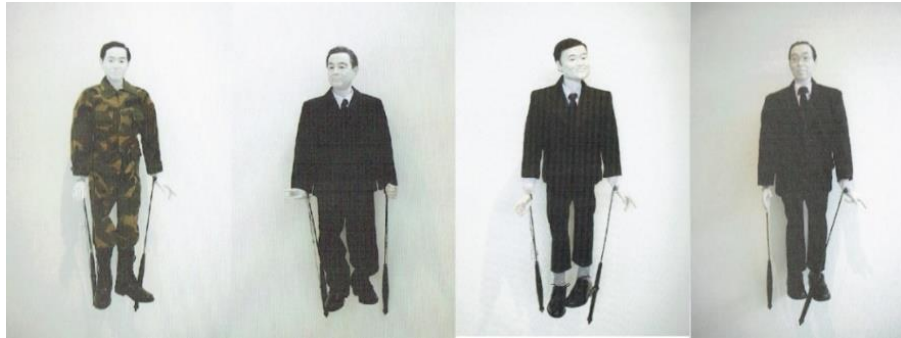
ภาพที่ 150 วิชระ ประยูรคำ , George W. Bush & Uama Bin Ladin, ประติมากรรมสื่อประสม
 ผันแปรไม่แน่นอน, 2550
 ที่มาภาพ : วิชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”**
 (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

ภาพที่ 151 วัชระ ประยูรคำ, (1) Saddam Hussein (2) Adolf Hitler (3) Josef Stalin (4) Mikhail Gorbachev, ประติมากรรมหุ่นละครเล็ก, ไม่ทราบขนาด, 2550
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรมศาสตร์ “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”**
(กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

ภาพที่ 152 วัชระ ประยูรคำ , (1) Ho Chi Minh (2) Mao Zedong (3) Franklin Delano Roosevelt (4) Josef Stalin (5) Winston Churchill (sir), ประติมากรรมหุ่นละครเล็ก , ไม่ทราบขนาด, 2550
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรมศาสตร์ “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”**
(กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

ภาพที่ 153 วัชระ ประยูรคำ, (1) Sondhi Bunyarakkarin (2) Surayud Chulanont (3) Thaksin Shinawatra (4) Ban Ki – Moon, ประติมากรรมหุ่นละครเล็ก, ไม่ทราบขนาด, 2550
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”**
(กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

ภาพที่ 154 วัชระ ประยูรคำ, (1) Mohandas Karamchand (Mahatama) (2) Sadako Sasaki (3) Albert Einstein, ประติมากรรมหุ่นละครเล็ก, ไม่ทราบขนาด, 2550
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”**
(กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

ภาพที่ 155 ภาพจากวีดิทัศน์ที่การแสดงหุ่นละครเล็ก ชุด “ราหูอมดวงจันทร์” ของวัชระ ประยูรคำ, 2550

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”, เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <https://www.vimeo.com>.

ภาพที่ 156 ภาพจากวีดิทัศน์ Installation view of Exhibition (Body Mind Peace) ของวัชระ ประยูรคำ, 2550

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)” 2550, เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <https://www.vimeo.com>.

2.5. ผลงานนิทรรศการชุด เก้า ด้วยเกล้า (Our Beloved King) พ.ศ. 2552

เก้า ด้วยเกล้า (Our Beloved King) 23-30 มิถุนายน 2552 จัดแสดงที่ Ardel Gallery of modern Art ปี 2552 ถือได้ว่าผลงานชุดนี้เป็นผลงานชุดที่สามที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ไทย หรือภาพพระบรมฉายาลักษณ์ อันเกิดจากรักและศรัทธาของวัชระ ประยูรคำ

“เก้า ด้วยเกล้า” เป็นผลงานประติมากรรมพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ผลงานชุดนี้มีทั้งหมด 9 ชิ้น “ด้วยเกล้า” หมายถึง พระองค์อยู่เหนือเกล้าเหนือกระหม่อมของปวงชนชาวไทย ผลงานนำเสนอเกี่ยวกับพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 ตั้งแต่พระองค์ยังทรงพระเยาว์จนถึงช่วงเวลาที่พระองค์ทรงครองราชย์ครบ 60 ปี รวมทั้งหมดเก้าช่วง ประกอบไปด้วยเรื่องราวต่างๆ ความเป็นสัจธรรม การเปลี่ยนแปลงในชีวิต อะไรเกิดขึ้นกับชีวิตพระองค์ท่านบ้าง บทบาทหน้าที่ของพระองค์ที่กระทำในแต่ละช่วงได้ถูกหยิบยกมาสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแบบเหมือนจริง หล่อbronze ฐานหินอ่อนสีดำ⁴⁶

ภาพที่ 157 ภาพประชาสัมพันธ์ สื่อออนไลน์ นิทรรศการ เก้า ด้วยเกล้า (Our Beloved King) ของวัชระ ประยูรคำ, 2552

ที่มาภาพ : Ardel Gallery, นิทรรศการ “เก้า ด้วยเกล้า 2552”, เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2558, เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=c04Aobtt8z8>.

⁴⁶ อาร์เดล แกลเลอรี, "นิทรรศการ เก้า ด้วยเกล้า," เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2558, เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=c04Aobtt8z8>.

ภาพที่ 158 วัชระ ประยูรคำ, “2481 สมเด็จพระอนุชา”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2552

ที่มาภาพ : Ardel Gallery, นิทรรศการ “เก้า ด้วย เก้า 2552”, เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2558, เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=c04Aobtt8z8>.

ภาพที่ 159 วัชระ ประยูรคำ, “2493 ชื่นครองราชย์”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2552

ที่มาภาพ : Ardel Gallery, นิทรรศการ “เก้า ด้วย เก้า 2552”, เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2558, เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=c04Aobtt8z8>.

ภาพที่ 160 วัชระ ประยูรคำ, “2493 บรมราชาภิเษก”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2552

ที่มาภาพ : Ardel Gallery, นิทรรศการ “เก้า ด้วย เกล้า 2552”, เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2558, เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=c04Aobtt8z8>.

ภาพที่ 161 วัชระ ประยูรคำ, “2498 ประพาสเหนือจรดใต้”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2552

ที่มาภาพ : Ardel Gallery, นิทรรศการ “เก้า ด้วย เกล้า 2552”, เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2558, เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=c04Aobtt8z8>.

ภาพที่ 162 วัชระ ประยูรคำ, “2599 ทรงผนวช”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2552
 ที่มาภาพ : Ardel Gallery, นิทรรศการ “เก้า ด้วย เก้า 2552”, เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2558,
 เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=c04Aobtt8z8>.

ภาพที่ 163 วัชระ ประยูรคำ, “2503 ประพาสต่างประเทศ”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบ
 ขนาด, 2552
 ที่มาภาพ : Ardel Gallery, นิทรรศการ “เก้า ด้วย เก้า 2552”, เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2558,
 เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=c04Aobtt8z8>.

ภาพที่ 164 วัชระ ประยูรคำ, “2523 ชัยพัฒนา”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2552
 ที่มาภาพ : Ardel Gallery, นิทรรศการ “เก้า ด้วย เกล้า 2552”, เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2558,
 เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=c04Aobtt8z8>.

ภาพที่ 165 วัชระ ประยูรคำ, “2549 จอมทัพมหाराช”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด,
 2552
 ที่มาภาพ : Ardel Gallery, นิทรรศการ “เก้า ด้วย เกล้า 2552”, เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2558,
 เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=c04Aobtt8z8>.

ภาพที่ 166 วัชระ ประยูรคำ, “2550 ครองสิริราชสมบัติครบ60 ปี”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด

ที่มาภาพ : Ardel Gallery, นิทรรศการ “เก้า ด้วย เก้า 2552”, เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2558, เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=c04Aobtt8z8>.

2.6 ผลงานนิทรรศการชุด “จุฬาฯสรรศิลป์: ในหลวง” พ.ศ. 2555

นิทรรศการเดี่ยว “จุฬาฯสรรศิลป์: ในหลวง” อาคารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2555 จัดแสดง วันที่ 31 สิงหาคม – 5 พฤศจิกายน 2555 สถานที่ห้องนิทรรศการ อาคารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พุทธศักราช 2555 เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) พระมหากษัตริย์ไทยแห่งราชวงศ์จักรี ทรงเจริญพระชนมายุครบ 85 พรรษา และยังเป็นวาระครบรอบ 2,600 ปี แห่งการตรัสรู้ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นับเป็นปีมหามงคล จึงจัดแสดงนิทรรศการ “จุฬาฯสรรศิลป์ : ในหลวง” นี้ขึ้น เพื่อเทิดพระเกียรติ รัชกาลที่ 9 และเผยแพร่ในเชิงวิชาการศิลปะ โดยหอศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์ฯ ได้เชิญ วัชระ ประยูรคำ ให้นำผลงานประติมากรรมมาจัดแสดงซึ่งมีผลงานจากชุด “ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน 1” 2545 , “ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน 2” 2549 , “เก้า ด้วย เก้า” 2552 และผลงานบางส่วนซึ่งอยู่ภายใต้การสะสมของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสมาคม สมาคมศิษย์เก่าผู้ปกครอง สาธิตจุฬา ซึ่งเป็นผลงานสร้างสรรค์ของวัชระเช่นกัน มาร่วมจัดแสดงด้วย มีจำนวน 4 ชิ้น ได้แก่ “พระมหाराช” (พ.ศ. 2551) “ชัยพัฒนา 2552” (พ.ศ.2552) “พระภิกษุ ภูมิพล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพุทธศักราช2499” (พ.ศ.2554) และ “ภูมิพล จุฬานาถ” (พ.ศ.2555)⁴⁷

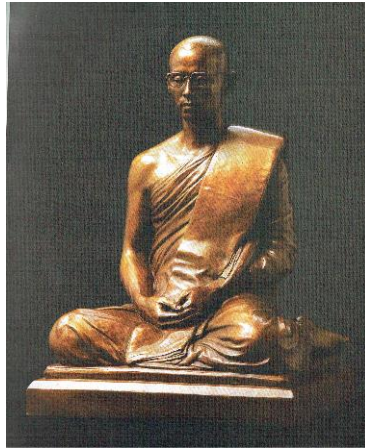
⁴⁷ วิภาวี คงมาลา, "ภูมิพล จุฬานาถ: พลังแผ่นดินผู้เป็นที่รักยิ่งของชาวจุฬาฯ," นิตยสาร Fine art ประเทศไทย 2555.

ภาพที่ 167 วัชระ ประยูรคำ, พระมหาราช 2551, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด
ที่มาภาพ : วิชาวี คงมาลา, “ภูมิพล จุฬานาถ พลังแผ่นดินผู้เป็นที่รักยิ่งของชาวจุฬาฯ”, นิตยสาร
Fine art ประเทศไทย, เล่มที่ 97 (2555), 52.

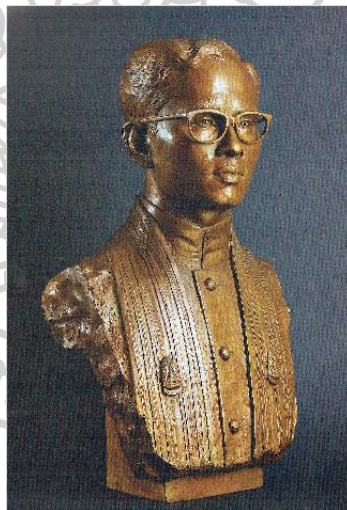

ภาพที่ 168 วัชระ ประยูรคำ, ชัยพัฒนา 2552, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด
ที่มาภาพ : วิชาวี คงมาลา, “ภูมิพล จุฬานาถ พลังแผ่นดินผู้เป็นที่รักยิ่งของชาวจุฬาฯ”, นิตยสาร
Fine art ประเทศไทย, เล่มที่ 97 (2555), 53.

ภาพที่ 169 วัชระ ประยูรคำ, พระภิกษุ ภูมิพล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพุทธศักราช 2499, ไม่ทราบขนาด

ที่มาภาพ : วิภาวี คงมาลา, “ภูมิพล จุฬานาถ พลังแผ่นดินผู้เป็นที่รักยิ่งของชาวจุฬาฯ”, นิตยสาร Fine art ประเทศไทย, เล่มที่ 97 (2555), 54.

ภาพที่ 170 วัชระ ประยูรคำ, ภูมิพล จุฬานาถ พุทธศักราช 2555, ไม่ทราบขนาด

ที่มาภาพ : วิภาวี คงมาลา, “ภูมิพล จุฬานาถ พลังแผ่นดินผู้เป็นที่รักยิ่งของชาวจุฬาฯ”, นิตยสาร Fine art ประเทศไทย, เล่มที่ 97 (2555), 55.

ภาพที่ 171 ภาพถ่ายผลงานพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ประทับ
ยืน ทรงชุดชัยพัฒนาสะพายกล้องและทรงถือแผนที่ในพระหัตถ์ ของวัชระ ประยูรคำ
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “จุฬาศรศิลป์: ในหลวง”, ภาพถ่ายสะสม, 2555.

ภาพที่ 172 วัชระ ประยูรคำ, จำลองประตูวัดศรีชุม, ประติมากรรมสื่อประสม, ไม่ทราบขนาด, 2555
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “จุฬาศรศิลป์: ในหลวง”, ภาพถ่ายสะสม, 2555.

ภาพที่ 173 ภาพบรรยากาศการจัดแสดงผลงานนิทรรศการ “จุฬาฯสรรศิลป์: ในหลวง” ณ อาคารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่มาภาพ : วิชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “จุฬาฯสรรศิลป์: ในหลวง”, ภาพถ่ายสะสม, 2555.

ภาพที่ 174 ภาพบรรยากาศการจัดแสดงผลงานนิทรรศการ “จุฬาฯสรรศิลป์: ในหลวง” ณ อาคารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่มาภาพ : วิชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “จุฬาฯสรรศิลป์: ในหลวง”, ภาพถ่ายสะสม, 2555.

2.7. ผลงานนิทรรศการชุด “ทรงพระบารมี พระปิยะมหาราช” และ “ทิว ภาย จิต ” พ.ศ. 2557

นิทรรศการ “ทรงพระบารมี พระปิยะมหาราช” และ “ทิว ภาย จิต ” วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ที่ ศูนย์การค้าริเวอร์ ซิตี้ ผลงานประติมากรรมชุด “ทรงพระบารมีพระปิยะมหาราช” นั้น เกิดจากความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ที่ทรงเสียสละ และ พุ่มเท เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของพสกนิกรให้อยู่เย็นเป็นสุข คืบความเป็น “ไท” และ ให้ที่ดินทำมาหากิน โดยผลงานชุดนี้ จะเป็นรูปปั้นรัชการที่ 5 ทรงบัลลังก์สไตล์ยุโรป ผสมกับ ลวดลายไทย เพื่อให้มีความเป็นสากล และ ดูร่วมสมัย

ผลงานชุด คือ “ทิว ภาย จิต ” เป็นความตั้งใจที่จะสะท้อนมุมมองของสังคม ผ่านผลงาน ประติมากรรม ที่ใช้ตัวละครลิง หรือ หนุมาน จากหุ้่นละครเล็กมาผสมผสานกัน โดยตัวละคร “ลิง” จะมีสามสีด้วยกัน คือ ลิงสีดำ ลิงสีขาว และ ลิงสีทอง โดยลิงสีทอง จะมีประติมากรรมรูปเด็กอ้วนสีดำ ที่หลงใหล และ มีความสุขอยู่กับการบริโภค ประเภทสุขนิยม ไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจ ใช้อารมณ์เป็นที่ตั้ง ในที่สุดก็เป็นโรคอ้วน เกิดทุกข์ ไม่สามารถไปไหนมาไหนได้สะดวกนัก ในขณะที่ด้านข้างจะมีลิงสีขาว กับประติมากรรมชายรูปร่างผอมซูบหนึ่ง หุ้มกระดูก

นิทรรศการครั้งนี้ วัชระ ประยูรคำได้นำ รูปแบบการแสดงสดของหุ้่นละครเล็ก มาช่วย นำเสนอให้ชิ้นงานมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น บทสรุปของการแสดงก็คือ ทั้งลิงสีดำ และ ลิงสีขาว สุดท้ายก็คือสิ่งที่ต้องอยู่ร่วมกัน แต่ถ้าจะให้น้ำหนักความสำคัญกับสิ่งใดสีหนึ่งมากเกินไป ก็ต้อง ยอมรับว่า ทุกข์ หรือ สุข ที่ได้รับก็จะต่างกันน้อยต่างกัน เช่นเดียวกับคนในสังคมปัจจุบัน ที่มักจะใช้ “ทิว” ทางกาย มากกว่า “จิตใจ” ในการตัดสินใจด้วยหลักและเหตุผลความเป็นกลางที่ถูกต้องนั่นเอง

ความเป็นมาของ วัชระกับหุ้่นละครเล็ก วัชระ กล่าวว่า “สมัยเรียนปริญญาตรี ที่ศิลปากรปี 2527 ช่วงนั้น อาจารย์สาคร ยังเขียวสด (คณะหุ้่นเล็กโจหลุยส์) ไปเปิดวงอยู่ที่สวนอัมพร ก็สะดุดตา ตั้งแต่ครั้งนั้น ตามงานแสดงเขามาเรื่อยๆ และก็คิดไว้ในใจว่าอยากจะเข้าไปสร้างงานกับเขาตรงนี้ แต่ เราชอบงานพวกประติมากรรม หลังเรียนจบผมก็ไปเป็นช่างปั้นอนุสาวรีย์ต่างๆ จนกระทั่งได้ไปทำหุ้่น เหมือนและล้อให้ครูโจหลุยส์ เข้าไปทำหุ้่นช่วยท่าน เข้าไปเรียนรู้หุ้่นจนครุฑท่านรักเหมือนเป็นลูกเป็น หลานคนหนึ่ง ความประทับใจในความงดงามของหุ้่นละครเล็ก ตั้งแต่นั้นมานี้เองคือแรงบันดาลใจในการเข้าร่วมอนุรักษ์หุ้่นละครเล็ก”

หลังครูโจหลุยส์เสียชีวิตลง วัชระ ประยูรคำ ได้รวบรวมนักแสดงมากฝีมือมาเปิดการแสดงหุ่นละครอีกครั้ง ภายใต้ชื่อ คณะ “ค่านาย” ณ “บ้านศิลปิน คลองบางหลวง” ความโดดเด่นของการแสดงหุ่นละครเล็กคณะค่านายคือ การถ่ายทอดปรัชญาโดยใช้สัญลักษณ์ให้ผู้ชมได้ดีความ ด้วยแนวคิดที่ว่า หุ่นเป็น “กาย” ซึ่งมีสังขารเวียนว่ายตายเกิด คนเชิดคือ “จิต” ซึ่งควบคุมกาย จิต จิตดี หรือจิตร้าย แทนด้วยขาวและดำ คนเชิดหุ่นต้องสวมหน้ากากปิดบังใบหน้าของตัวเองไว้เพื่อลดทอนจุดเด่นของผู้เชิดลงไปและมุ่งความสนใจทั้งหมดไปที่หุ่นละครเล็กเท่านั้น “หุ่นแต่ละตัวใช้คนเชิด 3 คน แต่ละคนมีหน้าที่ของตัวเอง คนหนึ่งเชิดศีรษะและมือข้างหนึ่ง คนหนึ่งเชิดมือที่เหลืออีกข้างคนหนึ่งเชิดขา ข้อสำคัญคือ ทุกคนจะต้องไม่ก้าวภายในหน้าที่ของตน และกัน ต้องรู้ว่าตัวเองอยู่ในหน้าที่ไหน เพื่อให้ย่างก้าวเดินไปพร้อมกัน⁴⁸

ภาพที่ 175 ภาพผลงานในนิทรรศการชุด “ทริฐิ กาย จิต สันติ ”, ประติมากรรมรูปเด็กอ้วนพีสีดำถือลิง ดำรูปร่างผอมซุบอุ่มลิงขาว, ไม่ทราบขนาด, 2557
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ทริฐิ กาย จิต สันติ”, เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2558, เข้าถึงได้จาก http://www.prfocus.co.th/newsfocus_details.php?news_id=1324.

⁴⁸ นิตยสาร Postcard, 2. 58-59.

ภาพที่ 176 หุ่นละครเล็ก ลิงสีดำลิงสีขาว “คณะค่านาย” ภาพถ่ายการแสดงสด, 2557
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ทิว ภาย จิต สันติ”, เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2558,
เข้าถึงได้จาก http://www.prfocus.co.th/newsfocus_details.php?news_id=1324.

ภาพที่ 177 การเชิดหุ่นละครเล็ก ลิงสีดำลิงสีขาว “คณะค่านาย” ภาพถ่ายการแสดงสด, 2557
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ทิว ภาย จิต สันติ”, เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2558,
เข้าถึงได้จาก http://www.prfocus.co.th/newsfocus_details.php?news_id=1324.

ภาพที่ 178 วัชระ ประยูรคำถ่ายภาพคู่กับผลงาน “ทรงพระบารมี พระปิยะมหาราช”, 2557
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ทิว ภาย จิต สันติ”, เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2558,
เข้าถึงได้จาก http://www.prfocus.co.th/newsfocus_details.php?news_id=1324.

ภาพที่ 179 วัชระ ประยูรคำ, ทรงพระบารมี รัชกาลที่ 5, ประติมากรรมหล่อสำริด, ขนาด
59x59x82 ซม., 2557
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ทิว ภาย จิต สันติ”, เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2558,
เข้าถึงได้จาก http://www.prfocus.co.th/newsfocus_details.php?news_id=1324.

2.8 ผลงานนิทรรศการชุด “นวมหาราช พระผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร” พ.ศ. 2559

นวมหาราช “พระผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร” พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถนนเจ้า
ฟ้า กรุงเทพฯ วันที่ 9 ธันวาคม 2559 นิทรรศการที่รวบรวมผลงานประติมากรรมพระบาทสมเด็จพระ
ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ของ วัชระ ประยูรคำ

การสร้างผลงานด้วยความรักที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) พระเจ้าแผ่นดินที่พระองค์ทรงรักปกนิกรทุกคนของพระองค์ ทำทุกอย่างมากมายเพื่อประโยชน์สุข คุณแลประชาชนเหมือนลูก เราจึงเรียกพระองค์ว่า “พ่อของแผ่นดิน” อย่างเต็มภาคภูมิ ในปี 2559 เป็นปีสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช การจัดงานครั้งนี้ นับเป็นบทสรุปหรือเป็นการรวบรวมผลงานของวีชระ ประยูรคำ ผลงานเนื่องในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ผลงานปั้นพระบรมรูปของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระอิริยาบถต่างๆ ผลงานประติมากรรมที่ถูกรวบรวม ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2445 มาจนถึงผลงานชิ้นใหม่ล่าสุด มีการแสดงปั้นสดโดย วีชระ ประยูรคำ และ ผลงานประติมากรรมที่ยังไม่เคยแสดงที่ไหนมาก่อน ประติมากรรมแบบเหมือนจริง สัญลักษณ์ที่สื่อถึงความดีงามของในหลวงรัชกาลที่ 9 ในสิ่งที่พระองค์ทรงให้กับราษฎรของปวงชนชาวไทย การแสดงนิทรรศการในครั้งนี้เป็นการระลึกถึงพระองค์ทรงเสด็จสู่สวรรคาลัยจากไปแล้ว สิ่งที่เหลือไว้คือความทรงจำอันดี

ภาพที่ 180 วีชระ ประยูรคำ, ในหลวงชัยพัฒนาปี, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2554
ที่มาภาพ : วีชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “นวมหาราช พระผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร”, ภาพถ่าย
สะสม, 2559.

ภาพที่ 181 วัชระ ประยูรคำ, มหาราชจอมราชัน (The Great king), ประติมากรรมหล่อสำริด, ขนาด 65 x 46 x 53 ซม., 2545

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “นวมหาราช พระผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร”, ภาพถ่ายสะสม, 2559.

ภาพที่ 182 วัชระ ประยูรคำ, คิตราซันย์ ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, ไม่ปรากฏปี

ที่มาภาพ : กิตติกร โสதாகุล, นิทรรศการ “นวมหาราชผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร”, ภาพถ่ายสะสม, 2559.

ภาพที่ 183 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เสด็จประพาสอเมริกา, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, ไม่ปรากฏปี

ที่มาภาพ : กิตติกร โสตากุล, นิทรรศการ “นวมหาราชาผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร”, ภาพถ่ายสะสม, 2559.

ภาพที่ 184 วัชระ ประยูรคำ, พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ประทับบนพระที่นั่งราเชน, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2549

ที่มาภาพ : กิตติกร โสตากุล, นิทรรศการ “นวมหาราชาผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร”, ภาพถ่ายสะสม, 2559.

ภาพที่ 185 วัชระ ประยูรคำ, ครูช, ประติมากรรมเทคนิควัสดุ, ไม่ทราบขนาด, ไม่ปรากฏปี
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “นวมหาราช พระผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร”,
ภาพถ่ายสะสม, 2559.

ภาพที่ 186 วัชระ ประยูรคำ, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 “ธรรมราชา” ประติมากรรม
หล่อปูน, ไม่ทราบขนาด, ไม่ปรากฏปี
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “นวมหาราชผู้สถิตในใจไทยนิรันดร”, เข้าถึงเมื่อ 2
กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://th.postupnews.com/2016/12/watchara-prayoonkum-exhibition.html>.

ภาพที่ 187 วัชระ ประยูรคำ, “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงผนวช”, ประติมากรรมหล่อปูน, ไม่ทราบขนาด, ไม่ปรากฏปี
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “นวมหาราชาผู้สถิตในใจไทยนิรันดร”, เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://th.postupnews.com/2016/12/watchara-prayoonkum-exhibition.html>.

ภาพที่ 188 วัชระ ประยูรคำ, “ยุวกษัตริย์ ”และ “เจ้านายเล็ก ยุวกษัตริย์”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ขนาด 25 x 16 x 14 ซม., 2545
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “นวมหาราชาผู้สถิตในใจไทยนิรันดร”, เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://th.postupnews.com/2016/12/watchara-prayoonkum-exhibition.html>.

ภาพที่ 189 วัชระ ประยูรคำ, ผลงานประติมากรรมชุด “เก้า ด้วย เก้า”, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2552

ที่มาภาพ : กิตติกร โสตากุล, นิทรรศการ “นวมหาราชาผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร”, ภาพถ่าย
สะสม, 2559.

ภาพที่ 190 วัชระ ประยูรคำ, ประติมากรรมกษัตริย์ 9 รัชกาลในราชวงศ์จักรี, ประติมากรรมหล่อ
สำริด, ไม่ทราบขนาด, 2545

ที่มาภาพ : กิตติกร โสตากุล, นิทรรศการ “นวมหาราชาผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร”, ภาพถ่าย
สะสม, 2559.

ภาพที่ 191 วัชระ ประยูรคำ, ประติมากรรมกษัตริย์ 9 รัชกาลในราชวงศ์จักรี, ประติมากรรมหล่อ สำริด, ไม่ทราบขนาด, 2545
 ที่มาภาพ : กิตติกร โสตากุล, นิทรรศการ “นวมหาราชาผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร”, ภาพถ่าย สะสม, 2559.

ภาพที่ 192 วัชระ ประยูรคำ, สมเด็จพระเจ้า, ประติมากรรมหล่อปูน, ไม่ทราบขนาด, 2553
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “นวมหาราชาผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร”, ภาพถ่าย สะสม, 2559.

ภาพที่ 193 ภาพถ่ายวีชระ ประยูรคำ ขณะปั้นพระบรมรูปในหลวง รัชกาลที่ 9
ที่มาภาพ : วีชระ ประยูรคำ, สตูดิโอบางเลน, 2560.

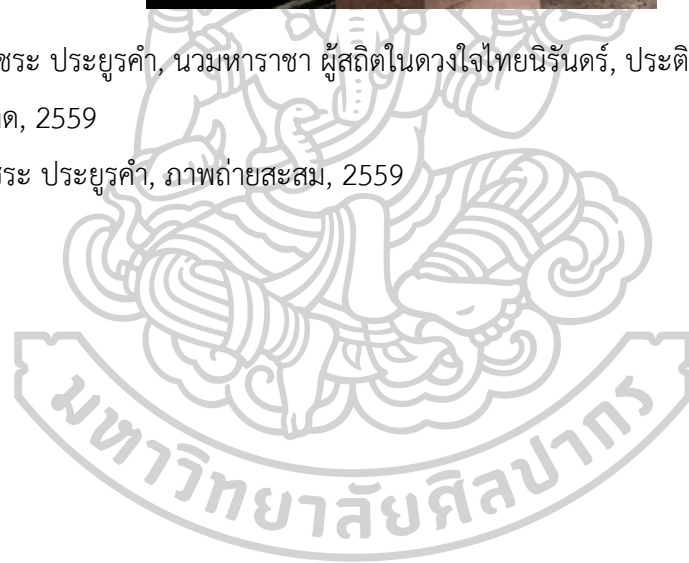
ภาพที่ 194 ภาพถ่ายวีชระ ประยูรคำ กำลังเก็บรายละเอียดผลงานหลังจากที่นิทรรศการสิ้นสุดการ
แสดง, สตูดิโอบางเลน

ที่มาภาพ : วีชระ ประยูรคำ, สตูดิโอบางเลน, 2560.

ภาพที่ 195 วัชระ ประยูรคำ, นวมหาราชา ผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร์, ประติมากรรมต้นแบบบิณน้ำมัน, ไม่ทราบขนาด, 2559

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, ภาพถ่ายสะสม, 2559

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลงานของวัชระ ประยูรคำ

วิเคราะห์ผลงานประติมากรรม ของ วัชระ ประยูรคำ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องราว แนวความคิด รูปแบบทางศิลปะ และวัสดุเทคนิควิธีการ สัญลักษณ์ ในผลงานประติมากรรมร่วมสมัย ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2559

1. เนื้อหา และแนวความคิดของผลงานประติมากรรมในตลอดช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2559 สามารถจำแนกกลุ่มตามเนื้อหาหลักๆ ได้ดังนี้

1.1 ผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9

ผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ถ้านับเป็นจำนวนชิ้นของผลงาน จัดว่าเป็นกลุ่มที่ปรากฏผลงานมากที่สุด อาทิ ผลงานในนิทรรศการ “ประดู่ฟ้าโน้มน้ำสุ่ดิน 1” ในปี พ.ศ. 2545 นิทรรศการ “ประดู่ฟ้าโน้มน้ำสุ่ดิน 2 “ ในปี พ.ศ. 2549 และ นิทรรศการ “แก้ว ด้วย เกล้า“ ในปี พ.ศ. 2552

ในช่วงที่สังคมเกิดความวุ่นวายทางการเมือง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ถูกนำไปเป็นสัญลักษณ์ทางการเมือง โดยกลุ่มการเมืองที่เรียกตัวเองว่า “เสื้อเหลือง” วัชระจึงหลีกเลี่ยงการนำพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มาเป็นสื่อ และหันไปสร้างพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ในชุดนิทรรศการ “ทรงพระบารมี พระปิยมหาราช” ในปี พ.ศ. 2557 และ ผลงานชิ้นอื่นๆ เช่น พระบรมรูปทรงม้า ในปี พ.ศ. 2556 ร่วมกับนิตยสาร Fine art magazine Thailand ในโอกาสครบรอบ 10 ปี

ผลงานนิทรรศการชุด “ประดู่ฟ้าโน้มน้ำสุ่ดิน 1 (From Heaven to Earth)” ครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2545 (ดังภาพที่ 99 – 123) มีเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ โดยมีโครงสร้างในการนำเสนอ ลักษณะเชิงสัญลักษณ์ ในการเล่าเรื่องด้วยภาพทางประวัติศาสตร์แบบประติมากรรมอนุสาวรีย์ เริ่มตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) พระปฐมกษัตริย์ราชจักรีวงศ์ ผู้

สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์แห่งราชอาณาจักรสยามหรือประเทศไทยในปัจจุบัน จวบจนถึงพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 รวมไปถึงพระบิดา มารดา และพระเชษฐา เป็นนิทรรศการเชิงประวัติศาสตร์โดยอ้างอิงภาพเหมือนบุคคลต่างๆ มีการหยิบยืมภาพจำทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการเรียงร้อยเรื่องราว เน้นให้ผู้ชมย้อนอดีตถึงเรื่องราวที่เคยเกิดขึ้นจริงตามประวัติศาสตร์ เรื่องราวในประวัติของบุคคลต่างๆ ที่ปรากฏเป็นผลงานประติมากรรมในรูปแบบสัญลักษณ์ ตอบโจทย์แนวคิดหลักของวัชระที่มีต่อพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ว่าด้วยมุมมองที่ตีงาม ทำไมพระองค์จึงเป็นผู้นำที่อยู่ในจิตใจของพสกนิกรชาวไทยทั้งประเทศ ทำไมพระองค์ทรงเป็นแบบอย่างและศูนย์รวมแห่งพลังความดี ทำไมประชาชนถึงเรียกขานพระองค์นี้ว่าพ่อ การนำเสนอมีลักษณะการใช้หลักคิดแบบศิลปะสังนิยม หรือเหมือนจริง คือเน้นสร้างเรื่องราวตามความจริงที่เคยเกิดขึ้นในรูปแบบเหมือนจริงที่ผสมผสานเข้ากับแนวความคิด และมีการวางแผนโครงสร้าง แนวความคิดและภาพรวมทั้งหมดของนิทรรศการ ด้วยการเรียบเรียงความคิดอย่างเป็นระบบทำให้ผลงานของวัชระมีมิติของความเป็นศิลปะร่วมสมัย และในผลงานแต่ละชิ้นก็จะมีเนื้อหาเรื่องราว แนวคิด และความหมายที่วัชระถ่ายทอดออกมาในรูปแบบเชิงสัญลักษณ์

วัชระเลือกใช้ภาพพระจริยวัตร และพระราชกรณียกิจต่างๆ ของพระองค์ในการสื่อความหมาย นำเสนอให้เห็นถึงคุณงามความดีของพระองค์ตามที่วัชระรู้สึก ความเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นแบบอย่างที่ดี ทรงเปี่ยมด้วยพระอัจฉริยะภาพ และทรงมีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล ทำให้ประเทศชาติผ่านพ้นเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ การเมือง และเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับประเทศมาได้โดยตลอด ทำให้พระองค์ทรงเป็นมหาราชในใจของปวงประชาชนทุกคน เปรียบประดุจ “ฟ้าที่โน้มลงสู่ดิน” แนวคิดซึ่งเป็นหัวใจหลักของนิทรรศการ วัชระได้นำเสนอว่า พระองค์ทรงเสียดสีความสุขสบายส่วนตัว เปรียบประดุจตั้งฟ้าที่อยู่สูงส่ง ที่ทรงโน้มพระวรกายมาสู่ดินเบื้องล่างที่เป็นเหมือนประชาชนของพระองค์ด้วยพระเมตตา (ดังภาพที่ 103)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงเป็นผู้นำทางจิตใจของพสกนิกร ทรงเป็นศูนย์รวมแห่งพลังความดี พระองค์ทรงทำหน้าที่พ่อ และครูสอนของประชาชนอย่างผู้รู้จริง พระจริยวัตรของพระองค์ในความรู้สึกของปวงชนชาวไทย นำมาซึ่งแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานของวัชระจากกระแสพระราชดำรัสในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ ทรงเป็นเข็มทิศที่ช่วยให้ทุกคน

ดำเนินชีวิตอย่างมีสติในภาวะเศรษฐกิจที่ล้มครืนลง ซึ่งในช่วงเวลานั้นประเทศไทยเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540⁴⁹

วิเคราะห์เนื้อหาตามบริบททางสังคมในช่วงเวลาที่ วัชระได้สร้างสรรค์ผลงานชุด “ประจักษ์ฟ้าโน้มน้ำสุติน 1” ในปี พ.ศ. 2545 เป็นช่วงหลังจากที่ประเทศไทยตกอยู่ในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจซึ่งส่งผลกระทบต่อหลายประเทศในทวีปเอเชียเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2540 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลาง ทรงชี้แนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียง และมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้รอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวังในการวางแผน และดำเนินการทุกขั้นตอน ทั้งนี้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล และยั่งยืน เพื่อให้สามารถอยู่ได้ถึงแม้ว่าโลกโลกาภิวัตน์จะมีการแข่งขันสูง

ผลงานนิทรรศการชุด “ประจักษ์ฟ้าโน้มน้ำสุติน 2” ปีพ.ศ. 2549 (ดังภาพที่ 133- 144) นิทรรศการนี้เปรียบเสมือนเป็นการทำภาพยนตร์ภาคต่อของนิทรรศการชุดแรกเลยก็ว่าได้ เป็นเหมือนภาพยนตร์ภาค 2 ของผลงานประติมากรรมภาคต่อในแบบฉบับของวัชระ ประยูรคำ ผลงานชุดนี้คนดูจะสัมผัสได้ถึงพัฒนาการ ทางด้านแนวคิด และนำมาซึ่งการพัฒนาทางด้านรูปแบบในการนำเสนอทางศิลปะ

การนำเสนอทางด้านเนื้อหา ยังคงนำเสนอพระจริยวัตร และพระราชกรณียกิจต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 โดยเน้นการถ่ายทอดความรู้สึกที่ประชาชนไทยรู้สึกต่อพระมหากษัตริย์ มีเนื้อหาเปรียบเทียบและนำเสนอเชิงสัญลักษณ์อุดมคติ อ้างอิงตามแนวความคิดตามลัทธิเทวราชา⁵⁰ ในสมัยโบราณเมื่อประชาชนนึกถึงพระมหากษัตริย์ก็จะนึกถึงองค์สมมุติเทพ ที่แต่งองค์เครื่องทรงด้วยเบญจราชกกุธภัณฑ์ ทรงเป็นผู้มีบุญบารมีที่เป็นศูนย์รวมจิตวิญญาณประจักษ์ดวงใจของประชาชนชาวไทย นำเสนอภาพพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ในระหว่างที่พระองค์ทรงประทับยืน และทรงฉลองพระองค์ด้วยชุดชัย

⁴⁹ วัชระ ประยูรคำ, สุนัขบัตรนิทรรศการ ประจักษ์ฟ้าโน้มน้ำสุติน ครั้งที่ 1 ณ โอเพนอาร์ตสเปซ 13.

⁵⁰ ลัทธิเทวราชาหรือเทวราชามีความหมายว่า ราชาหรือองค์พระมหากษัตริย์เป็นเทวะ ตามความเชื่อคติของพราหมณ์หรือฮินดูนั้น พราหมณ์มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนภูเขาคันถาคู่เขาได้แก่พระศิวะ เมื่อเข้ามาเผยแพร่ศาสนาฮินดูในเอเชียอาคเนย์ก็รับเอาสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนภูเขาคันถาคู่เขาคือองค์พระศิวะ และเพื่อให้มีกำลังสนับสนุนในการเผยแพร่ศาสนา พราหมณ์ก็ได้ให้ความศักดิ์สิทธิ์แก่สถาบันพระมหากษัตริย์ โดยกระทำพิธีกรรมยกให้พระมหากษัตริย์ขึ้นเป็นเทพเจ้าหรือเป็นเทวราชา

พัฒนา พร้อมทั้งทรงสละพายกล้อง และถือแผนที่ในพระหัตถ์ (ดังภาพที่ 139) ภาพสะท้อนที่ประชาชนชาวไทยจะพบเห็นได้ชัดเจนจากสื่อและภาพถ่ายบันทึกเหตุการณ์หรือพระราชกรณียกิจ ภาพของพระประมุขของประเทศที่ทรงตรากตรำทรงงานอย่างหนักเพื่อพสกนิกรชาวไทย ทรงงานเพื่อแก้ไขปัญหาของราษฎร พระองค์ทรงเป็นผู้ให้ความบริสุทธิ์ของพระราชหฤทัยแด่แห่งพระบารมีที่ประชาชนต่างรู้สึก วัชระได้สร้างผลงานเนื้อหาเหล่านั้นให้ปรากฏเป็นรูปธรรมเชิงสัญลักษณ์

นิทรรศการ “เก้า ด้วย เก้า (Our Beloved King)” ปีพ.ศ. 2552 (ดังภาพที่ 158-166) ยังคงเป็นเรื่องราวของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ผลงานนำเสนอเกี่ยวกับพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 ตั้งแต่พระองค์ยังทรงพระเยาว์จนถึงช่วงเวลาที่พระองค์ทรงครองราชย์ 60 ปี ทั้งหมดเก้าช่วง ประกอบไปด้วยเรื่องราวต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงในช่วงชีวิตของพระองค์แต่ละช่วงวัย ซึ่งแสดงความเป็นสัจธรรมของชีวิตมนุษย์

ช่วงที่หนึ่ง “2481 สมเด็จพระอนุชา” (ดังภาพที่ 158) พระบรมรูปพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในวัยพระเยาว์เป็นช่วงที่บริสุทธิ์สดใส ไร้เดียงสา เป็นวัยที่กำลังเริ่มเรียนรู้และสนุกไปกับสิ่งต่างๆ รอบตัว ช่วงที่สอง “2493 ขึ้นครองราชย์” (ดังภาพที่ 159) พระบรมรูปในวัยหนุ่มที่ดูน่าเกรงขามเป็นที่เคารพ นับถือของประชาชน ในขณะที่ทรงเป็นพระอนุชาหรือวัยหนุ่มที่เป็นวัยเริ่มต้นค้นหาหรือทดลองสิ่งที่น่าสนใจและยังไม่ได้คิดถึงอนาคตอันไกล ด้วยโชคชะตาที่ไม่คาดคิดของพระองค์ต้องมาทำหน้าที่ของกษัตริย์ในช่วงอายุน้อย ช่วงที่สาม “2493 บรมราชาภิเษก” (ดังภาพที่ 160) พระบรมรูปในวัยหนุ่มที่สุขุม ใจดี มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ของการเป็นผู้ปกครอง ผู้นำของประเทศ และเป็นช่วงที่มีเรื่องราวความรักเข้ามาเกี่ยวข้อง พระองค์ทรงรับบทบาทหน้าที่คนรักและเริ่มต้นสร้างชีวิตครอบครัวไปพร้อมๆ กับดูแลประเทศชาติ ช่วงที่สี่ “2498 ประพาสหรือเหนือจรดใต้” (ดังภาพที่ 161) พระบรมรูปในวัยหนุ่มที่มีความอบอุ่น เสียสละ และมุ่งมั่นแน่วแน่ เป็นช่วงที่พระองค์เสด็จออกประพาสตั้งแต่ดินแดนเหนือจรดดินแดนใต้ เพื่อดูแล รับรู้ ทุกข์สุขของประชาชน มองเห็นปัญหาต่างๆ และแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไข พัฒนาเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนของพระองค์ ช่วงที่ห้า “2599 ทรงผนวช” (ดังภาพที่ 162) พระบรมรูปในวัยหนุ่มที่ดูเลื่อมใสและศรัทธา ในบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับประเพณี สืบทอดทางศาสนา พระองค์ทรงออกผนวชศึกษาพระธรรม คำสอนและปฏิบัติอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ช่วงที่หก “2503 ประพาสต่างประเทศ” (ดังภาพที่ 163) พระบรมรูปในช่วงนี้ของพระองค์มีพระสิริโฉมงามสมวัยด้วยฉลองพระองค์แบบตะวันตก ขณะเสด็จออกเจริญสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ ช่วงที่เจ็ด “2523 ชัยพัฒนา” (ดังภาพที่ 164) พระบรมรูปในวัยที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ทำงานหนักเพื่อพัฒนา คิดค้นทฤษฎีต่างๆ เช่น กังหันชัยพัฒนา เป็นต้น เพื่อแก้ไข

และช่วยเหลือประชาชนของพระองค์ ช่วงที่แปด “2549 จอมทัพมหาราช” (ดั่งภาพที่ 165) พระบรมรูปในช่วงนี้ดูสง่างาม เคารพรัก และเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน สร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติรอดพ้นเหตุการณ์ต่างๆ ช่วงที่เก้า “2550 ครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี” (ดั่งภาพที่ 166) พระบรมรูปในวัยที่มีความเลื่อมใส อ่อนโยน เป็นที่รักยิ่งของปวงชน บทบาทของพระองค์ในช่วงนี้เปรียบเสมือนบทสรุปของการทำงาน การครองภาระบทบาทหน้าที่ของการเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ของปวงประชาชนชาวไทย⁵¹

สามนิทรรศการที่กล่าวมานี้ล้วนมีเนื้อเกี่ยวกับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทั้งสิ้น โดยมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดวัสดุรูปแบบการนำเสนอแตกต่างกันไปในแต่ละนิทรรศการ ผลงานต่าง ๆ ในนิทรรศการที่กล่าวมาข้างต้น ได้ถูกนำไปแสดงอีกหลายต่อหลายครั้งๆ และ ต่อมาถูกรวบรวม ในวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์เจ้าฟ้า กรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม ในปีเดียวกัน

1.2 ผลงานที่เนื้อหาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมการผสมผสานทางวัฒนธรรมตะวันออกและตะวันตก

ผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมจะปรากฏในผลงานชุด “ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก” (ดั่งภาพที่ 124-132) มีการนำไปจัดแสดงทั้งหมด 4 ครั้งและถูกเชิญไปแสดงในโอกาสอื่นๆ อีกหลายครั้ง มีผลงานรวมทั้งหมด 6 ชิ้น ผลงานที่สะท้อนภาพของอารยธรรมตะวันตก และ อารยธรรมตะวันออก มีลักษณะโครงสร้างทางแนวความคิด มีความเป็นศิลปะร่วมสมัยอย่างชัดเจนทั้งแนวความคิดและรูปแบบ นำเสนอโดยมุ่งเน้นให้ผู้ชมได้ตระหนักถึงคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชนชาติ เช่น ศิลปะทางพุทธศิลป์ด้านประติมากรรมและสถาปัตยกรรม ความรุ่งเรืองทางประวัติศาสตร์ด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีพลังด้านสุนทรียะของศิลปะชั้นสูงแห่งภูมิปัญญาของชนชาติ การปรับความสมดุลของทั้งสองวัฒนธรรม ให้พอดี การผสมผสานทางอารยธรรม ซึ่งสื่อได้ถึงการอยู่ด้วยกันของคนในสังคมหรือมนุษยชนบนโลกใบนี้ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่าง สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสันติ ความเป็นเอกภาพของความดีงาม มีลักษณะแนวความคิดในเชิงบวก ไม่ได้ชี้ประเด็นความขัดแย้งใดๆ

⁵¹ อาร์เดล แกลเลอรี.

โดยพื้นฐานทางความคิดของ วัชระ มีความต้องการสร้างงานศิลปะให้มีความเป็นสากลแต่ยังคงความเป็นศิลปะแบบชาวตะวันออก ต้องการสร้างผลงานให้เกิดคุณค่าอันดีงามเหนือกาลเวลา แบบอย่างศิลปินในอดีต ตั้งใจสร้างผลงานให้ปรากฏเป็นที่ยอมรับ โดยยังคง อัตลักษณ์หรือความเป็นตัวตนด้วยประติมากรรมรูปแบบเหมือนจริงมากหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์ ที่โชว์ทักษะฝีมือและแนวความคิด

แนวคิดหลักของวัชระในการนำเสนอ ต้องการสะท้อนให้สังคมไทยได้เห็นถึง คุณค่าด้านจิตใจ และ ศิลธรรมอันเป็นรากฐานของความดีงาม จิตวิญญาณอันบริสุทธิ์ จิตสำนึกที่ถูกกละเลย การปลุกจิตวิญญาณทางวัฒนธรรมพื้นจิตวิญญาณความเป็นตะวันออกให้คืนกลับมา ผลงานชุด “พื้นจิตวิญญาณตะวันออก” ครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2547 ช่วงหลักเหตุการณ์ที่ประเทศไทยตกอยู่ในภาวะวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจด้านการเงิน ใน พ.ศ.2540 หลังจากนั้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 รัฐบาลมีนโยบายให้คนเที่ยวเมืองไทย ปลุกกระแสคุณค่าของความเป็นไทยเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและจิตสำนึก โดยคำขวัญว่ามหัศจรรย์ประเทศไทย (Amazing Thailand) และ ผลงานของวัชระ เป็นหนึ่งในเครื่องมือการปลุกจิตสำนึกให้เห็นถึงคุณค่าความมีอารยธรรมความเป็นไทยในฐานะศิลปิน

วัชระนำเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปินอัจฉริยะทางด้านศิลปะของตะวันตกและบุคคลสำคัญในวงการศิลปะไทยและวงการอนุรักษ์หุ่นละครเล็กของไทย มาใช้เป็นสัญลักษณ์ในการสื่อสาร ดังนี้

1. ผลงานชื่อ ออกุสต์ โรแดง (Auguste Rodin, 1840 – 1917) มีเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปินประติมากรชาวฝรั่งเศสผู้มีชื่อในประวัติศาสตร์ศิลปะโลก ในกิริยาอิริยาบถกำลังยืนบรรจงปั้นพระพุทธรูปปางลีลาที่มีลักษณะทางศิลปะแบบยุคสุโขทัย งานปั้นคลาสสิกของไทยที่มีคุณค่า (ภาพที่ 126)

2. ผลงานชื่อ วินเซนต์ แวนโก๊ะ (Vincent Van Gogh, 1853 – 1890) มีเนื้อหาเกี่ยวกับวินเซนต์ แวนโก๊ะ ศิลปินจิตรกรชาวดัตช์ ในกิริยาอิริยาบถกำลังยืนเขียนภาพสีน้ำมัน มีลักษณะเป็นภาพทิวทัศน์ยามค่ำคืนบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่ปรากฏรูปพระปรางค์วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร (ภาพที่ 127)

3. ผลงานชื่อ ปาโบล ปิกัสโซ่ (Pablo Picasso, 1881 – 1973) มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ปาโบล ปิกัสโซ่ ศิลปินชาวสเปนที่ทรงอิทธิพลที่สุดคนหนึ่งของคริสต์ศตวรรษที่ 20 ในอิริยาบถท่าทางขณะที่กำลังยืนถือแท่งแสงไฟขนาดเล็กกวาดเส้นเป็นภาพรูปปั้นนามธรรมบนแผ่นกระจก ภาพวาดมีลักษณะของการตัดทอนรูปทรงมาจากพระพุทธรูปชินราช พระพุทธรูประดับคลาสสิกอีกองค์ของไทยที่ประดิษฐานอยู่ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก (ภาพที่ 128)

4. ผลงานชื่อ ซัลวาดอร์ ดาลี (Salvador Dali, 1904 – 1989) เนื้อหาเกี่ยวกับศิลปินชาวสเปนอีกคนหนึ่งสร้างชื่อในระดับโลก ซึ่งมีบุคลิกส่วนตัวและผลงานที่แปลกประหลาดอย่างโดดเด่นเป็นหนึ่งในสมาชิกคนสำคัญของกลุ่มศิลปินลัทธิเซอร์เรียลลิสม์ (Surrealism) เนื้อหาเป็นภาพดาลีนั่งหันหลังให้คนดู ในอิริยาบถที่กำลังเขียนภาพคนบนขาห้อยวาดรูป ส่วนคนที่เป็นแบบให้ดาลีเขียนภาพนั่งหันหลังให้ดาลี และหันหน้าเข้าผนังห้องที่มีกระจกเงาแขวนอยู่ กระจกเงาใบนี้สะท้อนภาพให้เห็นดาลีสวมใส่มงกุฎกษัตริย์แบบไทย ดู “เกินจริง” ตามแบบฉบับของเขาที่ผสมผสานไทย⁵² (ภาพที่ 129)

5. ผลงานชื่อ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี (Corrado Feroci) เนื้อหาเกี่ยวกับศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ในอิริยาบถกำลังยืนปั้นองค์พระพุทธรูปปางลีลาที่ประดิษฐาน ณ พุทธมณฑล วัชระเลือกที่จะสร้างรูปจำลองเหมือนจริงของศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี เนื่องจากมีความศรัทธาในตัวศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ที่ท่านได้สร้างคุณประโยชน์ทางด้านศิลปะไว้ในอดีต เป็นคุณูปการต่อก้าวเดินของศิลปะร่วมสมัยของไทยในอดีต สู่ปัจจุบัน และอนาคต การเชื่อมโยงวัฒนธรรมตะวันตกกับตะวันตกเข้าด้วยกัน (ภาพที่ 130)

6. ผลงานชื่อ ครูโจ หลุยส์ (สาคร ยังเขียวสด) มีเนื้อหาเกี่ยวกับครูโจ หลุยส์ ในอิริยาบถนั่งแขนทั้งสองข้างกำลังขีดตัวหุ่นเอลวิส เพรสลีย์ ที่แต่งกายตามเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเอลวิส ภายในห้องที่มีผนังสีแดงให้ความรู้สึกเป็นไทย และในส่วนของด้านหลังห้องมีหุ่นตัวนางอีก 2 ตัว สวมใส่เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับอย่างงดงาม ซึ่งครูโจ หลุยส์ใช้ในการแสดงชุดแรกๆ วัชระเลือกนำเสนอรูปจำลองของครูโจ หลุยส์ สืบเนื่องมาจากที่ท่านมีบทบาทสำคัญในการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม และได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ละครเล็ก) ผู้มีบทบาทสำคัญในการฟื้นชีวิตจิตวิญญาณของหุ่นละครเล็ก (ภาพที่ 131)

สิ่งที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งนั่นคือ ครูโจ หลุยส์ ซึ่งเป็นคนไทยมีชื่อเป็นฝรั่ง และศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ซึ่งเป็นชาวตะวันตกมีชื่อเป็นไทย ความเป็นตะวันตกในงานของวัชระมีส่วนกระตุ้นผู้ดูงาน ได้ตระหนักถึงความเป็นตะวันออกในหลายแง่มุม สัมผัสถึง สันติภาพและการอยู่ร่วมกันระหว่างความเป็นตะวันตก และตะวันออก การรวมกันของสองวัฒนธรรมอย่างกลมกลืนนำมาซึ่งความรู้สึกอันสุนทรีย์

⁵² วัชระ ประยูรคำ, ฟันจิตวิญญาณตะวันออก, สุนัขบัตร นิทรรศการ “ฟันจิตวิญญาณตะวันออก” ครั้งที่ 1 ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์เจ้าฟ้า (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2547).

1.3 ผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกระทำของมนุษย์ทั้งดี และชั่ว เพื่อตระหนักถึงผลของการกระทำปรากฏในผลงาน 2 ชุด ดังนี้

1. ผลงานชุด กาย จิต สันติ (Body Mind Peace) ปี พ.ศ. 2550 (ดั่งภาพที่ 145-156) การนำเสนอหลักแนวความคิด ความสัมพันธ์ระหว่าง “กาย” “จิต” เน้นให้ตระหนัก เห็นถึงผลกระทบ การกระทำทั้งกรรมดี และกรรมชั่ว การรักษาศีลธรรมจริยธรรม การแสวงหาอำนาจ และความโลภ ของมนุษย์ ที่เป็นบ่อเกิดความวุ่นวายต่างๆ บนโลก สงครามความขัดแย้งทางผลประโยชน์ต่างๆ โดยวัชระ ยกตัวอย่างปัญหาของความขัดแย้งต่างๆ มาเป็นประเด็นเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความจริงที่เป็นไปบนโลก ผลของการกระทำของมนุษย์หรือผู้นำที่ดีและไม่ดี เพื่อเน้นย้ำในการปลูกจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม มนุษยธรรม หรือจิตสำนึกที่ดี มุ่งเน้นให้เกิดสันติภาพ และจรรโลงโลกให้มีความสงบสุขร่วมกันบนโลกเดียวกันที่ถึงแม้จะมีวิถีชีวิต และความเชื่อต่างกัน

นำเสนอโดยใช้เนื้อหาเรื่องราวของผู้นำที่มีความโดดเด่นระดับโลก บุคคลคนสำคัญต่างๆ รวมทั้งผู้นำทางการเมืองของประเทศไทย บุคคลสำคัญอันเป็นผู้นำที่เป็นที่รู้จักในระดับโลกทั้งที่มีชีวิตอยู่ และที่ได้เสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงความเป็นสัจธรรม ร่างกาย อำนาจและทรัพย์สินเงินทองเป็นสิ่งที่ไม่จีรัง แต่ผลของการกระทำของบุคคลต่างๆ ที่เคยกระทำไว้อย่างคงอยู่ วัชระ ใช้บุคคลความสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์โลก ที่เกี่ยวข้องกับสงคราม และ สันติภาพ

2. ผลงานชุด “ทริฐิ กาย จิต” ในปี พ.ศ. 2557 - 2550 (ดั่งภาพที่ 175-179) เป็นความตั้งใจที่จะสะท้อนมุมมองที่มีต่อสังคม กิเลสของมนุษย์ที่มีมากไปหรือน้อยเกินไป ผลงานในชุดนี้วัชระใช้รูปคนอ้วนเพื่อนำเสนอถึงความหลงใหล หรือมีความสุขในการบริโภค บุคคลประเภทสุขนิยม ไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจ ใช้อารมณ์เป็นที่ตั้ง ในที่สุดก็เป็นโรคอ้วน เกิดทุกข์ ไม่สามารถไปไหนมาไหนได้สะดวก หรือเป็นตัวแทนของคนในสังคมที่รับข่าวสารบ้านเมืองข้อมูลบางอย่างที่มากจนเกินไป และวัชระใช้รูปคนที่มีรูปร่างซูบผอมหนังหุ้มกระดูก คนที่ยึดมั่นในความดีหรือยึดมั่นในบางสิ่งมากเกินไป เปรียบเสมือนคนในสังคมปัจจุบัน ที่ขาดความพอดี ไม่ยึดหลักทางสายกลางตามคำสอนขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องการมุ่งแสวงหาเงินหาแต่ทรัพย์สินเงินทองจนหลงลืมใส่ใจสุขภาพของตน หรือความสุขที่แท้จริงของชีวิตที่มากกว่าโลกของวัตถุนิยม อะไรที่มากไปหรือน้อยไปมันไม่ส่งผลที่ดี

นอกเหนือไปจากเนื้อหาของชายอ้วนและผอม วัชระ เลื่อนนำตัวละครจากรามเกียรติ์ หนุมาน (ลิง) จากหุ่นละครเล็กมาผสมผสานในการเสนอแนวความคิด โดย“ลิง” ในการแสดงทั้งหมดจะมี

สามสี่ด้วยกันดังนี้ 1. ลิงสีดำ สื่อถึงกิเลส ตัณหา 2. ลิงสีขาว สื่อถึงการยับยั้งชั่งใจ สติสมาธิต่อกิเลส 3. ลิงสีทอง สื่อถึงความดีที่บริสุทธิ์ ที่อยู่ห่างไกลจนเอื้อมไม่ถึง จับต้องไม่ได้

วิเคราะห์เนื้อหาและแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของวัชระ ประยูรคำ มีลักษณะแนวความคิดในเชิงบวก มุ่งเน้นนำเสนอทศรูปที่นำไปสู่ความดีงาม ความสุข ความสงบสุขสันติภาพ ความงามทางวัฒนธรรม การผสมผสานการสร้างสมดุลทางวัฒนธรรม การเป็นคนดี การเป็นผู้นำที่ดี สัจธรรม ความเป็นจริงที่ไปตามธรรมชาติของมนุษย์โลก การสร้างสมดุลในชีวิต

ผู้วิจัยวิเคราะห์ไปถึงชีวิตความเป็นอยู่ในวัยเยาว์ การเลี้ยงดู และการที่วัชระเติบโตมาในช่วงที่พ่อกับแม่ถอยห่างจากธุรกิจและหันมาเข้าวัดจัดงานบุญอยู่เป็นประจำ ซึ่งวัชระได้กล่าวถึงชีวิตในช่วงวัยเด็ก การใช้ชีวิตและการเติบโตในครอบครัวที่มีความพร้อมในเรื่องฐานะทางการเงิน ในช่วงขณะที่วัชระเติบโต ทำให้แนวความคิดในการสร้างงานออกมาจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของความดีงาม มากกว่าชีวิตที่ดิ้นรนหาเงินทอง มุ่งเน้นในการพัฒนาตัวเองให้เอาชนะความสามารถของตัวเอง สร้างงานศิลปะเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ และสร้างความดีงามเพื่อให้เป็นมรดกแก่คนรุ่นหลัง

เนื้อหาของผลงานวัชระเลือกถ่ายทอดเรื่องราวของมนุษย์ หรือบุคคลต่างๆ ที่เป็นที่ยึดใจ เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงเนื้อหาได้ง่าย และผู้ชมสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมถ้าเกิดความสงสัยในเนื้อหา หรือประวัติของบุคคลนั้นๆ ที่นำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ ซึ่งผลงานที่มีความโดดเด่นของวัชระจะปรากฏเนื้อหาเรื่องราวที่ใช้บุคคลสำคัญๆ เช่น พระมหากษัตริย์ในหลวงรัชกาลที่ 9 บุคคลสำคัญในวงการศิลปะในไทยและต่างประเทศอย่าง ออคุสต์ โรแดง วินเซนต์ แวนโก๊ะ ปาโบล ปิกัสโซ่ ซัลวาดอร์ ดาลี ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ครูใจ หลุยส์ และบุคคลสำคัญทางการเมือง อาทิ เหมมา เจือ ตุง แม่ชีเทเรซา เต็ง เสี่ยว ผิง มหาตมะ คานธี ผู้นำคนสำคัญอย่างบิลาเคน และประธานาธิบดี จอร์จ บุช รวมทั้งผู้นำทางการเมืองของประเทศไทย อย่างอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร เป็นต้น

มีข้อสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยสังเกตเห็นถึงความเป็นวัชระ ในเชิงความคิดของการสร้างสรรค์ผลงานคือ วัชระจะไม่สร้างผลงานที่ตัวเองไม่รู้สึกรู้สึหรือไม่ประทับใจ เช่น นิทรรศการชุด “ทรงพระบารมี พระปิยะมหาราช” และ “ทิวภูมิ กาย จิต” ปี พ.ศ. 2557 ณ ศูนย์การค้าริเวอร์ ซิตี้ เป็นช่วงที่เกิดความวุ่นวายทางการเมือง โดยกลุ่มการเมืองที่เรียกตัวเองว่า เสือเหลือง นำในหลวงรัชกาลที่ 9 ไปใช้เป็นเป็นสัญลักษณ์ วัชระจึงจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการนำพระบรมฉายาลักษณ์ของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งในปี 2557 มีผลงานในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่วัชระปั้นค้างไว้อยู่หลายชิ้น และได้กลับมาปั้นอีกครั้งหลังเหตุการณ์ทางการเมืองเบาบางลงในช่วงปี 2560 ช่วงหลัง

ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงสวรรคต ซึ่งไม่เสี่ยงต่อการชี้นำทางการเมือง หรือความขัดแย้งกับเพื่อนฝูงในเรื่องการเมือง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ในความคิดของตนเอง ความซื่อสัตย์ในการทำงานแบบสำนึก ความจริงใจในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญ ดังปรากฏเป็นผลงานพระบารมี พระปิยะมหาราช และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ภายใต้ฉันทิศการชุด “ทรงพระบารมี พระปิยะมหาราช” และ “ทิว ภาย จิต ” ให้ได้เห็นกันในช่วงเวลานั้น

การสร้างผลงานของวัชระในแต่ละนิทรรศการทั้งหมด จะมีแนวความคิดเป็นหลักสำคัญ และพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการ และการนำเสนอไปตามแนวความคิด เช่น การใช้รูปแบบประติมากรรมเหมือนจริงแบบงานต้นแบบอนุสาวรีย์ เทคนิคการปั้นประติมากรรมรูปแบบอิมเพรสชันนิสม์ หรือประทับใจ (Impressionism) ด้วยเทคนิคแบบหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส และการใช้ศิลปะการจัดวาง (Installation) และการใช้สื่อผสม (Mixed Media) ต่างๆ เข้ามาจัดการเป็นผลงานประติมากรรม จัดการองค์ประกอบของนิทรรศการให้เป็นเอกภาพทางความคิดของนิทรรศการนั้นๆ

ตารางที่ 1 การแสดงช่วงเวลาการจัดแสดงงานและเนื้อหาผลงาน

ช่วงเวลา	นิทรรศการ	เนื้อหาของผลงาน
พ.ศ. 2545	- ประดุจฟ้า โนมัสต์ ดิน ครั้งที่ 1 ณ โอเพ่นอาร์ต สเปซ กรุงเทพฯ	- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 - ทรงพระเยาว์ - ขณะยังทรงเป็นพระอนุชาในรัชกาลที่ 8 - ขึ้นครองราชย์ - ทรงผนวช - ทรงเรือใบ - ทรงงาน - รัชกาลที่ 9 กับ คุณยายที่รอรับเสด็จ - พระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีทุกพระองค์ รัชกาลที่ 1-9 - พระบิดา พระมารดา พระเชษฐาในรัชกาลที่ 9
พ.ศ. 2547	- ฟ้า จิต วิญ ญาณ ตะวัน ออก ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์	- ศิลปวัฒนธรรม - ศิลปะตะวันออกและศิลปะตะวันตก

	เจ้าฟ้า กรุงเทพฯ - พันจิตวิญญูณ ตะวัน ออก 2 ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	- บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก - หัตถศิลป์ - ประติมากรรมทางพุทธศิลป์ - พุทธสถาปัตยกรรม
พ.ศ. 2548	- พันจิตวิญญูณ ตะวันออก 3 ณ หอศิลป์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ - พันจิตวิญญูณ ตะวันออก 4 ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	- ศิลปวัฒนธรรม - ศิลปะตะวันออกและศิลปะตะวันตก - บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก - หัตถศิลป์ - ประติมากรรมทางพุทธศิลป์ - พุทธสถาปัตยกรรม
พ.ศ. 2549	- ประจักษ์ฟ้า โนมส์ ดิน 2 ณ Tang Contemporary Art กรุงเทพฯ	- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 - กษัตริย์ซึ่งเป็นเพียงบุคคลธรรมดาผู้ทรงงานเพื่อ ประชาชน พระองค์จะเสด็จไปทั่วทุกแห่งที่ ราษฎรของพระองค์ได้รับความเดือดร้อน - พระผู้มีเมตตาบารมี - กษัตริย์ผู้เปรียบดัง สมมติเทพ - กษัตริย์พระผู้มีเมตตาหรือเทวดาที่มาโปรด ให้ พ้นจากความทุกข์ยากลำบากความเดือดร้อนต่างๆ ให้หมดสิ้น
พ.ศ. 2550	- กาย จิต สันติ ณ Ardel Gallery of modern Art กรุงเทพฯ	- การกระทำดี และ ชั่ว จากการบงการจากจิต ทั้งที่จิตดีและ จิตที่ชั่วร้าย - เรื่องราวของผู้นำที่เป็นตัวแทนความเป็น มนุษย์ซึ่งต่อการสื่อให้เห็นถึง คุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม มนุษยธรรม และ จิตสำนึกดีและชั่ว - มุ่งเน้นปลูกจิตสำนึกในเชิงบวกในการ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนโดยใช้ เรื่องราว ผู้นำคนสำคัญ ต่างๆ เป็นบทเรียน

พ.ศ. 2552	- เก้า ด้วย เกล้า ณ Ardel Gallery of modern Art กรุงเทพฯ	- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ตั้งแต่พระองค์ยังทรงพระเยาว์จนถึง 60 ปี ครองราชย์ ทั้งหมดเก้าช่วง ประกอบไปด้วยเรื่องราวต่างๆ ความเป็นสังฆธรรม การเปลี่ยนแปลงในชีวิต อะไรเกิดขึ้นกับชีวิตพระองค์ ท่านบ้าง บทบาทหน้าที่ของพระองค์ที่กระทำในแต่ละช่วง
พ.ศ. 2555	- จุฬาสรรศิลป์: ในหลวง ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ	- เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นำผลงานจากชุด “ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน 1” 2545, “ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน 2” 2549, “เก้า ด้วย เกล้า” 2552 - ผลงานบางส่วนซึ่งอยู่ภายใต้การสะสม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสมาคม สมาคมศิษย์เก่า ผู้ปกครอง สาธิต มาร่วมจัดแสดงด้วย มีจำนวน 4 ชิ้น ได้แก่ “พระมหाराช” (พ.ศ. 2551) “ชัยพัฒนา 2552” (พ.ศ.2552) “พระภิกษุ ภูมิพล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพุทธศักราช 2499” (พ.ศ.2554) และ “ภูมิพล จุฬานาถ” (พ.ศ.2555)
พ.ศ. 2557	- นิทรรศการ “ทรงพระบารมี พระปิยะมหาราช” และ “ทิวทิพย์ กาย จิต ” ณ ศูนย์การค้าริเวอร์ซิตี้ กรุงเทพฯ	- เกิดจากความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของรัชกาลที่ 5 ที่ทรงเสียสละ และ ทุ่มเท เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของพสกนิกรให้อยู่เย็นเป็นสุข คั้นความเป็น “ไท” - ผลงานชุด “ทิวทิพย์ กาย จิต” ในปี พ.ศ. 2557” เป็นความตั้งใจที่จะสะท้อนมุมมองที่มีต่อสังคมกิเลสของมนุษย์ที่มีมากไปหรือน้อยเกินไป ประสุนิยม “ทิวทิพย์”
พ.ศ. 2559	- นวมหาราช พระผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์เจ้าฟ้า กรุงเทพฯ	- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 -ผลงานประติมากรรมที่ถูกรวบรวม ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2545 มาจนผลงานชิ้นใหม่ล่าสุดในปีพ.ศ. 2559

2. รูปแบบอิทธิพลทางศิลปะในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมของ วัชระ ประยูรคำ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2559

รูปแบบที่ปรากฏในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมของวัชระ ประยูรคำ มีลักษณะทางกายภาพที่เด่นชัดในลักษณะของประติมากรรมแบบเหมือนจริง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการศึกษาทางศิลปะสาขาประติมากรรมจากมหาวิทยาลัยศิลปากร และหลังจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้ทำงานทางประติมากรรมที่ได้รับการว่าจ้างต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ก่อนที่จะมาสร้างผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยการจัดแสดงเดี่ยวครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2545

การทำงานประติมากรรมรูปคนเหมือนที่ได้รับการว่าจ้างอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ วัชระ ประยูรคำ มีประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในเทคนิคทางประติมากรรมประเภทต่างๆ เช่น งานปั้นรูปเหมือนประติมากรรมบุคคลสำคัญต่างๆ และงานปั้นต้นแบบอนุสาวรีย์ งานปั้นอนุสาวรีย์ประติมากรรมหุ่นขี้ผึ้ง

วัชระ ได้นำเทคนิคทางประติมากรรมต่างๆ มาใช้ในการสร้างผลงาน ซึ่งลักษณะเด่นหลักๆ ประการสำคัญ เมื่อเจาะจงในตัวชิ้นงานหรือวัตถุทางศิลปะ (Art Objects) โดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - พ.ศ.2559 คือผลงานประติมากรรมคนเหมือนในรูปแบบและเทคนิคต่างๆ

ความเหมือนจริงถูกนำมาใช้ในผลงานศิลปะของวัชระ เป็นรูปแบบทางศิลปะที่มีความเข้าใจได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นความจริงเชิงประจักษ์มีความเชื่อตรงเข้าใจได้ง่าย และทักษะฝีมือของวัชระ ที่มีแรงบันดาลใจและความชื่นชอบในการปั้นมาตั้งแต่เด็ก โดยบริบทภาวะแวดล้อมในวัยเยาว์ ภูมิลาเนาชาติกำเนิด ความเป็นคนอีสานชนบท ที่เป็นคนมีความซื่อสัตย์และซื่อตรงต่อความคิดตนเอง ดังนั้นศิลปะแนวเหมือนจริง (Realism) จึงตอบโจทย์ของวัชระมากที่สุดในช่วงขณะ 15 ปีที่ผ่านมา นับบนเส้นทางศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art)

รูปแบบผลงานประติมากรรมที่ปรากฏในผลงานของวัชระ สามารถแบ่งตามหลักลักษณะทางกายภาพของเทคนิคทางประติมากรรมได้ดังนี้

1. ประติมากรรมรูปคนเหมือนแบบเหมือนจริงตามโครงสร้าง 2. ประติมากรรมรูปคนเหมือนแบบเหมือนจริงเทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส และ 3. ประติมากรรมรูปคนเหมือนผสมประติมากรรมหุ่นละครเล็ก

2.1 ประติมากรรมรูปคนเหมือนบุคคลสำคัญ แบบเหมือนจริงตามโครงสร้าง

ประติมากรรมรูปคนเหมือนแบบเหมือนจริงตามโครงสร้างในกลุ่มนี้จะมีลักษณะเหมือนจริงในทางรูปแบบอิมเพรสชันนิสม์ หรือประทับใจ (Impressionism) ที่เน้นสร้างสรรค์และถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และความประทับใจของผลงานเป็นหลัก ด้วยเทคนิควิธีการปั้นที่นุ่มนวลไม่ทิ้งน้ำหนักและฝีแปรง มีการเก็บรายละเอียดของสัดส่วนและโครงสร้างของประติมากรรมอย่างประณีตชัดเจน ซึ่งอิทธิพลจากงานรับจ้างปั้นรูปคนเหมือนงานปั้นต้นแบบอนุสาวรีย์ ตัวอย่างเช่น ผลงานในนิทรรศการ “ประดุจฟ้าโน้มน้ำสูดดิน 1 ในปี พ.ศ. 2545 โดยวิเคราะห์จากส่วนย่อยในนิทรรศการหรือวัตถุทางศิลปะ เป็นผลงานปั้นรูปเหมือนบุคคลหรือคล้ายผลงานต้นแบบขนาดย่อเพื่อขยายสร้างอนุสาวรีย์ เช่น ผลงานต้นแบบอนุสาวรีย์ ปรีดี พนมยงค์ ผลงานประติมากรรมที่ วัชระ ประยูรคำ ได้รับการว่าจ้างใน ปี พ.ศ. 2544

ภาพที่ 196 ตัวอย่างประติมากรรมคนเหมือนแบบเหมือนจริงของ วัชระ ประยูรคำ, (ซ้าย) “พ่อฟ้าหลวง” (POH FAH LUANG), ประติมากรรมปั้นดิน, ขนาด 53 x 15 x 30 ซม., 2545 (ขวา) “ต้นแบบอนุสาวรีย์ ปรีดี พนมยงค์”, ประติมากรรมปั้นดิน, ไม่ทราบขนาด, 2544
ที่มาภาพ : (ซ้าย) วัชระ ประยูรคำ, **สุจิตร์นิทรรศการ ประดุจฟ้าโน้มน้ำสูดดิน**, (กรุงเทพฯ, 2545). (ขวา) วัชระ ประยูรคำ, ต้นแบบอนุสาวรีย์ ปรีดี พนมยงค์, ภาพถ่ายสะสม.

ผลงานประติมากรรมของ วัชระ ประยูรคำ ในนิทรรศการเดี่ยวครั้งแรก มีลักษณะการสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิควิธีการปั้นแบบเหมือนจริงไปในทางรูปแบบอิมเพรสชันนิสม์ที่เน้นแนวความคิดในลักษณะของการสร้างและการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกของผลงาน ผลงานในช่วงแรกส่วนมากจะปั้นต้นแบบขนาดย่อเพื่อใช้ขยายสร้างอนุสาวรีย์ ซึ่งในชุดนิทรรศการช่วงแรกๆ

เช่น ตัวอย่างผลงานจากนิทรรศการชุด “ประจักษ์ฟ้าโน้มน้ำสุ่ดิน 1” ปี 2545 จะเห็นได้ว่า รัชระปั้นในหลวงรัชกาลที่ 9 ไปในทางลักษณะเหมือนจริงรูปแบบอิมเพรสชันนิสม์ไม่ชัดเจนมากนัก เนื่องจากด้วยปัจจัยของขนาดงานประติมากรรม ทำให้ไม่สามารถเก็บรายละเอียดโครงสร้างของรูปปั้นได้ไม่สมบูรณ์ครบถ้วน มีการทิ้งรายละเอียดของลายเส้นและน้ำหนักของที่แปรงที่ค่อนข้างแข็ง และเห็นชัดบนพื้นผิวรูปปั้น เช่น มีการเก็บละเอียดของเส้นผม ตา จมูก ปาก และเครื่องแต่งกายด้วยที่แปรงที่ไม่มี ความปราณีตมากพอ จึงทำให้การสื่ออารมณ์และความรู้สึกของรูปปั้นในหลวงรัชกาลที่ 9 ทางสีหน้ามีความเคร่งขรึม ดุตันและน่าเกรงขาม มากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับผลงานในชุดหลังๆ ได้แก่ ผลงาน “ในหลวงชัยพัฒนา” ในปี 2554 และ ผลงานจากนิทรรศการ “นวมหาราช พระผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร” ในปี พ.ศ.2559 และผลงาน “ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี” ในปี 2556 ที่รัชระตั้งใจเน้นการปั้นด้วยที่แปรงและลายเส้นในลักษณะประณีต พริ้วไหว มีการลงน้ำหนักของที่แปรงที่สม่ำเสมอ มีความนุ่มนวล และเก็บรายละเอียดของสัดส่วน โครงสร้าง เส้นผม รูปหน้า ตา หู จมูก ปาก และลำตัวของรูปปั้นมากขึ้น ในขณะเดียวกันยังคงทิ้งรอยที่แปรงตรงบริเวณปลายชายเสื้อของฐานรูปปั้นให้เห็นอยู่ ทำให้การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกทางสีหน้าของรูปปั้นในหลวงรัชกาลที่ 9 และ ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี มีลักษณะสุขุม อ่อนโยน อ่อนหวานและมีท่าทางที่ใจดีอย่างเห็นได้ชัด

ภาพที่ 197 รัชระ ประยูรคำ, (1,2) ผลงานจากนิทรรศการ “ประจักษ์ฟ้าโน้มน้ำสุ่ดิน 1”, ประติมากรรมปั้นดิน, ไม่ทราบขนาด, 2545 และ (3) ผลงานในหลวงชัยพัฒนา, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2554 (4) ผลงานนิทรรศการ “นวมหาราช พระผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร”, ประติมากรรมปั้นดิน, ไม่ทราบขนาด, 2559

ที่มาภาพ : (1,2)รัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ประจักษ์ฟ้าโน้มน้ำสุ่ดิน”, (กรุงเทพฯ, 2545). (3,4) รัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ ผลงานจากนิทรรศการ “นวมหาราช พระผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร”, ภาพถ่ายสะสม, 2559.

ภาพที่ 198 วัชระ ประยูรคำ, ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี, ประติมากรรมหล่อสำริด, ไม่ทราบขนาด, 2556

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการเนื่องในโอกาสครบรอบ 70 ปี มหาวิทยาลัยศิลปากร, ภาพถ่ายสะสม, 2556.

ผลงานประติมากรรมรูปคนเหมือน ของวัชระ ประยูรคำ จะเป็นผลงานประติมากรรมปั้นคนเหมือนที่มีอารมณ์ความรู้สึก และมีทักษะฝีมือที่ดี มีความเหมือนจริง มีอารมณ์ความรู้สึกและมีเอกลักษณ์ ในลักษณะประติมากรรมเหมือนจริงรูปแบบอิมเพรสชันนิสม์ที่เน้นถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึก

ถ้าวิเคราะห์ในภาพรวมของนิทรรศการ สาธารณูปโภคที่สำคัญที่มากไปกว่าทักษะฝีมือหรือความเป็นศิลปะแบบอิมเพรสชันนิสม์ในชิ้นงานประติมากรรม (Art Objects) ของวัชระ ก็คือองค์ประกอบเชิงความคิด (Concept) การเรียงร้อยเรื่องราวเนื้อหาเชิงสัญลักษณ์ มีการนำภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์หรือภาพเหตุการณ์ต่างๆ มาประติดประต่อเรื่องราวผ่านเทคนิคทางประติมากรรม การเลือกใช้สีวัสดุที่มีความหมาย วัชระเลือกใช้ดินน้ำมันในการนำเสนอผลงานในนิทรรศการชุด “ประจักษ์ฟ้าโน้มสู่ดิน 1” ปี 2545 เพื่อคงความหมายของคำว่า ดิน ที่สื่อความหมายได้ตรงตามแนวความคิดเกี่ยวข้องกับในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่มีพระนามว่า “ภูมิพล” คำว่า ภูมิ มีหมายความว่า “แผ่นดิน” และ คำว่า พล หมายความว่า “พลัง” รวมกันแล้วหมายถึง “พลังแห่งแผ่นดิน”

ตัวอย่างการจัดวางองค์ประกอบการจัดวางตำแหน่ง ระดับความสูงของผลงานแต่ละชิ้น (ภาพที่ 216) การสร้างเอกภาพเชิงความคิด มีลักษณะแบบศิลปะการจัดวาง (Installation) และศิลปะเชิงความคิด ศิลปะที่มีกรอบความคิด (Concept) ซึ่งทำให้ผลงานของวัชระ มีความแตกต่างจากผลงานประติมากรรมที่โชว์ทักษะฝีมือเพียงอย่างเดียว

ภาพที่ 199 ตัวอย่างการจัดวางประติมากรรมรูปคนเหมือนของวัชระ ประยูรคำ ซึ่งได้รับอิทธิพลป็นงานต้นแบบอนุสาวรีย์ และประติมากรรมแบบศิลปะลัทธิอิมเพรสชันนิสม์, 2545
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ ประจุไฟฟ้าโน้มนำสู่ดิน, (กรุงเทพฯ, 2545).

จากนิทรรศการชุด “ประจุไฟฟ้าโน้มนำสู่ดิน 1” ปี พ.ศ. 2545 วัชระได้พัฒนารูปแบบความเป็นศิลปะร่วมสมัยให้เด่นชัดมากขึ้น ในนิทรรศการชุด “ประจุไฟฟ้าโน้มนำสู่ดิน 2” ปี พ.ศ. 2549 เป็นประติมากรรมรูปคนเหมือนที่มีกรอบความคิด (Concept) เป็นสำคัญ ในลักษณะทางศิลปะรูปแบบศิลปะการจัดวาง (Installation)⁵³ คือมีการนำประติมากรรมรูปในหลวงรัชกาลที่ 9 มาจัดวางตั้งบนฐานติดกับผนังที่ระบายด้วยสีเหลือง และใช้แสงไฟสื่อความหมายถึงแสงพระบารมีของในหลวงรัชกาลที่ 9 และผลงานพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ประทับอยู่บนพระที่นั่งราชนทรยาน มีการใช้ศิลปะเชิงพุทธศิลป์ที่เป็นงานสถาปัตยกรรมเชิงอุดมคติโบราณ (พระที่นั่งราชนทรยาน สร้างเลียนแบบมาจากพระที่นั่งราชนทรยาน ที่สร้างในสมัยรัชกาลที่ 1) มาสร้างเป็นงานประติมากรรมเชิงสัญลักษณ์ที่มีการผสมผสานระหว่างงานประติมากรรม (ในหลวงรัชกาลที่ 9) ทรงนั่งประทับอยู่บนงานสถาปัตยกรรม (พระที่นั่งราชนทรยานจำลอง) ที่ตั้งอยู่บนฐานไม้สีดำเข้าไว้ด้วยกันในรูปแบบศิลปะจัดวาง

⁵³ ศิลปะจัดวาง (Installation) คือ การติดตั้ง, การจัดวาง, จัดวาง: คำนี้นำมาใช้อย่างกว้างขวางในวงการศิลปะ ตั้งแต่ราว ค.ศ. 1970 สำหรับการแสดงผลงานประเภท Assemblage (การผสมผสานวัสดุที่ต่างกันตั้งแต่ 2 ชิ้นเป็นต้นไป มาใช้ร่วมกันด้วยวิธีการผูก หรือเชื่อมกันให้วัสดุต่างๆ ติดกัน) และ Environment Art (ศิลปะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ด้วยการนำวัสดุสำเร็จรูป หรือวัสดุเก็บตก มาใช้สร้างสรรค์งาน) กำจร สุนพงษ์ศรี. **พจนานุกรมศัพท์ทัศนศิลป์** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559). 342.

ภาพที่ 200 ตัวอย่างการจัดวางงานประติมากรรมรูปคนเหมือนของวัชระ ประยูรคำ ซึ่งได้รับอิทธิพล
 ปันงานต้นแบบอนุสาวรีย์ และประติมากรรมแบบศิลปะอิมเพรสชันนิสม์, 2549
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สุจิตร์นิทรรศการ "ประจักษ์ฟ้าไน้มสูติน 2"**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.,
 2549).

ผลงานของวัชระ ในกลุ่มประติมากรรมรูปคนเหมือนแบบเหมือนจริงตามโครงสร้างใน
 ลักษณะประติมากรรมรูปแบบอิมเพรสชันนิสม์ หรือได้รับอิทธิพลจากงานอนุสาวรีย์นั้น สูดทำย
 ปลายทางอีกมุมมองหนึ่ง โดยบริบททางสังคมในเมืองไทย ผลงานของวัชระ ก็ต้องกลับไปสู่บทบาท
 ความเป็นวัตถุทางศิลปะ อีกครั้งเมื่อผลงานถูกแยกออกจากกัน จากนิทรรศการหรือกรอบความคิด
 ของศิลปิน และนำไปหล่อบรอนซ์เพื่อจัดจำหน่ายให้แก่นักสะสม

บริบทของผลงานประติมากรรมรูปคนเหมือนที่ปรากฏรูปเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับพระเจ้าอยู่
 ในรัชกาลที่ 9 พระมหากษัตริย์ในราชจักรีวงศ์ พระบรมวงศานุวงศ์ หรือบุคคลสำคัญต่าง ๆ
 ในราชวงศ์ซึ่งผลงานแต่ละชิ้นของแต่ละนิทรรศการ จะถูกตีคุณค่าหรือมูลค่า ในความเป็นวัตถุมงคล
 ความเป็นศิลปะเชิงพาณิชย์ เครื่องเคารพบูชากราบไหว้เหมือนตั้งงานอนุสาวรีย์ที่ครั้งหนึ่งเคยเป็น
 ประติมากรรมสมัยใหม่แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปฐานะก็เปลี่ยนไปตามเช่นกัน ปรับบทบาทเป็น
 ประติมากรรมรูปเคารพตามบริบททางสังคม ความเชื่อ ความเป็นวัฒนธรรมสมัยนิยม หรือวัฒนธรรม
 ร่วมสมัยแบบไทยๆ

ผลงานในรูปแบบประติมากรรมรูปคนเหมือนหลายชิ้นในกลุ่มนี้ของวัชระ เป็นผลงานที่ได้รับ
 การว่าจ้าง เช่น ผลงานชุดนิทรรศการ “เกล้า ด้วยเกล้า (Our Beloved King)” ปี พ.ศ. 2552 หัวใจ

หลักเกิดจากการว่าจ้างจากบริษัท Sanwa ร่วมกับ Ardel Gallery of modern Art แต่ด้วยหน้าที่ศิลปิน วัชรระยังคงคิดวิเคราะห์ให้เกิดเอกภาพของผลงานทั้งเก้าชิ้น ซึ่งความต้องการผลงานของวัชรระในกลุ่มนี้เป็นจุดที่ชี้ให้เห็นถึงความเป็นวัฒนธรรมสมัยนิยม หรือวัฒนธรรมร่วมสมัยแบบไทยๆ และการถูกรอรับโดยระบบพาณิชย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

บทสรุปของผลงานที่ใช้รูปแบบเหมือนจริงรูปเหมือนบุคคลสำคัญของวัชรระ ที่มีลักษณะทางรูปแบบอิมเพรสชันนิสม์แบบงานประติมากรรมอนุสาวรีย์ ถ้าวิเคราะห์ในภาพรวมของนิทรรศการบางนิทรรศการ จะมีการวางกรอบทางแนวคิด การสร้างเอกภาพเชิงความคิด ยกตัวอย่าง นิทรรศการชุด “ประจักษ์ฟ้าโน้มสู่ดิน 2” ปี พ.ศ. 2549 การใช้เทคนิคทางประติมากรรมแบบเหมือนจริงผสมผสานศิลปะการจัดวาง ส่วนนิทรรศการอื่นๆ ส่วนใหญ่ จะมีลักษณะที่เป็นผลงานประติมากรรมแบบโซ่วัตถุทางศิลปะ มุ่งเน้นคุณค่าในตัวชิ้นงานแบบแยกชิ้นมากกว่า จนถึงนิทรรศการชุด “นวมหาราชผู้สถิตในใจไทยนิรันดร” พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์เจ้าฟ้า กรุงเทพฯ วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2559 เป็นการรวบรวมผลงานปั้นพระบรมรูปของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 ในพระอิริยาบถต่างๆ ซึ่งผลงานประติมากรรมที่ถูกรวบรวม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 มาจนผลงานชิ้นใหม่ล่าสุด มีการแสดงปั้นสดโดย วัชรระ ประยูรคำ และผลงานประติมากรรมที่ยังไม่เคยแสดงที่ไหนมาก่อน ประติมากรรมเชิงสัญลักษณ์ที่สื่อถึงความดีงามของในหลวงรัชกาลที่ 9 เป็นบทสรุปที่ทำให้เห็นถึงความ เป็นประติมากรรมแบบวัฒนธรรมสมัยนิยม และวัฒนธรรมร่วมสมัยแบบไทยๆ ในผลงานประติมากรรมกลุ่มนี้ ผลงานประติมากรรมมีคุณค่าในตัวมันเองในแต่ชิ้น คุณค่าความดีงามของบุคคลที่ วัชรระ ใช้เป็นสัญลักษณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดคุณค่าและมูลค่าในบริบททางสังคมไทย เช่น รูปปั้นในรัชกาลที่เก้า 9 เป็นผลงานที่มีจำนวนมากที่สุดจากจำนวนผลงานที่วัชรระสร้างสรรค์มาในช่วงตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2545 - 2559 และ ในปี พ.ศ. 2559 เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงสวรรคต ยิ่งทำให้เห็นถึงคุณค่าทางศิลปะอย่างเด่นชัด ทางด้านทักษะฝีมือและทักษะเชิงความคิด อารมณ์ความรู้สึก ความมีสุนทรียศาสตร์ความงาม

2.2 ประติมากรรมแบบเหมือนจริงมากเทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส

ประติมากรรมเหมือนจริงมากเทคนิคแบบหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาสหรือประติมากรรมรูปแบบไฮเปอร์เรียลลิสติก รูปแบบที่มีความเหมือนคนจริงมากๆ เรียกได้ว่าเก็บรายละเอียดทุกรูขุมขน ทำให้ผู้ชมตกตะลึงทุกอณูของผลงานที่เก็บรายละเอียดความเหมือนจริงได้เกือบทั้งหมดแต่ยังปรากฏร่องรอยของเครื่องมืออุปกรณ์การปั้นให้เห็นอยู่บ้าง มีการเก็บรายละเอียดส่วนประกอบต่างๆ เพื่อความสมจริง เช่น ดวงตา ปลายนิ้ว รูขุมขนผิวหนัง เส้นขนเล็กๆ เส้นเลือด หรือจุดดำฝ้ากระต่างๆ

ตามผิวพรรณ อารมณ์รูปโฉมของใบหน้า เป็นสิ่งที่ทำให้ผลงานยิ่งดูดึงดูดความสนใจ และสมจริงมากขึ้น เป็นหนึ่งในรูปแบบและเทคนิคที่วัชระ ประยูรคำ นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 201 (ซ้าย) วัชระ ประยูรคำ, ซัลวาดอร์ ดาลี (1904 - 1989), (ขวา) ดวน แชนสัน, Queenie (1995)

ที่มาภาพ : (ซ้าย) วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอ นิทรรศการ “ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก” ครั้งที่ 3**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548), 20., (ขวา) Thomas Buchsteiner & Otto Letze, **Duane Hanson: Sculptures of the American Dream**, (Germany: Hatje Cantz Verlag, 2007), 61.

ภาพที่ 202 ตัวอย่างผลงานประติมากรรมเหมือนจริงมากเทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาสของวัชระ ประยูรคำ, (ก) ปาโบล ปิกัสโซ่ (Pablo Picasso), (ข) ครุโจ หลุยส์, (ค) ซัลวาดอร์ ดาลี
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **นิทรรศการ “ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก ครั้งที่ 3”**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548).

ผลงานในกลุ่มประติมากรรมเหมือนจริงมากเทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส หรือประติมากรรมรูปแบบไฮเปอร์เรียลลิสติก ของวัชระประกอบด้วยผลงานทั้งหมดหกชิ้น จากการแสดงนิทรรศการหลักๆ ในนิทรรศการชุด “ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก” ทั้งหมด 4 ครั้งหลักๆ และนำไปแสดงเป็นแบบย่อยอีกหลายต่อหลายครั้ง เป็นหนึ่งในรูปแบบการนำเสนอของวัชระที่ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี

และเป็นผลงานชุดที่แสดงความเป็นศิลปะร่วมสมัยและความเป็นสากลได้เป็นอย่างดีชัดเจนตามความตั้งใจของวัชระ ที่ต้องการสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

รูปแบบอภิปรัชญาทางศิลปะที่ปรากฏในผลงานของวัชระที่ใช้เทคนิคทางประติมากรรมเหมือนจริงมากเทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส ที่สำคัญไปกว่าทักษะฝีมือ นั่นคือ

1. ศิลปะเชิงความคิด (Conceptual Art) การใช้ความคิดเป็นหลักเกณฑ์สำคัญเป็นตัวนำการวางการตัดสินใจทั้งหมดนั้น จึงทำให้ผลงานเกิดความแตกต่างจากผลงานประติมากรรมที่มีเพียงทักษะฝีมือ วัชระเลือกใช้ทีมงานที่มีความถนัดในแต่ละด้านมาเป็นผู้ช่วยในการสร้างสรรค์ผลงานในชุดนี้ โดยวัชระจะเป็นผู้ปั้นในส่วนของใบหน้าเองทั้งหมด

2. ศิลปะการจัดวาง (Installation) คือ การติดตั้ง, การจัดวาง เป็นการแสดงผลงานประเภท Assemblage (การผสมผสานวัสดุที่ต่างกันตั้งแต่ 2 ชั้นเป็นต้นไป มาใช้ร่วมกันด้วยวิธีการผูก หรือประกอบเชื่อมกันให้วัสดุต่างๆ ติดกัน) และ Environment Art (ศิลปะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ด้วยการนำวัสดุสำเร็จรูป หรือวัสดุเก็บตก (Found Objects) มาใช้สร้างสรรค์งาน) วัชระจัดการรูปแบบของการนำเสนอด้วยการผสมสื่อต่างๆ เข้าไปในผลงาน เช่น วิดีโอ ผสมกับวัสดุสำเร็จรูปและเฟอร์นิเจอร์ เช่น เก้าอี้ไม้ โต๊ะไม้ กระจก กรอบรูป ขาหยั่งวาดรูป ประกอบเข้ากับผลงานประติมากรรมรูปแบบเหมือนจริงมากเทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส ทำให้เกิดแรงประทะและแรงดึงดูดต่อการรับรู้และความรู้สึก เช่น รูปเหมือนวินเซนต์ แวนโก๊ะ, ซัลวาดอร์ ดาลี, ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี, ปาโบล ปิกัสโซ่, ครูโจ หลุยส์ หรือออกุสต์ โรแดง เป็นต้น

ภาพที่ 203 ตัวอย่างศิลปะจัดวางในผลงานของวัชระ ประยูรคำ

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม "พื้นที่วิญญานตะวันออก ครั้งที่ 3"**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548), 16-18.

3. ศิลปะแอบโพรพริเอชัน (Appropriation) หรือศิลปะแห่งการหยิบยืม คือ การหยิบยืมภาพสำคัญที่เป็นที่รู้จักกันในประวัติศาสตร์ศิลปะมาใช้ต่อยอดทางความคิดใหม่ มีการอ้างถึงและหยิบยืมต้นแบบงานศิลปะรุ่นเก่ามาสร้างสรรค์ชิ้นใหม่จนเป็นผลงานใหม่ของศิลปิน การสร้างสรรค์ดังกล่าวมิใช่การลอกเลียนผลงานแต่เป็นการแสดงความเคารพต่อ ศิลปินผู้สร้างงานต้นแบบ ซึ่งมีผลงานที่วัชระเลื้อกนำมาสร้างสรรค์ผลงานเลียนแบบคือ การนำภาพเขียนอย่าง Dalí de espaldas pintando a Gala de espaldas ของซัลวาดอร์ ดาลี มาสร้างเป็นผลงานประติมากรรมแบบจัดวาง หรือการสร้างสรรค์ภาพทางประวัติศาสตร์ของออกุสต์ โรแดง อาทิ ภาพถ่าย Studio of Auguste Rodin มาสร้างเป็นภาพรวมของชิ้นงาน จำลองเหตุการณ์เหมือนจริงที่เคยเกิดขึ้นจริง และมีหลักฐานทางภาพถ่ายบุคคลสำคัญที่มีเนื้อหาตามแนวความคิดหลักของนิทรรศการมีความหมายเกี่ยวโยงกับพื้นที่ที่ใช้แสดงงาน เช่น ผลงาน ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี จัดแสดงที่ หอศิลป์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและ ภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาพที่ 204 (ซ้าย) Dalí Salvador, “Dalí de espaldas pintando a Gala de espaldas eternizada” (ขวา) วัชระ ประยูรคำ, ซัลวาดอร์ ดาลี (1904 – 1989)

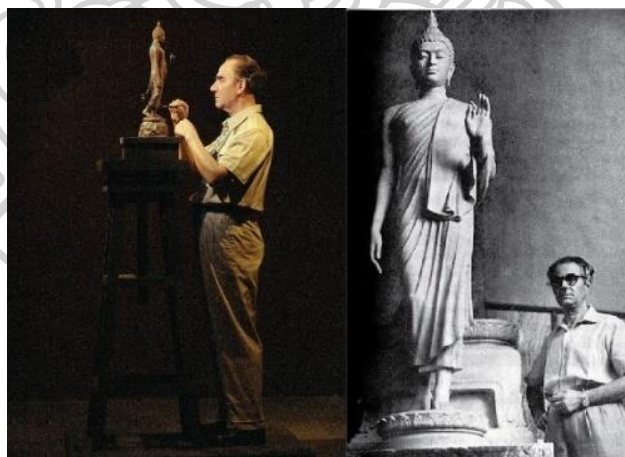
ที่มาภาพ : (บน) Dalí Salvador, Dalí de espaldas pintando a Gala de espaldas eternizada, เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://echarunvistazo.blogspot.com/2012/06/el-dia-de-los-novios.htm>. (ล่าง) วัชระ ประยูรคำ, พิพิธภัณฑสถานศิลปะร่วมสมัยไทย MOCA BANGKOK, เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/Tip2/2014/10/04/entry-2>.

ภาพที่ 205 (ซ้าย) วัชระ ประยูรคำ, ออกุสต์ โรแดง (Auguste Rodin) (ขวา) ภาพถ่าย Studio of Auguste Rodin

ที่มาภาพ : (ซ้าย) วัชระ ประยูรคำ, **สูจิบัตรนิทรรศการ "ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก" ครั้งที่ 3**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548), 22. (ขวา) Courtauld Institute of Art, **Studio of Auguste Rodin**, เข้าถึงเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.artandarchitecture.org.uk/images/conway/ba87a8ae.html>.

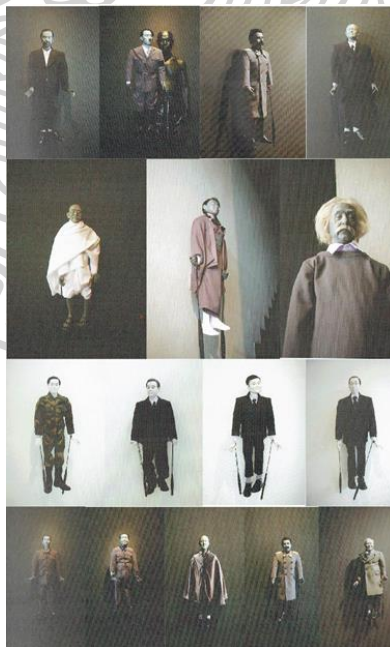
ภาพที่ 206 (ซ้าย) วัชระ ประยูรคำ, ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี (ขวา) ภาพถ่าย ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี กับต้นแบบปูนสำหรับขยายของพระพุทธรูปปางลีลา

ที่มาภาพ : (ซ้าย) วัชระ ประยูรคำ, **นิทรรศการ "ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก" ครั้งที่ 3**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548) (ขวา) Pas Thongpetch, ภาพถ่าย ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรีกับ ต้นแบบปูนสำหรับขยายของพระพุทธรูปปางลีลา, เข้าถึงเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <https://pasclass.wordpress.com/silpa-bhirasri/>.

สรุปอิทธิพลทางศิลปะของผลงานกลุ่มประติมากรรมแบบคนเหมือนจริงมากเทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาสที่ปรากฏในผลงานของวัชระ ประยูรคำ มีดังนี้ 1. มีลักษณะศิลปะรูปแบบไฮเปอร์เรียลลิสติก (Hyper Realistic) จากการสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุดส่วนตัวของ วัชระ ประยูรคำ พบหนังสือข้อมูล และหนังสือร่วมผลงานของศิลปินในกลุ่มประติมากรรมรูปแบบไฮเปอร์เรียลลิสต์ อย่าง American Dream, Ron Mueck, Xiang Jing เป็นต้น 2. ลักษณะทางศิลปะแบบแอบโพรพริเอชัน (Appropriation) การนำภาพเขียนหรือภาพถ่ายศิลปินทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการจัดองค์ประกอบหยิบยืมภาพจำของบุคคลสำคัญต่างๆ มาสร้างผลงานหรือใช้เป็นสัญลักษณ์ จากองค์ประกอบพื้นที่ของนิทรรศการด้วยศิลปะจัดวาง ที่ทุกอย่างถูกกำกับด้วยแนวความคิด หรือ 3. ศิลปะเชิงความคิดการใช้ความคิดเป็นหลักเกณฑ์สำคัญเป็นตัวนำการวางการตัดสินใจทั้งหมด

2.3 ประติมากรรมรูปคนเหมือนผสมประติมากรรมหุ่นละครเล็ก

ปรากฏประติมากรรมรูปคนเหมือนผสมประติมากรรมหุ่นละครเล็กของวัชระ ประยูรคำ มีจำนวนผลงานทั้งหมด 20 ชิ้น

ภาพที่ 207 ตัวอย่างรูปแบบศิลปะการแสดงหุ่นละครเล็กใบหน้าบุคคลสำคัญต่างๆ ของวัชระ ประยูรคำ

ที่มาภาพ :วัชระ ประยูรคำ, **สูจิบัตรนิทรรศการ “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”**,

(กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

ผลงานนิทรรศการชุด “กาย จิต สันติ” (Body Mind Peace) ในปี พ.ศ. 2550 มีลักษณะรูปแบบของประติมากรรมแบบหุ่นละครเล็กรูปเหมือนบุคคลสำคัญ และผู้นำที่มีความโดดเด่นในระดับโลก ประกอบไปด้วย หุ่นละครเล็กของผู้นำคนสำคัญต่างๆ เช่น เหมา เจ๋อ ตุง, แมซีเทเรซา, เต็ง เสี่ยว ผิง, มหาตมะ คานธี, บินลาเดน และประธานาธิบดี จอร์จ บุช รวมทั้งผู้นำทางการเมืองของประเทศไทย และประติมากรรมคนเหมือนขนาดเท่าจริง โดยวัชระเลือกใช้คนเซ็ดหุ่นแทนสัญลักษณ์เชิงความคิดด้วยสีขาวและสีดำ

ภาพที่ 208 (ซ้าย) ตัวอย่างผลงานที่ใช้รูปแบบประติมากรรมเหมือนจริงผสมกับหุ่นละครเล็กของวัชระ ประยูรคำ (ขวา) ครูโจ หลุยส์, ศิลปะการแสดงหุ่นละครเล็ก
ที่มาภาพ : (ซ้าย) วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอภัทรนิทรรศการ “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”** ณ Ardel Galler of modern Art (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550). (ขวา) Pantip , **หุ่นละครเล็กโจ หลุยส์**, เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://www.pantip.com/cafe/camera/topic/O5299756/O5299756.html>.

รูปแบบอิทธิพลทางศิลปะที่ปรากฏในผลงานชุด “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)” ในปี พ.ศ. 2550 มีรูปแบบในการนำเสนอแบบศิลปะการจัดวาง ที่มีการติดตั้งแบบลักษณะงานสามมิติ แปรผันตามพื้นที่นั้นๆ เพื่อสร้างการรับรู้ของพื้นที่ (Perception of a space)

ภาพที่ 209 ตัวอย่างรูปแบบอิทธิพลทางศิลปะในผลงานชุด “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)” ของวัชระ ประยูรคำ
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”**,
(กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

การใช้สื่อวิดีโอ หรือ วิดีโออาร์ต (Video Art) มีการใช้สื่อภาพเคลื่อนไหวที่ฉายไปยังฝาผนังของบริเวณที่จัดแสดงมีจำนวนวิดีโอทั้งหมดสองชุด คือชุดที่หนึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับหนุมานสีขาว และหนุมานสีดำ มีลักษณะเนื้อหาเชิงสัญลักษณ์ และชุดที่สองจะเป็นเหตุการณ์ความขัดแย้งของบุคคลสำคัญต่างๆ ดังภาพที่ 210

ภาพที่ 210 ตัวอย่างการใช้สื่อวิดีโอในผลงานชุด “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)” ของวัชระ ประยูรคำ

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม** “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

ภาพรวมของนิทรรศการถูกกำกับด้วย ศิลปะเชิงความคิด ในเชิงการใช้ความคิดเป็น หลักเกณฑ์สำคัญเป็นตัวนำการวางการตัดสินใจทั้งหมด โดยนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวของผู้นำที่เป็นที่ รู้จักทั่วโลกทั้งที่มีชีวิตอยู่และที่ได้เสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงความเป็นสังขาร โดยมียุทธศาสตร์เป็นสื่อ “กาย” อันเป็นสิ่งที่ไม่จริงยั่งยืน อำนาจเงินทองก็เช่นกัน แต่ผลของการกระทำ ยังคงอยู่ โดยใช้บุคคลที่มีความสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของประวัติศาสตร์โลก ที่เกี่ยวกับ สงครามและสันติภาพ ตามแนวความคิดที่วางไว้

ผลงานนิทรรศการชุด “ทิว กาย จิต” ปี พ.ศ. 2557 ใช้เทคนิคทางประติมากรรมรูปคนถอด พิมพ์จากคนจริง ประกอบกับการแสดงหุ่นละครเล็ก ซึ่งผลงานชุดนี้เป็นนิทรรศการที่มีผลงานน้อยชิ้น ที่สุด เน้นรูปแบบผลงานประติมากรรมหุ่นละครเล็ก ด้วยรูปแบบการแสดงหุ่นละครที่ใช้ตัวละครลิง หรือ หนุมาน ประกอบได้ด้วย ลิงสีดำ ลิงสีขาว และลิงสีทอง เพื่อสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ในแบบ ศิลปะเชิงความคิด ประกอบเข้ากับผลงานประติมากรรมรูปคนอ้วนสีดำ และคนผอมสีขาว ซึ่งเป็นรูป บั้นที่ถอดพิมพ์มาจากคนจริงๆ นำมาจัดแสดงในพื้นที่ที่มีการจัดการสร้างบรรยากาศภาพรวมด้วยผ้า โทนสีขาว ดังภาพที่ 211

ภาพที่ 211 ตัวอย่างรูปแบบศิลปะการแสดงหุ่นละครเล็กประติมากรรมหุ่นละครเล็ก, ประติมากรรมหุ่นละครเล็ก ,ประติมากรรมที่ถอดพิมพ์จากคนจริง
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ทรงพระبارมี พระปิยะมหาราช” และ “ทิจู กาย จิต”
ปี พ.ศ 2557, เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จากhttp://www.prfocus.co.th/newsfocus_details.php?news_id=1324.

สรุปรูปแบบอิทธิพลทางศิลปะของผลงานประติมากรรมรูปคนเหมือนผสมประติมากรรมหุ่นละครเล็ก โดยวิเคราะห์ทางกายภาพของตัวชิ้นผลงานมีลักษณะของประติมากรรมรูปแบบเหมือนจริงมาก (Hyper Realistic) ในส่วนของการฝังขนและผม ลูกตาเทียมแบบหุ่นขี้ผึ้ง มีรูปร่างและรูปทรงขนาดหุ่นละครเล็ก ใช้สัญลักษณ์เป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จัก นักการเมืองคนสำคัญโดยนำเอกลักษณ์เช่น ใบหน้าเครื่องแต่งกายมาใช้ จัดองค์ประกอบของพื้นที่ของนิทรรศการด้วย ศิลปะการจัดวาง โดยทุกสิ่งอย่างถูกกำกับด้วยแนวความคิด หรือศิลปะเชิงความคิด การใช้ความคิดเป็นหลักเกณฑ์สำคัญเป็นตัวนำการวางการตัดสินใจทั้งหมดมีการใช้สื่อวิดีโอ เรื่องราวต่างๆ เข้ามาใช้เป็นส่วนประกอบ

ตารางที่ 2 แสดงรูปแบบบอทธิทางศิลปะ ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมของ วัชระ ประยูรคำ
ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2559

ช่วงเวลา	นิทรรศการ	เนื้อหาของผลงาน
พ.ศ. 2545	- ประดูจฟ้าโน้มน้ำสู่ดิน ณ โอเพ่นอาร์ต สเปซ	- ประติมากรรมรูปคนเหมือนจริง - ประติมากรรมอนุสาวรีย์รูปเหมือนบุคคลสำคัญ - ศิลปะจัดวาง installation - ประติมากรรมรูปแบบอิมเพรสชันนิสม์
พ.ศ. 2548	- พื้นที่วิถึญญานตะวันออก 3 ณ หอศิลป์คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร - พื้นที่วิถึญญานตะวันออก 4 ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	- ประติมากรรมเหมือนจริงหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส - ศิลปะจัดวาง installation - ศิลปะเชิงความคิด - ประติมากรรมรูปแบบไฮเปอร์เรียลลิสติก
พ.ศ. 2549	- ประดูจฟ้าโน้มน้ำสู่ดิน 2 ณ Tang Contemporary Art	- ประติมากรรมรูปคนเหมือนจริง - ประติมากรรมอนุสาวรีย์รูปเหมือนบุคคลสำคัญ - ศิลปะจัดวาง - ประติมากรรมรูปแบบอิมเพรสชันนิสม์
พ.ศ. 2550	- กาย จิต สันติ ณ Ardel Gallery of modern Art	- ศิลปะจัดวาง - ประติมากรรมเหมือนจริงหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส - ประติมากรรมหุ่นละครเล็ก - การแสดงหุ่นละครเล็ก - สื่อวิดีโอ

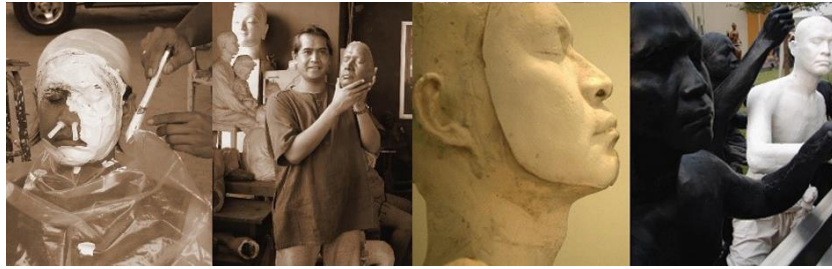
พ.ศ. 2555	- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	- ศิลปะจัดวาง - ประติมากรรมรูปคนเหมือนจริง - ประติมากรรมอนุสาวรีย์รูปเหมือนบุคคลสำคัญ
พ.ศ. 2557	- นิทรรศการ “ทรงพระบารมี พระปิยะมหาราช” และ “ทิว ภาย จิต” ณ ศูนย์การค้าริเวอร์ ซิตี้	- ประติมากรรมรูปคนเหมือนจริง - ประติมากรรมอนุสาวรีย์รูปเหมือนบุคคลสำคัญ - ประติมากรรมหุ่นละครเล็ก - การแสดงหุ่นละครเล็ก
พ.ศ. 2559	- นวมหาราช พระผู้สถิตในดวงใจ ไทยนิรันดร	- ศิลปะจัดวาง - ประติมากรรมรูปคนเหมือนจริง - ประติมากรรมอนุสาวรีย์รูปเหมือนบุคคลสำคัญ - การแสดงสด

3. เทคนิคและวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมของ วัชระ ประยูรคำ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2559

3.1. เทคนิคทางประติมากรรมที่วัชระใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม มีดังนี้

3.1.1. เทคนิคการปั้น ในการทำต้นแบบ วัชระใช้ดินน้ำมันที่ผสมเองในการปั้นต้นแบบ ด้วยเหตุผลที่ว่า ดินที่ผสมเองสามารถทำให้เกิดรอยนิ้วมือหรือแสดงเอกลักษณ์ในการปั้นได้เป็นอย่างดี เวลานำไปทำพิมพ์เพื่อหล่อโลหะ จะคงรูปและคงสภาพตามต้นแบบได้ในระดับที่วัชระพึงพอใจ

3.1.2. เทคนิคการถอดพิมพ์จากคนจริงแล้วหล่อด้วยขี้ผึ้งหรือปูนเพื่อทำเป็นต้นแบบ มีเหตุผลประกอบดังนี้ 1. ลดขั้นตอนการปั้น 2. วิธีถอดพิมพ์จากคนจริงสามารถแสดงรายละเอียดได้ดีกว่าการปั้นและใช้เวลาน้อยกว่า เช่น มือ เท้า ลำตัว แขน ขา และใบหน้า เช่น ผลงานในชุด “พื้นจิตวิญญาน ตะวันออก” 3. ภาษาทางศิลปะหรือการสื่อความหมายที่ได้จากสังขารหรือร่างกายมนุษย์ เช่น คนอ้วนและคนผอม ในผลงานชุด “กาย จิต สันติ” ถอดพิมพ์มาจากคนจริงในท่าทางที่กำลังเซ็ดหุ่น ดังภาพที่ 212

ภาพที่ 212 ตัวอย่างขบวนการถอดพิมพ์ จากใบหน้าของวัชระ ประยูรคำ
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”, (กรุงเทพฯ: ม.
ป.ท., 2550).

3.2. วัสดุทางประติมากรรมที่วัชระใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม

วัสดุในงานประติมากรรม ของวัชระจะมีทั้งวัสดุแบบประเพณีนิยม และวัสดุสมัยใหม่ เนื่องจากคุณสมบัติของวัสดุ ที่เหมาะสมกับรูปแบบของผลงานในแต่ละชิ้นหรือนิทรรศการ วัสดุแบบประเพณีนิยม เช่น ไม้ หิน, โลหะ เช่น สำริดและเหล็ก ปูนปลาสเตอร์, วัสดุสมัยใหม่ เช่น แผ่นกระจก ดินน้ำมัน เรซิน ซิลิโคน, วัสดุในชีวิตประจำวัน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระจกเงาสีอเล็กทรอนิกส์ วิดีโอ เป็นต้น ตัวอย่างวัสดุทางประติมากรรมที่วัชระใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม ดังนี้

3.2.1. วัสดุดินน้ำมัน ถูกใช้ในการแสดงผลงานชุด ประจุฟ้าโน้มสู่ดิน ณ โอเพ่นอาร์ต สเปซ พ.ศ. 2545 การเลือกใช้ วัสดุเป็นดินน้ำมันในการปั้นพระบรมรูปในหลวงรัชกาลที่ 9 ใช้ผลงานต้นแบบ วัสดุเป็นดินน้ำมันในการแสดงผลงานในนิทรรศการ สัมผัสได้ถึงความนุ่มนวล ความบริสุทธิ์ของตัววัสดุ เพื่อเน้นในเรื่องเนื้อหาความเกี่ยวเนื่องกับคำว่า “ภูมิพล” พระนามของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่มีความหมายว่า “กำลังของแผ่นดิน” ดินจึงเป็นสื่อในการนำเสนอผลงานในชุดนี้ และอีกครั้งในปี พ.ศ. 2559 ในนิทรรศการ “นวมหาราช พระผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร์” เป็นผลงานที่ วัชระสร้างผลงานโดยใช้ดินน้ำมันในการปั้นสดในนิทรรศการ ดังภาพที่ 213

ภาพที่ 213 ตัวอย่างผลงานของวัชระ ประยูรคำ ที่ใช้วัสดุดินน้ำมันในการแสดงผลงาน “มหाराชจอมราชัน (The Great King)” ขนาด 65 x 46 x 53 ซม.

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน”, (กรุงเทพฯ, 2545).

3.2.2. วัสดุโลหะหรือบรอนซ์ (โลหะผสมทองแดง: สำริด) ประติมากรรมรูปเหมือนรัชกาลที่ 9 ที่หล่อเป็นชิ้นเพื่อให้นักสะสมได้นำไปสะสม จะหล่อด้วยวัสดุบรอนซ์ ดังผลงานที่ใช้ในการแสดง นิทรรศการชุด “ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน 2” ปี พ.ศ. 2549 ณ Tang Contemporary Art ประกอบไปด้วยประติมากรรมรูปรัชกาลที่ 9 ทรงประทับอยู่บนพระที่นั่งราชานหล่อด้วยวัสดุบรอนซ์ย้อมโลหะสีน้ำเงิน และภาพผลงาน “ในหลวงชัยพัฒนา” ปี พ.ศ. 2554 เป็นต้น

ภาพที่ 214 ตัวอย่างผลงานของวัชระ ประยูรคำ ที่ใช้เทคนิคและวัสดุหล่อด้วยบรอนซ์ทำสีย้อมโลหะ
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน 2” ณ Tang Contemporary Art, ภาพถ่ายสะสม.

ภาพที่ 215 ตัวอย่างผลงานของวัชระ ประยูรคำ ที่ใช้เทคนิคและวัสดุหล่อบронซ์, ภาพผลงาน “ในหลวงชัยพัฒนา 2554” ขณะที่ช่างกำลังทำสี
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “นวมหาราช พระผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร พ.ศ. 2559”, ภาพถ่ายสะสม.

3.2.3. วัสดุเรซิน วัชระจะใช้วัสดุเรซินผสมทรายกากเพชรและสีขาว ในการหล่อต้นแบบเก็บไว้เป็นสมบัติส่วนตัวในสตูดิโอของวัชระ ซึ่งเทคนิคนี้ปรากฏในนิทรรศการชุด “ประดุจฟ้าโน้มสู่ดิน 2” ปี พ.ศ. 2549 ณ Tang Contemporary Art ด้วยผลงานประติมากรรมรูปรัชกาลที่ 9 ทรงประทับยืนในชุดชัยพัฒนา และทรงสะพายกล้องถ่ายรูป และทรงถือแผนที่ในพระหัตถ์ เป็นต้น

ภาพที่ 216 วัชระ ประยูรคำ, ห้องเก็บต้นแบบวัสดุเรซินกากเพชรและสีขาว (ของสะสมส่วนตัว)
ที่มาภาพ : กิตติกร โสตากุล, ณ ห้องขาว สตูดิโอบางเลน, ภาพถ่ายสะสม, 2561.

ภาพที่ 217 วัชระ ประยูรคำ, ประติมากรรมในหลวงรัชกาลที่ 9 ประทับยืนทำด้วยวัสดุเรซินผสม
ทรายผสมสีขาว

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “**ประจักษ์ฟ้าโน้มนัสดิน 2**” Tang Contemporary Art,
ภาพถ่ายสะสม, 2549.

3.2.4. วัสดุไฟเบอร์กลาส ปรากฏในชุดผลงานดังนี้ “**พินิจวิญญานตะวันออก**” ผลงาน
ประติมากรรมทั้งหมดจะถูกหล่อด้วยวัสดุที่เป็นซี่ผึ้งไฟเบอร์กลาส และนำมาประกอบเข้ากับวัสดุ
สำเร็จรูปต่าง ๆ

ภาพที่ 218 วัชระ ประยูรคำ, ปาโบล ปิกัสโซ่ ประติมากรรมที่สร้างมาจากวัสดุไฟเบอร์กลาส, วัสดุ
สำเร็จรูป

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอประติมากรรม “พินิจวิญญานตะวันออก” ครั้งที่ 3**, (กรุงเทพฯ:
ม.ป.ท., 2548), 1-21.

3.2.5. วัสดุสำเร็จรูป เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ ถูกนำมาใช้ในผลงานนิทรรศการเดียวกับผลงานที่ใช้วัสดุไฟเบอร์กลาสหรือประติมากรรมรูปแบบเหมือนจริงมากเทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส และประติมากรรมที่ใช้รูปแบบหุ่นละครเล็ก และยังรวมไปถึงประติมากรรมรูปคนที่ถอดพิมพ์จากคนจริง

3.2.6. เชื่อมเหล็กประกอบไม้ ปรากฏในผลงาน ที่มีลักษณะแบบศิลปะการจัดวาง เช่น นิทรรศการ “ประจุฟ้าโน้มสู่ดิน 2” ณ Tang Contemporary Art ที่มีการจัดวางรูปแบบของผลงานที่สามารถแปรผัน ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมตามสถานที่นั้นๆ

ภาพที่ 219 ภาพถ่ายรายละเอียดของผลงานที่ใช้เทคนิคเชื่อมประกอบเหล็กของวัชระ ประยูรคำ ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ "ประจุฟ้าโน้มสู่ดิน 2.5" (From Heaven to Earth 2.5), ภาพถ่ายสะสม, 2549.

ตารางที่ 3 การแสดงเทคนิคและวัสดุ ทางประติมากรรม

ช่วงเวลา	นิทรรศการ	เทคนิคและวัสดุ
พ.ศ. 2545	- ประจุฟ้าโน้มสู่ดิน ณ โอเพ่นอาร์ต สเปซ	- ดินแบบดินน้ำมัน

พ.ศ. 2547	<ul style="list-style-type: none"> - ทัศนคติวิญญานตะวันออก ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์เจ้าฟ้า - ทัศนคติวิญญานตะวันออก 2 ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประติมากรรมเหมือนจริงมากหุ่น ขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส - ขนเทียม ผมเทียม ลูกตาเทียม - วัสดุสำเร็จรูป
พ.ศ. 2548	<ul style="list-style-type: none"> - ทัศนคติวิญญานตะวันออก 3 ณ หอศิลป์คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. - ทัศนคติวิญญานตะวันออก 4 ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประติมากรรมเหมือนจริงมากหุ่น ขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส - ประติมากรรมรูปแบบไฮเปอร์ เรียลลิสติก
พ.ศ. 2549	<ul style="list-style-type: none"> - ประจุไฟฟ้าโน้มนำดิน 2 ณ ถึงแกเลอรี่ 	<ul style="list-style-type: none"> - หล่อสำริด - หล่อเรซิน - เชื่อมเหล็ก - ไม้
พ.ศ. 2550	<ul style="list-style-type: none"> - กาย จิต สันติ ณ. Ardel Gallery of modern Art 	<ul style="list-style-type: none"> - เทคนิคการถอดพิมพ์จากคนจริง - หล่อไฟเบอร์ ทำสี - หล่อบรอนซ์ - ประติมากรรมหุ่นละครเล็ก
พ.ศ. 2552	<ul style="list-style-type: none"> - แก้ว ด้วย เปล้า ณ Ardel Gallery of modern Art 	<ul style="list-style-type: none"> - ปั้นดินน้ำมัน หล่อสำริด
พ.ศ. 2555	<ul style="list-style-type: none"> - จุฬาสรรศิลป์ : ในหลวง ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ประติมากรรมรูปคนเหมือนจริง - ประติมากรรมอนุสาวรีย์รูปเหมือน บุคคลสำคัญ - ปั้นดินน้ำมันหล่อสำริด
พ.ศ. 2559	<ul style="list-style-type: none"> - นวมหาราช พระผู้สถิตใน ดวงใจไทยนิรันดร 2559 	<ul style="list-style-type: none"> - ปั้นดินน้ำมัน หล่อสำริด

4. วิเคราะห์สัญลักษณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมของ วัชระ ประยูรคำ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2559

วิเคราะห์สัญลักษณ์การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมโดยแบ่งกลุ่มตามเนื้อหาแนวความคิด
ดังนี้

4.1. สัญลักษณ์ (Symbol) ในกลุ่มของผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ในรัชกาลที่ 9

นิทรรศการชุด “ประจักษ์ฟ้าโน้มน้ำสู่ดิน 1” พระมหากษัตริย์ สัญลักษณ์ที่วัชระนำมาใช้ในการ
สร้างผลงานจะประกอบไปด้วย รูปเหมือนบุคคลต่างๆ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับในหลวงรัชกาลที่ 9
และรูปในหลวงในพระราชกรณียกิจต่างๆ

รูปเหมือนบุคคลต่างๆ ที่มีความเกี่ยวเนื่อง เช่น พระมหากษัตริย์ตั้งแต่รัชกาลที่ 1-9 วัชระ
นำมาเป็นสัญลักษณ์เพื่อนำเสนอให้นักถึงความผูกพันและความสำคัญของระบบพระมหากษัตริย์กับ
สังคมไทย ทำให้ผู้ชมย้อนกลับไปประวัติศาสตร์ในสมัยรัชกาลต่างๆ เพื่อสะท้อน และระลึกถึงคุณ
ความดีที่พระมหากษัตริย์ ทรงมีบทบาททำให้ประเทศไทยผ่านเรื่องราวมาได้โดยตลอด ซึ่งกว่าจะ
มาถึงปัจจุบันในทุกวันนี้ประเทศไทยต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอะไรมาบ้าง ภัยคุกคามจาก
ลัทธิล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก และเหตุการณ์สำคัญต่างๆ

สัญลักษณ์ที่วัชระ ใช้ในการการตอบใจหทัยตามแนวความคิดในนิทรรศการชุด “ประจักษ์ฟ้า
โน้มน้ำสู่ดิน 1” คำถามที่ว่า “อะไรที่จะสามารถสร้างให้คนหนึ่งเป็นคนดี การที่จะมาเป็นกษัตริย์ มันเกิด
จากอะไร ทำไมประชาชนจึงรักพระมหากษัตริย์ในรัชกาลที่ 9” วัชระใช้สัญลักษณ์ในการตอบ
แนวความคิด ด้วยภาพพระราชกรณียกิจต่างๆ ของในหลวงรัชกาลที่ 9 (วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2470
- 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559) อาทิ ในหลวงรัชกาลที่ 9 เสด็จขึ้นครองพระราชสมบัติ วันที่ 9 มิถุนายน
พ.ศ. 2489 ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ไทยที่ครองราชย์ยาวนานที่สุด พระองค์ทรงเป็นที่สรรเสริญ
เกี่ยวกับพระราชดำริในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โคฟี อันวานัน (Kofi Annan) เลขาธิการ
สหประชาชาติ ได้ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์แก่พระองค์ และพระองค์ทรง
เป็นเจ้าของสิทธิบัตรสิ่งประดิษฐ์ งานพระราชนิพนธ์ และงานดนตรีจำนวนหนึ่งด้วย พระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ได้ทรงอุทิศพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้โครงการ
พัฒนาประเทศไทยหลายต่อหลายโครงการ โดยเฉพาะในทางเกษตรกรรม สิ่งแวดล้อม สาธารณสุข
การส่งเสริมอาชีพ ทรัพยากรน้ำ สวัสดิการทางคมนาคม และสวัสดิการสาธารณสุข

วัชระใช้ภาพพระบรมรูปของในหลวงรัชกาลที่ 9 ในพระอิริยาบถต่างๆ นับตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ที่เคยเห็นผ่านสื่อต่างๆ ตามประวัติของพระองค์ อาทิ พระบรมรูปขณะพระองค์ทรงผนวช พระบรมรูปขณะทรงเรือใบ พระบรมรูปขณะที่ทรงโน้มพระวรกายลงรับดอกไม้ จากคุณยายท่านหนึ่งในท้องถิ่นชนบทที่มารอเฝ้ารับเสด็จเมื่อครั้งเสด็จไปจังหวัดนครพนม⁵⁴

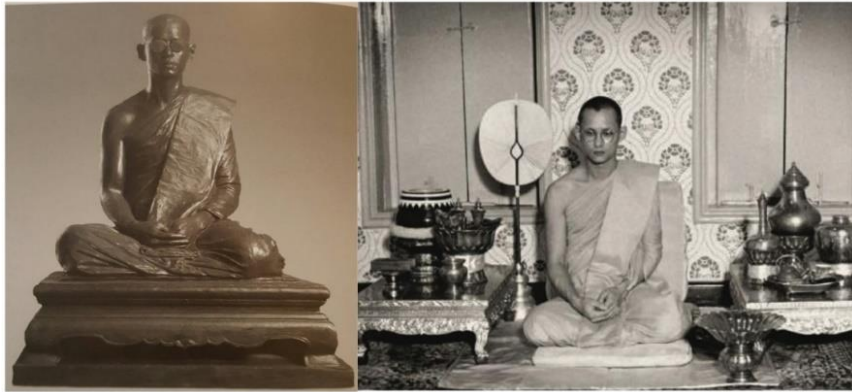

ภาพที่ 220 ตัวอย่างสัญลักษณ์ที่วัชระนำมาใช้ภาพผลงานเทียบกับภาพถ่ายเสด็จเยี่ยมราษฎรที่มาภาพ : ผู้จัดการออนไลน์, **เสด็จเยี่ยมราษฎร**, เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9590000104156>.

ถ่ายทอดผลงานสัญลักษณ์แบบเหมือนจริงเข้าใจง่ายตรงไปตรงมา สร้างเป็นผลงานประติมากรรมพระบรมรูป ในหลวงรัชกาลที่ 9 กับคุณยาย ขณะโน้มพระวรกายลงมารับดอกไม้จากคุณยาย แทนสัญลักษณ์เป็นนัยยะเพื่อจะสื่อถึงความมีเมตตาของพระองค์ที่มีต่อประชาชน ทรงไม่ถือพระวรกาย โนมลงมารับดอกไม้ของคุณยาย เปรียบประดุจฟ้าที่โน้มลงสู่ดิน

ประติมากรรมพระบรมรูปในหลวงรัชกาลที่ 9 ขณะทรงผนวช ในอิริยาบถทรงหลับพระเนตร ใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อนัยยะถึง การนำหลักธรรมมาใช้ในการทำหน้าที่กษัตริย์ “ธรรมของพระราชานำพาประเทศชาติผ่านอุปสรรคและปัญหามากมาย ในตลอดระยะเวลารัชกาลที่ผ่านมา และพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และ ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภกของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ดังภาพ

⁵⁴ วัชระ ประยูรคำ, **สัญลักษณ์นิตยสาร** ประดุจฟ้าโน้มสู่ดิน ครั้งที่ 1 ณ โอเพนอาร์ตสเปซ กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2545.

ภาพที่ 221 ตัวอย่างสัญลักษณ์ “ภูมิพลโลกิขุ” เทียบกับ ภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์ภาพในหลวงรัชกาลที่ 9 ขณะทรงผนวช
ที่มาภาพ : ไทยรัฐออนไลน์, ภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์ภาพในหลวงรัชกาลที่ 9 ขณะทรงผนวช, เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://www.siamrath.co.th/n/4879>.

ประติมากรรมพระบรมรูปในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเรือใบมด เรือใบมดเป็นเรือที่พระองค์ทรงออกแบบและทรงต่อเรือขึ้นด้วยพระองค์เอง อันแสดงถึงพระปรีชาสามารถ ซึ่งสื่อนัยยะของการแล่นเรือได้ว่า ถ้าเราทราบว่าเป็นเรือแข็งแรงแค่ไหน เราก็จะทราบว่าเราจะสู้กับอุปสรรคข้างหน้าได้หรือไม่ รับมือกับอุปสรรคนั้นได้มากน้อยแค่ไหน ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงสนพระราชหฤทัยในกีฬาเรือใบเป็นพิเศษ เนื่องจากพระองค์ทรงโปรดปรานการชก พระองค์จึงทรงต่อเรือใบด้วยพระองค์เอง และทรงทดลองแล่นเรือใบในสระน้ำภายในพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน โดยเรือใบฝีพระหัตถ์ลำแรกที่ทรงต่อด้วยพระองค์เองนั้นเป็นเรือใบพระที่นั่งเอ็นเตอร์ไพรส์ โดยพระราชทานชื่อเรือว่า "ราชปะแตน" และต่อมาทรงต่อเรือใบประเภท "โอเค" ขึ้น และทรงพระราชทานชื่อว่า "นวลฤกษ์" ซึ่งเรือนวลฤกษ์นี้เองทรงนำมาใช้ในการแข่งขันกีฬาเรือใบในกีฬาแหลมทอง ครั้งที่ 4 นอกจากนี้พระองค์ยังทรงคิดค้นออกแบบ และสร้างเรือใบขึ้นมาด้วยพระองค์เองอีก พระราชทานชื่อว่า "เรือใบแบบมด" ต่อมาทรงพัฒนาเรือใบมดขึ้นมาใหม่โดยได้พระราชทานชื่อว่า เรือใบ "แบบซูเปอร์มด" และเรือใบในตระกูลมดลำสุดท้ายที่ทรงออกแบบคือเรือใบ "แบบไมโครมด" ซึ่งต่อมาได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในหมู่เด็ก

เล่นเรือใบทั้งหลาย ถ้าย้อนดูตามประวัติศาสตร์ของพระองค์ พระองค์ทรงเป็นผู้ที่มีความสนใจและความสามารถหลายแขนง อันเป็นแบบอย่างและแรงบันดาลใจให้กับประชาชนของพระองค์

ภาพที่ 222 ตัวอย่างสัญลักษณ์ “ภาพผลงานเทียบกับภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเรือใบชูปเปอร์มด IV (HIS MAJESTY THE KING และพระทรงประกอบเรือขึ้นด้วยพระองค์เอง”
ที่มาภาพ : ผู้จัดการออนไลน์, ภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเรือใบชูปเปอร์มด, เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9590000104156>.

นิทรรศการ “ประจักษ์ฟ้าโน้มน้ำสุ่ดิน 2” ปี พ.ศ. 2549 นิทรรศการครั้งที่สอง มีเนื้อหาเรื่องราวของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ในรัชกาลที่ 9 เช่นเดียวกับครั้งที่หนึ่ง

เนื้อหาเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในรัชกาลที่ 9 จะเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกที่ประชาชนไทยรู้สึกต่อพระมหากษัตริย์ มีเนื้อหาเปรียบเทียบ โดยใช้สัญลักษณ์ตามแนวความคิดในสมัยโบราณ เมื่อประชาชนนึกถึงพระมหากษัตริย์ก็จะนึกถึงองค์สมมุติเทพที่แต่งพระองค์ด้วยเครื่องทรงเบญจราชกกุธภัณฑ์ ผู้มีบุญบารมี เป็นศูนย์รวมจิตวิญญาณประจักษ์ดังดวงใจของประชาชนชาวไทย โดยใช้สัญลักษณ์เป็นรูปประติมากรรมเหมือนจริง ที่สร้างจากภาพจำหรือภาพในประวัติศาสตร์ เช่น ภาพพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ทรงประทับยืนด้วยชุดชัยพัฒนา ทรงสะพายกล้อง และทรงถือแผนที่ในพระหัตถ์ สะท้อนภาพที่ประชาชนชาวไทยจดจำภาพลักษณ์ของพระองค์ตามภาพประวัติศาสตร์ของความเป็นจริงที่เคยเกิดขึ้น อันเป็นสัญลักษณ์สื่อถึงพระประมุขที่ทรงตรากตรำทรงงานหนักเพื่อพสก

นิกรชาวไทย ทรงงานเพื่อแก้ไขปัญหาความทุกข์ยากของราษฎร ซึ่งพระองค์ทรงให้ด้วยความบริสุทธิ์
 ของพระราชหฤทัยแสงแห่งพระบารมีที่มีต่อประชาชน และพื้นหลังกำแพงที่ติดตั้งผลงาน
 ประติมากรรมมีสัญลักษณ์ที่เกิดจากเทคนิคการสร้างสีเหลืองให้มีลักษณะการไล่น้ำหนัก มีแนวคิดเพื่อ
 สื่อถึงแสงพระบารมี ให้ปรากฏเป็นรูปธรรม

ภาพที่ 223 ตัวอย่างสัญลักษณ์ ภาพพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ทรงประทับยืนด้วยชุดชัยพัฒนา ทรง
 สะพายกล้อง และทรงถือแผนที่ในพระหัตถ์ เทียบกับภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์
 ที่มาภาพ : กระจ่อนออนไลน์, ภาพพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ประทับยืน ทรงชุดชัยพัฒนา ทรง
 สะพายกล้อง, เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จาก [https://regional.kachon.com/
 91662](https://regional.kachon.com/91662).

นิทรรศการชุด “ประจักษ์ฟ้าโน้มนัสดิน 2” รูปแบบสถาปัตยกรรมคล้ายโบราณสถานที่ใช้ใน
 การประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนาถูกนำมาในการสร้างผลงานเชิงสัญลักษณ์และเข้าไปจัดการ
 กับพื้นที่ โดยเลือกใช้พื้นที่จัดแสดงเป็นห้างสรรพสินค้าที่เป็นโลกของวัตถุและเอาไว้นองตอบความ
 ต้องการของผู้คน วัชระต้องระมัดระวังอย่างมากในเรื่องภาษาทางศิลปะว่าจะสื่อสารยังไงไม่ให้เกิด
 ภาษาของการค้าขายหรือการนำองค์ในหลวงรัชกาลที่ 9 มาสื่อสารในเชิงลักษณะของสินค้า วัชระจึง
 นำรูปแบบสถาปัตยกรรมทางศาสนามาใช้เป็นสัญลักษณ์ และสร้างบรรยากาศทางความเชื่อ ความ

ศรัทธา และความสงบ เพื่อให้ผู้ชมได้มีสมาธิ จิตใจสงบนิ่ง โดยใช้สัญลักษณ์รูปทรงของปราสาทส่วน
 ประตูด่าง นครวัด นครธม มาใช้ในการสร้างสรรค์งาน วัชระเลือกใช้เหล็กที่มีความแข็งแรงต่าง มี
 รูปแบบที่แข็งแรง สื่อนัยยะทางความรู้สึกให้กับผู้ชม ซึ่งเหล็กที่นำมาใช้เป็นสัญลักษณ์แทนความเป็น
 ปัจจุบัน

ภาพที่ 224 ตัวอย่างสัญลักษณ์ ทางสถาปัตยกรรมกับผลงานในนิทรรศการ “ประจักษ์ฟ้าโน้มสู่ดิน 2”
 ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ประจักษ์ฟ้าโน้มสู่ดิน 2”, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

วัชระได้แรงบันดาลใจมาจากสถาปัตยกรรมวัดศรีชุม และแนวความคิดในยุคสุโขทัยที่มีความ
 เชื่อว่า ก่อนจะเข้าไปในตัวโบสถ์จะต้องชำระล้างจิตใจให้สะอาดเสียก่อน พบได้ในรูปแบบของศาลา
 ล้างจิต ซึ่งวัชระได้นำระบบทางความคิดนี้มาใช้ในการแทนค่าเชิงสัญลักษณ์ เช่น กล้องหรือพื้นด้านใน
 ที่ติดตั้งผลงานประติมากรรม สื่อถึงศูนย์รวมของคนไทยทั้งชาติ ตามแนวคิดลัทธิเทวราชาหรือเทวราช
 ที่ว่าตามคติความเชื่อของพราหมณ์หรือฮินดูที่ยกพระมหากษัตริย์ขึ้นเป็นเทพเจ้าหรือเป็นเทวราช ดัง
 ภาพที่ 225

ภาพที่ 225 ตัวอย่างสัญลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมกับผลงานในนิทรรศการ “ประดุมฟ้าโน้มนัสดิน 2”
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ประดุมฟ้าโน้มนัสดิน 2”, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

ก่อนที่จะเข้าไปในส่วนของพื้นที่จัดแสดงภายใน ผู้ชมจะต้องถอดรองเท้าเดินก่อนเข้าชมผลงานด้านใน เมื่อเดินไปจะเจอรอยต่อของซุ้มประตูที่เป็นกระจกสะท้อนระหว่างตัวเสาซุ้มประตูสีดำที่มีความสูง 130 ซม. เปรียบเสมือนการผ่านรอยต่อของซุ้มประตูไปสู่อีกโลกหนึ่งซึ่งเป็นโลกของความฝันหรือความเป็นอุดมคติ โดยพื้นที่ซุ้มประตูเหล็กสีอ่อนยยะถึงความเป็นปัจจุบัน และพื้นที่จำลองภายในสื่อถึงสรวงสวรรค์ โดยมีประตูเหล็กเป็นตัวแบ่งกันพื้นที่ทั้งสองส่วนออกจากกัน ในส่วนช่วงรอยต่อของซุ้มประตูระหว่างภายนอกและภายใน กันด้วยกระจกสีถึงมหาสมุทรที่อยู่รอบๆ เขาพระสุเมรุ

เมื่อเข้าไปในห้องด้านในอีกชั้นหนึ่ง จะรู้สึกงูบวบเพราะพื้นด้านในจะมีความนุ่มต่างจากด้านนอก เป็นแนวความคิดบอชญาที่วัชระนำมาใช้ ว่าด้วยการหลุดตัวลงคุกเขาเพื่อที่จะเข้าไปเฝ้าพระมหากษัตริย์ โดยก่อนที่จะเข้าไปจะเจอธรณีประตูสีแดงสร้างเพื่อกระตุ้นอารมณ์ ความรู้สึก และพลังในแบบตะวันออก อันเห็นได้ตามขอบประตูหน้าต่างของโบสถ์ วิหาร

พื้นนุ่มด้านในเป็นพื้นสีน้ำเงิน เป็นพื้นที่ตามอุดมคติของวัชระ ที่ภายในประกอบไปด้วย สีทอง และสีน้ำเงิน อันเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงระบอบความเป็นกษัตริย์ ความนุ่มของพื้นให้ความรู้สึกแทนค่าเหมือนเข้าไปในปุยมะฆ ในความฝัน เกิดความรู้สึกที่ละมุนละไม อ่อนนุ่ม

วัชระนำแนวคิดเรื่องเขาพระสุเมรุ พระที่นั่งราเชนทรยานที่จำลองมาจากเขาพระสุเมรุ ศูนย์กลางของจักรวาล มีการตัดทอนรายละเอียดของสีทั้งหมดให้เป็นสีน้ำเงิน ดังภาพที่ 226

ภาพที่ 226 ตัวอย่างสัญลักษณ์พระที่นั่งราเชนทรยาน กับผลงานนิทรรศการ “ประดุกฟ้าโน้มนัสคืน 2”
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ประดุกฟ้าโน้มนัสคืน 2”, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

สัญลักษณ์ความหมายของพระที่นั่งราเชนทรยานเป็นประติมากรรมที่ใช้ฉลองแห่รอบพระนครในยุครัชกาลที่ 1 – รชกาลที่ 7 ตั้งแต่ รชกาลที่ 8 เป็นต้นมาจะเปลี่ยนมานั่งพระที่นั่งพุดตาลแทน ซึ่งวัชระนำตัวประติมากรรมพระที่นั่งราเชนทรยานมาสร้างแบบจำลองเสมือนเคยเกิดขึ้นจริงในช่วงสมัยของรัชกาลที่ 9 โดยให้พระบรมรูปในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงนั่งประทับอยู่บนพระที่นั่ง ด้วยชุดฉลองพระองค์เต็มยศ เปรียบเหมือนสมมุติเทพบนสวรรค์

ด้านล่างพระที่นั่งเป็นไม้ค้ำ สื่อนัยยะถึงประชาชน ความสูงของฝ่าพระบาทจะอยู่ระดับสายตาผู้ชมเพื่อสื่อถึงระดับชั้นวรรณะ ก้อนหินที่ถูกติดตั้งไว้ด้านล่างบนพื้น เปรียบได้ดังประชาชนที่เป็นความสมดุลระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชนที่ต้องเอื้อหนุนซึ่งกันและกัน มีความรักซึ่งกันและกัน สิ่งต่างๆ แวดล้อมไปด้วยบรรยากาศสีน้ำเงินซึ่งเป็นตัวแทนสีของพระมหากษัตริย์ ดังภาพที่

ภาพที่ 227 ตัวอย่างสัญลักษณ์ก้อนหิน และไม้ค้ำยันในผลงานนิทรรศการชุด “ประดุกฟ้าไน้มสู่ดิน 2”
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ประดุกฟ้าไน้มสู่ดิน 2”, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

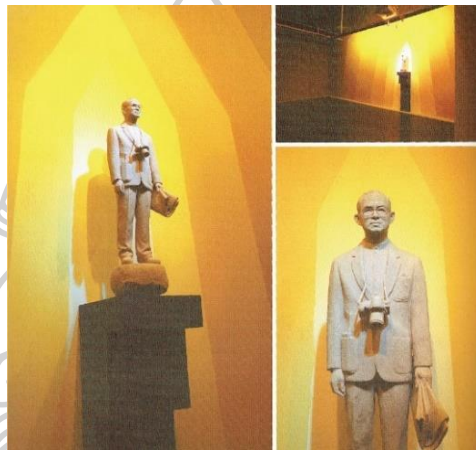
พื้นที่ในส่วนใจกลางมีประติมากรรมพระบรมรูปในหลวงรัชกาลที่ 9 อยู่กึ่งกลางห้องจัดแสดง ประดุกตั้งเสาหลัก ให้บรรยากาศอันเงียบสงบ อาจเป็นนัยสื่อถึงความสงบสุขของประเทศชาติที่ยังคงอยู่ได้ก็เพราะพระมหากษัตริย์ของชาวไทย

บนพระที่นั่งมีพระบรมรูปในหลวงรัชกาลที่ 9 กำลังนั่งนิ่งมีสมาธิ ซึ่งสิ่งที่วัชระต้องการสื่อให้เห็นคือ พระองค์ยังคงเป็นมนุษย์เหมือนกับคนปกติ แต่เรารู้สึกว่าท่านเป็นเทวดาเป็นคนที่มิบุญญาธิการมาเกิด วัชระจึงปั้นให้พระองค์หลับตา สวมใส่แว่นตาดำ และพระหัตถ์ทั้งสองข้างกุมประสานกัน สื่อความหมายว่าพระองค์มีภาระหน้าที่ที่ต้องทำ ไม่ใช่ให้เข้ามาดูแล้วกราบไหว้ หรือเห็นพระองค์เป็นดังสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระองค์ลงมาเพื่อช่วยเหลือประชาชน

ภาพที่ 228 ตัวอย่างสัญลักษณ์ประติมากรรมรูปในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงนั่งสงบนิ่ง
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ประดุกฟ้าไน้มสู่ดิน 2”, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

และเมื่อมองออกมาด้านนอกจะเห็นผลงานอีกชิ้นหนึ่งของวัชระที่เป็นงานแกะสลักหินทราย ซึ่งแทนสัญลักษณ์โลกของความเป็นจริง ที่ผนังด้านหลังชิ้นงานประติมากรรม มีการระบายสีเหลืองไล่ระดับน้ำหนักของสีเป็นแสงแห่งบารมีรอบๆ ผลงาน ใช้ความสูง 60 เซนติเมตรของประติมากรรม แทน 60 ชั้นชาในการขึ้นครองราชย์ ชุติชัยพัฒนาที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงสวมใส่ตอนเสด็จออกไปทรงงานดูแลประชาชน เปรียบเสมือนการที่พระองค์อยู่อย่างเรียบง่าย ย่อมเหยื้อย ย่อมลำบากประชาชนของพระองค์

ภาพที่ 229 ผลงานพระบรมรูปเหมือนจริงองค์พระพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ประทับยืน ทรงชุติชัยพัฒนา ทรงสะพายกล้องและทรงถือแผนที่ในพระหัตถ์ ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, สื่อบัณฑิตนิทรรศการ “ประดุจฟ้าโน้มสู่ดิน 2”, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549).

4.2 สัญลักษณ์ (Symbol) ในกลุ่มของผลงานที่เนื้อหาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม

ผลงานนิทรรศการชุด “พื้นจิตวิญญาณตะวันออก 1-2” มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมระหว่างการผสมผสานทางวัฒนธรรมของความเป็นตะวันออก-ตะวันตก ใช้สัญลักษณ์ของภาพศิลปินชาวตะวันตกที่มีชื่อเสียงระดับโลก และเป็นที่รู้จักมาใช้เป็นสื่อในการสื่อความหมายที่เข้าใจได้ง่ายและเกิดความน่าสนใจ

วัชระนำศิลปินชาวตะวันตก 4 ท่าน มาสร้างเป็นสัญลักษณ์แทนความเป็นตะวันตก และใช้ลักษณะทางวัฒนธรรมในศิลปะไทย ศิลปวัตถุ สถาปัตยกรรม ผลงานต่างๆ แทนสัญลักษณ์ความเป็น

ตะวันออก ผลงานทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญและมีคุณค่าตั้งแต่ในอดีตจวบจนปัจจุบันรวมไปถึงในอนาคต สัญลักษณ์ที่แทนความเป็นตะวันออกที่ปรากฏให้เห็นในนิทรรศการ ได้แก่ พระพุทธรชินราช พระพุทธรูปปางลีลา และพระปรางค์วัดอรุณ เป็นสิ่งแทนค่าสื่อความหมายถึง ความงาม ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม ความคิด ฝีมือ และจิตวิญญาณของช่างไทยในอดีต ศิลปะไทยที่ความงดงามในสายตาชาวต่างชาติ

สัญลักษณ์ที่แทนความเป็นตะวันตกปรากฏรูปศิลปินที่มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ศิลปะระดับโลก ในอิริยาบถต่างๆ ผสมผสานกับศิลปะคลาสสิกของไทย ดังนี้

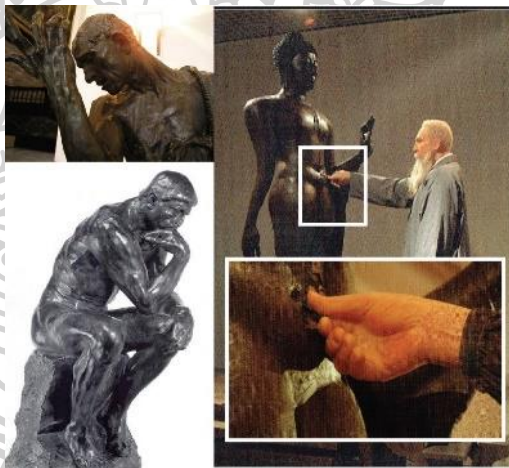
1. ออกุสต์ โรแดง (Auguste Rodin) สัญลักษณ์แทนความเป็นตะวันตก กำลังปั้นแต่งพระพุทธรูปปางลีลาอย่างประณีตบรรจง ที่เป็นสัญลักษณ์แทนความเป็นตะวันออก ซึ่งวัชระได้ปั้นพระพุทธรูปขึ้นมาใหม่โดยมิได้เก็บรายละเอียดต่างๆ ให้เหมือนองค์พระพุทธรูปต้นแบบ แต่ให้มีลักษณะใกล้เคียง โดยเน้นพื้นผิวของตัวประติมากรรมให้มีความขรุขระ ไม่เรียบเนียน ลอกเลียนแบบตามวิธีการปั้นของออกุสต์ โรแดง

โอกุสต์ โรแดง (Auguste Rodin) ค.ศ. 1840 - ค.ศ.1917) เป็นประติมากรและจิตรกรชาวฝรั่งเศส โรแดงเริ่มศึกษาประติมากรรมที่ปารีส และมีชื่อเสียงจากการสร้างรูปปั้นจำลอง เขาถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีส่วนริเริ่มในการสร้างประติมากรรมสมัยใหม่ โรแดงได้รับการศึกษาจากสถาบันวิจิตรศิลป์แห่งฝรั่งเศส (Académie des beaux-arts) การสร้างงานก็เป็นไปตามวิธีช่างอย่างที่เรียนมาเพื่อที่จะได้เป็นที่ยอมรับกับทางสถาบัน มีวิธีการปั้นในลักษณะรูปแบบอิมเพรสชันนิสม์ที่ทั้งที่แปร่งในการปั้นไม่เน้นความเรียบเนียน และเก็บรายละเอียด ซึ่งขัดแย้งกับการทำประติมากรรมตามแบบแผนดั้งเดิมอย่างเทพกรีกและโรมันที่เน้นความสวยงามมากกว่าความเหมือนจริง ผลงานของเขาจะเน้นรูปสรีระที่เหมือนจริงและเทิดทูนความงามของร่างกายตามจริง ผลงานของเขาเริ่มเป็นที่ยอมรับ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900 และกลายเป็นประติมากรที่มีชื่อเสียงที่สุดคนหนึ่งของโลก ดังภาพที่ 230-231

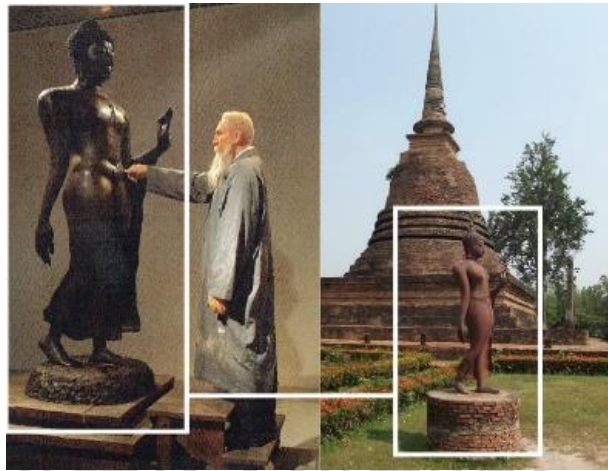
ภาพที่ 230 ตัวอย่างสัญลักษณ์ความเป็นตะวันตกในผลงานนิทรรศการชุด “ฟื้นจิตวิญญาณ ตะวันออก” เทียบกับภาพถ่าย ศิลปิน ออกุสต์ โรแดง
ที่มาภาพ : Wikipedia, **Auguste Rodin**, เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จาก
https://en.wikipedia.org/wiki/Auguste_Rodin.

ภาพที่ 231 ตัวอย่างวิธีการปั้นแบบประติมากรรมลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ ในผลงานนิทรรศการ ชุด “ฟื้นจิตวิญญาณ ตะวันออก” เทียบรูปถ่ายผลงานของ ออกุสต์ โรแดง
ที่มาภาพ : Auguste Rodin, **The Thinker**, เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จาก
<http://www.visakanv.com/blog/thinker-philosophy-rodin/>.

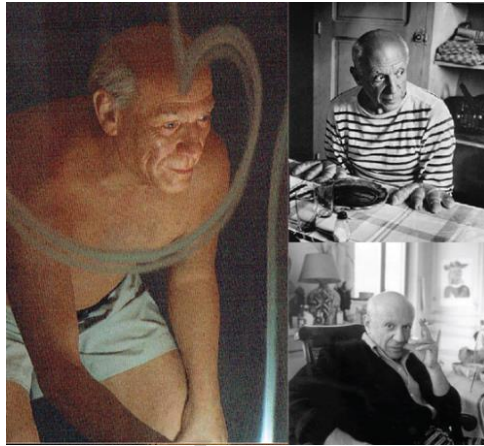
วัชรนำภาพเหมือนของโรแดงมาใช้เป็นสัญลักษณ์ในการสร้างผลงาน โดยนำเสนอและถ่ายทอดผลงานในลักษณะของการจำลองปั้นรูปเหมือนจริงของโรแดงขณะกำลังยืนบรรจงปั้นพระพุทธรูปปางลีลาในศิลปะแบบสุโขทัย ซึ่งวัชรเลือกใช้เทคนิควิธีการปั้นลักษณะเดียวกันกับวิธีการปั้นของโรแดง

วัชระเลือกพระพุทธรูปปางลีลา แทนสัญลักษณ์ของความเป็นตะวันออก โดยปั้นให้พระพุทธรูปมีลักษณะกำลังย่างก้าวเดินด้วยเท้าขวา และห้อยพระหัตถ์ขวาตามการก้าวเดิน ส่วนพระหัตถ์ซ้ายยกเสมอพระอุระป้องไปเบื้องหน้าเป็นกิริยาเดิน ลักษณะพระพุทธรูปแบบเป็นฝีมือช่างไทยสมัยเมื่อครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี หรือสมัยราชวงศ์พระร่วงครองกรุงสุโขทัย จัดเป็นพระพุทธรูปที่มีความงามและคุณค่าทางประวัติศาสตร์

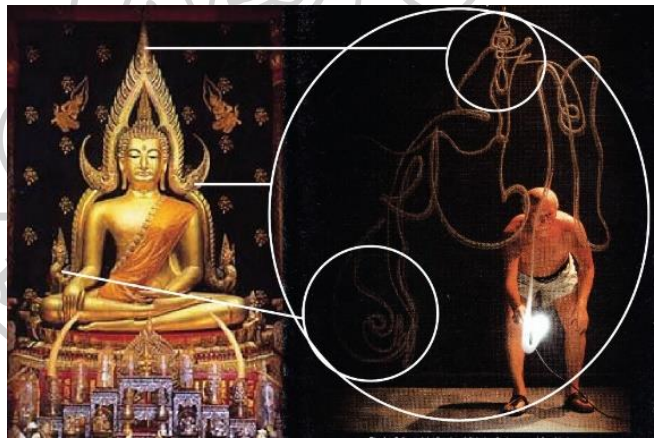

ภาพที่ 232 ตัวอย่างสัญลักษณ์สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมตะวันออก ในผลงานนิทรรศการ ชุด “พื้นจิตวิญญาณตะวันออก” เทียบกับพระพุทธรูปปางลีลา ศิลปะแบบสุโขทัย
ที่มาภาพ : (ซ้าย) วัชระ ประยูรคำ, **สูจิบัตรนิทรรศการ "พื้นจิตวิญญาณตะวันออก" ครั้งที่ 3**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548), 22. (ขวา) ชูสิริ จามรมาน, พระพุทธรูปสุโขทัย, พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์มติชน; 2547 หน้า 2.

2. ปาโบล ปิกัสโซ่ (Pablo Picasso) สัญลักษณ์แทนความเป็นตะวันตก รูปเหมือนปิกัสโซ่ขณะกำลังเขียนเส้นที่มีลักษณะของการตัดทอนรูปทรงมาจากพระพุทธรูปจีนราชสัญลักษณ์แทนความเป็นตะวันออก ใช้เทคนิคการยิงทลายลงบนกระจก แสดงให้เห็นถึงการใช้จินตนาการ จิต และมีมือ ซึ่งสัมพันธ์เป็นหนึ่งเดียวกัน แสงไฟที่อยู่ในมือของปิกัสโซ่ เป็นสัญลักษณ์แห่งปัญญา ความสงบสุข และความสัมพันธ์ทางจิตวิญญาณของชาวพุทธที่มีต่อพระพุทธศาสนาในงานชิ้นนี้ วัชระได้ใช้กรรมวิธีพันทลายที่กระจก ช่วยให้แสงไฟเกิดเส้นสาย และเส้นที่ปรากฏบนกระจกดูเคลื่อนไหวอย่างมีจังหวะลีลาสวยงาม ดังภาพที่ 233-235

ภาพที่ 233 (ซ้าย) วัชระ ประยูรคำ, ปาโบล ปิกัสโซ่ (ขวา) เปรียบเทียบกับ ภาพถ่ายปาโบล ปิกัสโซ่
ที่มาภาพ : (ซ้าย) วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม "ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก" ครั้งที่ 3,**
(กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548) (ขวา) ปาโบล ปิกัสโซ่, เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2559 เข้าถึงได้จาก
<http://time.com /3730221/its-about-time-classic-stroboscopic-photos/>.

ภาพที่ 234 ภาพสัญลักษณ์ของพระพุทธชินราชเป็นลักษณะเป็นลายเส้นที่ตัดทอนรูปทรง
เปรียบเทียบกับรูปพระพุทธรูปชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร พิษณุโลก ที่วัชระนำมาใช้
เป็นลักษณะ
ที่มาภาพ : (ซ้าย) รูปพระพุทธรูปชินราช เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2559 เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%9E%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%8A%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A> (ขวา) วัชระ ประยูรคำ, **สตูดิโอศิลปกรรม "ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก" ครั้งที่ 3,** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548)

ภาพที่ 235 รูปถ่าย ปาโบล ปิกัสโซ่ เทียบกับภาพ ปาโบล ปิกัสโซ่ มีลักษณะการหยิบยืมทางศิลปะมาใช้ในผลงาน

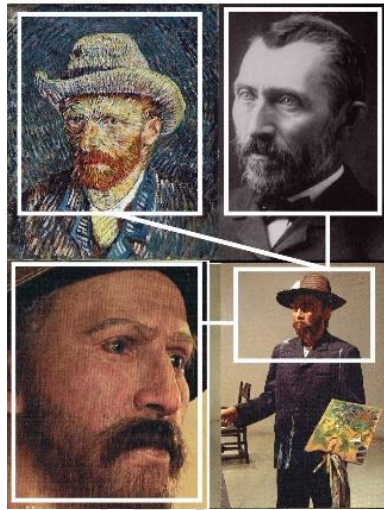
ที่มาภาพ : (ซ้าย) Pablo Picasso, เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2559 เข้าถึงได้จาก

<https://librarynu.omeka.net/items/show/16>. (ขวา) วัชร ประยูรคำ, **สุจิตร์นิทรรศการ**

“พื้นจิตวิญญาณตะวันออก” ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548)

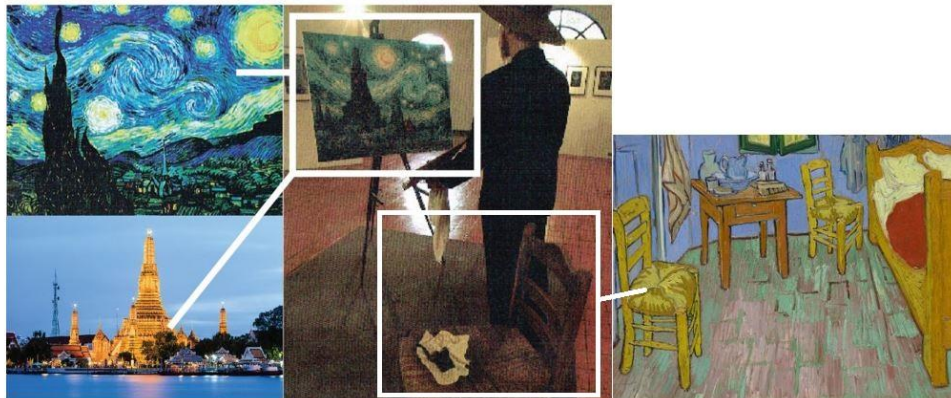
3. วินเซนต์ แวนโก๊ะ (Vincent Van Gogh) สัญลักษณ์แทนความเป็นตะวันตก อยู่ในอิริยาบถของการหยิบยืมรูปเหมือนและผลงานเขียนภาพ “Starry Night” ของแวนโก๊ะที่ชื่นชอบและรู้จักอย่างกว้างขวางมาใช้ โดยในภาพผลงานของวัชรบนเฟรมผ้าใบจะปรากฏเป็นภาพของพระพรางค์วัดอรุณแทนความเป็นตะวันออก ซึ่งวัชรต้องการสะท้อนให้เห็นถึงความชื่นชมของแวนโก๊ะที่มีต่อศิลปวัฒนธรรมของไทย ช่างๆ ขาหยั่งวาดรูปของแวนโก๊ะ มีเก้าอี้ที่ทำขึ้นใหม่ และเป็นเก้าอี้ชนิดเดียวกันกับที่ปรากฏในภาพเขียนของแวนโก๊ะ และบนเก้าอี้มีกล่องยาสูบวางอยู่ อันเป็นสัญลักษณ์ประจำตัวของแวนโก๊ะ ที่วัชรหยิบยืมมาใช้ในส่วนเพิ่มเติมรายละเอียดของชิ้นงาน ดังภาพที่ 236-238

ภาพที่ 236 วัชระ ประยูรคำ, ผลงาน วินเซนต์ แวน โก๊ะ (Vincent Van Gogh) ณ หอศิลป์ คณะจิตรกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร เปรียบเทียบกับ ภาพถ่ายและภาพผลงานภาพเขียนรูปเหมือนวินเซนต์ แวนโก๊ะ

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สูจิบัตรนิทรรศการ “ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก” ครั้งที่ 3**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548)

ภาพที่ 237 ตัวอย่างสัญลักษณ์ทางตะวันออกและตะวันตก เปรียบเทียบระหว่างผลงาน “Starry Night” และภาพ “The Bedroom” ของวินเซนต์ แวนโก๊ะ กับภาพภาพพระปรางค์วัดอรุณ
ที่มาภาพ : (ซ้าย) ไทยเลิฟทริป, **Starry Night**, เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จาก http://www.thailovetrip.com/m/view.php?id_view=592. (ขวา) มติชนออนไลน์, **The Bedroom**, เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/foreign/news_59052.

ภาพที่ 238 วัชระ ประยูรคำ, ผลงาน วินเซนต์ แวนโก๊ะ สัญลักษณ์ทางตะวันออกและตะวันตกภาพ “Starry Night” และภาพสื่อวีดิโอพระปรางค์วัดอรุณ

ที่มา : วัชระ ประยูรคำ, **สูจิบัตรนิทรรศการ “พินิจตีวัญญาณตะวันออก” ครั้งที่ 3**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548).

4. ซัลวาดอร์ ดาลี (Salvador Dali 1904 – 1989) สัญลักษณ์แทนความเป็นตะวันตก รูปเหมือนดาลี กำลังนั่งหันหลังให้กับคนดู เขากำลังนั่งเขียนภาพที่ตั้งอยู่บนขาหยั่งวาดรูป คนที่เป็นแบบให้เขียนภาพนั้นนั่งหันหลังให้ดาลี และหันหน้าเข้าผนังห้องที่มีกระจกเงาแขวนอยู่ ที่มีต้นแบบมาจากภาพ “Dalí de espaldas pintando a Gala de espaldas eternizada” ของดาลี แต่ในผลงานของวัชระ ดาลีจะสวมใส่ชุด 4 ชั้นแบบไทย เป็นหัวยักษ์สีดำสี่สัสดะเดชะ และมีเขี้ยวสีขาว แทนสัญลักษณ์ความเป็นตะวันออก โดยใช้แนวคิดของดาลีล้อเลียนทำเป็นเขี้ยวโค้งรับกับใบหน้าคล้ายยักษ์

ภาพที่ 239 (ซ้าย) รูปถ่าย ซัลวาดอร์ ดาลี กับรูปปั้นดาลีของวัชระ ประยูรคำ (ขวา) ภาพเปรียบเทียบประติมากรรม ซัลวาดอร์ ดาลี กับภาพจิตรกรรม “Dalí de espaldas pintando a Gala de espaldas eternizada” ของดาลี

ที่มาภาพ : Pinterest, **ซัลวาดอร์ ดาลี**, เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <https://www.pinterest.co.uk/explore/peintre-surr%C3%A9aliste/>.

ภาพที่ 240 (บน) วัชระ ประยูรคำ, ซัลวาดอร์ ดาลี สวมชฎา 4 ชั้น เป็นห้ายักษ์สหัสสะเดชะ (ล่าง)

ภาพเปรียบเทียบใบหน้าดาลีกับภาพทศกัณฐ์

ที่มาภาพ : (บน) พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยไทย MOCA BANGKOK, ซัลวาดอร์ ดาลี (Salvador Dali)

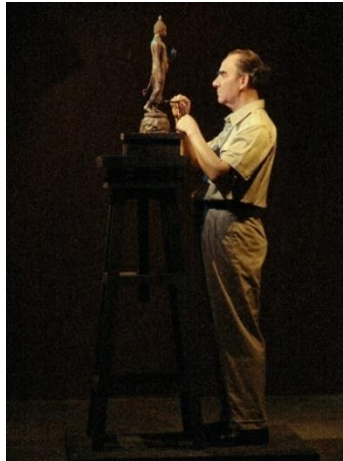
เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2560, เข้าถึงได้จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/Tip2/2014/10/04/entry-2>.

(ล่าง) ชูบารุโย, ทศกัณฐ์เจ้ายักษ์ร้ายในเรื่องรามเกียรติ์, เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์

2560, เข้าถึงได้จาก <https://www.dek-d.com/board/view/1665174/>.

นิทรรศการชุด “ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก” ครั้งที่ 3 มีสัญลักษณ์ที่วัชระนำมาใช้เป็นรูปเหมือนของปูชนียบุคคลทางศิลปะนิทรรศการชุดดังนี้

1. ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี บิดาแห่งศิลปะสมัยใหม่ของประเทศไทย แทนสัญลักษณ์ของความเป็นตะวันตก วัชระปั้นรูปเหมือนจริงของศิลป์ พีระศรี ให้อยู่ในลักษณะกำลังยืนบนต้นแบบองค์พระพุทธรูปปางลีลาที่ปัจจุบันประดิษฐาน ณ พุทธมณฑล สัญลักษณ์ของความเป็นตะวันออก พระพุทธรูปองค์ที่วัชระปั้นมีลักษณะเป็นสากลผสมกับความเป็นพุทธศิลป์ โดยวัชระเลือกสร้างรูปจำลองเหมือนจริงของศิลป์ พีระศรี เป็นสัญลักษณ์แทนความรู้สึกและความศรัทธาในสิ่งที่ท่านได้สร้างไว้ในอดีต เป็นคุณูปการ ต่อการก้าวเดินของศิลปะร่วมสมัยของไทยในอดีต สู่ปัจจุบัน อนาคต และในฐานะที่ท่านเป็นผู้ก่อตั้ง คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาพที่ 241 วัชระ ประยูรคำ, ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี แทนสัญลักษณ์ของความเป็นตะวันตกกำลังยืนบนต้นแบบองค์พระพุทธรูปปางลีลา
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สูจิบัตรนิทรรศการ “ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก” ครั้งที่ 3**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548).

ประเด็นของประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งวิวัฒนาการศิลปะในอดีต และการเดินทางสู่ความเป็นสมัยใหม่ในระดับสากล ศิลปินไทยหลายคนในอดีตและปัจจุบัน ได้รับอิทธิพลของกระแสศิลปะจากตะวันตก อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านระบบการศึกษา ซึ่งศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้ใช้ในการสอน และแนะนำลูกศิษย์ของท่านที่มหาวิทยาลัยศิลปากร และศิลปินที่ได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษา ได้สัมผัสกับงานจริง และบรรยากาศของศิลปะในโลกตะวันตก

2. ครูโจ หลุยส์ (สาคร ยิงเขี้ยวสด) ผู้มีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูชีวิตสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมแขนงหุ่นละครเล็กอย่างต่อเนื่องได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ละครเล็ก) ประจำปีพุทธศักราช 2539 วัชระปั้นรูปเหมือนครูโจ หลุยส์ ในลักษณะถูกจัดวางอยู่ภายในห้อง ซึ่งมีผนังสีแดงให้ความรู้สึกแทนความเป็นไทย เขานั่งอยู่ในอิริยาบถที่แขนทั้งสองข้างกำลังทำการเชิดตัวหุ่นเอลวิส เพรสลีย์ ที่แต่งกายตามเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเอลวิส เพรสลีย์ แทนสัญลักษณ์ของความเป็นตะวันตก ส่วนผนังด้านหลังของห้องนี้จะมีหุ่นละครเล็กตัวนางอีก 2 ตัว ซึ่งครูโจ หลุยส์ใช้ในการแสดงเป็นชุดแรกๆ ผู้ดูจะต้องมองผ่านหุ่นสองตัวที่มีเครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับที่งดงามอลังการไปยังครูโจ หลุยส์ที่อยู่ด้านหลัง เป็นการสื่อความหมายเสมือนการมองผ่านการเดินทางจากอดีตไปสู่ปัจจุบัน การบั่นหล่อผลงานชิ้นนี้ ครูโจ หลุยส์มานั่งเป็นแบบและทอดพิมพ์มือและเท้าจากตัวครูโจ หลุยส์ เป็นการบันทึกเรื่องราวและความเป็นตัวตนของผู้เป็นแบบเอาไว้

ภาพที่ 242 ครูโจ หลุยส์ (สาคร ยิ่งเชี่ยวชาญ) ถ่ายรูปกับผลงานรูปปั้นเหมือนครูโจ หลุยส์ ของวัชระ ประยูรคำ

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูจิบัตรนิทรรศการ “ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก” ครั้งที่ 3**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548).

สิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งในการใช้ในนิทรรศการ ฟื้นจิตวิญญาณตะวันออก 3 คือ ครูโจ หลุยส์ ซึ่งเป็นคนไทยมีชื่อเป็นฝรั่ง และศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ซึ่งเป็นชาวตะวันตกมีชื่อเป็นไทย นำเสนอให้เห็นถึงการผสมผสานการอยู่ร่วมกันระหว่างความเป็นตะวันตก และความเป็นตะวันออก การรวมกันของสองวัฒนธรรมอย่างกลมกลืน นำมาซึ่งความรู้สึกอันมีสุนทรีย์ แก่คิดที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์

4.3. สัญลักษณ์ (Symbol) ในกลุ่มผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกระทำของมนุษย์ทั้งดี และชั่ว เพื่อตระหนักถึงผลของการกระทำ

ผลงานนิทรรศชุด “กาย จิต สันติ” (Body Mind Peace) ปี พ.ศ. 2550 และ “ทิว กาย จิต” ปี พ.ศ. 2557

กาย จิต สันติ (Body Mind Peace) มีการนำเสนอโดยใช้หลักแนวความคิด ให้ผู้ชมตระหนักถึงผลของการกระทำทั้งดี และชั่ว การรักษาศีลธรรมจริยธรรม การแสวงหาอำนาจ และความโลภของ มนุษย์ ที่เป็นบ่อเกิดความวุ่นวายต่างๆ บนโลก สงครามความขัดแย้งทางผลประโยชน์ต่างๆ โดยเอาปัญหาของความขัดแย้งต่างๆ มาเป็นประเด็นเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความจริงที่เป็นไปบนโลกในอดีตและปัจจุบันขณะ ผลของการกระทำของผู้คนที่ดีและไม่ดีถูกหยิบยกมาเป็นสื่อสัญลักษณ์เป็น

ตัวแทนของความเป็นมนุษย์ ปุถุฆิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม มนุษยธรรม หรือจิตสำนึกที่ดี มุ่งเน้นให้เกิดสันติภาพ และจรรโลงโลกให้มีความสงบสุขร่วมกันบนโลกเดียวกันที่ถึงแม้จะมีวิถีชีวิตและความเชื่อต่างกัน

ผลงานในนิทรรศการชุด กาย จิต สันติ (Body Mind Peace) สัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความ เป็นสัจธรรม ความเป็นไปตามธรรมชาติตามหลักแนวคิดแบบพุทธ คือลักษณะทางกายภาพ “กาย” หรือร่างกายของมนุษย์ อันเป็นสิ่งที่ ไม่จีรังยั่งยืนเช่นเดียวกับอำนาจเงินทอง แต่ผลของ การกระทำของบุคคลคนต่างๆ ที่ถูกนำเป็นสัญลักษณ์นั้น หลากๆ บุคคลในผลงานชุดนี้มีทั้งมีชีวิตอยู่ และ ได้เสียชีวิตไปแล้วแต่ผลของกระทำของบุคคลนั้นๆ ยังคงอยู่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องดีหรือไม่ดี

สัญลักษณ์โดยใช้บุคคลที่มีความสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของประวัติศาสตร์โลก ที่เกี่ยวกับสงคราม และสันติภาพ เช่น ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) เป็นสัญลักษณ์และตัวแทนของ สงครามและผู้นำเผด็จการของเยอรมนีผู้โหดเหี้ยม มหาตมะคานธี เป็นสัญลักษณ์และตัวแทนของการ เรียกร้องอิสรภาพ และสันติภาพ อดีตนายกรัฐมนตรีนพคุณ ชินวัตร เป็นตัวแทนของความขัดแย้งทาง การเมืองและผลประโยชน์ความวุ่นวายในเมืองไทย

ภาพที่ 243 ตัวอย่างภาพผลงานหุ่นละครเล็กของวัชระ ประยูรคำ เทียบกับภาพบุคคลสำคัญต่างๆ ของโลก

ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สตูจิปัตร์นิทรรศการ “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

สัญลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม การนำศิลปะการเชิดหุ่นละครเล็กมาแสดง ช่วยปลุกชีวิตให้แก่หุ่นต่างๆ จนทำให้หุ่นที่ไม่มีชีวิตมีความหมายและมีคุณค่าขึ้นมา ซึ่งในนิทรรศการชุด “Body Mind Peace” วัชรระได้ปั้นหุ่นคนเชิดสีดำและสีขาวขึ้นมาพร้อมทั้งสวมใส่หน้ากากจำลองที่ถอดพิมพ์มาจากภาพเหมือนใบหน้าของตนเองให้กับหุ่นคนเชิด โดยประติมากรรมรูปคนเชิดสีดำและสีขาว สื่อความหมายเป็นตัวแทนของจิตที่ดี และจิตที่ชั่ว และหุ่นละครเล็กที่มีใบหน้าจำลองเหมือนจริงของบุคคลสำคัญต่างๆ ระดับโลก จะแทนค่าเป็นร่างกายของบุคคลที่กำลังเชิดด้วย “จิต” จิตของมนุษย์ที่ประกอบไปด้วย จิตดีและจิตชั่ว ซึ่งการกระทำต่างๆ ของจิตดีและจิตชั่ว แทนค่าสีของหุ่นคนเชิด อาทิ หุ่นคนเชิดสีขาวคือ จิตที่ดี และหุ่นคนเชิดสีดำคือ จิตที่ชั่ว

ภาพที่ 244 ตัวอย่างสัญลักษณ์แทน จิตดี และ จิตชั่ว (ประติมากรรมรูปคนเชิดหุ่น) ที่เป็นตัวบงการ การกระทำของมนุษย์ (หุ่นละครเล็กผู้นำทางการเมือง)
ที่มาภาพ : วัชรระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

การจัดการพื้นที่เชิงสัญลักษณ์ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ผลงานมีความสมบูรณ์มากขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งพื้นที่ที่จัดแสดงได้ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 พื้นที่ห้องสี่เหลี่ยมจัตุรัสห้องใหญ่ ใช้การจัดการพื้นที่เชิงสัญลักษณ์ด้วยสีขาว แทนค่าความเป็นโลกปัจจุบันเป็นพื้นที่ติดตั้งผลงาน หุ่นละครเล็กบุคคลสำคัญที่จัดแสดงไว้ 8 หุ่น วัชรระใช้หุ่นคนเชิดที่มีขนาดเท่าคนจริงทั้งหมด 4 ชุด บนพื้นที่กลางห้องจะมีฐานวงกลมจะปรากฏเป็น

สัญลักษณ์สันติภาพ (Peace) ซึ่งโรยด้วยทรายละเอียดสีขาวเป็นรูปสัญลักษณ์ ประกอบด้วยหุ่นที่มีขนาดเท่าคนจริง 2 ชุด โดยมีหุ่นคนเชิดขนาดเท่าคนจริงสีขาวจำนวน 1 หุ่น ใช้วัสดุเรซินสีขาวผสมทรายขาว เป็นสัญลักษณ์แทนจิตใต้สำนึกดี และหุ่นคนเชิดขนาดเท่าคนจริงสีดำจำนวน 2 หุ่น ใช้วัสดุเรซินสีดำผสมทรายหยาบ เป็นสัญลักษณ์แทนจิตใต้สำนึกที่ไม่ดี หุ่นทั้งสามที่ยืนอยู่บนวงกลมนี้จะถูกปิดหน้าด้วยหน้ากากที่หล่อจากใบหน้าของวัชระ หุ่นทั้งหมดถูกจัดให้อยู่ในท่าที่กำลังเชิดหุ่นละครเล็กที่เป็นผู้นำของแต่ละฝ่ายที่กำลังมีปัญหาความขัดแย้ง ส่งผลกระทบต่อผู้คนบนโลก และหุ่นอีก 2 ชุด แต่ละชุดจะถูกจัดวางอยู่ด้านข้างทั้งสองข้างของมุมห้อง สะท้อนให้เห็นปัญหาที่เป็นอยู่ของความขัดแย้ง การต่อรองต่างๆ และการไกล่เกลี่ยในโลกปัจจุบันที่แทนค่าด้วยพื้นที่ห้องสีขาวบนผนังหนังกำแพงกลางห้อง มีหุ่นละครเล็กที่เป็นตัวแทนของความเป็นกลางที่ใช้บุคคล จากสหประชาชาติ มาเป็นสัญลักษณ์ และมีหุ่นละครเล็กที่บุคคลสำคัญของประเทศไทยที่มีปัญหาในเรื่องของอำนาจและผลประโยชน์อยู่ในห้องสีขาวนี้ด้วย เช่น อดีตนายกรัฐมนตรีกษิณ ชินวัตร

ภาพที่ 245 ตัวอย่างสัญลักษณ์ทางสันติภาพที่ปรากฏบนฐานที่ใช้จัดวางผลงานของวัชระ ประยูรคำ ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”, (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

ส่วนที่ 2 พื้นที่ห้องสี่เหลี่ยมผืนผ้าห้องเล็กใช้การจัดการพื้นที่เชิงสัญลักษณ์ด้วยสีดำแทนความหมายอดีตหรือความตาย เป็นพื้นที่ติดตั้งหุ่นบุคคลสำคัญของโลกทั้งในอดีตรวม 11 หุ่น ทุกคนล้วนแต่มีความสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของประวัติศาสตร์โลกในที่เกี่ยวข้องกับสงครามและสันติภาพ ภายในพื้นที่ห้องจัดแสดงที่เป็นสีดำจะมีบันไดแคบเล็กๆ ทอดยาวขึ้นไปยังชั้นบนที่มีสีขาว

แทนความหมายของสวรรค์ – ความดี และประตูทางไปห้องน้ำ แทนความหมายของนรก ส่วนตรงกลางห้องจัดแสดงที่เป็นสีดำ จะมีกล่องสี่เหลี่ยมผืนผ้ารูปทรงที่ทำให้นึกถึงโลงศพ สีดำซึ่งมีช่องตรงกลางติดกระจกเงาโทนสีดำเอาไว้ สามารถเป็นที่นั่งพักเพื่อชมงาน แทนความหมายของความตายที่เป็นสัจธรรมของโลก ให้เห็นสังขารที่ไม่เที่ยงแท้ของมนุษย์

ภาพที่ 246 ตัวอย่างแสดงการจัดการพื้นที่ในการแสดงผลงานสัญลักษณ์แทนด้วยสีขาวและสีดำ
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, **สูจิบัตรนิทรรศการ “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)”**,
(กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550).

นอกเหนือไปจากหุ่นละครเล็กบุคคลสำคัญ ผลงานของวัชระยังประกอบด้วยภาพเคลื่อนไหวที่ฉายไปยังฝาผนังของบริเวณที่จัดแสดง ภาพหุ่นมานสีขาวและหุ่นมานสีดำกำลังถูกขีดด้วยผู้ขีดที่สวมใส่หน้ากากรูปใบหน้าของวัชระ จัดฉากหลังเป็นรูปดวงจิตสีขาวและสีดำที่เคลื่อนไหวประสานกันกับการเคลื่อนไหวของตัวหุ่น เป็นสัญลักษณ์แทนจิตใจของมนุษย์ที่กำลังต่อสู้ระหว่างความดีและความชั่วร้ายที่อยู่ภายในตน ดังภาพที่ 247

ภาพที่ 247 ตัวอย่างภาพการแสดงหนุมานสีขาวและหนุมานสีดำ กำลังถูกเชิดด้วยผู้เชิดที่สวมใส่หน้ากากรูปใบหน้าจำลองของวัชระ
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)” ณ Ardel Galler of modern Art, ภาพถ่ายสะสม, 2550.

ผลงานนิทรรศการชุด “ทิวี่ กาย จิต” ปี พ.ศ. 2557 เป็นการสะท้อนมุมมองที่มีต่อสังคมกิเลสของมนุษย์ที่มีมากเกินไปหรือน้อยเกินไป สัญลักษณ์คนอ้วนผู้ที่หลงใหล และมีความสุขอยู่กับการบริโภค ประเทสขุนิยม ไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจ และใช้อารมณ์เป็นที่ตั้ง ในที่สุดก็เป็นโรคอ้วน เกิดทุกข์ไม่สามารถไปไหนมาไหนได้สะดวกนัก แทนสัญลักษณ์ของบุคคลที่รับข่าวสารและความเกลียดชังจากสื่อสังคมมากเกินไป ก่อให้เกิด “ทิวี่” ในจิตใจ และสัญลักษณ์ชายรูปร่างผอมซูบ หนึ่งหุ้มกระดูกไม่สนใจสังคมไม่สนใจใครไม่ฟังเหตุผลของใคร เปรียบเสมือนคนในสังคมที่เกิดความขัดแย้งทางการเมือง เกิดการเลือกข้างจนไม่สนใจเหตุผลของใคร เกิดความขัดแย้งในหมู่เพื่อนญาติมิตรคนรู้จัก เพราะเรื่องความคิดเห็นทางการเมืองไม่ตรงกัน

สัญลักษณ์ของหนุมาน (ลิง) ในการแสดงทั้งหมดจะมีลิงทั้งหมดสามสีด้วยกัน คือ ลิงสีดำ ลิงสีขาว และลิงสีทอง โดยลิงสีทอง หมายถึงความดีที่บริสุทธิ์ อยู่ห่างไกลเอื้อมไม่ถึง จับต้องไม่ได้ ลิงสีดำ หมายถึง กิเลสที่ใครๆ ก็หาและเสพได้ง่าย และลิงสีขาว หมายถึง ความยับยั้งชั่งใจ ต่อกิเลส⁵⁵ ดังภาพที่ 248

⁵⁵ วัชระ ประยูรคำ. ศิลปิน. สัมภาษณ์, วันที่ 3 ตุลาคม 2559.

ภาพที่ 248 ตัวอย่างสัญลักษณ์ที่สื่อถึงร่างกายมนุษย์ทั้งสีขาวและสีดำ และสัญลักษณ์ของตัวละครหุ่นละครเล็กหนุมานสีขาวและดำ
ที่มาภาพ : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ทริฏิกาย จิต”, ภาพถ่ายสะสม, 2557.

สัญลักษณ์ของผู้เซ็ดหุ่น สื่อความหมายเป็นตัวแทนของจิตที่ดี และจิตที่ชั่ว ด้วยสีชุดของผู้เซ็ดหุ่นละครเล็กหุ่นหนุมานสีขาวและสีดำ แทนค่าด้วยชุดสีขาว หมายถึง จิตที่ดี และชุดสีดำ หมายถึง จิตที่ชั่ว

ภาพที่ 249 (ซ้าย) ตัวอย่างชุดของผู้เซ็ดหุ่นด้วยชุดสีขาวและชุดสีดำขณะทำการแสดง (ขวา) ตัวอย่างสัญลักษณ์สีขาวและดำที่ปรากฏบนตัวหุ่นละครเล็กหนุมานสีขาวและสีดำ
ที่มา : วัชระ ประยูรคำ, นิทรรศการ “ทริฏิกาย จิต”, ภาพถ่ายสะสม, 2557.

สรุปสัญลักษณ์ที่ปรากฏและเห็นได้ชัดในผลงานของวัชระ ประยูรคำ เป็นสัญลักษณ์ที่มีความเข้าใจได้ง่าย ซึ่งสัญลักษณ์ที่ปรากฏเห็นได้ชัดมากที่สุดคือ การใช้ภาพเหมือนจริงของบุคคลสำคัญเป็นที่รู้จัก เช่น พระมหากษัตริย์ในรัชกาลที่ 9 หรือภาพเหมือนจริงบุคคลสำคัญต่างๆ ระดับโลก มาใช้สื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ เป็นต้น

สัญลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมความเป็นตะวันตกและตะวันออก โดยใช้รูปเหมือนบุคคลสำคัญต่างๆ ในวงการศิลปะทั้งในไทยและต่างประเทศ อาทิ ออกุสต์ โรแดง, วินเซนต์ แวนโก๊ะ, ปาโบล ปิกัสโซ่, ซัลวาดอร์ ดาลี, ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี และครูใจ หลุยส์ เป็นต้น

สัญลักษณ์บุคคลสำคัญทางการเมือง เช่น เหมา เจ๋อ ตุง, แม่ชีเทเรซา, เต็ง เสี่ยว ผิง, มหาตมะ คานธี, บินลาเดน และประธานาธิบดี จอร์จ บุช รวมทั้งผู้นำทางการเมืองของประเทศไทยอย่าง สุรยุทธ์ จุลานนท์, ทักษิณ ชินวัตร, สนธิ บุญยรัตกลิน เป็นต้น

สัญลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของความเป็นตะวันออก โดยใช้ผลงานทางศิลปะไทย ศิลปวัตถุ และสถาปัตยกรรมต่างๆ เช่น พระพุทธชินราช, พระพุทธรูปปางลีลา และพระปรางค์วัดอรุณ พระที่นั่งราชนเรนทรนถ การแสดงหุ่นละครเล็ก เป็นต้น

สัญลักษณ์ที่เป็นสากล เช่น การใช้โทนสีต่างๆ อาทิ สีขาว สีดำ สีทอง สีแดง และสีน้ำเงิน สัญลักษณ์โดยใช้ร่างการมนุษย์ เช่น คนอ้วน คนผอม สัญลักษณ์ทางสันติภาพ เช่น Peace เป็นต้น

สัญลักษณ์ทางวัสดุ เช่น ดินน้ำมัน เหล็ก กระจก หิน ทรายขาว สัญลักษณ์รูปร่างและรูปทรงหรือฟอร์ม เช่น ไม้ค้ำยัน กล้องโทรทรรศน์ ฐานวงกลม เป็นต้น

บทที่ 5

บทสรุป

ประติมากรรมรูปคนเหมือนในประเทศไทยสมัยต้นสมัยรัตนโกสินทร์ได้รับอิทธิพลมาจาก ศิลปะสมัยอยุธยา และยังคงสืบทอดรูปแบบไทยประเพณีเรื่อยมา จวบจนมาถึงรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) พ.ศ. 2367 – 2394 เป็นจุดเริ่มต้นการคลี่คลาย รูปแบบศิลปะแบบอุดมคติไปสู่ความเหมือนจริง มีการปั้นประติมากรรมรูปคนเหมือน รูปปั้นพระสงฆ์ และขุนนาง⁵⁶ ที่มีลักษณะเหมือนจริงตามตาเห็นมากกว่าพระพุทธรูปทั่วไปไปเป็นครั้งแรกในสยาม ประเทศ โดยพยายามปั้นให้มีรายละเอียดเหมือนจริง ผสมกับลักษณะความเป็นอุดมคติแบบ พระพุทธรูป ผลงานทั้งหมดถูกสร้างขึ้นหลังจากบุคคลนั้นๆ เสียชีวิตไปแล้วทั้งสิ้น⁵⁷ ต่อมาในสมัย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) มีการสร้างประติมากรรมพระราชนุสรณ์แบบ เหมือนจริงขนาดเท่าคนจริง โดยปั้นในขณะที่บุคคลนั้นยังคงมีชีวิตอยู่เป็นชิ้นแรก และสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ได้สร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทยคือ อนุสาวรีย์พระบรมรูปทรงม้า หน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม และมีการสร้าง ผลงานประติมากรรมเพื่อประดับตกแต่งสถานที่ต่างๆ อีกมากมาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นการทำลายความ เชื่อและประเพณีดั้งเดิมของคนไทยตามคติความเชื่อที่ว่า จะทำให้คนนั้นอายุสั้นและไม่เป็นมงคล

ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) มีการว่าจ้างช่างฝรั่งเข้ามาออกแบบ ตกแต่งพระบรมราชวัง พระที่นั่งต่างๆ และรูปปั้นต่างๆ จำพวกเหรียญตรา งานปั้นอนุสาวรีย์ของ พระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ และงานปั้นภาพเหมือนขนาดใหญ่ โดยมีการเชิญช่างปั้นจาก อิตาลี ชื่อ คอร์ราโด เฟโรจี⁵⁸ มาเป็นช่างปั้นทำงานออกแบบเหรียญ และปั้นพระบรมราชานุสาวรีย์ พระมหากษัตริย์ไทยที่สำคัญๆ ซึ่งต่อมา ศิลป์ พีระศิลป์ เป็นบุคคลสำคัญผู้วางรากฐานการศึกษา ศิลปะสมัยใหม่ของประเทศไทย โดยเป็นผู้ก่อตั้งโรงเรียนประณีตศิลปกรรม หรือมหาวิทยาลัยศิลปากร

⁵⁶ รูปปั้น สมเด็จพระสังฆราช (สุก ไก่เถื่อน) ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ปั้นโดยหลวงเทพธรรณา เจ้ากรมปั้นซ้าย และรูปปั้น สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ขุน วัดโมลีโลกย์)ปั้น โดยหลวงกำลมาพิจิตร เจ้ากรมช่างปั้นขวา ,รูปปั้น เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)โดย ช่างปั้นพระสุก (ช่างเขมร) และหลวงวิจิตรนฤมิตร (ช่างไทย) ที่ร่วมกัน

⁵⁷ ตามความเชื่อของคนไทยจะไม่มีการปั้นรูปคนเหมือนจริง จะมีเพียงการสร้างรูปสมมติ เช่น พระพุทธรูป,เทวรูป หรือการสร้าง วัตถุและเจดีย์เพื่ออุทิศเฉพาะบุคคล

⁵⁸ ต่อมา คอร์ราโด เฟโรจี (Corrado Feroci) ได้โอนสัญชาติเป็นไทยและเปลี่ยนชื่อเป็นศิลป์ พีระศรี

ในปัจจุบัน ศิลป์ พีระศรี เป็นผู้เขียนตำราทางศิลปะแนวทางศิลปะแบบตะวันตก และเป็นผู้ริเริ่มให้มีการประกวดงานศิลปกรรมแห่งชาติ วางรากฐานให้แก่ศิลปะร่วมสมัยของประเทศไทยมาจนถึงปัจจุบัน

สมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) จนถึงรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร (รัชกาลที่ 10) ในปัจจุบัน การสร้างประติมากรรมได้หยั่งรากลึกลงอย่างมั่นคง มีการเรียนการสอนตามสถาบันทางศิลปะต่างๆ รวมถึงมีลัทธิทางศิลปะเกิดขึ้นมากมายในกระแสโลกศิลปะ ยังคงมีการสร้างอนุสาวรีย์บุคคลสำคัญและประติมากรรมรูปเหมือนบุคคลต่างๆ ขึ้นมากมายอย่างต่อเนื่อง

ประติมากรรมรูปคนเหมือนในศิลปะร่วมสมัยไทยปัจจุบัน ศิลปินไทยที่ได้นำรูปแบบประติมากรรมคนเหมือนมาใช้เป็นสื่อหรือเทคนิคหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยของตนตามแนวคิดและความสามารถเฉพาะตัว แสดงออกด้วยอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการ

“วัชระ ประยูรคำ” เป็นประติมากรผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทย ที่มีความโดดเด่นในเรื่องทักษะฝีมือ และแนวความคิด สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมในรูปแบบเหมือนจริง อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ผลงานประติมากรรมของวัชระ ประยูรคำ สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้ดังนี้

ผลงานกลุ่มที่ 1 ผลงานประติมากรรมที่ได้รับการว่าจ้าง ผลงานปั้นต้นแบบอนุสาวรีย์ประติมากรรมรูปคนเหมือนจริง (Realistic) หรือ ประติมากรรมเหมือนจริงแบบตามลักษณะโครงสร้างและสัดส่วนทางกายวิภาค เน้นลักษณะให้เป็นมวล อาทิเช่น ผลงานในระหว่างรับราชการกองทัตศิลปกรรมศิลปากร ประติมากรรมรูปแบบเหมือนจริงมาก (Hyper Realistic) เทคนิคประติมากรรมหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส และประติมากรรมรูปเคารพ เช่น ประติมากรรมครุฑและผลงานการปั้นประติมากรรมพระพิฆเนศ

ผลงานกลุ่มที่ 2 ผลงานประติมากรรมร่วมสมัยซึ่งวัชระ ได้นำประสบการณ์ทักษะฝีมือด้านประติมากรรมเชิงช่างจากกลุ่มผลงานที่ 1 มาพัฒนา สร้างสรรค์และผสมผสานร่วมกับแนวความคิดระหว่างช่วง พ.ศ. 2545 - 2559 สามารถจัดลำดับเวลาของนิทรรศการได้ดังนี้ 1. ผลงานนิทรรศการชุด ประจุไฟฟ้าโน้มนำสู่ดิน ปี พ.ศ. 2545 2. นิทรรศการชุด พื้นจิตวิญญาณตะวันออก ปี พ.ศ. 2547 3. นิทรรศการชุด ประจุไฟฟ้าโน้มนำสู่ดิน 2 ปี พ.ศ. 2549 4. นิทรรศการชุด กาย จิต สันติ (Body Mind Peace) ปี พ.ศ. 2550 5. นิทรรศการชุด เก้า ด้วย เปล้า ปี พ.ศ. 2552 6. นิทรรศการชุด “จุฬาฯ

สรรศิลป์: ในหลวง” ปี พ.ศ. 2555 7. นิทรรศการชุด “ทรงพระบารมี พระปิยมหาราช” และ “ทิว
กาย จิต ” ปี พ.ศ. 2557 8. นิทรรศการชุด นวมหาราช “พระผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร” ปี พ.ศ.
2559

วิเคราะห์ผลงานประติมากรรมร่วมสมัย ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2559 ของวัชระ
ประยูรคำ โดยแบ่งเป็น เนื้อหาแนวความคิด รูปแบบทางศิลปะ และวัสดุเทคนิควิธีการ สัญลักษณ์ ได้
ว่า

1. เนื้อหา และแนวความคิดของผลงานประติมากรรมในตลอดช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2559 สามารถจำแนกกลุ่มตามเนื้อหาหลักๆ ได้ดังนี้

1.1. ผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทร
มหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ในรัชกาลที่ 9

1.2. ผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมการผสมผสานทางวัฒนธรรมตะวันออกและ
วัฒนธรรมตะวันตก

1.3. ผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกระทำของมนุษย์ทั้งดี และชั่ว เพื่อตระหนักถึงผลของการกระทำ

เนื้อหาและแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของวัชระ ประยูรคำ มีลักษณะแนวความคิด
ในภาพรวมทั้งหมดในลักษณะเชิงบวก มุ่งเน้นนำเสนอบทสรุปที่นำไปสู่ความดีงาม ความสุข ความสงบ
สุข สันติภาพ ความงามทางวัฒนธรรม การผสมผสานและการสร้างสมดุลทางวัฒนธรรม การเป็นคนดี
การเป็นผู้หน้าที่ดี สัจธรรม ความเป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์โลก และการสร้างสมดุลในชีวิต

เนื้อหาผลงานมีทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและเหตุการณ์ที่ถูกจำลองขึ้นใหม่ วัชระเลือกใช้เป็น
เรื่องราวของมนุษย์ หรือบุคคลต่างๆ ที่เป็นที่ยึด เพื่อจุดประสงค์ในการสื่อสารให้สามารถเข้าใจถึง
เนื้อหาได้ง่าย ผลงานของวัชระจะปรากฏเนื้อหาเรื่องราวที่ใช้บุคคลสำคัญๆ เช่น พระมหากษัตริย์ใน
หลวงรัชกาลที่ 9 บุคคลสำคัญในวงการศิลปะในไทยและต่างประเทศอย่างเช่น ออกุสต์ โรแดง, วิน
เซนต์ แวนโก๊ะ, ปาโบล ปิกัสโซ, ซัลวาดอร์ ดาลี, ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี, ครูโจ หลุยส์ และ
บุคคลสำคัญทางการเมือง เช่น เหมา เจ๋อ ตุง, แมซีเทเรซา, เต็ง เสี่ยว ผิง, มหาตมะ คานธี ผู้นำคน
สำคัญอย่างบิลาเดน และ ประธานาธิบดี จอร์จ บุช รวมทั้งผู้นำทางการเมืองของประเทศไทย เช่น
อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร เป็นต้น

2. รูปแบบอิทธิพลทางศิลปะ ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมของ วัชระ ประยูรคำ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2559 แบ่งตามลักษณะทางประติมากรรมคนเหมือน ดังนี้

2.1. ประติมากรรมรูปคนเหมือนจริงตามโครงสร้าง ซึ่งได้อิทธิพลจากงานปั้นรูปเหมือนงานปั้นต้นแบบอนุสาวรีย์ต่างๆ และเอกลักษณ์การปั้นมีลักษณะของที่ในการปั้นรูปแบบอิมเพรสชันนิสม์ (Impressionism)

ผลงานประติมากรรมรูปคนเหมือนกลุ่มนี้จะที่ปรากฏรูปแบบเนื้อหา เรื่องราวที่เกี่ยวกับในหลวงรัชกาลที่ 9 มีลักษณะความเป็นวัฒนธรรมสมัยนิยม หรือวัฒนธรรมร่วมสมัยแบบไทย ๆ

2.2. ประติมากรรมรูปแบบเหมือนจริงมาก (Hyper Realistic) เทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส

ประติมากรรมแบบเหมือนจริงมาก เทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส หรือประติมากรรมที่ได้อิทธิพลทางศิลปะแบบไฮเปอร์เรียลลิสม์ (Hyper Realism) รูปแบบที่มีความเหมือนคนจริงมากๆ เรียกได้ว่าเก็บรายละเอียดทุกรูขุมขน มีการเก็บรายละเอียดส่วนประกอบต่างๆ เพื่อความสมจริง เช่น ดวงตา ปลายนิ้ว รูขุมขนผิวหนัง เส้นขนเล็กๆ เส้นเลือด หรือจุดดำฝ้ากระต่างๆ ตามผิวพรรณ อารมณ์รูปโฉมของใบหน้า เป็นสิ่งที่ทำให้ผลงานยิ่งดูดึงดูดความสนใจ และ สมจริงมากขึ้น เป็นหนึ่งในรูปแบบและเทคนิคที่ วัชระ ประยูรคำ นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน นิทรรศการชุด “พื้นจิตวิญญาณ ตะวันออก”

2.3. ประติมากรรมรูปคนเหมือนผสมประติมากรรมหุ่นละครเล็ก

รูปแบบประติมากรรมหุ่นละครเล็กรูปเหมือนบุคคลสำคัญ ผู้นำที่มีความโดดเด่นในระบบโลก ประกอบไปด้วย หุ่นของผู้นำคนสำคัญต่างๆ เช่น เหมา เจ๋อ ตุง, แม่ชีเทราชา, เต็ง เสี่ยว ผิง, มหาตมะ คานธี ผู้นำคนสำคัญอย่างบิลาเดน และ ประธานาธิบดี จอร์จ บุช รวมทั้งผู้นำทางการเมืองของประเทศไทย ในผลงาน ผลงานนิทรรศการชุด “กาย จิต สันติ” (Body Mind Peace) ในปี พ.ศ. 2550

ความเหมือนจริง ถูกนำมาใช้ในผลงานศิลปะของวัชระ ในรูปแบบทางศิลปะที่เข้าใจได้ง่าย และเห็นเป็นรูปธรรม เป็นความจริงที่ประจักษ์ตรงไปตรงมาบนเส้นทางศิลปะร่วมสมัย ระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2559 พบรูปแบบศิลปะที่วัชระนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ดังนี้

- ศิลปะการจัดวาง (Installation) วัชระจัดการรูปแบบของการนำเสนอด้วยการผสมสื่อต่างๆ เข้าไปในผลงาน เช่น วีดิโอ ผสมกับวัสดุสำเร็จรูปและเฟอร์นิเจอร์ เช่น แก้วไม้ โต๊ะไม้ กระจก กรอบรูป ขาหยั่งวาดรูป ประกอบเข้ากับผลงานประติมากรรมรูปแบบเหมือนจริงมากเทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส ทำให้เกิดแรงประทะและแรงดึงดูดต่อการรับรู้และความรู้สึก เช่น รูปเหมือนแวนโก๊ะ รูปเหมือนดาลี รูปเหมือนศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี รูปเหมือนปีกส์โซ่ รูปเหมือนครูโจ หลุยส์ หรือรูปเหมือนออกุสต์ โรแดง เป็นต้น

- ศิลปะแอบโพรพริเอชัน (Appropriation) หรือศิลปะแห่งการหยิบ วัชระเลือกนำมาสร้างสรรค์ผลงานเลียนแบบคือ การนำภาพเขียนอย่าง Dalí de espaldas pintando a Gala de espaldas ของซัลวาดอร์ ดาลี มาสร้างเป็นผลงานประติมากรรมแบบจัดวาง หรือการสร้างสรรค์ภาพทางประวัติศาสตร์ของวินเซนต์ แวนโก๊ะ อาทิ ภาพถ่าย Studio of Auguste Rodin มาเป็นโครงสร้างภาพรวมของชิ้นงาน จำลองเหตุการณ์เหมือนจริงที่เคยเกิดขึ้นจริง และมีหลักฐานทางภาพถ่ายบุคคลสำคัญที่มีเนื้อหาตามแนวความคิดหลักของนิทรรศการมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่ใช้แสดงงาน เช่น ผลงาน ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี จัดแสดงที่ หอศิลป์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและ ภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

- การใช้สื่อวีดิโอ (Video Art) มีลักษณะเนื้อหาเชิงสัญลักษณ์ และมีภาพเคลื่อนไหว เช่น รูปแบบศิลปะการแสดงหุ่นละครเล็ก ที่ใช้ตัวละครหุ่นมาน (ลิง) ลิงสีดำ ลิงสีขาว เพื่อสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ ประกอบเข้ากับผลงานประติมากรรมรูปอ้วนสีดำและคนผอมสีขาว ในนิทรรศการ “ทิวทัศน์ จิต” ปี 2557

3.เทคนิคและวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมของของ วัชระ ประยูรคำ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2559

3.1. เทคนิคทางประติมากรรมที่วัชระใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมมีดังนี้

3.1.1. เทคนิคการปั้นในการทำต้นแบบ วัชระ ใช้ดินน้ำมันที่ผสมเองในการปั้นต้นแบบ ในเหตุผลที่ว่า ดินที่ผสมเองสามารถทำให้เกิดที่แปร่งในการปั้น รวมถึงการเก็บรอยนิ้วมือที่แสดงเอกลักษณ์ในการปั้นแบบอิมเพรสชันนิสม์ได้เป็นอย่างดี เวลานำไปทำพิมพ์เพื่อหล่อโลหะ จะคงรูปและคงสภาพตามต้นแบบได้

3.1.2. เทคนิคการถอดพิมพ์จากคนจริงแล้วหล่อด้วยขี้ผึ้งหรือปูนเพื่อทำต้นแบบ ด้วยเหตุผล ดังนี้ 1. ลดขั้นตอนการปั้น 2. วิธีถอดพิมพ์จากคนจริงสามารถแสดงรายละเอียดได้ดีกว่าการปั้นและใช้เวลาน้อยกว่า เช่น มือ เท้า ลำตัว แขน ขา จนกระทั่งใบหน้า เช่น ผลงานในชุด “พื้นจิตวิญญาน ตะวันออก” 3. ภาษาทางศิลปะหรือความหมายที่ได้จากสังขารหรือร่างกายมนุษย์ เพื่อสื่อความหมาย เช่น คนอ้วนและคนผอม ในนิทรรศการ “ทริฏี กาย จิต” ปี 2557 เป็นต้น

3.2. วัสดุทางประติมากรรมที่วัชระใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม มีดังนี้

1. วัสดุดินน้ำมัน 2. วัสดุโลหะหรือบรอนซ์ (สำริด) 3. วัสดุเรซินผสมทรายกากเพชรและสีขาวในการหล่อต้นแบบ 4. วัสดุเรซินไฟเบอร์กลาส 5. วัสดุสำเร็จรูป เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ 6. เชื่อมเหล็ก ประกอบไม้

4. วิเคราะห์สัญลักษณ์ (Symbol) ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมของของ วัชระ ประยูรคำ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2559 โดยแบ่งกลุ่มตามเนื้อหาแนวความคิด ดังนี้

4.1. สัญลักษณ์ ในกลุ่มผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ในรัชกาลที่ 9 จะปรากฏการใช้สัญลักษณ์หลักๆ ดังนี้

4.1.1. สัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวเนื่อง รูปเหมือนในหลวงรัชกาลที่ 9 ในพระราชกรณียกิจ และ พระอิริยาบถต่างๆ ถ่ายทอดผลงานประติมากรรมแบบเหมือนจริงเข้าใจง่าย เช่น สัญลักษณ์โดยการใช้ภาพจำหรือภาพในประวัติศาสตร์ ภาพพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ประทับยืน ทรงชุดชัยพัฒนา ทรงสะพายกล้อง และทรงถือแผนที่ในพระหัตถ์ นำมาใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงพระมหากษัตริย์ที่ทรงงานหนักเพื่อแก้ไขปัญหาทุกข์ สุข ของราษฎร

4.1.2. สัญลักษณ์แนวคิดแบบอุดมคติ เช่น ผลงานประติมากรรมในหลวงรัชกาลที่ 9 ประทับบนพระที่นั่งราชนเรนทรยาน ปรากฏประติมากรรมในหลวงรัชกาลที่ 9 นั่งอยู่บนพระที่นั่งราชนเรนทรยานแบบจำลอง สวมใส่ฉลองพระองค์ด้วยชุดเครื่องทรงเบญจราชกกุธภัณฑ์ แสดงถึงผู้มีบารมี หรือสมมุติเทพ ในนิทรรศการ “ประดุจฟ้าโน้มสู่ดิน 2”

4.1.3. สัญลักษณ์ด้วยการจัดวาง เช่น ในนิทรรศการ “ประดุจฟ้าโน้มสู่ดิน 2” วัชระตั้งใจสื่อความหมายของการจัดวางประติมากรรมในหลวงรัชกาลที่ 9 ประทับบนพระที่นั่งราชนเรนทรยาน ดังนี้ ประติมากรรมในหลวงรัชกาลที่ 9 ประทับบนพระที่นั่งราชนเรนทรยานถูกติดตั้งอยู่กึ่งกลางห้อง เพื่อแสดง

ถึงความสงบสุขของประเทศชาติ ฐานไม้ค้ำประติมากรรม แสดงถึงประชาชน และระดับความสูงของฝ่าพระบาทประติมากรรมในหลวงรัชกาลที่ 9 อยู่ในระดับสายตาของผู้ชม เพื่อแสดงถึงระดับชั้นวรรณก่อนหินที่ถูกติดตั้งไว้บนพื้น แสดงถึงความสมดุลระหว่างกษัตริย์กับประชาชนที่ต้องเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

4.1.4. สัญลักษณ์สิ่งแวดล้อม บรรยากาศของสีน้ำเงิน เป็นตัวแทนสีของพระมหากษัตริย์ สัญลักษณ์โดยโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม เป็นตัวแทนของสถานประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนา อย่างนครวัดนครธม วัดศรีชุม เป็นต้น

4.2. สัญลักษณ์ในกลุ่มของผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม การปลูกจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมการผสมผสานทางวัฒนธรรม ความเป็นตะวันออก - ตะวันตก มีสัญลักษณ์ดังนี้

4.2.1. สัญลักษณ์ภาพเหมือนศิลปินตะวันตกที่มีชื่อเสียงระดับโลก และปวงชนนิยมบุคคลชั้นครูของไทย

- ออกุสต์ โรแดง (Auguste Rodin) กำลังปั้นแต่งพระพุทธรูปปางลีลาอย่างประณีตบรรจง
- ปาโบล ปิกัสโซ่ (Pablo Picasso) กำลังเขียนเส้นที่มีลักษณะของการตัดทอนรูปทรงมาจากพระพุทธรชินราช และใช้แสงไฟที่อยู่ในมือของปิกัสโซ่ เป็นสัญลักษณ์แห่งปัญญา ความสงบสุข และความสัมพันธ์ทางจิตวิญญาณของชาวพุทธที่มีต่อพระพุทธศาสนาสัญลักษณ์
- วินเซนต์ แวนโก๊ะ (Vincent Van Gogh) กำลังยืนเขียนภาพเลียนแบบบรรยากาศ “Starry Night” ของตนเอง ซึ่งวัชระใช้ภาพของพระปรางค์วัดอรุณเป็นสัญลักษณ์ใส่เข้าไปในผลงาน
- ซัลวาดอร์ ดาลี (Salvador Dali 1904 – 1989) ดาลีนั่งหันหลังให้คนดู ขณะที่กำลังวาดภาพที่อยู่บนขาหยั่งวาดรูป ซึ่งวัชระสร้างสรรค์ผลงานด้วยการนำต้นแบบมาจากภาพ “Dali de espaldas pintando a Gala de espaldas eternizada” ของดาลี และจงใจสวมชฎาแบบไทย 4 ชั้น ลักษณะเป็นรูปหัวยักษ์สหัสเดชะสีดำและมีเขี้ยวสีขาว ให้กับดาลี

- ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี บิดาแห่งศิลปะสมัยใหม่ของประเทศไทย กำลังยืนปั้นต้นแบบองค์พระพุทธรูปปางลีลาที่ปัจจุบันประดิษฐาน ณ พุทธมณฑล

- ครูโจ หลุยส์ (สาคร ยังเขียวสด) ผู้มีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูชีวิตสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมแขนงหุ่นละครเล็ก กำลังนั่งขีดตัวหุ่นเอลวิส เพรสลีย์ ด้วยแขนทั้งสองข้าง อยู่ข้างหลังห้อง

ที่มีผนังสีแดง และข้างหน้ามีหุ่นตัวนาง 2 ตัวแขวนอยู่บนผนัง มองไปที่หุ่นครุฑ หลุยส์ เป็นการสื่อความหมายเสมือนการมองผ่านการเดินทางของอดีตไปสู่ปัจจุบัน

4.2.2. สัญลักษณ์ลักษณะทางวัฒนธรรม แทนสัญลักษณ์ความเป็นตะวันออก เช่น พระพุทธรูปชินราช พระพุทธรูปปางลีลา และพระปรางค์วัดอรุณ สัญลักษณ์ทั้งสาม เป็นสิ่งแทนค่าสื่อความหมายถึง ความงาม ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม ความคิด ฝีมือ และจิตวิญญาณของช่างไทยในอดีต

4.3 สัญลักษณ์ในกลุ่มผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกระทำของมนุษย์ทั้งดี และชั่ว เพื่อตระหนักถึงผลของการกระทำ มีการนำเสนอโดยใช้หลักแนวความคิด ให้ผู้ชมตระหนักถึงผลของการกระทำทั้งดี และชั่ว การรักษาศีลธรรมจริยธรรม การแสวงหาอำนาจ และความโลภ ของมนุษย์ ที่เป็นบ่อเกิด ความวุ่นวายต่างๆ บนโลก สงคราม ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ต่างๆ ดังนี้

- สัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความ เป็นสัจธรรม การใช้ร่างกายของมนุษย์ เพื่อแสดงและเปรียบเทียบให้เห็นถึง ความไม่จริงยั่งยืนของชีวิตมนุษย์ บุคคลที่ปรารถนาเป็นสัญลักษณ์ ในผลงานมีทั้งที่มีชีวิตอยู่ และได้เสียชีวิตไปแล้วแต่ผลของกระทำของบุคคลนั้นๆ ยังคงอยู่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องดีหรือไม่ดี อำนาจเงินทองก็เช่นเดียวกัน

- สัญลักษณ์โดยใช้ร่างกายของมนุษย์ คนอ้วน แทนบุคคลในสังคมที่รับข่าวสารและความเกลียดชังจากสื่อสังคมมากเกินไป ก่อให้เกิดพิษในจิตใจ และคนรูปร่างผอมซูบหนังหุ้มกระดูก แทนคนในสังคมที่ไม่สนใจใครไม่ฟังเหตุผลของใครยึดมั่นถือมั่นในสิ่งที่ตนเองคิดมากเกินไป

- สัญลักษณ์บุคคลที่มีความสำคัญต่างๆ เช่น ฮิตเลอร์ ฮิตเลอร์ เป็นสัญลักษณ์และตัวแทนของสงครามและผู้นำเผด็จการ มหาตมะคานธี เป็นสัญลักษณ์และตัวแทนของการเรียกร้องอิสรภาพ สันติภาพ อดีตนายกรัฐมนตรียกษิณ ชินวัตร เป็นตัวแทนของความขัดแย้งทางการเมืองและผลประโยชน์ความวุ่นวายในเมืองไทย เป็นต้น

- สัญลักษณ์การขีดหุ่นละครเล็ก ผู้ขีดหุ่น สื่อความหมายเป็นตัวแทนของจิตที่ดี และจิตที่ชั่ว โดยผู้ขีดหุ่น แทนค่าเป็นร่างกายของบุคคลที่กำลังถูกขีดด้วยจิตดีและจิตชั่ว จิตดีและจิตชั่ว แทนค่าด้วยสีของผู้ขีดหรือชุดเสื้อผ้าของผู้ขีดด้วยสีขาวและสีดำ

- การจัดการพื้นที่เชิงสัญลักษณ์ พื้นที่สีขาว แทนความเป็นโลกปัจจุบัน พื้นที่สีดำแทนความหมายอดีตหรือความตาย

- สัญลักษณ์จากวิดีโอบันทึกการแสดงหุ่นละครเล็ก ภาพหุ่นมานสีขาและหุ่นมานสีด้ากำลังถูกเชิดด้วยผู้เชิดที่สวมใส่หน้ากากรูปใบหน้าเหมือนจริงของวัชระ จัดฉากหลังเป็นรูปดวงจิตสีขาวและสีด้า เป็นสัญลักษณ์แทนจิตใจของมนุษย์ที่กำลังต่อสู้ระหว่างความดีและความชั่วร้ายที่อยู่ภายในตน

- สัญลักษณ์ของตัวละครหุ่นละครเล็กที่นำมาใช้ หุ่นมาน (ลิง) สามสี คือ ลิงสีด้า ลิงสีขาว และลิงสีทอง โดยลิงสีทอง หมายถึงความดีที่บริสุทธิ์ อยู่ห่างไกลจนเอื้อมไม่ถึง จับต้องไม่ได้ ลิงสีด้า หมายถึงกิเลส ที่ใครๆ ก็ทำได้ง่ายๆ และลิงสีขาว หมายถึงความยับยั้งชั่งใจ ต่อกิเลส

- สัญลักษณ์ความหมายของผู้เชิด สื่อถึงตัวแทนของจิตที่ดี และจิตที่ชั่ว โดยผู้เชิดหุ่นละครเล็ก หุ่นหุ่นมาน จะแทนค่าด้วยชุดสีขาวและสีด้า

สรุปภาพรวมของการใช้สัญลักษณ์ ได้ดังนี้ วัชระใช้สัญลักษณ์เชิงความหมายที่กล่าวหรืออ้างอิงถึงบุคคลสำคัญต่างๆ ในผลงานมากที่สุดคือ พระมหากษัตริย์ในรัชกาลที่ 9 และบุคคลสำคัญในวงการศิลปะไทยและต่างประเทศ เช่น ออกุสต์ โรแดง, วินเซนต์ แวนโก๊ะ, ปาโบล ปิกัสโซ่, ซัลวาดอร์ ดาลี, ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี, ครูโจ หลุยส์ บุคคลสำคัญทางการเมือง เช่น เหมา เจ๋อ ตุง, แม่ชี เทเรซา, เต็ง เสี่ยว ผิง, มหาตมะ คานธี ผู้นำคนสำคัญอย่างบิลาเดน ,ประธานาธิบดี จอร์จ บุช รวมทั้งผู้นำทางการเมืองของประเทศไทย อย่าง สุรยุทธ์ จุลานนท์, อดีตนายกรัฐมนตรีนพคุณ ชินวัตร, สนธิ บุญยรัตกลิน เป็นต้น สัญลักษณ์ที่ใช้ศิลปวัตถุ สถาปัตยกรรม ผลงานศิลปะทางวัฒนธรรมต่างๆ เช่น พระพุทธรูปชินราช พระพุทธรูปปางลีลา พระปรางค์วัดอรุณ พระที่นั่งราเชนทยาน สัญลักษณ์ของการใช้โขนสีต่างๆ ในการแสดงหุ่นละครเล็ก เช่น สีขาว สีด้า สีทอง สีแดง สีน้ำเงิน และสีเหลือง เป็นต้น สัญลักษณ์โดยใช้ร่างกายมนุษย์ เช่น คนอ้วน คนผอม คนเป็น คนตาย เป็นต้น สัญลักษณ์ทางวัสดุที่ปรากฏใผลงานของวัชระ เช่น ดินน้ำมัน เหล็ก กระจก หิน ทรายขาว สัญลักษณ์โดยรูปร่างรูปทรงและฟอร์ม เช่น ไม้ค้ำยัน กล้องโรงศพ เป็นต้น

แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมของวัชระ ประยงค์ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545-2559 สามารถสรุปได้ว่า วัชระ ประยงค์ ยึดแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมในรูปแบบผลงานประติมากรรมแบบเหมือนจริง แบ่งตามรูปแบบประติมากรรมรูปคน ได้ดังนี้ 1.รูปแบบประติมากรรมเหมือนจริงตามลักษณะโครงสร้างและสัดส่วนทางกายวิภาคที่มีเอกลักษณ์ของที่การปั้นแบบศิลปะอิมเพรสชันนิสม์ 2.รูปแบบประติมากรรมเหมือนจริงมากๆ เทคนิคหุ่นขี้ผึ้งไฟเบอร์กลาส 3.รูปแบบประติมากรรมรูปเหมือนบุคคลผสมประติมากรรมหุ่นละครเล็กที่นำเสนอผลงานประติมากรรมรูปคนเหมือนผสมผสานกับรูปแบบทางศิลปะประเภทต่างๆ เช่น ศิลปะการจัดวาง ศิลปะแอมป์โพรพร

เอชชั้น การใช้สื่อวีดิโออาร์ต การแสดงสดหุ่นละครเล็ก เป็นต้น และเลือกนำเสนอรูปแบบเนื้อหา เรื่องราว และแนวความคิด ตามช่วงเวลาของเหตุการณ์ที่สำคัญๆ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545-2559 ที่มีเนื้อหาหลักๆ ดังนี้ 1.เนื้อเรื่องราวเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (พระมหากษัตริย์ในรัชกาลที่ 9) 2.เนื้อหาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมการผสมผสานทางวัฒนธรรมตะวันออกและวัฒนธรรมตะวันตก 3.กระทำของมนุษย์ทั้งดี และชั่ว

ภาคผนวก ก

ข้อมูลทั่วไป

ที่อยู่ ปัจจุบัน

ปัจจุบัน วัชระ ประยูรคำ มีบ้านอยู่สองที่ซึ่งไว้เป็น หลังที่ 1 บ้านเลขที่ 73/42 ม.17 ซ.สวนผัก 60 ถ.สวนผัก ต.ศาลาธรรมสพน์ อ.ทวีวัฒนา จ.กรุงเทพมหานคร 10170 เป็น สตูดิโอในงานสร้างสรรค์ ที่อยู่อาศัยของครอบครัว มีห้องจัดแสดงผลงานของตัวเอง หลังที่สอง โรงหล่อธนาคาร สตูดิโอในงานสร้างสรรค์ ม.3 ต.นิลเพชร อ.บางเลน จ.นครปฐม 73130 ปัจจุบัน วัชระ จะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่นี้ โทร. 0885642654

การศึกษา

- ระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนแทนประจันวิทยาจังหวัดชัยภูมิ ระหว่างปี พ.ศ. 2514-2521
- ระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น ระหว่างปี พ.ศ. 2521-2524
- ระดับอาชีวศึกษาที่โรงเรียนไทยวิจิตรศิลป์อาชีวะกรุงเทพฯ ระหว่างปี พ.ศ. 2524-2527
- ระดับปริญญาตรี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ สาขาประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2552

การทำงาน

- รับราชการในกองหัตถศิลป์ กรมศิลปากร ระหว่างปี พ.ศ. 2534-2536
- มาร่วมงานกับประติมากรหญิงคุณไข่มุก ชูโต ณ วังสวนจิตรลดา ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2539
- ประติมากรอิสระจึ่งปัจจุบัน

เกียรติประวัติ

- เข้าร่วมโครงการมิตรภาพสำหรับศตวรรษที่ 21 (JICA) ณ ประเทศญี่ปุ่น พ.ศ. 2532

ประวัติการแสดงผลงาน

ประวัติการนิทรรศการเดี่ยว

- นิทรรศการ “ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน (From Heaven to Earth)” ณ โอเพ่น อาร์ต สเปซ พ.ศ. 2545
- นิทรรศการ “ฟื้นจิตวิญญาณ 3 (Return to the Oriental life and spirit) “ หอศิลป์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ กรุงเทพฯ พ.ศ. 2548
- นิทรรศการ “ฟื้นจิตวิญญาณ 4 (Return to the Oriental life and spirit)” มหาลัย เชียงใหม่ พ.ศ. 2548
- นิทรรศการ “กาย จิต สันติ (Body Mind Peace)” Ardel Gallery พ.ศ. 2550
- นิทรรศการ “เกล้า ด้วยเกล้า (Our Beloved King)” พ.ศ. 2552
- นิทรรศการ “จุฬาฯ สรรศิลป์: ในหลวง” อาคารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2555
- นิทรรศการ “ทรงพระبارมี พระปิยะมหาราช” และ “ทิวกาย” พ.ศ. 2557
- นวมหาราช “พระผู้สถิตในดวงใจไทยนิรันดร” พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้า กรุงเทพฯ พ.ศ. 2559

นิทรรศการแสดงคู่

- นิทรรศการ ฟื้นจิตวิญญาณ 1 (Return to the Oriental life and spirit) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้า กรุงเทพฯ พ.ศ. 2547
- นิทรรศการ ฟื้นจิตวิญญาณ 2 (Return to the Oriental life and spirit) มหาลัย เชียงใหม่ พ.ศ. 2547
- นิทรรศการ ประดุกฟ้าโน้มสู่ดิน 2 (Centuries re - observed) ณ Tang Contemporary Art พ.ศ. 2549

ร่วมแสดงผลงานนิทรรศการ

- นิทรรศการ “งานประมูลการกุศลเพื่อสมทบทุนสร้างอาคารเรียนสาธิตจุฬาฯ 50 ปี” 2550
- นิทรรศการ บารมีปกเกล้า เหล่าปวงประชา อาคารมาลีนนท์ 2559
- นิทรรศการ “ธ สถิตในดวงใจไทยนิรันดร์” ศูนย์การค้า ดิเอ็มโพเรียม 2559

ผลงานอนุสาวรีย์ ประติมากรรมรูปคนเหมือน

- โครงการอนุสาวรีย์รัชกาลที่ 7 ประดิษฐาน ณ เขาหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน
- ร่วมทีมปั้นอนุสาวรีย์พระศรีสุริโยทัย ของคุณ ไข่มุก ชูโต ประดิษฐาน ณ พุ่มมะขามหย่อง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ผลงานหุ่นขี้ผึ้งทหาร 4 ยุค พิพิธภัณฑน์ จ.ป.ร (ในปี พ.ศ. 2541)
- อนุสาวรีย์รัชกาลที่ 5 ขนาดเท่าครึ่ง (ครึ่งองค์) ประดิษฐาน ณ กระทรวงการคลัง
- อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้า ประดิษฐาน ณ สวนสมเด็จพระเจ้า จังหวัดปัตตานี
- ปั้นเสกปั้นแบบอนุสาวรีย์พระนเรศวรทรงช้าง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- ประติมากรรมอนุสาวรีย์ ปรีดี พนมยงค์ ขนาดสองเท่าครึ่ง และออกแบบฐาน ณ มหาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต (ปี พ.ศ. 2544)
- อนุสาวรีย์ ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ณ มหาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต (ปี พ.ศ. 2546)
- อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ ณ กองทัพอากาศดอนเมือง

รายการอ้างอิง

- กัจจกร สุนพงษ์ศรี. **พจนานุกรมศัพท์ทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559.
- คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. **ประติมากรรมสมุดภาพ**
ประติมากรรมกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟิกอาร์ต, 2525.
- คมสันต์ คำสิงหา. **ประติมากรรมคนเหมือน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บริษัทวาดศิลป์, 2550.
- คามิน เลิศชัยประเสริฐ. "นิทรรศการ ปัจจุบันขณะที่ไร้กาลเวลา ณ พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยใหม่
เอี่ยม จังหวัดเชียงใหม่." เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2560, เข้าถึงได้จาก
<http://www.nawapressonline.com/WP-CONTENT>.
- จักรพันธ์ วิลาสินีกุล. **วัสดุและสื่อในประติมากรรม**. กรุงเทพฯ: ไชเบอร์พริ้นท์กรุ๊ป จำกัด, 2560.
- นาวิณ ลาวัลย์ชัยกุล. "นิทรรศการ 'เรื่องเล่าบ้านบ้าน' 'เรื่องราวนาวิณ' ณ พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วม
สมัยใหม่เอี่ยม จังหวัดเชียงใหม่." เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2560. เข้าถึงได้จาก
<https://tour.cx/MAIIAM-9FC2D6A57E0C>
- นิตยสาร Postcard. **บทสัมภาษณ์ วัชระ ประยูรคำ**. Vol. 2, กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- บ้านและสวน. "บ้านสะท้อนศิลป์." เข้าถึงเมื่อ 4 เมษายน 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.baanlaesuan.com/47419/houses/timeless-masterpiece/>.
- วัชระ ประยูรคำ. **แนวความคิด: ประจุฟ้าโน้มนำสู่ดิน 2 (From Heaven to Earth 2)**. กรุงเทพฯ: ม.
ป.ท., 2549.
- มานพ สุวรรณปินทะ. **Consciousness in Memory**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- รายการคุยยกบ้าน. "อาจารย์วัชระ ประยูรคำ ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง5)
เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2560." เข้าถึงเมื่อ 4 เมษายน 2560, เข้าถึงได้จาก
<https://youtu.be/zyuSj8HibWM>.
- . "ทิว ภาย จิต สันติ." เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2558, เข้าถึงได้จาก
http://www.prfocus.co.th/newsfocus_details.php?news_id=1324.
- . **สตูจิบัตรนิทรรศการ ประจุฟ้าโน้มนำสู่ดิน 2**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549.
- . **สตูจิบัตรนิทรรศการ ประจุฟ้าโน้มนำสู่ดิน 2**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2549.
- . **สตูจิบัตรนิทรรศการ ประจุฟ้าโน้มนำสู่ดิน ครั้งที่ 1**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2545.
- . **สตูจิบัตรนิทรรศการ ฟินจิตวิญญาณตะวันออก ครั้งที่ 1**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2547.
- . **สตูจิบัตรนิทรรศการ: ภาย จิต สันติ (Body Mind Peace)**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2550.

วิเชียร อินทรกระทึก. **ประติมากรรม**. กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์, 2539.

วิภาวี คงมาลา. "ภูมิพล จุฬานาถ: พลังแผ่นดินผู้เป็นที่รักยิ่งของชาวจุฬาฯ." นิตยสาร Fine art ประเทศไทย, 2555.

ศิลป์ พีระศรี. "เหรียญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ." กรุงเทพฯ: สมุดภาพ ประติมากรรมกรุงรัตนโกสินทร์ 2525.

สุชาติ เถาทอง. **ศิลปะกับมนุษย์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์, 2532.

สุธี คุณาวิชยานนท์. **จากสยามเก่าสู่ไทยใหม่: ว่าด้วยความพลิกผันของศิลปะจากประเพณีสู่สมัยใหม่**.

กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2545.

อาร์เดล แกลเลอรี. "นิทรรศการ **เก่า ด้วย เก๋**." เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2558, เข้าถึงได้จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=c04Aobtt8z8>.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายกิตติกร โสதாகุล
วัน เดือน ปี เกิด	26 พฤษภาคม 2529
สถานที่เกิด	กรุงเทพฯ
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2541 มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โรงเรียนสมุทรปราการ พ.ศ. 2547 ปริญญาตรี"คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขต เพาะช่าง สาขาจิตรกรรมสากล พ.ศ. 2557 ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาควิชาทฤษฎีศิลป์ คณะจิตรกรรมประติมากรรม และ ภาพพิมพ์ 74 จรัญสนิทวงศ์ 57/2 แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร 10700
ที่อยู่ปัจจุบัน	

